

แนวทางการพัฒนารายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

F.M. 92.50 MHz

นายนิคม แก้วทันคำ

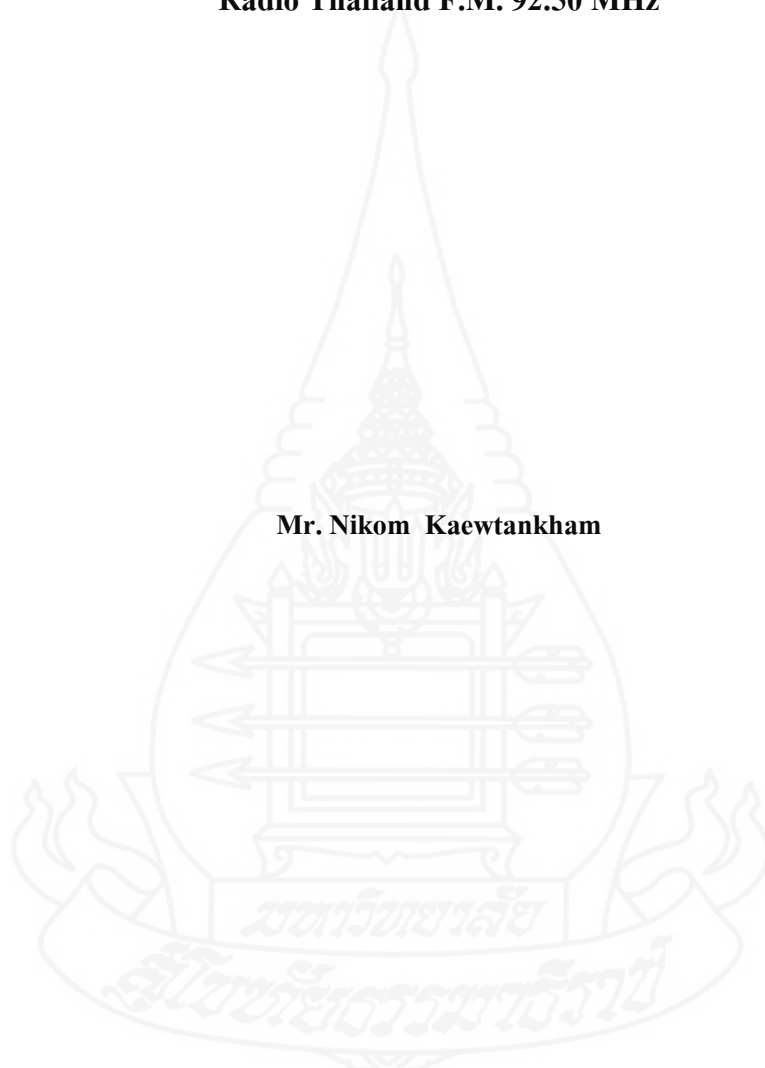
การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2556

**Guidelines for the Program Development Process of
Radio Thailand F.M. 92.50 MHz**

Mr. Nikom Kaewtankham

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Communication Arts
School of Communication Arts
Sukhothai Thammathirat Open University

2013

ชื่อการศึกษาคลื่นคว่ำอิสระ แนวทางการพัฒนารายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

F.M. 92.50 MHz

ผู้ศึกษา นายนิคม แก้วทันคำ **รหัสนักศึกษา** 2551500057 **ปริญญา** นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ธีรารักษ์ โพธิ์สุวรรณ **ปีการศึกษา** 2556

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์ผังรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M.92.50 MHz 2) ศึกษาความคิดเห็นของนักวิชาการและนักวิชาชีพ เกี่ยวกับรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz และ 3) เสนอแนวทางการพัฒนารายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ประชากร คือ ผังรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz พ.ศ. 2556 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ นักวิชาการ 3 คน นักวิชาชีพ 3 คน รวม 6 คน โดยเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบวิเคราะห์ผังรายการ และแบบสัมภาษณ์วิเคราะห์ข้อมูลโดยการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า 1) สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz ออกอากาศทุกวันๆ ละ 19 ชั่วโมงตั้งแต่เวลา 05.00-24.00 น. มีการจัดรายการและผลิตรายการจำนวน 66 รายการ แบ่งเป็นรายการ 3 ประเภทคือ ข่าว ข่าวสาร ร้อยละ 39.39 ความรู้ ร้อยละ 53.03 บันเทิง ร้อยละ 7.58 แบ่งเป็นการนำเสนอในรูปแบบรายการข่าว ร้อยละ 24.24 พูดคุยกับผู้ฟัง ร้อยละ 50.00 สัมภาษณ์ ร้อยละ 12.12 นิศยสารทางอากาศ ร้อยละ 6.06 รายการเพลง ร้อยละ 7.58 มีการนำเสนอเนื้อหารายการในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ร้อยละ 39.39 สังคม ร้อยละ 6.06 เศรษฐกิจ ร้อยละ 9.09 กฎหมาย ร้อยละ 1.51 ศาสนา/ปรัชญา/ศิลปวัฒนธรรม ร้อยละ 22.73 วิทยาศาสตร์/เทคโนโลยี/สิ่งแวดล้อม ร้อยละ 13.64 บันเทิง ร้อยละ 7.58 2) นักวิชาการและนักวิชาชีพมีความเห็นว่า ในภาพรวมสถานีมีการจัดรายการที่ตอบสนองนโยบายของรัฐบาล กรมประชาสัมพันธ์ได้เป็นอย่างดี มีการเผยแพร่พระราชกรณียกิจ ข่าวดังกล่าวของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งชาติ ดำเนินการตามบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชน ผังรายการครอบคลุมประเภท รูปแบบและเนื้อหารายการ เป็นแหล่งข้อมูลที่อ้างอิงได้ แต่ควรปรับปรุงการจัดรายการให้ดึงดูดกลุ่มผู้ฟังกลุ่มใหม่ กลุ่มผู้ด้อยโอกาส ควรสร้างผู้ดำเนินรายการใหม่เพื่อดึงดูดผู้ฟัง การดำเนินรายการควรมีลีลาการพูดที่เป็นกันเองมากขึ้น เปิดโอกาสให้นักศึกษาเข้ามาร่วมสร้างสรรค์รายการ สถานีต้องกำหนดทิศทางด้านรายการให้ชัดเจน นำผลการวิจัยมาปรับปรุงการจัดรายการของสถานี รวมทั้งมีการประชาสัมพันธ์รายการของสถานีทางสื่อต่างๆมากขึ้น 3) แนวทางการพัฒนารายการของสถานี ควรมีการกำหนดเป้าหมายและทิศทางของสถานี มีการสำรวจ วิจัย เพื่อนำผลมาใช้ในการจัดและผลิตรายการ โดยกำหนดเป็นแผนงานอย่างต่อเนื่อง และควรมีการวางแผนการสร้างบุคลากรใหม่ เปิดโอกาสและพัฒนาบุคลากรเดิม บุคลากรใหม่ควรมีคุณสมบัติที่เหมาะสมกับสภาพสังคมและเทคโนโลยีการกระจายเสียงในอนาคต รวมทั้งมีการพัฒนาเครือข่ายด้านการกระจายเสียงและเทคโนโลยีสื่อมวลชนทั้งภายในและภายนอกประเทศ

คำสำคัญ การพัฒนารายการ สถานีวิทยุกระจายเสียง

Independent Study title: Guidelines for the Program Development Process of Radio Thailand F.M. 92.50 MHz

Author: Mr. Nikom Kaewtankham; **ID:** 2551500057;

Degree: Master of Communication Arts;

Independent Study advisor: Theerarux Photisuvan, Associate Professor;

Academic year: 2013

Abstract

The objectives of this research were 1) to analyze the program schedule of Radio Thailand F.M. 92.50 MHz; 2) to study the opinions of academics and professionals about the programs on Radio Thailand F.M. 92.50 MHz; and 3) form recommendations for improving the programming on Radio Thailand F.M. 92.50 MHz.

This was a qualitative research. The key informants consisted of 3 academics and 3 radio professional, chosen through purposive sampling. The data collection tools were an interview form and a radio program schedule analysis form. Data were analyzed through descriptive analysis.

The results showed that 1) Radio Thailand F.M. 92.50 MHz daily broadcasts 19 hours per day from 05:00-24:00. The station produces 66 programs, which can be divided into 3 types: news (39.39%), informative (53.03%) and entertainment (7.58%). The program formats are news casting (24.24%), listener call-ins (50.00%), interviews (12.12%), on air magazine (6.06%) and music (7.58%). The nature of the content is 39.39% political, 6.06% social, 9.09% economic, 1.51% law, 22.73% religious/philosophical/art/culture, 13.64% science/technology/environment, and 7.58% entertainment. 2) The academics and professionals had the opinion that the station's programming followed the policy of the government's Public Relations Department. The station broadcast news about the royal family, upheld the image of the national radio station, and fulfilled its duty as a mass media operator. They said the program schedule covered all the types of programs and content required and provided reliable information, but that the programs should be updated to appeal to new listener groups and the underprivileged. They suggested that new program hosts should be built up to attract listeners and the on air speaking style should be more informal. The station should give opportunities for students to join in program development. It should set a clear programming vision, use the results of research to improve its programming, and publicize its programs in other media. 3) The recommendations for improvement are to have the station set goals and form a strategic plan, survey the market and use the survey results to direct its program production, build up new personnel, develop the skills of existing personnel, recruit new personnel with the appropriate knowledge and outlook to develop radio broadcasting to meet the socio-economic conditions and technology of the future, and develop a domestic and international network of strategic allies in the mass media technology field.

Keywords: Radio program development, Radio program production, Radio programming schedule, Radio Thailand F.M. 92.50 MHz, National radio

กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำรายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่อง “แนวทางการพัฒนารายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz” เล่มนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาอย่างสูงจาก รองศาสตราจารย์ธีรารักษ์ โปธิสุวรรณ อาจารย์ที่ปรึกษา ขอขอบพระคุณอาจารย์ที่ให้คำปรึกษา แนะนำและตรวจแก้ไขในการจัดทำรายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระเล่มนี้ด้วยความเอาใจใส่อย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภัสวดี นิติเกษตรสุนทร ที่ให้คำแนะนำในการแก้ไข ทำให้การศึกษาค้นคว้าอิสระเล่มนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณ เพื่อนนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต รุ่นที่ 9 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (นิวัฒน์ ทองคำ/ พัทธนันท์ พัชรสวัสดิ์) ที่ให้คำปรึกษา คำแนะนำ คอยช่วยเหลือในการศึกษาและการจัดทำรายงาน และผู้ศึกษาได้ใช้ความพากเพียรพยายามอย่างสูง ในการค้นคว้ารวบรวมเรียบเรียงข้อมูลและจากประสบการณ์ที่ปฏิบัติงาน

ขอขอบคุณ นางปราณี ศรีสุกใส ผู้อำนวยการส่วนกระจายเสียงในประเทศ นายสุชาติ แก้วเพชร หัวหน้าฝ่ายผังรายการและควบคุมรายการ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ที่สนับสนุนและส่งเสริมในการศึกษา

ขอขอบคุณ นางสาวจารุพรรณ พลอยเกิด นักสื่อสารมวลชน ชำนาญการ ที่สนับสนุนข้อมูลและเพื่อนพ้องน้องพี่ทุกท่านในส่วนกระจายเสียงในประเทศ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยที่ให้ความช่วยเหลือ รวมถึงกำลังใจจากทุกท่านที่มีส่วนทำให้การศึกษาค้นคว้าอิสระเล่มนี้สำเร็จด้วยดี

ปริญญานิเทศศาสตรมหาบัณฑิต ฉบับนี้ ข้าพเจ้าขอบอบให้แก่ คุณพ่อตาและคุณแม่ฝน แก้วทันคำ ถึงแม้ท่านจะล่วงลับไปแล้ว หากท่านรับรู้ได้คงมีความยินดีและภูมิใจกับความสำเร็จในครั้งนี้ รวมถึงครอบครัว “แก้วทันคำ” ทุกคนที่พร้อมแสดงความยินดีและเป็นกำลังใจในความสำเร็จของข้าพเจ้าเสมอ

ทั้งนี้ ผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่า การศึกษาค้นคว้าอิสระเล่มนี้ จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจด้านวิทยุกระจายเสียงต่อไป

นิคม แก้วทันคำ

พฤษภาคม 2557

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
ปัญหานำวิจัย	3
วัตถุประสงค์	4
กรอบแนวคิดการศึกษา	4
นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่สื่อมวลชน	7
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดรายการและผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง	17
แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะทางประชากร	60
สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz	64
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	76
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	85
ประชากร	85
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	86
การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ	86
การเก็บรวบรวมข้อมูล	87
การวิเคราะห์ข้อมูล	87

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	88
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ผังรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียง แห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz	88
ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของนักวิชาการและนักวิชาชีพเกี่ยวกับรายการ ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz	113
ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนารายการของสถานีวิทยุกระจายเสียง แห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz	136
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	138
สรุปการวิจัย	138
อภิปรายผล	144
ข้อเสนอแนะ	150
บรรณานุกรม	152
ภาคผนวก	159
ก แบบวิเคราะห์ผังรายการ	160
ข แบบสัมภาษณ์	162
ประวัติผู้ศึกษา	165

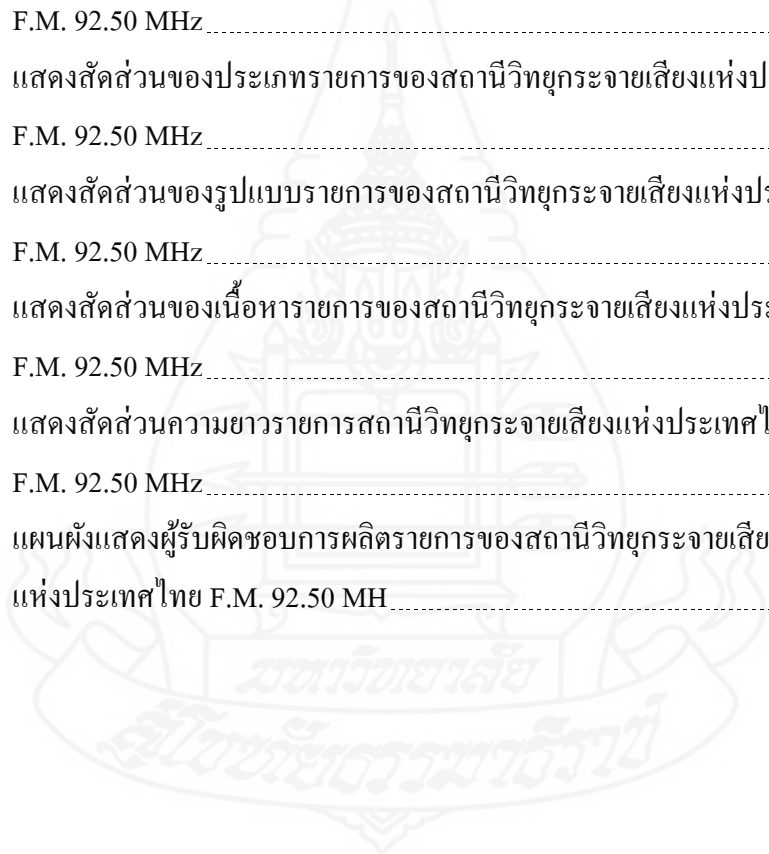

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 แสดงการจัดเวลาออกอากาศและกลุ่มเป้าหมาย.....	89
ตารางที่ 4.2 แสดงการจัดประเภท รูปแบบและเนื้อหารายการของสถานีวิทยุกระจายเสียง แห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz.....	94
ตารางที่ 4.3 แสดงความยาวของรายการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz.....	95
ตารางที่ 4.4 แสดงความยาวของแต่ละประเภทรายการ.....	96
ตารางที่ 4.5 สรุปผลการวิเคราะห์ประเภทของรายการ ชื่อรายการ และผู้รับผิดชอบรายการ.....	100
ตารางที่ 4.6 สรุปความคิดเห็นของนักวิชาการและนักวิชาชีพในประเด็นภาพรวม ด้านรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz.....	116
ตารางที่ 4.7 สรุปความคิดเห็นของนักวิชาการและนักวิชาชีพในประเด็นความสอดคล้อง ระหว่างบทบาทหน้าที่สื่อมวลชนกับรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียง แห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz.....	120
ตารางที่ 4.8 สรุปความคิดเห็นของนักวิชาการและนักวิชาชีพในประเด็นความเหมาะสมของ ประเภทรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz....	124
ตารางที่ 4.9 สรุปความคิดเห็นของนักวิชาการและนักวิชาชีพในประเด็นความเหมาะสมของ รูปแบบรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz....	127
ตารางที่ 4.10 สรุปความคิดเห็นของนักวิชาการและนักวิชาชีพในประเด็นความเหมาะสมของ เนื้อหารายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz.....	130
ตารางที่ 4.11 สรุปความคิดเห็นของนักวิชาการและนักวิชาชีพในประเด็นของเวลาออกอากาศ ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz.....	131
ตารางที่ 4.12 สรุปความคิดเห็นของนักวิชาการและนักวิชาชีพในประเด็นข้อเสนอแนะในการ พัฒนารายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MH.....	135

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการศึกษา.....	4
ภาพที่ 2.1 แบบจำลองการสื่อสารตามแนวคิดของลาสเวลล์.....	8
ภาพที่ 2.2 ขั้นตอนผลิตรายการหรือชั้นบันทึกรายการ.....	54
ภาพที่ 2.3 โครงสร้างสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย.....	69
ภาพที่ 2.4 โครงสร้างส่วนกระจายเสียงในประเทศ.....	74
ภาพที่ 4.1 แสดงสัดส่วนของเวลาออกอากาศของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz.....	90
ภาพที่ 4.2 แสดงสัดส่วนของประเภทรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz.....	91
ภาพที่ 4.3 แสดงสัดส่วนของรูปแบบรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz.....	92
ภาพที่ 4.4 แสดงสัดส่วนของเนื้อหารายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz.....	93
ภาพที่ 4.5 แสดงสัดส่วนความยาวรายการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz.....	95
ภาพที่ 4.6 แผนผังแสดงผู้รับผิดชอบการผลิตรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียง แห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MH.....	98

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย หรือ สวท. F.M. 92.50 MHz เป็นองค์กรสื่อสารมวลชนภาครัฐ ให้บริการข้อมูลข่าวสารความรู้แก่สาธารณชนในระดับชาติ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ และความสัมพันธ์อันดีระหว่างหน่วยงานของรัฐกับประชาชน ระหว่างประชาชนกับประชาชน รวมทั้งการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม เอกลักษณ์ความเป็นไทย ความมั่นคงของชาติ และความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยออกอากาศทุกวันตั้งแต่เวลา 05.00 - 24.00 น.

ด้วยบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชน ได้แก่ การให้ข่าว ข่าวสาร ความรู้ ความบันเทิง และบริการสาธารณะ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz จึงมีนโยบายและวัตถุประสงค์ที่ให้บริการข้อมูลข่าวสารความรู้แก่สาธารณชนในระดับชาติ ทำหน้าที่ในการประชาสัมพันธ์สร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชน เพื่อให้เกิดความกลมใสในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข สร้างความเข้าใจอันดีระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับประชาชนและประชาชนกับประชาชน ส่งเสริมการพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งภูมิปัญญา สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมทั้งเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม ความภาคภูมิใจในความเป็นไทยและความมั่นคงของชาติ นำเสนอข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง แม่นยำและเป็นกลางได้อย่างรวดเร็ว ทันเหตุการณ์ มีรายการที่มีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับและสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย เป็นองค์กรแห่งความทันสมัยในการบริหารงานอย่างมืออาชีพและผลิตผลงานที่มีคุณภาพสูงเทียบเคียงกับภาคเอกชน เน้นการสร้างภาพพจน์ให้แก่งานบริการ มุ่งมั่นที่จะก้าวไปสู่การเป็นองค์กรหลักด้านการกระจายเสียงของประเทศในฐานะ “สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งชาติ”

ในกระบวนการสื่อสารทางวิทยุกระจายเสียง สิ่งที่เป็นส่วนสำคัญหรือหัวใจของรายการคือ เนื้อหา ผู้ส่งสารจะต้องคำนึงถึงสารที่ส่งไปยังผู้รับสารว่ามีเนื้อหาอย่างไร ถ้าเนื้อหาตรงกับความคิดเห็น ความต้องการและทัศนคติของผู้รับ ผลที่ตอบสนองจะเป็นไปในทางที่ดี แต่ถ้าเนื้อหานั้นสร้างความเบื่อหน่ายให้กับผู้รับ ผู้ฟังก็จะปฏิเสธที่จะฟัง (จุมพล รอดคำดี, 2520 อ่างใน จรูญ เอี่ยมสะอาด) รายการจึงเป็นผลิตผลของสถานี ซึ่งบ่งบอกถึงมาตรฐานและคุณภาพขององค์กรและที่มา

ของรายได้ จำนวนผู้ฟัง ถึงแม้ว่าสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz จะเป็นสถานีวิทยุฯ เพื่อให้บริการสาธารณะที่ไม่แสวงหากำไร แต่เน้นประโยชน์ของรายการสู่ผู้ฟัง แต่จำนวนผู้ฟังก็เป็นสิ่งที่จำเป็น หากรายการที่ผลิตเผยแพร่ออกอากาศ มีผู้ฟังน้อยประโยชน์ที่ผู้ฟังจะได้รับจากรายการย่อมมีจำนวนน้อยลงตามไปด้วย ประกอบกับประเทศไทยกำลังพัฒนาสู่สังคมข่าวสารที่ต้องอาศัยฐานความรู้เป็นหลัก รัฐบาลเองได้มีการปฏิรูประบบราชการ เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการที่ดี มีคุณภาพ และรวดเร็ว จำเป็นอย่างยิ่งที่สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz ต้องพัฒนาขีดความสามารถในฐานะองค์กรหลักด้านการกระจายเสียงเพื่อบริการสาธารณะให้เป็นที่ยอมรับของประชาชนมากยิ่งขึ้น (ไพฑูริย์ หิรัญประดิษฐ์, 2553) การฟังวิทยุของประชาชนที่ลดลงอีกสาเหตุหนึ่ง มาจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ทำให้มีสื่อใหม่เกิดขึ้นเป็นยุค การสื่อสารด้วยระบบดิจิทัล ประชาชนสามารถเปิดรับข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว มีการค้นหาข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่ออินเทอร์เน็ต เช่น การอ่านหนังสือพิมพ์ออนไลน์ผ่านทางอินเทอร์เน็ต การรับฟังรายการวิทยุผ่านทางอินเทอร์เน็ต และการรับชมรายการโทรทัศน์ผ่านทางอินเทอร์เน็ต เป็นต้น ปัจจัยเหล่านี้ล้วนส่งผลให้การฟังวิทยุลดลง

สำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้ศึกษาถึงพฤติกรรมการฟังวิทยุกระจายเสียงของประชากรไทยอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป ในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2532-2551) พบว่า มีแนวโน้มการฟังวิทยุกระจายเสียงของประชากรไทยลดลง จากการสำรวจเมื่อปี 2532 มีจำนวนผู้ฟังวิทยุ ร้อยละ 56.7 ผลสำรวจในปี 2537 มีผู้ฟัง ร้อยละ 43.9 ในปี 2546 ร้อยละ 42.8 และในปี 2551 มีจำนวนผู้ฟังวิทยุลดลงเหลือร้อยละ 31.1 นอกจากนี้ผลสำรวจยังพบว่า ประเภทรายการวิทยุกระจายเสียงที่ประชาชนฟังสูงสุดที่มีจำนวนผู้ฟังเกินครึ่งหนึ่งของผู้ฟังวิทยุทั้งหมด คือ รายการประเภทบันเทิง โดยมีจำนวนผู้ฟัง คิดเป็นร้อยละ 64.1 ซึ่งผลสำรวจในครั้งนี้มีการฟังรายการประเภทบันเทิงเพิ่มขึ้นจากเดิมเมื่อปี 2546 ที่มีผู้ฟัง ร้อยละ 57.9 ประเภทรายการที่นิยมฟังอันดับที่ 2 คือ รายการข่าว มีจำนวนผู้ฟัง คิดเป็นร้อยละ 32.9 แต่ก็มีแนวโน้มที่ลดลงเช่นกัน ด้านรายการประเภทสารคดีหรือความรู้ทั่วไป มีจำนวนผู้ฟัง ร้อยละ 2.5 ส่วนรายการความคิดเห็น/วิเคราะห์รายการวิทยุเพื่อการศึกษาและธุรกิจ/โฆษณา จำนวนผู้ฟัง ร้อยละ 0.5 เมื่อวิเคราะห์ถึงผลการสำรวจแสดงให้เห็นว่าจำนวนของผู้ฟังวิทยุมีแนวโน้มลดลงทุกปี และประชากรที่ฟังวิทยุสนใจรายการประเภทที่ให้ความเพลิดเพลินมากกว่ารายการที่นำเสนอเกี่ยวกับข่าวสารบ้านเมือง โดยรายการประเภทสารคดีหรือความรู้ทั่วไปนั้น จากผลสำรวจมีผู้ที่สนใจฟังเพียง ร้อยละ 2.5 เท่านั้น

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz เป็นสื่อบริการสาธารณะ มุ่งมั่นที่จะก้าวไปสู่ความเป็นองค์กรหลักด้านการกระจายเสียงของประเทศในฐานะ “สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งชาติ” เน้นการนำเสนอประเด็นเนื้อหาที่ใช้ประโยชน์เพื่อการพัฒนาสังคมในระดับรวม สนองตอบต่อนโยบายของรัฐบาล และสนองตอบต่อเป้าหมายในการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นำเสนอข้อมูลข่าวสารขององค์กรภาครัฐ เน้นการนำเสนอข้อมูลข่าวสารสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชน เปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมแสดงความคิดเห็นผ่านรายการ มุ่งผลิตรายการที่มีคุณภาพ สามารถเข้าถึงประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมาย และเป็นองค์กรแห่งความทันสมัยที่มีการบริหารงานอย่างมืออาชีพและผลิตผลงานที่มีคุณภาพสูงเทียบเคียงกับภาคเอกชนและสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้ใช้บริการ แต่ด้วยสภาพปัญหาที่พบคือ จำนวนผู้ฟังวิทยุมีแนวโน้มลดลงมาโดยตลอด การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558 และขาดข้อมูลการสำรวจวิจัยด้านรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz

จากปัญหาข้างต้น สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz จึงจำเป็นต้องมีการปรับตัวโดยการสำรวจตนเองก่อนว่า รายการของสถานีเป็นอย่างไร ด้วยการวิเคราะห์รายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz รวมทั้งศึกษาความคิดเห็นของนักวิชาการและนักวิชาชีพด้านวิทยุกระจายเสียงเกี่ยวกับรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz เพื่อนำผลที่ได้รับไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนารายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz ให้เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพสังคมสมัยเป็น “สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งชาติ” และเพื่อประโยชน์ของประชาชนชาวไทยต่อไป

2. ปัญหาวิจัย

2.1 สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz มีการนำเสนอรายการอย่างไร

2.2 นักวิชาการและนักวิชาชีพ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz อย่างไร

2.3 แนวทางการพัฒนารายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz ควรเป็นไปในแนวทางใด

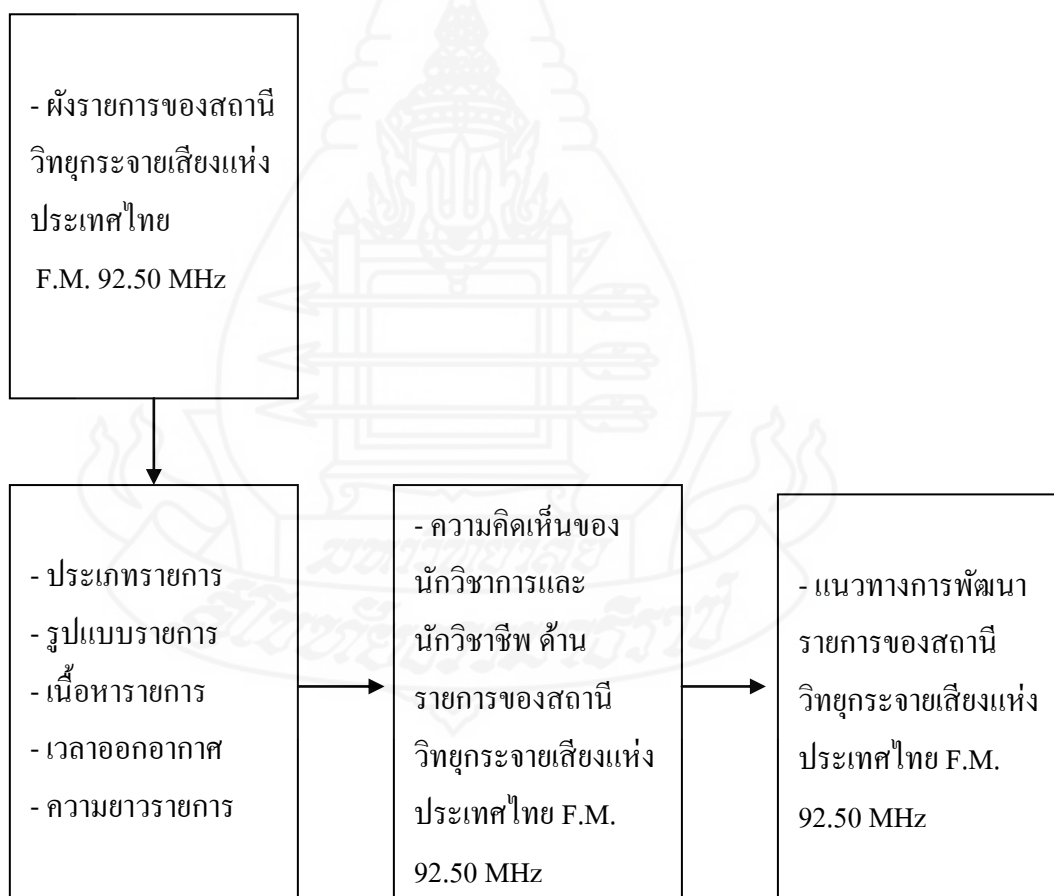
3. วัตถุประสงค์

3.1 เพื่อวิเคราะห์ผังรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz

3.2 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักวิชาการและนักวิชาชีพ เกี่ยวกับรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz

3.3 เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนารายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz

4. กรอบแนวคิดการศึกษา

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการศึกษา

5. นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ

5.1 **สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย** หมายถึง สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย สังกัดกรมประชาสัมพันธ์ ออกอากาศในระบบ F.M. คลื่นความถี่ 92.50 MHz

5.2 **ผังรายการ** หมายถึง ตารางการออกอากาศของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz ปี 2557 โดยออกอากาศตั้งแต่วันจันทร์-วันอาทิตย์ เวลา 05.00 น. - 24.00 น.

5.3 **การวิเคราะห์ผังรายการ** หมายถึง การแยกหมวดหมู่ของรายการที่มีความสัมพันธ์กันกับประเภทรายการ เนื้อหารายการ ประเภทของเนื้อหา รูปแบบรายการ เวลาออกอากาศ ความยาวรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz

5.4 **ประเภทรายการ** หมายถึง รายการที่นำเสนอทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz ประเภท ข่าว ข่าวสาร ความรู้ ความบันเทิงและบริการสาธารณะ

5.5 **รูปแบบรายการ** หมายถึง วิธีการนำเสนอรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz ในรูปแบบข่าว สัมภาษณ์ พุดคุยกับผู้ฟัง นิตยสารทางอากาศและรายการเพลง

5.6 **เนื้อหารายการ** หมายถึง สารที่นำเสนอต่อผู้ฟังผ่านการส่งกระจายเสียงทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz ได้แก่ กฎหมาย การเมือง เศรษฐกิจ สังคม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม ศาสนา ปรัชญา ศิลปวัฒนธรรม

5.7 **เวลาออกอากาศ** หมายถึง การส่งกระจายเสียงของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz ทุกวันตั้งแต่เวลา 05.00 -24.00 น.

5.8 **ความยาวของรายการ** หมายถึง ช่วงเวลาของรายการตั้งแต่ต้นจนจบรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz

5.9 **ความคิดเห็น** หมายถึง ทศนะ ข้อเสนอแนะด้านการจัดและผลิตรายการของนักวิชาการและนักวิชาชีพ เกี่ยวกับประเภทรายการ เนื้อหารายการ รูปแบบรายการ เวลาออกอากาศ ความยาวรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz

5.10 **การพัฒนารายการ** หมายถึง วิธีการ การปรับปรุง สร้างสรรค์ด้านประเภทรายการ เนื้อหารายการ รูปแบบรายการ เวลาออกอากาศ ความยาวรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้รับไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดและผลิตรายการของ
สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง “แนวทางการพัฒนารายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz” ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นกรอบในการศึกษาดังนี้

1. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่สื่อมวลชน
2. แนวคิดการจัดการรายการและผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง
3. แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะทางประชากร
4. สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่สื่อมวลชน

การศึกษาเรื่อง “แนวทางการพัฒนารายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz” เป็นการศึกษาองค์การสื่อมวลชน ซึ่งเป็นสื่อหรือช่องทางในการสื่อสารสู่มวลชน ก่อนจะกล่าวถึงแนวคิด ทฤษฎีบทบาทหน้าที่สื่อมวลชน จำเป็นต้องกล่าวถึงองค์ประกอบของการสื่อสารเพื่อเป็นพื้นฐานของการอธิบายบทบาทหน้าที่สื่อมวลชน ดังนี้

1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสาร

ฮาโรลด์ ดี ลาสเวลล์ (Harold D. Lasswell) เป็นนักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ในช่วงทศวรรษที่ 1950 มีความสนใจในการสื่อสารการเมืองและการโฆษณาชวนเชื่อเป็นอย่างมาก เนื่องจากบริบททางสังคมสมัยนั้นเป็นบริบทที่ถูกครอบงำด้วยข่าวสารที่เป็นโฆษณาชวนเชื่อเพื่อผลประโยชน์ทางการเมือง ประกอบกับในช่วงเวลาดังกล่าว นักการศึกษาด้านการสื่อสารได้มุ่งความสนใจไปที่การสื่อสารเชิงโน้มน้าวใจมากกว่าสื่อสารประเภทอื่น ใน ค.ศ.1948 ลาสเวลล์ จึงได้นำเสนอแบบจำลองด้านการสื่อสาร โดยแบบจำลองนี้มาเพื่อสะท้อนให้เห็นทัศนะโดยทั่วไปในยุคสมัยนั้น ซึ่งมื่อองค์ประกอบดังต่อไปนี้

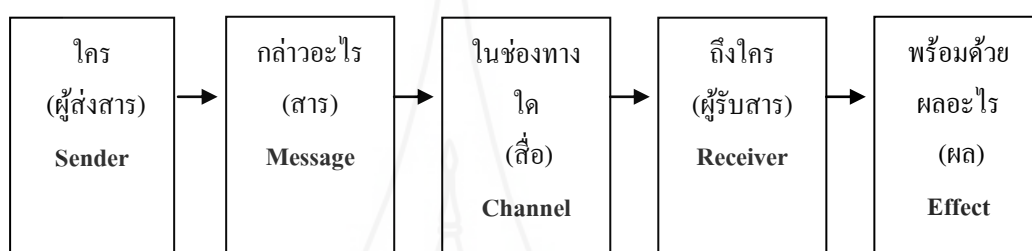
- 1) ใคร (who) คือ ผู้กำหนดและควบคุมเนื้อหาข่าวสาร
- 2) กล่าวอะไร (says what) คือ เรื่องหรือเนื้อหาสาระที่ส่งออกไป

3) ในช่องทางใด (in which channel) คือ ตัวกลางหรือสื่อที่ส่งข่าวสารถูกส่งผ่านไปยังผู้รับ

4) ถึงใคร (to whom) คือ ผู้รับสาร

5) พร้อมด้วยผลอะไร (with what effect) คือ สิ่งที่เกิดขึ้นอันเป็นผลมาจากการสื่อสาร

โดยเขียนเป็นรูปแบบจำลองและเปรียบเทียบกับองค์ประกอบของการสื่อสารได้ดังนี้

ภาพที่ 2.1 แบบจำลองการสื่อสารตามแนวคิดของลาสเวลล์

ที่มา : ภัสวดี นิติเกษตรสุนทร (2554: 141) แนวคิดหลักด้านการสื่อสาร

แบบจำลองการสื่อสารของลาสเวลล์ เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายในการวิเคราะห์การสื่อสารที่เกิดขึ้นในบริบทต่างๆ เนื่องจากเป็นแบบจำลองที่สามารถใช้อธิบายกระบวนการสื่อสารได้อย่างไม่ซับซ้อน นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการที่มีความเห็นเกี่ยวกับแบบจำลองการสื่อสารของลาสเวลล์ คือ เดนนิส แมคควอล (Denis McQuail) ให้ความเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของสถาบันการสื่อสารมวลชนไว้ 3 ประการ (กาญจนา แก้วเทพ, 2554)

1) แมคควอล (D. McQuail) ให้ความเห็นว่า แบบจำลองของลาสเวลล์มีการยอมรับโดยผู้ส่งสารจะมีอิทธิพลต่อผู้รับสาร ดังนั้น การสื่อสารคือ กระบวนการโน้มน้าวชักจูงผู้รับสาร

2) แบบจำลองการสื่อสารของลาสเวลล์ เนื้อหาสารจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อผู้รับสาร โดยเฉพาะเนื้อหาสารจากสื่อมวลชน มีกระบวนการสร้างเนื้อหาสารอย่างเป็นระบบ พิถีพิถัน มีกลยุทธ์วิธีการ

3) จุดอ่อนของแบบจำลองการสื่อสารของลาสเวลล์ คือ เป็นการสื่อสารทางเดียว ไม่มีปฏิกริยาป้อนกลับจากผู้รับสาร ทำให้อธิบายกระบวนการสื่อสารในโลกที่เป็นจริงไม่ได้

จากแบบจำลองของลาสเวลล์และทัศนะของเดนนิส แมคควอล จะเห็นว่า สื่อมวลชนเป็นช่องทางในการสื่อสารไปสู่มวลชนกลุ่มใหญ่ สื่อมวลชนเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการสื่อสารมวลชน

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารมวลชน

1.2.1 ความหมายของการสื่อสารมวลชน (mass communication) หมายถึง กระบวนการสื่อสารประเภทหนึ่ง เป็นเป็นกระบวนการสื่อสารกับมวลชน ครอบคลุมถึง องค์ประกอบของกระบวนการสื่อสาร ทั้งผู้ส่งสาร สาร สื่อ และผู้รับสาร ประมะ สตะเวทิน ได้กล่าว ว่า มีผู้ได้ให้ความหมายของการสื่อสารมวลชนไว้ ดังนี้

(<http://elearning.aru.ac.th/3011102/soc42/topic2/linkfile/print5.htm> ค้นคืนวันที่ 13 มกราคม 2557)

มอริส จาโนวิทซ์ (Morris Janowitz) ให้ความหมายของการสื่อสารมวลชน ว่า การสื่อสารประกอบด้วยสารบันและเทคนิค ซึ่งกลุ่มคนที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะใช้เครื่องมือทาง เทคโนโลยี (หนังสือพิมพ์ วิทยุ ภาพยนตร์ ฯลฯ) ส่งเนื้อหาที่เป็นลักษณะ (symbolic content) ไปสู่ ผู้รับสารที่มีขนาดใหญ่ มีความแตกต่าง และอยู่กันอย่างกระจัดกระจาย

ชาร์ลส์ อาร์ ไรท์ (Charles R. Wright) ให้ความหมายของการสื่อสารมวลชน คือ การสื่อสารที่มุ่งไปสู่ผู้รับสารจำนวนมาก ซึ่งมีความแตกต่างกัน และไม่เป็นที่รู้จักของผู้ส่งสาร สารถูกส่งไปยังประชาชนทั่วไป เพื่อให้ถึงประชาชนผู้รับสารได้รวดเร็วในเวลาเดียวกัน และสาร นั้นมีลักษณะที่ไม่ยั่งยืน โดยอาศัยสื่อมวลชนเป็นสื่อ ผู้ส่งสารมักจะเป็นหรือดำเนินกิจการภายใต้ องค์กรที่ซับซ้อนซึ่งมีค่าใช้จ่ายมหาศาล

ไมเคิล เบอร์กูน (Michael Burgoon) การสื่อสารมวลชนเป็นการสื่อสารที่ ไม่เป็นส่วนตัว (Impersonal) และโดยอ้อม (Indirect) ที่มุ่งไปสู่คนจำนวนมาก

จอห์น อาร์ บิทเนอร์ (John R. Bittner) การสื่อสารมวลชนคือการที่สารถูก สื่อสารผ่านสื่อมวลชนไปยังคนจำนวนมาก

วอเรน เค อเก้ (Warren K. Agee) และคณะ การสื่อสารมวลชนคือ กระบวนการของการส่งข่าวสาร (information) ความคิด (ideas) และทัศนคติ (attitudes) ไปสู่ผู้รับ สารจำนวนมากที่มีความแตกต่างกัน โดยการใช้สื่อที่ถูกพัฒนาเพื่อการนี้

สรุปความหมายของการสื่อสารมวลชน คือ กระบวนการของการสื่อสารของ องค์กรที่ทำการสื่อสาร โดยมีเนื้อหา ด้านข่าว ความรู้ ความคิดเห็น ความบันเทิง และเหตุการณ์ที่ เกิดขึ้นโดยผ่านสื่อมวลชนมุ่งไปสู่คนจำนวนมาก มีความแตกต่างกันและไม่เป็นที่รู้จักของผู้ส่งสาร

1.2.2 ลักษณะของการสื่อสารมวลชน การสื่อสารมวลชนเป็นสถานการณ์ของการสื่อสารเป็นช่องทางที่เน้นทางเทคโนโลยี สามารถไปถึงผู้รับที่มีจำนวนมากและอยู่ต่างถิ่นต่างที่ กันในเวลาเดียวกันหรือต่างเวลากันโดยมีจุดมุ่งหมายที่จะส่งสารทั้ง ข่าว ความรู้ ความคิดเห็น ความ บันเทิง และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นไปสู่มวลชนด้วยความรวดเร็ว เทียงตรงและประหยัด มีลักษณะ สำคัญดังนี้

- 1) เป็นการสื่อสารที่มุ่งไปยังผู้รับจำนวนมาก ไม่รู้จักคุ้นเคยกัน และมีความแตกต่างกันทั้งด้านเพศ อายุ การศึกษา และรายได้ในกลุ่มของผู้รับ
- 2) มีการถ่ายทอดสารอย่างเปิดเผย โดยมากจะกำหนดเวลาที่แน่นอนให้ถึงกลุ่มผู้รับพร้อมๆกัน
- 3) การสื่อสารมวลชนมักเป็นการสื่อสารในองค์การที่ซับซ้อน มีกระบวนการ และมีค่าใช้จ่ายที่สูงมาก

พัทณี เขยจรรยา และคณะ (2534 อ้างใน พิระ จิร โสภณ, <http://elearning.aru.ac.th/3011102/soc42/topic2/linkfile/print5.htm> ค้นคืนวันที่ 13 มกราคม 2557) ได้สรุปถึงการสื่อสารมวลชนกับองค์ประกอบของกระบวนการสื่อสารไว้ว่า การสื่อสารมวลชนมักจะเป็นองค์กร เป็นผู้ส่งสารมีโครงสร้างองค์กรและมีการจัดระบบทำงานที่ชัดเจน ข่าวสารจากสื่อมวลชน ได้แก่ ข่าวสารในหน้าหนังสือพิมพ์ รายการวิทยุกระจายเสียง หรือวิทยุโทรทัศน์ เป็นผลจากการระดมสมองของผู้รับผิดชอบที่เกี่ยวข้องในการผลิตรายการจากทีมงานมากกว่า 2 คน ซึ่งต้องผ่านกระบวนการ การเลือกสรรข่าวสาร การเลือกรูปแบบและวิธีการในการนำเสนอเป็นลำดับขั้นตอน ก่อนที่ข่าวสารจะถึงมือผู้รับสารและข่าวสารนั้นจะถูกส่งผ่านอย่างเปิดเผยเพื่อให้สาธารณชนได้รับรู้เกือบจะพร้อมๆกัน เช่น การกระจายเสียงทางวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ การตีพิมพ์ข่าวสารในหน้าหนังสือพิมพ์ เป็นต้นข่าวสารในการสื่อสารมวลชนมักเป็นข่าวสารเพื่อสาธารณชน และมักจะได้รับปฏิริยาสะท้อนกลับค่อนข้างช้า นอกจากนี้ยังอาจมีอุปสรรคที่เกิดจากสื่อ อุปสรรคที่เกิดจากการเลือกใช้ภาษาในการสื่อสาร และอุปสรรคจากสภาพแวดล้อม อันจะทำให้ประสิทธิภาพในการสื่อสารลดลงอีกด้วย

เสาวณีษ์ ฉัตรแก้ว กล่าวถึงลักษณะของการสื่อสารมวลชนว่า มีประชาชนสนใจฟังวิทยุผ่านเว็บไซต์เป็นจำนวนมาก และความนิยมนี้ยังรวมไปถึงสื่ออื่นๆด้วย รายการวิทยุกระจายเสียง นอกจากจะเผยแพร่ออกอากาศผ่านการกระจายเสียงแล้ว ยังมีการนำเสนอผ่านเว็บไซต์อีกด้วย เรียกว่า “วิทยุออนไลน์” (Radio online) โดยพบว่า วิทยุออนไลน์มีผู้เข้าชมมากที่สุด ส่วนใหญ่มุ่งนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับดนตรีและเพลง โดยมีการออกอากาศรายการสด (Live Radio) มีการนำเสนอภาพขณะจัดรายการ (Live Web Cam) มีการเปิดโอกาสให้ผู้ชมสามารถขอเพลง และรับฟังรายการย้อนหลังได้ (Radio on demand) มีมิวสิควีดีโอให้เลือกชม มีการจัดหน้ากระดานข่าวสาร (Web Board) และการสนทนาโต้ตอบ (Live Chat) กันได้ ตลอดจนมีการเล่นเกมและกิจกรรมพิเศษร่วมกับผู้ฟังรายการอีกด้วย สำหรับการจัดทำวิทยุผ่านเครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ หรือที่เรียกว่า Radio on mobile ในอนาคตเมื่อระบบของโทรศัพท์เคลื่อนที่ได้รับการพัฒนาไปสู่

ระบบ 3G อย่างเต็มรูปแบบ วิทยุบนโทรศัพท์เคลื่อนที่ก็จะได้รับความนิยมมากขึ้น (<http://resource.thaihealth.or.th/library/hot/12382> ค้นคืนวันที่ 6 พฤษภาคม 2557)

ความหมายสื่อมวลชน (mass media) สื่อมวลชน หมายถึง สื่อที่ใช้ส่งสารจากบุคคลหรือกลุ่มบุคคลโดยผ่านเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ คลื่นแสง คลื่นเสียง วิทยุกระจายเสียง โทรเลข โทรศัพท์ สิ่งพิมพ์ เป็นต้น (ปรมะ สตะเวทิน, 2538)

พัฒนาการและสถานภาพปัจจุบัน พบว่า สื่อมวลชนมี 5 ความหมาย (สมควร กวียะ, ไม่ระบุปีที่พิมพ์)

ความหมายแรก คือ สื่อในการสื่อสารของสังคมมวลชน เป็นสื่อที่นำข่าวสารจากแหล่งสารไปยังผู้รับจำนวนมาก ภายในเวลาค่อนข้างเร็ว ได้แก่ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ ภาพยนตร์ วิทยุทัศน์ เทปเสียง ซีดี รวมทั้งสื่อใหม่ คือ อินเทอร์เน็ต

ความหมายที่สอง คือ องค์กรที่ทำหน้าที่นำข่าวสารจากแหล่งสารมาผลิตเป็นสารเพื่อส่งไปให้มวลชน

ความหมายที่สาม คือ สถาบันสังคมอย่างหนึ่งที่ทำหน้าที่เป็นสื่อเพื่อการสื่อสารของสังคมมวลชน

ความหมายที่สี่ คือ สถาบันวิชาชีพอย่างหนึ่งที่ทำหน้าที่เป็นสื่อเพื่อการสื่อสารของสังคมมวลชน

ความหมายที่ห้า สื่อมวลชน อาจหมายถึง ผู้แทนของสื่อมวลชนที่ทำหน้าที่เป็นผู้สื่อข่าว นักข่าว หรือนักหนังสือพิมพ์

โดยสรุป ความหมายของสื่อมวลชน คือ สถาบันวิชาชีพ หรือองค์กร ที่มีตัวแทนนำข่าวสารจากแหล่งสารผลิตเป็นสารส่งไปยังผู้รับที่เป็นมวลชนจำนวนมาก

1.3 แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่สื่อมวลชน

ศาสเวลล์ ยังได้มองบทบาทของสื่อมวลชนในการทำการทำหน้าที่ของสื่อมวลชนกับสังคมโดยรวมมี 3 ประการ (กาญจนา แก้วเทพ, 2554) คือ

1) **หน้าที่ในการสอดส่องดูแล** สื่อมวลชนมีหน้าที่คอยตรวจตรา สังเกตและติดตามเหตุการณ์ หรือ เรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม และจะได้มีปฏิกิริยาตอบโต้อย่างถูกต้อง มีทั้งที่เป็นเหตุการณ์ดีและเหตุการณ์ร้าย ทั้งที่เกิดขึ้นภายในสังคม โดยทำหน้าที่เก็บรวบรวมและกระจายข่าวสาร สื่อมวลชนจะเตือนให้ทราบถึงอันตรายที่จะเกิดขึ้น รวมถึงข้อมูลข่าวสารด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ให้กับประชาชน

2) *หน้าที่สร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสังคม* เป็นหน้าที่เพิ่มมาจากการรายงานข่าว เป็นการตีความข้อมูล การให้คำอธิบายและการชี้แนะ เพื่อให้ทุกส่วนของสังคมได้เข้าถึงข้อมูลข่าวสารนั้น มีความคิดเห็นที่เป็นหนึ่งเดียวกัน

3) *หน้าที่สืบทอดวัฒนธรรมของสังคม* หน้าที่นี้จะเน้นความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในแง่ของกาลเวลา เนื่องจากวัฒนธรรมเป็นสมบัติส่วนรวมของสังคม เป็นมรดกทางสังคมจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนรุ่นต่อไป เพื่อให้เกิดความต่อเนื่อง โดยสื่อมวลชนจะมีบทบาทในการพิทักษ์รักษามรดกของสังคมให้มีอายุยืนยาวต่อไปหลายชั่วอายุคน

ต่อมา ชาร์ลส์ ไรท์ (Charles Wright, 1986) ได้เพิ่มหน้าที่ประการที่ 4 ขึ้นมาอีกหน้าที่ คือ หน้าที่ในการให้ความบันเทิงเพื่อจรรโลงใจสังคมให้มีความสุนทรีย์ ความบันเทิงเรีงรมย์ สร้างความสนุกสนาน ความเพลิดเพลินให้แก่ประชาชนในสังคม เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ ลดความตึงเครียดและความกดดันจากสิ่งแวดล้อมที่ประสบในสังคม (พีระ จิร โสภณ, 2554)

นอกจากนั้นสื่อยังมีบทบาทระดับปัจเจกบุคคล ต่อตัวเราทุกคน คือ ทำให้เราได้รับรู้ข่าวสาร การเผยแพร่ศาสนา การสร้างจินตนาการคิดฝัน เป็นต้น (กัจจกร หลุยยะพงศ์, 2555)

บทบาทหน้าที่ของการเป็นองค์การสื่อสารมวลชน มีทั้งในเชิงบวกและอาจมีบทบาทหน้าที่เชิงเชิงลบได้ ผลเชิงบวกและเชิงลบของการสื่อสารมวลชน ที่มีผลต่อชีวิต เช่น ในเชิงบวกด้านการเมือง ให้ข่าวสารความรู้ด้านการเมือง ส่งเสริมสิทธิเสรีภาพและความมีส่วนร่วมในเชิงลบอาจจะช่วยโฆษณาชวนเชื่อทางการเมือง ลดหรือเบี่ยงเบนความสนใจทางการเมืองได้ (สมควร กวียะ, ไม่ระบุปีที่พิมพ์) การทำงานของสื่อมวลชนที่เข้ามาเปลี่ยนแปลง หรือบดบังธรรมชาติที่แท้จริงของจุดหมายของสื่อ เช่น จุดมุ่งหมายของข่าวสาร อาจกลายเป็นการไม่ได้ให้ข่าวสาร หรือ ความรู้ใดๆ เลย เนื่องจากมีอคติในการเลือกหรือการไม่เป็นตัวแทนที่แท้จริง ความบันเทิงที่เสนอ อาจจะหมายถึงสิ่งที่ไร้สาระ ไร้การควบคุมตนเอง

ดังนั้น สื่อมวลชนจะต้องทำงานด้วยความรู้ความสามารถ ให้ตรงกับบทบาทหน้าที่ของตน ต้องเป็นผู้ที่รับฟังข้อมูลจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง หมั่นศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมในสิ่งที่ไม่รู้หรือรู้ไม่จริง ไปสู่ความเชี่ยวชาญในด้านนั้นๆ และนำเสนอข่าวสาร ความบันเทิง ในรูปแบบที่สร้างสรรค์และเป็นประโยชน์จนสามารถเป็นแบบอย่างนำไปปฏิบัติอย่างถูกต้องและนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตได้เป็นอย่างดี (จุฑารัตน์ โสดาศรี, 2556)

บทบาทหน้าที่ของวิทยุกระจายเสียงในฐานะสื่อมวลชน (ภัสวดี นิติเกษตรสุนทร, 2545) มีดังนี้

1) บทบาทหน้าที่ของวิทยุกระจายเสียงในการให้ข่าวสาร

วิทยุกระจายเสียงมีคุณลักษณะในการเสนอข่าวสาร เป็นสื่อที่มีคุณลักษณะเหมาะสมในการนำเสนอข่าวใน 3 ด้าน ได้แก่

(1) ความฉับไวในการเสนอข่าวสาร ความฉับไวในการเสนอข่าวสารเป็นความจำเป็นจะทำให้ผู้รับสาร สามารถรับรู้ข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว หากข่าวสารนั้นเป็นข่าวสารที่ต้องทราบอย่างในทันท่วงทีเมื่อมีเกิดเหตุการณ์ขึ้น เพื่อให้ผู้รับสารสามารถปรับตัวรับมือแก้ไขสถานการณ์กับเหตุการณ์นั้นๆ เช่น การแจ้งข่าว ภัยพิบัติ หรือข่าวสารที่บ้านเมืองอยู่ระหว่างการจลาจล การแจ้งข่าวสารอย่างทันท่วงที จะช่วยให้คนรับรู้เหตุการณ์และปฏิบัติตามคำสั่งหรือคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ได้อย่างถูกต้องและทันท่วงที

(2) ความน่าเชื่อถือในการเสนอข่าวสาร วิทยุกระจายเสียงทำให้ผู้รับสารเกิดความเชื่อถือในข่าวสารที่นำเสนอในลักษณะที่ต่างกัน คือ การนำเสนอข่าวเป็นการนำเสนอด้วยภาษาที่ง่าย สั้น กระชับ และชัดเจนตรงตามหลักของภาษาวิทยุกระจายเสียง ผู้ฟังจะเข้าใจถึงเหตุการณ์ที่นำเสนอโดยต้องจินตนาการภาพ ไม่ถูกหันเหไปด้วยภาพ จึงทำให้การนำเสนอข่าวทางวิทยุกระจายเสียงเป็นการนำเสนอข่าวสารที่มีพลัง

(3) การเข้าถึงผู้รับสาร สื่อวิทยุกระจายเสียงนั้นเป็นสื่อที่ประชาชนมีไว้ครอบครองอยู่แทบทุกครัวเรือน ทั้งในบ้านและรถยนต์ หรือในสื่ออิเล็กทรอนิกส์อื่นๆ พกพาได้ง่าย และมีข้อได้เปรียบโดยสามารถเปิดรับฟังได้ตลอดเวลา การเข้าถึงผู้รับสารจึงไม่ใช่ปัญหาของวิทยุกระจายเสียง แต่มีข้อจำกัดเรื่องความสะดวกในการเปิดฟัง ผู้ฟังมักจะทำกิจกรรมอื่นขณะฟังวิทยุกระจายเสียงด้วย จึงทำให้ไม่มีสมาธิในการฟัง เช่น ฟังวิทยุขณะขับรถ ทำงานบ้าน หรือขณะทำอาหาร เป็นต้น

2) บทบาทหน้าที่ของวิทยุกระจายเสียงที่ในการเสนอข่าว

(1) การสอดส่องตรวจตรา จับตาดูความเปลี่ยนแปลง หรือความเป็นไปของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม เพื่อดูแลสังคมให้อยู่ในระเบียบและแนวปฏิบัติที่ถูกต้อง หากมีสิ่งใดผิดปกติก็จะรายงานให้สังคมทราบโดยทันที

(2) การกลั่นกรองข่าวสาร ข่าวสารที่เราได้ฟังทางวิทยุกระจายเสียง บรรณาธิการข่าว หรือหัวหน้าข่าวและผู้สื่อข่าว ได้เลือกสรรมาแล้วว่าเป็นข่าวที่มีความเหมาะสมที่จะนำเสนอแก่มวลชน และการนำเสนอในลักษณะใด การกลั่นกรองข่าวสารนี้ ทำให้สื่อมวลชนถูกมองว่าเป็นนายทวารข่าวสาร หรือผู้รักษาประตู (Gate keeper) ที่ควบคุมประตูทางออกของข่าวสารก่อนเดินทางผ่านสื่อไปสู่มวลชน ซึ่งสื่อมวลชนมีเกณฑ์ในการเลือกข่าวสารตามนโยบายของสถานี ความต้องการของผู้รับสารหรือสถานการณ์ทางสังคมในขณะนั้น หน้าที่ในการให้ข่าวสารของสื่อ

กระจายเสียงเป็นหน้าที่หลัก ถือได้ว่ามีความสำคัญมาก จึงต้องกระทำด้วยความระมัดระวัง
เที่ยงตรง และนำเสนอด้วยความเป็นกลาง ไม่เข้าข้างฝ่ายใด ไม่บิดเบือนหรือลดความน่าเชื่อถือของ
ข่าวด้วยการทำให้เนื้อหาของข่าวมีเป็นเรื่องบันเทิงหรือนาฏกรรม (dramatized) มากเกินไป

3) บทบาทหน้าที่ของวิทยุกระจายเสียงในการแสดงความคิดเห็น

(1) การให้ความคิดเห็น ประเภทของรายการที่ให้ความคิดเห็น ได้แก่ รายการ
วิจารณ์ รายการวิเคราะห์สถานการณ์และประเด็นปัญหาต่าง ๆ เป็นรายการที่มีการแสดงความคิดเห็น
ของผู้ดำเนินรายการ และผู้ร่วมรายการให้สาระแก่ผู้ฟังอย่างแท้จริง ไม่ใช่เฉพาะเนื้อหาของ
ข่าวที่นำเสนอในรายการ แต่เป็นความคิดเห็นที่นำเสนอในรายการนั้น ๆ

(2) การเป็นเวทีแสดงความคิดเห็น วิทยุกระจายเสียงเปิดโอกาสให้สมาชิกใน
สังคมได้แสดงความคิดเห็นผ่านสื่อมวลชน เพื่อให้ทุกฝ่ายได้หาวิธีแก้ไขปัญหาร่วมกันต่อไป การ
ทำหน้าที่เป็นเวทีแสดงความคิดเห็นมี 3 ลักษณะ คือ

(ก) เปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ทำ
ได้โดยการเชิญมาร่วมรายการแสดงความคิดเห็น สัมภาษณ์หรือแสดงความคิดเห็นผ่านทาง
จดหมาย โทรศัพท์ ข้อความสั้น (SMS) เป็นต้น

(ข) เป็นช่องทางในการร้องทุกข์ของประชาชน การร้องทุกข์ของ
ประชาชน ในรายการวิทยุกระจายเสียง มักจัดทำในลักษณะรายการขนาดสั้น ให้ผู้เดือดร้อนหรือผู้ที่
ได้รับผลกระทบเป็นผู้นำเสนอด้วยตนเอง เพื่อให้ปัญหาเหล่านั้นมีความรู้สึกว่าเป็นปัญหาของ
“ชาวบ้าน” จริงๆ และปัญหาเหล่านี้ก็มักจะได้รับการแก้ไขและสนองตอบจากหน่วยงานที่
รับผิดชอบเรื่องนั้นๆ

(ค) เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการแสดงความคิดเห็น สื่อมวลชนไม่ได้ถาม
ประชาชนว่า มีความคิดเห็นหรือการตั้งประเด็นคำถามในรายการให้เป็นตัวกระตุ้นสังคมให้มี
ปฏิกิริยาต่อเรื่องนั้นได้ เช่น รายการวิเคราะห์ข่าวนำประเด็นทางการเมืองขึ้นมาโต้เถียง อภิปราย
อาจมีผลต่อผู้รับสารและสร้างความเป็น “สาธารณะ” โดยทำให้กลุ่มคนที่เปิดรับสารในเรื่อง
เดียวกันมีความสนใจร่วมกัน และมีปฏิกิริยาตอบโต้ต่อประเด็นดังกล่าว

(3) การโน้มน้าวชักจูงใจ การแสดงความคิดเห็นของสื่อมวลชนสามารถ
นำไปสู่การโน้มน้าวชักจูงใจได้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับเนื้อหา สาระ ประเด็น และเรื่องราวที่นำเสนอการ
เพื่อให้ผู้ฟังปรับเปลี่ยนทัศนคติ หรือมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ การโน้มน้าวชักจูงใจรายการ
วิทยุกระจายเสียง มักนำเสนอในรูปแบบของการประชาสัมพันธ์เพื่อรณรงค์ หรือโน้มน้าวให้
ประชาชนมีทัศนคติตามในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น การรณรงค์เลือกตั้ง การดูแลสุขภาพ เป็นต้น

4) บทบาทหน้าที่ของวิทยุกระจายเสียงในการให้ความรู้และการศึกษา การให้ความรู้และการศึกษา เป็นบทบาทที่สำคัญยิ่งของวิทยุกระจายเสียง เพราะการศึกษาเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้าน สื่อมวลชนสามารถทำหน้าที่ในการให้ความรู้ที่จำเป็นเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ เช่น การให้ความรู้แก่ประชาชนเรื่องการอ่านออกเขียนได้ การปรับปรุงการกินอยู่ หรือการประกอบอาชีพ และวิทยาการใหม่ๆ การให้ความรู้และการศึกษาแก่ประชาชนพัฒนาบุคคลได้ทั้งในระบบโรงเรียนและนอกโรงเรียนโดยไม่ต้องเข้าชั้นเรียน วิทยุกระจายเสียงมีความเหมาะสมในการให้ความรู้และการศึกษา สามารถนำความรู้และการศึกษาเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายและประชาชนทั่วไปอย่างทั่วถึง รวดเร็ว ผู้ฟังสามารถได้รับความรู้ที่มีประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ สามารถนำเสนอได้ทั้ง รายการความรู้ทั่วไป และรายการเพื่อการสอน

5) บทบาทหน้าที่ของวิทยุกระจายเสียงในการให้ความบันเทิง หน้าที่ของสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อความบันเทิงมี 3 ลักษณะ ดังนี้

(1) การให้ความบันเทิงโดยตรง เป็นบทบาทเพื่อตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน ของมนุษย์ในแต่ละด้าน ได้แก่

(ก) ความต้องการด้านความรู้สึก เพื่อประเทืองอารมณ์ ผ่อนคลายความตึงเครียด เช่น การฟังเพลงทางวิทยุกระจายเสียง การฟังละครวิทยุ

(ข) ความต้องการด้านส่วนบุคคล เพื่อแสวงหาความเชื่อมั่นในตนเอง เช่น รายการสัมภาษณ์บุคคลที่ต่อสู้ดิ้นรนเพื่อความอยู่รอด ทำให้ผู้ฟังมีกำลังใจในการดำเนินชีวิต

(ค) ความต้องการด้านสังคม ได้แก่ ความปรารถนาในการสังสรรค์และมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นรายการบันเทิงทางวิทยุกระจายเสียงทำให้ผู้ฟังมีเรื่องราวมาเป็นหัวข้อในการสนทนาระหว่างสมาชิกในครอบครัว เพื่อนฝูง และบุคคลอื่นๆ ในสังคม

(ง) ความต้องการด้านการหลบหลีกหรือเบี่ยงเบนจากโลกแห่งความจริง เพื่อกระตุ้นจินตนาการด้านต่างๆ ที่อยู่นอกเหนือความเป็นจริงที่กำลังเผชิญอยู่ เช่น ละครวิทยุที่ตอนจบนั้นจบลงด้วยพระเอกนางเอกของละครเรื่องนั้นมีความสุขที่ทำให้ผู้ฟังปลื้ม เนื่องจากเป็นเรื่องที่ไม่สามารถเป็นไปได้ในชีวิตจริง

(2) การให้ความบันเทิงโดยแฝงความรู้ทางอ้อม รายการบันเทิงโดยทั่วไปเมื่อมองอย่างผิวเผิน มักเป็นรายการที่มุ่งให้ความบันเทิงเพียงอย่างเดียว แต่ในความเป็นจริง มีหลายครั้งที่พบว่าตัวผู้ฟังได้รับความรู้ และข้อคิดที่เป็นประโยชน์จากรายการมาปรับใช้กับตนเองได้

(3) การให้สาระบันเทิง รายการสาระบันเทิงมีลักษณะเด่น คือ สามารถนำเสนอสาระความรู้ให้แก่ผู้ฟัง โดยไม่ทำให้รู้สึกเบื่อหน่าย แต่กลับทำให้ผู้ฟังเกิดความรู้สึก

ผลิตผลิตไปกับการเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ รายการสาระบันเทิงที่ประสบความสำเร็จต้องผสมผสานระหว่างสาระความรู้และความบันเทิงในสัดส่วนที่เหมาะสมของกลุ่มเป้าหมายผู้รับสาร เช่น กลุ่มเด็ก กลุ่มมวลชน กลุ่มผู้ด้อยการศึกษาและสถานภาพทางสังคม

6) บทบาทหน้าที่ของวิทยุกระจายเสียงในการให้บริการสาธารณะ (ธีรารักษ์ โภธิสุวรรณ, 2556) รายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อให้บริการสาธารณะ มีลักษณะเป็นสื่อในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารสู่ประชาชนทุกระดับ เป็นวิถีทางของสังคม ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของประชาธิปไตย การรับทราบข้อมูลข่าวสารของประชาชนทุกกลุ่มเป็นการธำรงรักษาและการขยายขอบเขตของระบอบประชาธิปไตยโดยการกระจายเสียงที่บ่งบอกถึงความคิดเห็นที่เป็นอิสระของบุคคลขององค์กร เสมือนเป็นพื้นที่สาธารณะที่วิทยุกระจายเสียงได้ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางเป็นผู้บูรณาการสังคม นอกจากนี้แล้ว วิทยุกระจายเสียงมีความเหมาะสมในการเป็นสื่อเพื่อให้บริการสาธารณะ เพราะสามารถส่งกระจายเสียงได้รวดเร็ว กว้างไกล เข้าถึงทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถรับใช้ประชาชนได้อย่างดีในช่วงวิกฤตต่างๆ เช่น เตือนภัยพิบัติ น้ำท่วม แผ่นดินไหว เพื่อให้ประชาชนได้รับ ข้อมูลข่าวสารมีการเตรียมตัวรับมือกับเหตุการณ์ภัยพิบัติต่างๆ เหล่านั้น

โดยภารกิจที่สำคัญคือการปกป้องชีวิตและพิทักษ์ทรัพย์สินของประชาชน เป็นต้น โดยวิทยุกระจายเสียงเพื่อให้บริการสาธารณะนั้น ต้องมีองค์ประกอบ 8 ประการ คือ สามารถเข้าถึงประชาชนได้ทุกที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับรสนิยมและความสนใจของทุกคน ให้มีความสำคัญกับชนกลุ่มน้อยพิเศษ มีบทบาทในการสร้างชุมชนและเอกลักษณ์ของชาติ ปราศจากผลประโยชน์ ได้รับเงินอุดหนุนโดยตรงจากสาธารณะ มุ่งผลิตรายการที่มีคุณภาพมากกว่าความต้องการจำนวนของผู้ฟัง ผู้ผลิตมีเสรีภาพในการนำเสนอ

สำหรับรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อให้บริการสาธารณะในประเทศไทย มีลักษณะสำคัญ (ธีรารักษ์ โภธิสุวรรณ, 2556) ดังนี้

- 1) เป็นรายการวิทยุกระจายเสียงที่รัฐลงทุนในรูปแบบการให้เปล่าแก่ประชาชน
- 2) เป็นรายการวิทยุกระจายเสียงที่ไม่ได้มีนโยบายเพื่อการค้า
- 3) เป็นรายการวิทยุกระจายเสียงที่มุ่งกลุ่มเป้าหมายคือประชาชน ไม่ได้เน้นกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ

- 4) เป็นรายการวิทยุกระจายเสียงที่สนับสนุนความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน
- 5) เป็นรายการวิทยุกระจายเสียงที่มีเนื้อหาบริการประชาชน โดยเนื้อหาเหล่านั้น

เกี่ยวข้องกับชีวิตของประชาชน ตั้งแต่เกิดจนตาย รายการบริการสาธารณะจึงมีทั้งประกาศทางราชการ สุขภาพอนามัย โรคระบาด การรับสมัครงาน ภัยพิบัติ สวัสดิการแรงงาน การสร้างซ่อมถนน ไฟฟ้า ประปา กฎหมาย สภาพอากาศ ราคาพืชผล เป็นต้น

6) เนื้อหาของรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อบริการสาธารณะ ส่วนใหญ่มักจากแหล่งข้อมูลจริง เชื่อถือได้ ถูกต้องและมีประโยชน์ต่อผู้ฟัง

7) ภาษาที่ใช้ในรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อบริการสาธารณะ จะเป็นภาษากลางหรือภาษาถิ่น โดยใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย สั้น กระชับ ชัดเจน ไม่สับสนวุ่นวาย

8) การเผยแพร่รายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อบริการสาธารณะ จะเผยแพร่ด้วยความถี่อย่างต่อเนื่อง เป็นระยะเวลาพอสมควร เพื่อก่อให้เกิดการจดจำและโน้มน้าวใจผู้ฟัง

สรุป รูปแบบรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อบริการสาธารณะ คือรายการวิทยุกระจายเสียงที่รัฐให้บริการประชาชนทั่วไป ไม่มีนโยบายเพื่อการค้าหรือแสวงหากำไรโดยออกอากาศอย่างต่อเนื่องมีระยะเวลาพอสมควร ภาษาที่ใช้สั้น กระชับเข้าใจง่าย เพื่อประชาชนจะได้รับทราบข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง เชื่อถือได้และเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน

2. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดรายการและการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง

“วิทยุกระจายเสียง” (Radio Broadcasting) เป็นคำที่ใช้กันมาเป็นเวลานาน โดยวิทยุกระจายเสียง จัดว่าเป็นสื่อมวลชนที่มีกำเนิดในโลกด้วยการค้นคว้าทดลอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำผลการค้นคว้าทดลองนั้นไปใช้งานให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม มิใช่จุดดีขึ้นในโลกด้วยเหตุบังเอิญไปพบเข้าเหมือนการค้นพบทางวิทยาศาสตร์บางอย่าง คำว่า “วิทยุกระจายเสียง” เดิมทีเดียวยังไม่มีคำใช้เรียกกันเป็นภาษาไทย จอมพลเรือกรมพระยานครสวรรค์วรพินิต ทรงใช้วิธีเรียกทับศัพท์ว่า “Radio Telegraph” ว่า “ราดิโอโทรเลข” ต่อมาภายหลังสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงทรงบัญญัติใช้คำว่า “วิทยุ” แทนคำว่า “ราดิโอ” ต่อมาราชบัณฑิตยสถานจึงได้ให้ใช้คำเต็มๆ เป็นทางการว่า “วิทยุกระจายเสียง” ซึ่งมีความหมายตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า “Radio Broadcasting” นั่นเอง

สำหรับคำว่า “ราดิโอ” มีความหมายว่า “วิทยุ” ซึ่งในศัพท์านุกรมสื่อสารมวลชนได้ให้ความหมายไว้ว่า “การใช้คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า” (Electromagnetic wave) หรือคลื่นวิทยุเพื่อส่งออกอากาศ (transmit) หรือเพื่อรับสัญญาณไฟฟ้า (electrocal signals) โดยไม่ต้องใช้สายต่อเชื่อมระหว่างกัน (wireless) ในความหมายอย่างกว้าง หมายถึง วิทยุ วิทยุโทรทัศน์ วิทยุโทรภาพ ซึ่งเป็นรูปแบบของโทรคมนาคมซึ่งสื่อสารกันทางวิทยุอันมีองค์ประกอบสำคัญ คือ ต้องมีเครื่องส่ง (antenna) เพื่อส่งสัญญาณพลังงานให้แพร่ออกไปไกลๆ มีตัวพาหะในการแพร่กระจายพลังงานสัญญาณ คือ คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าในอากาศและมีเครื่องรับ (นภากรณ์ อัจฉริยะกุลและอมรรมาศ คงธรรม, 2545)

วิทยุกระจายเสียงมีบทบาทในการนำเสนอข่าวสารไปสู่ประชาชนได้อย่างรวดเร็ว กว้างไกล โดยวิทยุกระจายเสียงมีข้อได้เปรียบสื่อมวลชนแขนงอื่น เช่น วิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อที่ประหยัด มีราคาถูกกว่าสื่อประเภทอื่น สามารถเสนอข่าวได้รวดเร็วกว่าหนังสือพิมพ์ ออกอากาศเสนอข่าวได้ทันทีขณะที่เกิดเหตุการณ์ และสามารถรายงานเหตุการณ์เหล่านั้นได้อย่างต่อเนื่อง ทั้งในรูปของรายการข่าวด่วน ข่าวต้นชั่วโมง และข่าวภาคหลัก โดยวิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อที่สามารถเข้าถึงประชาชนได้รวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์ไม่จำกัดเวลาสถานที่ และประชาชนให้ความเชื่อถือในข้อมูลข่าวสารและสามารถตอบสนองการประชาสัมพันธ์ของรัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพและทั่วถึง ไม่ว่าจะอยู่ในพื้นที่ห่างไกล ทุรกันดาร หรือในชนบท สื่อวิทยุกระจายเสียงก็สามารถเข้าถึงประชาชนส่วนใหญ่ได้ดีกว่าสื่อชนิดอื่นด้วย เพราะเครื่องรับวิทยุมีราคาถูก แม้พื้นที่นั้น ไม่มีกระแสไฟฟ้าก็สามารถรับฟังวิทยุได้จากเครื่องรับวิทยุทรานซิสเตอร์

ข้อได้เปรียบของการรับฟังวิทยุกระจายเสียง ผู้ฟังสะดวกต่อการรับฟังข้อมูลข่าวสาร คือ ทำกิจกรรมอื่นๆ ไปพร้อมกับการรับฟังวิทยุได้ เช่น ขับรถ เดินทาง หรือทำงานบ้าน เป็นต้น

ก่อนจะกล่าวถึงการจัดรายการและการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง ขออธิบายลักษณะสำคัญของสื่อวิทยุกระจายเสียง ประเภทของรายการวิทยุกระจายเสียงและรูปแบบรายการวิทยุกระจายเสียง เพื่อเป็นพื้นฐานของการจัดรายการและผลิตรายการต่อไป

2.1 ลักษณะสำคัญของสื่อวิทยุกระจายเสียง

วิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อมวลชนที่มีลักษณะเฉพาะในการสื่อสาร โดยลักษณะสำคัญของวิทยุกระจายเสียง (กฤติมา เกรียงขจรพันธ์, 2554) มีได้ดังนี้

1) วิทยุกระจายเสียงเป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ส่งสารถึงผู้รับได้ด้วยการฟัง เพราะวิทยุเป็นสื่อที่มองไม่เห็นภาพ แต่ผู้ฟังต้องสร้างจินตนาการเกี่ยวกับสารที่ได้ฟังให้เป็นภาพต่าง ๆ ตามความเข้าใจของผู้ฟังแต่ละคน โดยจินตนาการตามเสียงที่ได้ยินผ่านสื่อวิทยุ ทั้งเสียงของผู้ประกาศ ผู้ดำเนินรายการ เสียงเพลง เสียงประกอบ เสียงจากเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่นำเสนอผ่านทางสื่อวิทยุ

2) วิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อที่สร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้ฟังได้ดี เป็นการสื่อสารแบบตัวต่อตัวระหว่างผู้ดำเนินรายการกับผู้ฟัง ซึ่งเหมือนการพูดกับคนเพียงคนเดียว แต่ในขณะที่ความเป็นจริงนั้นวิทยุเป็นสื่อที่ส่งถึงผู้รับได้ครั้งละจำนวนมาก มีผู้ฟังในเวลาเดียวกันหลายร้อยหลายพันคน เห็นได้จากการนิยมใช้วิทยุกระจายเสียงในการเป็นสื่อที่จูงใจและโน้มน้าวใจได้เป็นอย่างดี

3) วิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อที่เข้าถึงผู้ฟังได้สะดวก ง่าย ไม่ต้องใช้ทักษะในการฟังมาก รัศมีที่ส่งสัญญาณออกอากาศครอบคลุม กว้างไกล ความสะดวกในการรับฟัง มีขนาดเล็กสามารถพกพาได้สะดวกและสามารถรับฟังวิทยุไปควบคู่กับการทำงานอย่างอื่นได้ด้วย

4) ความรวดเร็วในการสื่อสาร สามารถนำเสนอเรื่องราว เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทันทีทันใด ผู้ฟังวิทยุสามารถรับทราบข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว เช่น การประกาศแจ้งข่าวด่วน การรายงานสถานการณ์ต่างๆ เป็นต้น

5) วิทยุกระจายเสียงใช้ได้ง่าย มีความยืดหยุ่นสูง ไม่ยุ่งยากในการเปิดรับ เพียงแค่เปิดวิทยุแล้วหมุนคลื่นความถี่ที่ตนเองต้องการก็สามารถรับฟังได้แล้ว ด้านการผลิตรายการมีความยืดหยุ่น เมื่อมีเหตุการณ์สำคัญเร่งด่วน หรือต้องรายงานสถานการณ์สดต่างๆ ผู้จัดรายการสามารถเปลี่ยนแปลง ปรับเปลี่ยนแก้ไขได้ ซึ่งกระบวนการผลิตไม่ยุ่งยากซับซ้อน

6) วิทยุกระจายเสียงมีราคาถูก เมื่อเทียบกับสื่ออื่น ๆ ทั้งด้านอุปกรณ์ เครื่องมือในการส่งกระจายเสียง ค่าใช้จ่ายในการผลิตรายการ ค่าเช่าเวลาในการออกอากาศ ค่าโฆษณา และราคาของเครื่องรับวิทยุด้วย

7) วิทยุกระจายเสียงมีลักษณะเฉพาะเจาะจง โดยสื่อวิทยุสามารถส่งสารที่ต้องการโดยผ่านกลุ่มเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้ เช่น กลุ่มเป้าหมายที่เป็นแม่บ้าน เป็นเยาวชน

8) วิทยุกระจายเสียงกระตุ้นอารมณ์ มีเสน่ห์และสร้างชีวิตชีวาได้ดี เนื่องจากวิทยุเป็นสื่อที่ต้องใช้เสียงในการสื่อสาร ดังนั้นการใช้เสียงประกอบ เสียงเพลง เสียงพูดของผู้ดำเนินรายการ ถือเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้วิทยุมีชีวิตชีวา กระตุ้นอารมณ์ความรู้สึกของผู้ฟังได้ เห็นได้จากการมีแฟนรายการ ความภักดีในการติดตามฟังรายการโดยตลอด

9) วิทยุกระจายเสียง เป็นสื่อที่ให้ข้อมูลข่าวสาร สร้างการเรียนรู้แก่ผู้ฟังได้ โดยให้ข้อมูล เนื้อหารายการ เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ ภูมิปัญญาท้องถิ่น กฎหมาย เป็นต้น

10) วิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อสำหรับเสียงเพลง / ดนตรี ผู้ฟังวิทยุมีความคาดหวังว่าจะได้ฟังเพลง / ดนตรีประเภทต่างๆ ที่มีความหลากหลายทั้งเพลงเก่าและเพลงใหม่ โดยผู้ฟังจะติดตามฟังเพลงที่ชอบ และจะติดต่อสื่อสารกับผู้ดำเนินรายการด้วยการโทรศัพท์หรือเขียนจดหมายเพื่อขอฟังเพลงที่ตัวเองต้องการฟัง

2.2 ประเภทรายการวิทยุกระจายเสียง

กฎกระทรวงฉบับที่ 14 (พ.ศ. 2537) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. 2498 ได้ควบคุมการดำเนินรายการวิทยุกระจายเสียงให้สถานีวิทยุ ผู้ผลิตรายการและผู้ดำเนินรายการมีความรับผิดชอบต่อสังคม มีจรรยาบรรณในการนำเสนอรายการเพื่อประโยชน์ต่อประชาชนอย่างแท้จริง โดยแบ่งประเภทรายการวิทยุกระจายเสียงออกเป็น 3 ประเภท คือ

- 1) ประเภทข่าวและความรู้
- 2) ประเภทบันเทิง

3) ประเภทโฆษณาและบริการทางธุรกิจ

บรรษัทกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย หรือบีบีซี (British Broadcasting Cooperation: BBC) เป็นต้นแบบในการแบ่งประเภทรายการวิทยุกระจายเสียง และประเทศต่างๆได้นำมาใช้ โดยแบ่งประเภทรายการวิทยุกระจายเสียงตามบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนจะมีรายการหลัก 3 ประเภท (สุมน อยู่สิน, 2556) คือ

- 1) รายการประเภทข่าวสาร (information)
- 2) รายการประเภทความรู้ หรือการศึกษา (education)
- 3) รายการประเภทบันเทิง (entertainment)

นอกจากรายการทั้ง 3 ประเภทที่แบ่งตามบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนแล้ว ยังมี การแบ่งรายการอีกประเภทคือ ประเภทบริการสาธารณะ

การแบ่งประเภทรายการวิทยุกระจายเสียง อาจจำแนกได้หลายวิธีการ คือ ประเภท รายการวิทยุกระจายเสียงตามบทบาทและหน้าที่ของวิทยุกระจายเสียงตามลักษณะกลุ่มผู้ฟัง และตามสาขาวิชาชีพ

สุมน อยู่สิน (2556) ได้กล่าวถึงแนวคิดการแบ่งประเภทของวิทยุกระจายเสียงตาม บทบาทและหน้าที่ของสื่อมวลชน บทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนตามที่นักทฤษฎีได้กล่าวไว้ คือ สื่อมวลชนมีหน้าที่ให้ข่าวสาร ความรู้ การศึกษา และความบันเทิงแก่ประชาชน ซึ่งหน้าที่เหล่านี้ยังเป็นหน้าที่หลักอยู่จนทุกวันนี้และเนื่องจากวิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อมวลชนแขนงหนึ่งจึงต้องมี บทบาทหน้าที่ดังกล่าว โดยเสนอผ่านทางรายการไปยังผู้ฟัง ผู้ฟังจะสามารถเลือกฟังได้ตามความ สนใจ ในวันเวลาที่กำหนดไว้ในตารางกระจายเสียง บางสถานีอาจทำหน้าที่ไม่ครบถ้วน เช่น เสนอ ข่าวและความรู้แต่ไม่มีรายการบันเทิง หรือสถานีบางแห่งเสนอรายการบันเทิงเป็นหลัก มีข่าวสาร เพียงเล็กน้อย แต่บางสถานีนอกจากจะมีรายการ ข่าวสาร ความรู้ และความบันเทิง เป็นรายการหลัก แล้ว ยังมีการเพิ่มรายการประเภทบริการสาธารณะ (public service) หรือบางแห่งก็เพิ่มรายการ ประเภทสาระบันเทิง (edutainment) ขึ้นมา สำหรับประเทศไทยพระราชบัญญัติประกอบกิจการ กระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 จะเน้นให้สถานีวิทยุกระจายเสียงประเภทบริการ สาธารณะ และบริการชุมชนต้องมีรายการวิทยุกระจายเสียงประเภทข่าวสารและสาระที่เป็น ประโยชน์ต่อสาธารณะในสัดส่วนไม่น้อยกว่า ร้อยละ 70 ส่วนสถานีวิทยุประเภทธุรกิจต้องมี รายการประเภทข่าวสารและสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะในสัดส่วนไม่น้อยกว่า ร้อยละ 25 ที่เหลือเป็นรายการบันเทิงจะเห็นได้ว่าการจัดแบ่งประเภทรายการวิทยุกระจายเสียงตามบทบาท หน้าที่ของสื่อมวลชนนั้นแต่ละสถานีไม่จำเป็นต้องจำนวนเท่ากันขึ้นอยู่กับนโยบายและ วัตถุประสงค์ในการดำเนินรายการของแต่ละสถานีอย่างไรก็ตามการแบ่งประเภทรายการ

วิทยุกระจายเสียงตามบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนจะมีรายการหลัก 3 ประเภท แต่ละประเภทมีแนวคิดดังนี้

1) *รายการประเภทข่าวสาร* เป็นการรายงานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมให้ผู้ฟังรู้ว่า มีอะไรเกิดขึ้น ในแต่ละวัน เป็นการรายงานว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร ทำไม และอย่างไร (Who, What, Where, When, Why and How) ข่าวต้องเป็นเหตุการณ์ที่เพิ่งเกิดขึ้นสดๆ ร้อนๆ มีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน และเป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจของคนทั่วไป เช่น เรื่องความขัดแย้ง ความแปลกพิศดารมหัศจรรย์ เรื่องของคนสำคัญ หรือผู้มีชื่อเสียง เป็นต้น วิทยุกระจายเสียงมีหน้าที่รายงานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเพื่อให้ประชาชนได้ทราบเรื่องราวความเป็นไปของโลกตลอดจนความเคลื่อนไหวของสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา ซึ่งสามารถทำได้อย่างรวดเร็ว และเข้าถึงประชาชนได้ทุกหนทุกแห่ง ประกอบกับในยุคปัจจุบันซึ่งเป็นยุคการสื่อสารไร้พรมแดน มีการหลั่งไหลของข่าวสารจำนวนมากจากส่วนต่างๆ ของโลก ทำให้ประชาชนเกิดความกระตือรือร้นในการแสวงหาข่าวสารสถานีวิทยุกระจายเสียงต่างๆ จึงต้องจัดรายการประเภทข่าว เพื่อที่จะรายงานเหตุการณ์และสนองตอบความสนใจใคร่รู้ของประชาชนจนบางสถานีต้องจัดเป็นสถานีข่าวโดยเฉพาะ และบางสถานีมีรายการข่าวทุกชั่วโมง

2) *รายการประเภทความรู้ หรือการศึกษา* วิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อที่มีศักยภาพในการให้ความรู้และการศึกษาแก่ประชาชนได้อย่างเสมอภาค ไม่ว่าจะเป็นคนในเมือง หรือในชนบท ไม่ว่าจะเป็นคนจนหรือคนร่ำรวย คนพิการ หรือคนที่ไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ ก็สามารถฟังวิทยุได้ถ้าหากคลื่นวิทยุไปถึง วิทยุกระจายเสียงจึงเป็นช่องทางหนึ่งที่จะให้ความรู้และการศึกษาแก่ประชาชนได้เป็นอย่างดี การให้ความรู้และการศึกษาผ่านวิทยุกระจายเสียงอาจทำได้หลายวิธี เช่น การจัดรายการที่ให้ความรู้ทั่วไป และให้ความรู้เฉพาะด้าน เช่น การจัดรายการที่ให้ความรู้ทั่วไป และให้ความรู้เฉพาะด้าน เช่น ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพ อนามัย ความรู้เกี่ยวกับอาชีพ ความรู้เกี่ยวกับการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เป็นต้น นอกจากนี้ยังสามารถจัดรายการเพื่อการศึกษาผ่านทางวิทยุกระจายเสียง ทั้งการศึกษาในระบบโรงเรียน (Formal Education) การศึกษานอกระบบโรงเรียน (Non-Formal Education) และการศึกษาตามอัธยาศัย (Informal Education) อาจกล่าวได้ว่ารายการวิทยุกระจายเสียงประเภทความรู้และการศึกษา สามารถให้การศึกษาลดตลอดชีวิต (Lifelong Education) ทำให้ผู้ฟังเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นการกระตุ้นให้ผู้ฟังเกิดแรงจูงใจที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง ทำให้เกิดการพัฒนาตนเองและปรับตนเองให้ก้าวทันความเปลี่ยนแปลงของสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ ของประเทศและของโลก

3) *รายการประเภทบันเทิง* นภภรณ์ อัจฉริยะกุล (2528 อ้างใน สุมณ อยู่สิน, 2556) กล่าวว่า “รายการบันเทิงทางวิทยุกระจายเสียงเปรียบเสมือนเป็นอาหารทางใจของมนุษย์ที่วิเศษยิ่ง การทำให้จิตใจอímย้อมทำให้เกิดความสุข เกิดความสมบูรณ์ในวันหนึ่งๆ คนเรามีภาระหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติต่างกัน บางคนต้องออกไปทำงานนอกบ้านตลอดวัน บางคนมีภาระทำงานบ้านแต่ไม่ว่าจะมีภาระในบ้านหรือนอกบ้านก็ตาม ต้องใช้กำลังกาย กำลังความคิด หรือใช้สมองอยู่ตลอดเวลา จึงเป็นธรรมดาที่คนเราจำเป็นต้องมีการพักผ่อนอารมณ์และจิตใจ ฝึหาคความสุขให้แก่ตนเองไม่ว่าวิธีใดวิธีหนึ่ง” การฟังรายการวิทยุกระจายเสียงก็เป็นวิธีหนึ่งที่จะให้ความสุขและความเพลิดเพลินใจได้ อีกทั้งยังเป็นความบันเทิงที่มีราคาถูก ที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้สะดวก ไม่ต้องเสียเงินทองเป็นจำนวนมาก และไม่ต้องเสียเวลาในการที่จะต้องเดินทางไปแสวงหาความสุขนอกรบ้าน และยังสามารถฟังได้ทุกอิริยาบถ ไม่ว่าจะ นั่ง นอน ยืน เดิน ด้วยความได้เปรียบของสื่อวิทยุกระจายเสียงนี้เอง สถานีวิทยุกระจายเสียงต่างๆ จึงให้ความสำคัญในการจัดรายการบันเทิงแก่ผู้ฟัง เพื่อเป็นการผ่อนคลายความเครียด เกิดความสบายใจ มีความสุข แนวคิดเรื่องการให้ ความบันเทิงแก่ผู้ฟังนี้เป็นแนวคิดที่มีมาตั้งแต่ยุคเริ่มต้นวิทยุกระจายเสียง และรายการบันเทิงก็เป็นรายการที่ได้รับความนิยมสูงสุดมาทุกยุคทุกสมัย

รายการบันเทิงทางวิทยุกระจายเสียงอาจแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่มคือ รายการดนตรี (Music Program) รายการละคร (Drama) และรายการปกัณกะ (Variety) ลักษณะของรายการบันเทิงก็คือ เป็นรายการที่ไม่มุ่งให้เนื้อหาสาระหรือสร้างความจดจำ ต้องการให้ฟังแล้วเพลิดเพลิน อารมณ์ไม่หนักสมองและไม่เป็นพิษเป็นภัยแก่ผู้ฟัง

4) *รายการประเภทบริการสาธารณะ* (นภภรณ์ อัจฉริยะกุล, 2538) เป็นรายการที่ทางสถานีจัดขึ้นเพื่อบริการความรู้ ข่าวสาร หรือสาระอื่นใดที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณชน โดยไม่มีการโฆษณาหรือคิดเงินค่าตอบแทนจากบริการนั้น รายการบริการสาธารณะนี้ถือเป็นหน้าที่อย่างหนึ่งที่สถานีจะต้องจัดบริการให้แก่ประชาชนทั่วไป เพราะในสังคมที่เรายู่ร่วมกันบางครั้งย่อมเกิดปัญหาขึ้น ปัญหาของสังคมนั้นเป็นหน้าที่ที่ประชาชนทุกคนควรได้รับรู้และร่วมกันแก้ไข การจัดรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการเสนอบริการสาธารณะ เป็นการแสดงถึงความรับผิดชอบและห่วงใยต่อสังคมส่วนรวม การบริการนั้นมีจุดประสงค์เพื่อให้สาธารณชนได้รับรู้เรื่องราวที่เกิดขึ้นหรือเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาในด้านต่างๆ เช่น สุขภาพอนามัย ความปลอดภัยของทรัพย์สิน และชีวิตความเป็นอยู่ เป็นต้น

ความหมายอีกลักษณะหนึ่งของรายการบริการสาธารณะนั้น คือ การเสนอกิจกรรมสาธารณะ (public affair) ซึ่งได้แก่ การเสนอเรื่องราวข่าวสารประจำวันที่เกี่ยวข้องกับสังคม โดยส่วนรวมและเป็นเรื่องที่สาธารณชนควรได้รับรู้ ในประเทศสหรัฐอเมริกา นั้นคณะกรรมการ

ว่าด้วยการสื่อสารแห่งรัฐบาลกลาง (FCC) ซึ่งเป็นคณะกรรมการควบคุมกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ขึ้นตรงต่อสภาองเกรสของสหรัฐอเมริกาได้วางหลักเกณฑ์อันพึงปฏิบัติแก่ผู้ประกอบการกระจายเสียงและแพร่ภาพทั้งหลาย เพื่อตอบสนองประโยชน์ต่อสาธารณชนว่าเพราะเหตุที่คลื่นวิทยุในอากาศนั้นเป็นทรัพยากรทางธรรมชาติที่ประชาชนทุกคนในประเทศมีส่วนเป็นเจ้าของ ดังนั้นบรรดาผู้ที่ได้รับสิทธิให้จัดตั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงและดำเนินการส่งกระจายเสียงนั้น จะต้องมีความรับผิดชอบต่อสาธารณชนด้วยความจริงใจ โดยวางหลักเกณฑ์ไว้ข้อหนึ่งว่า “การจัดรายการทางวิทยุกระจายเสียงนั้น จะต้องมียุทธศาสตร์ที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนโดยตรง โดยถือเป็นหน้าที่และเป็นบริการโดยตรงของสถานีที่จะต้องจัดขึ้นคือ การจัดรายการประเภทกิจกรรมสาธารณะ (public affair) หรือรายการเพื่อบริการสาธารณะ (public service)”

แนวคิดของรายการประเภทนี้มาจากการที่สังคมเจริญขึ้น และมีความซับซ้อนมากขึ้น ได้เกิดปัญหาต่างๆ ขึ้นมากมาย วิถีชีวิตของคนมีการเปลี่ยนแปลงจากเดิมที่เคยพึ่งพาอาศัยกัน กลับต้องอยู่อย่างโดดเดี่ยวมากขึ้น โดยเฉพาะคนในเมืองใหญ่เมื่อเกิดปัญหาขึ้นไม่สามารถพึ่งพาใครได้ก็ต้องหันไปพึ่งพาสื่อโดยเฉพาะวิทยุกระจายเสียง ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมด้วยการเปิดสายให้โทรศัพท์เข้ามาพูดคุย ขอความช่วยเหลือ และมักจะได้รับการแก้ปัญหาเป็นอย่างดี รายการประเภทนี้จึงได้รับความนิยมมากขึ้นในสังคมปัจจุบัน (สุมน อยู่สิน, 2556)

5) *ประเภทโฆษณาประชาสัมพันธ์* เป็นรายการที่มุ่งเน้นให้ผู้ฟังคล้อยตามกับคุณภาพ และความดีของผลิตภัณฑ์และบริการที่โฆษณา และมีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับหน่วยงานที่ประชาสัมพันธ์ในบางครั้งรายการวิทยุกระจายเสียงรายการเดียว อาจจำแนกเป็นหลายประเภทขึ้นอยู่กับผลที่เกิดขึ้นกับผู้ฟัง เช่น รายการบันเทิงอาจเป็นรายการความรู้เมื่อรายการนั้นให้ความรู้แก่ผู้ฟังมากพอสมควร

นอกจากรายการ 5 ประเภทดังกล่าวข้างต้น อาจจำแนกประเภทรายการจำแนกตามผู้ฟัง ได้แก่ กลุ่มเด็ก วัยรุ่น แม่บ้านและผู้สูงอายุ เป็นต้น หรือจำแนกตามสาขาวิชาชีพตามเนื้อหาเป็นหลัก ได้แก่ เกษตรกร นักธุรกิจ เป็นต้น (กฤติมา เกรียงจรรย์พันธ์, 2554)

2.3 รูปแบบรายการวิทยุกระจายเสียง

การนำเสนอรายการนั้นผู้ฟังวิทยุกระจายเสียงควรได้ฟังรายการที่หลากหลาย มีทั้งข่าวสาร ความรู้และความบันเทิง และสามารถเลือกฟังได้ตามความต้องการที่แตกต่างกัน การเสนอรายการรูปแบบเดียวกันตลอด ผู้ฟังอาจจะเกิดความเบื่อหน่าย ไม่เกิดแรงจูงใจที่อยากจะฟัง เพราะวิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อที่มองไม่เห็นภาพได้ยินแต่เสียงอย่างเดียว และผู้ฟังอาจจะมีความสามารถในการฟังจำกัด โอกาสที่เลิกฟังจึงมีอยู่มาก จึงมีการพยายามพัฒนาวิธีการนำเสนอรายการรูปแบบต่างๆ ที่

แตกต่างกันให้มีความหลากหลาย น่าสนใจ ซึ่งรูปแบบรายการวิทยุกระจายเสียง แบ่งได้เป็นรูปแบบต่างๆ ดังต่อไปนี้ (สุมน อยู่สิน, 2556)

1) *รายการพูดคุยกับผู้ฟัง* หมายถึง รายการที่มีผู้พูดเพียงคนเดียว นำเรื่องต่างๆ ไม่ว่าจะป็นความรู้ หรือ ประสบการณ์มาเล่าหรือพูดคุยกับผู้ฟังโดยตรง ไม่อ่านจากบท มีลักษณะเป็นธรรมชาติ มีความเป็นกันเอง ตัวอย่างเช่น รายการนายกทักษิณคุยกับประชาชน

2) *รายการสนทนา* เป็นรายการพูดคุยระหว่างผู้ร่วมรายการตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มีการกำหนดเรื่องและประเด็นที่จะสนทนากัน โดยมีคนใดคนหนึ่งเป็นผู้ดำเนินการสนทนา และคอยควบคุมการสนทนาให้อยู่ในขอบเขต และคอยนำการสนทนาจากเรื่องหนึ่ง ทั้งสองฝ่ายสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันได้

3) *รายการสัมภาษณ์* เป็นรายการที่มีผู้ร่วมรายการตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยมีคนหนึ่งเป็นผู้ตั้งคำถาม เรียกว่า ผู้สัมภาษณ์ (interviewer) และอีกฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ตอบ เรียกว่า ผู้ถูกสัมภาษณ์ (interviewee) ลักษณะสำคัญของรายการสัมภาษณ์ก็คือ ผู้สัมภาษณ์จะมีหน้าที่ป้อนคำถามให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ตอบมากที่สุด ไม่สามารถสอดแทรกความคิดเห็นส่วนตัว นอกจากสรุปสิ่งที่ผู้ให้สัมภาษณ์พูดมาแล้ว หรือถามเพิ่มเติมเพื่อให้เข้าใจยิ่งขึ้น

4) *รายการอภิปราย* เป็นรายการที่มีผู้ร่วมรายการหลายคน มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการฟังความคิดเห็นจากบุคคลต่างๆ ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งบุคคลเหล่านี้อาจมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน ในการอภิปรายต้องมีผู้ดำเนินการอภิปราย ทำหน้าที่นำอภิปราย ควบคุมให้รายการดำเนินไปตามแนวทางที่วางไว้ และจะเป็นผู้สรุปการอภิปราย แต่จะไม่ร่วมแสดงความคิดเห็น จำนวนผู้ร่วมในรายการไม่ควรเกิน 3-4 คน ถ้าหากมีจำนวนมากเกินไปอาจทำให้ผู้ฟังเกิดความสับสน เพราะมองไม่เห็นภาพว่าใครกำลังพูด

5) *รายการบทความ* เป็นรายการที่มีผู้พูดคนเดียว หรือเสียงเดียวตลอดเช่นเดียวกับรายการพูดคุย แต่แตกต่างกันที่เนื้อหา รายการบทความจะมุ่งเน้นให้ความรู้แก่ผู้ฟังโดยตรง และมีลักษณะค่อนข้างเป็นทางการมากกว่าการพูดคุย อาจเป็นรายการเดี่ยว หรือแทรกอยู่ในรายการอื่น เช่น สารคดีและนิยายสารทางอากาศ เนื่องจากรายการบทความเป็นการพูดด้วยเสียงของคนคนเดียว ตลอดรายการ โดยไม่มีดนตรีเปิดปิดและคั่นรายการ จึงอาจทำให้เกิดความเบื่อหน่ายได้ ดังนั้นรายการบทความจึงมีความยาวไม่มากนัก คือ ประมาณ 3-5 นาที ถ้าเป็นบทความที่แทรกอยู่ในรายการอื่น ควรมีความยาวไม่เกิน 3 นาที

6) *รายการสารคดี* เป็นรายการที่ให้ความรู้สึกลงไปในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพียงเรื่องเดียว (one subject in one program) แต่การนำเสนอรายการสารคดีอาจทำได้หลายลักษณะ เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้ฟัง ดังนั้น รายการสารคดีจึงมีทั้งความหลากหลาย (variety) และความมีเอกภาพ

(unity) ด้วย ตัวอย่างเช่น สารคดีเรื่องป่าชายเลนมีเนื้อหาที่เกี่ยวกับป่าชายเลนโดยเฉพาะ ประเด็นเนื้อหารายการประกอบด้วย ลักษณะของป่าชายเลน สภาพของป่าชายเลนในปัจจุบัน ประโยชน์ของป่าชายเลน การอนุรักษ์ป่าชายเลนในเนื้อหาแต่ละประเด็นควรใช้วิธีการนำเสนอที่แตกต่างกัน เช่น

- ประเด็นลักษณะของป่าควรนำเสนอในรูปแบบเป็นการบรรยาย
- ประเด็นสภาพป่าควรนำเสนอในรูปแบบการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ
- ประโยชน์ของป่าควรนำเสนอในรูปแบบบรรยายและการแสดงความคิดเห็น

ของประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณป่าชายเลน

จากตัวอย่าง จะเห็นว่าเรื่องป่าชายเลนเรื่องเดียวสามารถนำเสนอได้หลายวิธี ได้แก่ การบรรยาย การสัมภาษณ์ การแสดงความคิดเห็น ฯลฯ นอกจากนี้ยังสามารถใช้ดนตรีและเสียงประกอบให้เห็นบรรยากาศได้อีกด้วย รายการสารคดีนั้นอาจใช้เสียงได้มากกว่าหนึ่งเสียงทั้งเสียงพูด เสียงดนตรี และเสียงประกอบ

ลักษณะที่สำคัญอีกประการหนึ่งของรายการสารคดีก็คือ เป็นเรื่องจริงหรืออ้างอิงจากของจริง และเสนอรายละเอียดของเรื่องนั้นในหลายๆ แง่มุม สารคดีอาจแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทคือ สารคดีแบบเข้มข้น (documentary) และสารคดีแบบเบาสวมอง (feature) สารคดีแบบเข้มข้นจะต้องเป็นเรื่องจริงและใช้เสียงจริงของบุคคลหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ส่วนสารคดีแบบเบาสวมองเป็นเรื่องจริงเช่นเดียวกันแต่อาจมีวิธีการนำเสนอที่ผ่อนคลายมากกว่า เช่น ใช้เสียงสมมติแทนเสียงจริง หรือใช้เสียงจากการแสดงเหตุการณ์จำลอง เป็นต้น

7) *รายการนิตยสารทางอากาศ* เป็นรายการที่ประกอบด้วยเรื่องหลายเรื่องในรายการเดียวกัน (several topic in one program) ซึ่งต่างกับรายการสารคดีที่มีเพียงเรื่องเดียว วิธีการเสนอเรื่องแต่ละเรื่องในรายการนิตยสารทางอากาศจะมีความแตกต่างกัน เช่น บทความ สัมภาษณ์ สันทนา สารคดี ละคร เป็นต้น รายการนิตยสารทางอากาศจึงมีทั้งความหลากหลายในเรื่องเนื้อหาและวิธีการนำเสนอเนื้อหาแต่ละเรื่อง แต่ถึงแม้จะมีความหลากหลาย แต่ก็เป็นเอกภาพ หรือความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของรายการ โดยการที่มีผู้ดำเนินการที่จะพูดเชื่อมโยงแต่ละเรื่องให้เกี่ยวเนื่องกัน ไปด้วยรายการ รายการนิตยสารทางอากาศแบ่งออกเป็นประเภทต่างๆ ได้แก่ รายการนิตยสารทั่วไป รายการนิตยสารข่าว รายการนิตยสารเฉพาะกลุ่ม รายการนิตยสารเฉพาะเรื่อง

8) *รายการข่าว* เป็นรายการที่จัดทำขึ้นเพื่อรายงานเหตุการณ์สำคัญๆ ที่เกิดขึ้นในวันหนึ่งๆ ข่าวแบ่งออกเป็นได้หลายประเภท เช่น ข่าวการเมือง ข่าวเศรษฐกิจ ข่าวสังคม ข่าวกีฬา ข่าวบันเทิง หรืออาจแบ่งตามแหล่งที่มาของข่าว เช่น ข่าวท้องถิ่น ข่าวในประเทศ ข่าวต่างประเทศ เป็นต้น วิธีการเสนอข่าวอาจทำได้หลายรูปแบบ เช่น ข่าวอ่าน โดยผู้อ่านข่าวประจำสถานี รายงานข่าวจากผู้สื่อข่าวของสถานีที่ประจำอยู่ตามที่ต่างๆ การสัมภาษณ์แหล่งข่าว การวิเคราะห์วิจารณ์ข่าว

สารคดีเชิงข่าว นิยายสารข่าว สกู๊ปข่าว (scoop) หมายถึง การรวบรวมประเด็นที่เกี่ยวข้องกับข่าว หรือเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งมาประมวลไว้ เช่น ความคิดเห็นของฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวกับข่าวนั้น รวมทั้งบรรยากาศ อารมณ์ ความรู้สึกที่เกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เช่น สกู๊ป การแข่งขันกีฬาโอลิมปิก 2012 จะกล่าวถึงการเตรียมการพิธีเปิด บรรยากาศของการแข่งขัน สีสนในสนามแข่งขัน ความคิดเห็นของผู้เข้าชม เป็นต้น โดยทั่วไปการทำสกู๊ปข่าวจะเป็นเรื่องที่ไม่ซ้ำกับสถานีอื่นและต้องนำเสนอก่อนสถานีอื่น เพราะตามศัพท์ สกู๊ป หมายถึงข่าวที่ตีพิมพ์ก่อนคนอื่น หรือฉวยโอกาสทำก่อนคนอื่น

9) *รายการบรรยายเหตุการณ์* เป็นรายการที่ผลิตขึ้นนอกห้องส่งของสถานี การบรรยายเหตุการณ์มีหลายลักษณะ ได้แก่

การรายงานข่าว ซึ่งมักจะเป็นการบรรยายเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดมาก่อนว่าจะเกิดขึ้น เช่น การเกิดอุบัติเหตุ อุบัติภัย หรือเป็นการเฝ้าติดตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและดำเนินต่อไป โดยไม่สามารถล่วงรู้ได้เช่นกันว่าจะอะไรจะเกิดขึ้น และยังมีกรรายงานผลที่เกิดขึ้นแล้ว เช่น การรายงานผลการเลือกตั้ง การรายงานผลการประชุมคณะรัฐมนตรี เป็นต้น โดยมีผู้รายงานข่าว (reporter) ทำหน้าที่รายงานเข้ามายังสถานีเป็นช่วงสั้นๆ

การถ่ายทอดเหตุการณ์ มักใช้ในกรณีที่มีเหตุการณ์สำคัญ หรือเป็นเหตุการณ์ที่ประชาชนส่วนใหญ่สนใจและเป็นประโยชน์ เช่น พระราชพิธีฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี พิธีเปิดการแข่งขันกีฬาระดับชาติ การประชุมการสัมมนาในหัวข้อเรื่องที่น่าสนใจ เป็นต้น เหตุการณ์เหล่านี้จะต้องใช้เวลาในการบรรยายตั้งแต่เริ่มจนกระทั่งจบ ส่วนใหญ่จะมีหมยกำหนดการหรือกำหนดการที่แน่นอน โดยมีผู้บรรยาย (commentator) ที่เป็นผู้ให้รายละเอียดรวมทั้งแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องนั้น ทำหน้าที่ถ่ายทอดหรือเล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะนั้นให้ผู้ฟังได้ฟัง (commentator ต่างจากคำว่า narrator ซึ่งหมายถึงผู้บรรยายเรื่องจากละคร สารคดี หรือบรรยายตามบท)

การรายงานสภาพการณ์จริง เป็นการบรรยายสภาพหรือบรรยากาศที่มีอยู่ตามความเป็นจริง เช่น ธรรมชาติ หรือสถานที่ ซึ่งผู้บรรยายได้พบเห็นและถ่ายทอดออกมาให้ผู้ฟังได้ฟัง ส่วนใหญ่จะนำมาใช้ประกอบในรายการสารคดีประเภทท่องเที่ยว สารคดีประวัติศาสตร์ สารคดีเกี่ยวกับวัฒนธรรม เป็นต้น

10) *รายการตอบปัญหา* รายการตอบปัญหาทางวิทยุกระจายเสียงอาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ ประเภทแรกเป็นการจัดการแข่งขันตอบปัญหาในห้องส่งวิทยุกระจายเสียง โดยมีผู้สมัครเข้าแข่งขัน เช่น นักเรียนระดับต่างๆ มีผู้ดำเนินรายการเป็นผู้ถาม มีกติกาในการแข่งขัน มีลักษณะเหมือนกับการตอบปัญหาทางโทรทัศน์ แต่ในปัจจุบันอาจกล่าวได้ว่าการแข่งขันตอบปัญหา

ในห้องส่งวิทยุกระจายเสียงหมดไป อาจเป็นเพราะห้องส่งมีขนาดเล็กลงหรือคนนิยมนุสรายการประเภทนี้ทางโทรทัศน์มากกว่าเพราะได้เห็นภาพบรรยากาศการแข่งขันที่เร้าใจกว่าการได้ฟังเพียงเสียงอย่างเดียว รูปแบบการตอบปัญหาที่นิยมกันทางวิทยุกระจายเสียงในปัจจุบันคือ การตอบปัญหาทางโทรศัพท์ซึ่งบางรายการมีการตั้งคำถามให้ผู้ฟังโทรศัพท์เข้ามาตอบ หรือส่งข้อความทางโทรศัพท์ (SMS) เข้ามาตอบ และมีการให้รางวัลรวมทั้งมีการเล่นเกมต่างๆ ด้วย

11) *รายการเพลง* รายการเพลงถือเป็นรายการหลักของวิทยุกระจายเสียง อยู่คู่กับวิทยุกระจายเสียงมาตั้งแต่ยุคเริ่มต้นจนถึงปัจจุบันและจะคงอยู่ตลอดไป เพราะธรรมชาติของวิทยุเป็นสื่อเสียงจึงเหมาะกับการเสนอเสียงเพลงและเสียงดนตรี เพลงที่นิยมจัดกันมีหลายประเภท เช่น เพลงยอดนิยม (popular music) ไลท์ มิวสิก (light music) เพลงแจ๊ส (jazz music) เพลงคลาสสิก (classical music) รวมทั้งเพลงไทยนิยม เพลงลูกทุ่ง เพลงไทยเดิม เป็นต้น การจัดรายการเพลงมีหลายรูปแบบขึ้นอยู่กับกลยุทธ์ของผู้จัดและผู้ดำเนินรายการ

12) *รายการละครวิทยุ* เป็นการแสดงบทบาทสมมติตามเนื้อเรื่องที่ผู้เขียนบทสร้างขึ้นมา เช่นเดียวกับละครโทรทัศน์หรือละครเวที แต่การแสดงละครวิทยุเป็นศิลปะของการใช้เสียง 3 เสียง คือเสียงพูด เสียงดนตรี และเสียงประกอบ ซึ่งแต่ละเสียงจะทำหน้าที่ต่างกัน เสียงพูดจะทำหน้าที่เป็นบทเจรจาของตัวละครและบรรยายเพื่อเดินเรื่อง เสียงดนตรีช่วยสร้างอารมณ์และให้ความรู้สึกและใช้ในการเปลี่ยนฉากเปลี่ยนเวลา ส่วนเสียงประกอบช่วยสร้างบรรยากาศให้สมจริง รายการละครวิทยุมุ่งให้ความบันเทิงเป็นหลัก แต่ก็มีละครที่ใช้เป็นสื่อในการให้ความรู้ให้คติสอนใจหรือให้หลักในการดำเนินชีวิต เช่น ละครธรรมะ ละครสำหรับเด็ก เป็นต้น

การเสนอละครวิทยุอาจทำได้ 3 วิธีคือ

- ละครแบบจบในตอนเดียวหรือละครสั้น
- ละครหลายตอนจบหรือละครเรื่องยาว ซึ่งจะเป็นเนื้อเรื่องเดียวกันและตัวละครชุดเดียวกันดำเนินเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบ โดยนำเสนอเป็นตอนๆ ติดต่อกันตามลำดับของเรื่อง ละครประเภทนี้ในภาษาอังกฤษเรียกว่า “serial” (ซีเรียล) แต่ในสหรัฐอเมริกาเรียกว่า “soap opera” (โซฟ ออพเพอเร)

- ละครชุดหรือละครจบเป็นตอนๆ ตัวละครเป็นชุดเดียวกันหรือหลายชุดหลายเรื่อง เนื้อหาจะไม่ต่อเนื่องกัน แต่แก่นของเรื่อง (theme) เป็นแก่นเดียวกัน เช่น ละครชุดกฎแห่งกรรม แต่ละตอนจะมีเนื้อหาไม่เหมือนกัน แต่ทุกตอนมีจุดสรุปเหมือนกัน คือสัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรม เป็นต้น ละครประเภทนี้ ในภาษาอังกฤษเรียกว่า series (ซีรี่ส์)

13) *รายการปกิณกะ* เป็นรายการที่นำรายการหลายรูปแบบมารวมอยู่ในรายการเดียวกัน หรือมีหลายเรื่องหลายรสคล้ายกับรายการนิตยสารทางอากาศ คือ มีความหลากหลาย แต่

ไม่มีการเชื่อมโยงแต่ละเรื่องให้มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันหรือไม่มีเอกภาพเหมือนรายการนิตยสารทางอากาศ จึงมีลักษณะผสมปนเปกันแบบสัพเพเหระหรืออาจเรียกว่าเป็นรายการที่นำเสนอเรื่อง “นั่นนิดนี่หน่อย” หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าเสนอ “สิ่งละอันพันละน้อย” รายการประเภทนี้ส่วนใหญ่จะมุ่งความบันเทิงเป็นหลักแต่อาจมีส่วนที่เป็นความรู้แทรกอยู่บ้าง

14) รายการสาระละคร หรือเรียกว่า สารนิยาย เป็นรูปแบบรายการที่ให้ความรู้พร้อมกับความบันเทิง ส่วนใหญ่จะใช้ละครเป็นตัวนำเข้าสู่เรื่องความรู้หรือวิชาการเพื่อจูงใจให้ผู้ฟังฟังรายการที่เป็นความรู้อย่างสนุกเพลิดเพลินไม่เบื่อหน่าย หรือได้รับความสนุกสนานพร้อมกับได้รับความรู้ ตัวอย่างเช่น เรื่องกฎหมาย ซึ่งเป็นเรื่องที่ประชาชนทุกคนควรรู้ แต่ถ้าให้นักกฎหมายมาพูดหรือบรรยายเรื่องกฎหมายล้วนๆ อาจทำให้เข้าใจยาก จึงนิยมสร้างเป็นละครที่ตัวละครมีปัญหากับกฎหมายที่จะต้องแก้ปัญหาและไม่ทราบว่าจะแก้อย่างไร เรื่องมักจะจบลงด้วยการทิ้งให้ผู้ฟังเก็บไปคิด และหลังจากนั้นจะมีนักกฎหมายนำกรณีที่เกิดขึ้นในละครมาบอกวิธีแก้ไข รายการประเภทนี้สามารถนำเอาเนื้อหาที่เกี่ยวกับปัญหาด้านต่างๆ เช่น ปัญหาชีวิต ปัญหาครอบครัว ปัญหาเกี่ยวกับอาชีพ ฯลฯ มาผูกเป็นเรื่องละคร แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญด้านนั้นมาให้ความรู้หรือแก้ไขปัญหา

รายการวิทยุกระจายเสียงทั้ง 14 รูปแบบนั้น เป็นการรวบรวมรูปแบบที่นิยมใช้กันอย่างกว้างขวางในการผลิตรายการประเภทต่างๆ ของผู้จัดและผู้ผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงทั่วโลก ส่วนการนำเสนอแต่ละรูปแบบนั้นอาจใช้กลยุทธ์แตกต่างกันขึ้นอยู่กับการสร้างสรรคของผู้จัดและผลิตรายการหรือองค์ประกอบ เช่น กลุ่มผู้ฟังเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของรายการ เนื้อหาสาระในรายการ ความยาวรายการ บุคลากร วัสดุและอุปกรณ์ งบประมาณในการผลิตรายการ เป็นต้น แต่รูปแบบรายการวิทยุกระจายเสียงที่ดีนั้น ต้องสามารถสร้างความพึงพอใจแก่ผู้ฟัง ทำให้เกิดความเพลิดเพลินและติดตามฟังรายการตลอดไป

โดยสรุป การจำแนกประเภทรายการวิทยุกระจายเสียง สามารถจำแนกได้ตามบทบาทและหน้าที่ของวิทยุกระจายเสียง คือ ประเภทข่าวสาร ความรู้ ความบันเทิง บริการสาธารณะ และ โฆษณาประชาสัมพันธ์ นอกจากนี้จำแนกได้ตามลักษณะกลุ่มผู้ฟัง หรือตามสาขาวิชาชีพ ด้านรูปแบบรายการวิทยุกระจายเสียงนั้นสามารถจำแนกได้หลายรูปแบบ เช่น รายการพูดคุยกับผู้ฟัง สนทนา อภิปราย สัมภาษณ์ สารละคร ละคร สารคดี นิตยสารทางอากาศ รายการเพลง เป็นต้น โดยรูปแบบรายการที่สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยได้ผลิต มีหลายรูปแบบเพื่อให้เป็นที่น่าสนใจของผู้ฟังกลุ่มเป้าหมาย เช่น รายการพูดคุยกับผู้ฟัง สัมภาษณ์ ละคร สารคดี นิตยสารทางอากาศ และรายการเพลง เป็นต้น

2.4 การจัดรายการวิทยุกระจายเสียง

ศุมน อยู่สิน (2556) อธิบายความหมายและความสำคัญของการจัดรายการ ดังนี้

2.4.1 ความหมายการจัดรายการวิทยุกระจายเสียง การจัดรายการ คือ กลยุทธ์ในการจัดเรียงลำดับรายการลงในตารางกระจายเสียงเพื่อดึงดูดผู้ฟังเป้าหมาย โดยผู้จัดรายการจะต้องมีความรู้ มีทักษะในการเลือกประเภทรายการและสามารถจัดวางรายการลงในเวลาที่เหมาะสมตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ การวางแผนรายการที่ออกอากาศทางสถานีทั้งหมด การเลือกสรรรายการ การกำหนดสัดส่วนรายการประเภทต่างๆ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสถานี กำหนดตารางเวลาในการออกอากาศ คือ การวางแผนรายการ การส่งเสริมรายการและการประเมินรายการ จึงจะทำให้การจัดรายการเป็นที่ดึงดูดความสนใจของผู้ฟังและเข้าถึงผู้ฟังอย่างกว้างขวาง โดยต้องคำนึงถึงธรรมชาติของสื่อวิทยุกระจายเสียงและสอดคล้องกับพฤติกรรมการฟังรายการของผู้ฟังกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ เวลาในการฟัง ประเภทของรายการที่ชอบฟัง

2.4.2 ความสำคัญของการจัดรายการวิทยุกระจายเสียง รายการวิทยุเป็นหัวใจในการดำเนินงานของสถานีวิทยุกระจายเสียง ถ้าไม่มีรายการสถานีนั้นก็ต้องปิดตัวไป ดังนั้นสถานีวิทยุกระจายเสียงต้องมีการวางแผนการจัดรายการ การวางแผนผังรายการ รวมทั้งต้องมีการผลิตรายการเพื่อให้มีเวลาออกอากาศตามเวลาที่กำหนด โดยมีความสำคัญ 4 ด้าน คือ

1) **ด้านการบริหารสถานี** การจัดรายการเป็นการกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์และวางแผนล่วงหน้าว่าจะเป็นสถานีรูปแบบใด เช่น สถานีข่าวสาร สถานีเพลง สถานีเพื่อการศึกษา เป็นต้น จะมีรายการประเภทใดบ้าง แต่ละประเภทยึดสัดส่วนรายการอย่างไร ผู้จัดรายการต้องมีการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยภายในสถานี ได้แก่ ทรัพยากรที่มีอยู่ เช่น คน เงิน เวลา วัสดุอุปกรณ์ และปัจจัยภายนอก ได้แก่ ความต้องการของผู้ฟัง การแข่งขันทางการตลาด กฎหมายและระเบียบข้อบังคับ สภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม เป็นต้น

หากสถานีวิทยุกระจายเสียงใดมีการวางแผนการจัดและการผลิตรายการ จะช่วยให้สถานีมีทิศทางในการดำเนินงาน ทำให้ผู้บริหารมองเห็นภาพรวมทั้งหมดของรายการ ตรวจสอบและติดตามการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังช่วยให้สถานีมีช่องทางในการแข่งขันกับสถานีอื่นๆ ได้

2) **ด้านการสร้างภาพลักษณ์ของสถานี** การที่สถานีวิทยุกระจายเสียงมีการจัดและผลิตรายการที่มีคุณภาพทั้งด้านเนื้อหา เทคนิคการนำเสนอที่น่าสนใจและมีผู้ดำเนินรายการที่มีความสามารถในการดึงดูดความสนใจให้ผู้ฟังติดตามอยู่ตลอดเวลา ย่อมเป็นการสร้างภาพลักษณ์ของสถานีให้อยู่ในใจของผู้ฟัง

3) **ด้านผู้ฟัง** สิ่งที่อยู่จัดรายการและผู้ผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงต้องคำนึงถึงอยู่เสมอ คือ “ผู้ฟัง” เพราะถ้าหารายการมีผู้ฟังน้อย รายการนั้นก็อยู่ไม่ได้ต้องถูกถอดออกจากผังรายการ ดังนั้นจึงต้องให้ความสำคัญกับผู้ฟังเป็นอันดับแรก พยายามจัดรายการตอบสนองความต้องการของผู้ฟังให้มากที่สุด โดยวิธีการสำรวจความต้องการของผู้ฟังทั้งทางตรงและทางอ้อม ได้แก่ การออกแบบสอบถามผู้ฟังกลุ่มต่างๆ การประเมินจากจดหมาย โทรศัพท์ เป็นต้น แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ เพื่อหาแนวทางที่จะสร้างสรรค์รายการให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ฟัง ขณะเดียวกันการจัดรายการมีความสำคัญต่อผู้ฟังด้วย คือการสร้างพฤติกรรมหรือนิสัยในการฟัง เพราะการวางผังหรือตารางการกระจายเสียง ทำให้ผู้ฟังทราบว่า สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งนั้นมีรายการประเภทใด ออกอากาศเวลาใดบ้าง ทำให้ผู้ฟังรู้จากการฟังเป็นเวลา ฟังอย่างสนใจและรู้จักการรอคอยเวลา ส่วนพฤติกรรมในการเลือกรับสารนั้น เนื่องจากสถานีวิทยุแต่ละแห่งมีรายการหลายประเภท ทำให้ผู้ฟังสามารถเปิดรับได้ตามความสนใจ รู้จักรับเนื้อหาที่เป็นประโยชน์สำหรับตนเองและนำไปใช้ในการเพิ่มพูนความรู้ เปิดโลกทัศน์ให้กว้างไกลและพัฒนาคุณภาพชีวิต

4) **ด้านสังคม** นอกจากผู้ฟังแต่ละคนจะได้รับประโยชน์จากการจัดรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแล้ว การจัดรายการที่ให้ข่าวสาร ความรู้และการศึกษาทั้งทางตรงและทางอ้อมยังมีส่วนในการช่วยเสริมสร้างสังคมให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้หรือสังคมอุดมปัญญา นอกจากนี้การจัดรายการประเภทบริการสาธารณะที่ให้บริการข่าวสารประชาสัมพันธ์และการรณรงค์ขอความร่วมมือจากประชาชนในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ทำให้คนในสังคมทราบข่าวเหตุการณ์ และความเคลื่อนไหวที่เกิดขึ้นในสังคม

ดังนั้น การจัดรายการวิทยุจึงมีส่วนช่วยผู้ฟังในการรับรู้ข่าวสารตระหนักถึงความเปลี่ยนแปลงของโลก เรียนรู้ภัยพิบัติต่างๆตลอดจนปลูกจิตสำนึก ปลูกฝังค่านิยมหล่อหลอมทัศนคติ และพฤติกรรมของคนในสังคม ทำให้คนมีความเข้าใจกันและช่วยลดความขัดแย้งในสังคม

จากที่กล่าวทั้งหมดเห็นได้ว่า ความสำคัญของการจัดรายการ มีความสำคัญต่อการบริหารสถานี ทำให้การทำงานด้านรายการซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของสถานีเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ช่วยสร้างภาพลักษณ์ของสถานีให้เป็นที่รู้จักและจดจำของผู้ฟัง ด้านความสำคัญต่อผู้ฟัง เป็นการสร้างพฤติกรรมหรือนิสัยในการฟังวิทยุ ส่วนด้านสังคม ช่วยส่งเสริมให้สังคมเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และทำให้คนในสังคมมีความเข้าใจกันสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

2.4.3 การจัดรายการประเภทข่าวสาร ความรู้ บันเทิง และบริการสาธารณะ

(นภการณ อัจฉริยะกุล, 2538)

1) การจัดรายการประเภทข่าวสาร ในแต่ละวันนั้น มีเรื่องราวต่างๆที่เกิดขึ้นมากมาย แต่ละสถานีมีการนำเสนอในรายการประเภทข่าวทางวิทยุกระจายเสียง โดยข่าวหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นเป็นเรื่องใหม่ ที่เพิ่งเกิดขึ้นแต่มีความน่าสนใจ การที่คนเราจะรู้เรื่องอะไรใหม่ที่ยังไม่เป็นที่รู้จักมาก่อนนั้น จึงเป็นสิ่งที่ต้องใช้ความคิดพิจารณาในการเสนอรายการให้ดี มิฉะนั้นผู้ฟังจะสับสน จัดลำดับไม่ถูก โดยเฉพาะสื่อวิทยุกระจายเสียงซึ่งไม่มีความคงทนถาวร เมื่อผ่านมาในอากาศแล้วก็จะผ่านไปสู่อากาศ ในเวลาอันรวดเร็วด้วย ถ้าหากการเสนอรายการไม่ชัดเจน ไม่มีเทคนิควิธีการที่สร้างความประทับใจทำให้เกิดความเข้าใจ และน่าสนใจแล้ว ความจดจำในสารที่เสนอก็จะไม่เกิดขึ้นในตัวผู้รับด้วย ดังนั้น หลักการเขียนข่าวจึงนิยมเขียนแบบปิรามิดหัวกลับ คือมีการจัดลำดับความสำคัญของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยนำประเด็นที่สำคัญหรือประเด็นที่เด่นมาไว้ตอนต้น ส่วนที่เหลือก็เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ลดหลั่นกันไป ทั้งนี้เพื่อให้เข้าใจเรื่องราวที่เกิดขึ้นได้ง่าย ไม่สับสน จับความได้ตั้งแต่ต้น เนื่องจากวิทยุกระจายเสียงมีข้อจำกัดเรื่องเวลาในการนำเสนอ จึงมักเขียนข่าววิทยุกระจายเสียงในลักษณะเน้นความนำและเนื้อข่าวไว้ร่วมกัน แต่ก็มุ่งวัตถุประสงค์อย่างเดียวกัน คือเพื่อให้เกิดความเข้าใจในข่าวสารนั้นได้ง่าย จับความได้รวดเร็วตั้งแต่ต้นเช่นกัน เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในวันหนึ่งๆ มีมากมาย วิทยุกระจายเสียงมีเวลาจำกัด การที่จะบันทึกเหตุการณ์ทุกอย่างที่เกิดขึ้นไว้ในแต่ละวันจึงไม่สามารถทำได้ทั้งหมด จึงต้องมีเกณฑ์ในการพิจารณานำเหตุการณ์ที่คิดว่าเหมาะสม

การจัดทำเป็นรายการประเภทข่าวสารมีเกณฑ์การพิจารณาในการนำเสนอ ดังนี้

(1) เป็นเหตุการณ์ที่เพิ่งเกิดขึ้นไม่นาน และมีผลกระทบต่อคนจำนวนมาก เช่น เหตุการณ์ น้ำท่วมใหญ่ เมื่อปี 2554 ประชาชนทั้งกรุงเทพมหานครและปริมณฑลได้รับความเสียหายอย่างมาก

(2) เป็นเหตุการณ์ที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนหรือไม่ค่อยเกิดขึ้นบ่อยนัก เช่น การเกิดสึนามิในทะเลฝั่งอันดามันหลายจังหวัดที่ภาคใต้ เมื่อปี 2547

(3) การคิดค้นพบสิ่งแปลกใหม่ สิ่ง que แสดงถึงความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในสาขาวิชาที่มีผลเกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ของมนุษย์ในสังคม เช่น การค้นพบยารักษาโรคมะเร็ง โรคเอดส์ เป็นต้น

(4) ความคิดเห็นซึ่งขัดแย้งหรือแตกต่างกันภายในสังคม ซึ่งเป็นเรื่องที ก่อให้เกิดทั้งประโยชน์และโทษต่อส่วนรวม ได้แก่ ความคิดเห็นทางการเมือง การชุมนุมของกลุ่ม กปปส. เป็นต้น

(5) เป็นเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความเศร้าใจ ไม่ว่าจะเป็นการเศร้าใจให้เกิด ความสงสาร สลดใจ หรือสุขใจก็ตาม เช่น หญิงสูงอายุถูกลิฟต์หนีบร่างขณะพยายามเปิดประตูลิฟต์ ที่ติดค้างอยู่ เสียชีวิตต่อหน้าหลานสาว เป็นต้น

(6) เป็นเรื่องของบุคคลสำคัญที่เป็นที่รู้จักกันดีทั่วไป เช่น การสถาปนา แต่งงาน ดาย หรือลาออกจากตำแหน่ง เป็นต้น

ลักษณะต่างๆ ของรายการข่าวทางวิทยุกระจายเสียง การเสนอรายการ ประเภทข่าวสารวิทยุกระจายเสียงอาจแยกได้เป็นลักษณะต่างๆ ดังนี้คือ

ข่าวท้องถิ่น ข่าวในประเทศ ข่าวต่างประเทศ หรืออาจแบ่งได้ใน ลักษณะอื่น เช่น ข่าวเศรษฐกิจ ข่าวการเมือง ข่าวการทหาร ข่าวสังคม ข่าวธุรกิจ ข่าวกีฬา ข่าว การศึกษา ข่าวเกษตรกรรม เป็นต้น

การจะแบ่งในลักษณะใดนั้นมิได้มีกฎเกณฑ์ที่แน่นอน แต่ในทางปฏิบัติ จะพิจารณารายการตามความเหมาะสมกับองค์ประกอบอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องมากกว่า นอกจากนั้นยัง จะพิจารณาด้วยว่าการจัดรายการข่าวนั้นมีวัตถุประสงค์หลักเพียงใด ถ้ามีวัตถุประสงค์เพียงการให้ ผู้ฟังรู้ว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อใดจะเสนอรายการข่าว ในลักษณะการรายงานธรรมดา หากมี วัตถุประสงค์ลึกซึ้งไปกว่านั้นคือ ต้องการให้ผู้ฟังรู้รายละเอียดเบื้องหลังเป็นมา ความสืบเนื่องของ ข่าวที่เกิดขึ้นก็อาจจัดเสนอในรูปแบบของการวิเคราะห์ข่าว เป็นต้น

จุดประสงค์สำคัญของการเสนอรายการข่าวทางวิทยุกระจายเสียงนั้นคือ เพื่อบอกกล่าวหรือรายงานให้ประชาชนทราบความเคลื่อนไหว ความก้าวหน้าต่างๆ ที่เกิดขึ้นไม่ว่า จะมีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้น ไม่ว่าใกล้หรือไกลตัว ประชาชนสมควรที่จะได้รับการรายงานหรือบอก กล่าวอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้เพื่อจะได้ เกิดประโยชน์ต่อความเป็นอยู่ในสังคมได้อย่างทันเหตุการณ์ ไม่ล่าช้า

2) การจัดรายการประเภทความรู้ สามารถแบ่งลักษณะได้ตามวัตถุประสงค์ คือ

(1) การจัดรายการเพื่อมุ่งให้ความรู้ต่างๆ ไป รายการลักษณะนี้มี ประเด็นเนื้อหากว้างขวางมิได้มุ่งเฉพาะกลุ่มผู้ฟังเป้าหมายกลุ่มใดโดยเฉพาะ มักจะเป็นการให้ คำแนะนำ อธิบาย ชี้แจง และการกระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในเรื่องต่างๆ เช่น เรื่องการเมือง การเกษตร การอนามัย กฎหมาย และการประกอบอาชีพต่างๆ

(2) การจัดรายการเพื่อการศึกษาในระบบโรงเรียน หมายถึง การใช้วิทยุกระจายเสียงเป็นอุปกรณ์การศึกษาอย่างหนึ่งในโรงเรียน โดยจัดรายการให้สอดคล้องกับหลักสูตร ประมวลการสอนและวิธีสอน

(3) การจัดรายการเพื่อศึกษานอกระบบโรงเรียน หมายถึง การใช้วิทยุกระจายเสียงเสนอรายการต่างๆ แก่กลุ่มผู้ฟังที่อยู่นอกระบบโรงเรียนให้การศึกษาที่เป็นไปตามหลักสูตรการศึกษาในระบบและการศึกษาแบบกลุ่มสนใจเฉพาะเรื่อง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับอาชีพ การพัฒนาวิถีชีวิต และสภาวะแวดล้อมการจัดรายการประเภทความรู้นี้ถือเป็นความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นการเปิดโอกาสแก่ประชาชนได้มีโอกาสแสวงหาความรู้ได้โดยไม่มีขอบเขตจำกัด ซึ่งจะทำให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อบุคคลและสังคมโดยรวม

ปัจจุบันการจัดรายการประเภทความรู้ได้มีการจัดรายการการศึกษาตามอัธยาศัย ตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปการศึกษา พ.ศ. 2542 ซึ่งหมายถึงการจัดรายการความรู้ทั่วไปสำหรับประชาชน เช่น กฎหมาย เศรษฐกิจ สุขภาพ ศิลปวัฒนธรรม เทคโนโลยี การเกษตร เป็นต้น

3) การจัดรายการประเภทบันเทิง รายการประเภทที่มุ่งให้ความบันเทิงโดยตรง อาจจัดรายการได้ดังนี้ คือ

(1) รายการละคร ได้แก่ ละครสั้น ละครเรื่องยาวหลายตอนจบ ละครประกอบเพลง ละครร้อง ลีเก เป็นต้น

(2) รายการเพลง ได้แก่ รายการเพลงสากล เพลงไทยสากล เพลงยอดนิยม เพลงตามคำขอ เพลงนานาชาติ เพลงพื้นบ้าน เพลงแจ๊ส เพลงคลาสสิก เป็นต้น

(3) รายการปกิณกะ ได้แก่ รายการตลก ลำตัด จำอวด เป็นต้น หรือแม้แต่รายการถ่ายทอดการแข่งขันกีฬาที่จัดเป็นรายการบันเทิงด้วย

(4) รายการที่มุ่งให้ความบันเทิงเชิงสาระ รายการบันเทิงในลักษณะนี้มุ่งที่จะให้ทั้งความบันเทิงและสอดแทรกเนื้อหาสาระลงไปด้วย เพื่อให้เกิดความรู้ทางอ้อม เพื่อเป็นคติสอนใจ เพื่อชี้แนะและเพื่อให้เกิดความเพลิดเพลินไปพร้อมๆ กันด้วย เนื่องจากเป็นธรรมชาติของมนุษย์ที่มักชอบรับฟังสิ่งที่ให้ความบันเทิง เรื่องเบาๆ ง่ายๆ มากกว่าสิ่งที่ป็นสาระทางวิชาการ แต่ความจำเป็นของสื่อมวลชนที่จะต้องไม่ทอดทิ้งผู้รับสารบางกลุ่มที่ยังด้อยโอกาสในการรับการศึกษาและความรู้ ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของสื่อมวลชนประเภทวิทยุกระจายเสียง อีกประการหนึ่งที่จะต้องให้ความรู้ให้ทัศนคติ ค่านิยมที่ดี คดีเตือนใจ หรือการชี้แนะบางประการ เพื่อมิให้คนด้อยโอกาสทางการศึกษานั้นหมดโอกาส ลักษณะการเสนอรายการบันเทิงแบบนี้มักนิยมใช้ความบันเทิงเป็นสิ่งที่ชักจูงใจแล้วตามด้วยเนื้อหาสาระ หรือนำเนื้อหาสาระผสมผสานสอดแทรกในความบันเทิงนั้น เพื่อให้จดจำได้ง่าย เกิดความประทับใจและก่อให้เกิดทั้งประโยชน์และความ

ผลิตเพลินพร้อมกันไป กลุ่มผู้รับที่สื่อวิทยุกระจายเสียงมีวัตถุประสงค์มุ่งให้ความบันเทิงเชิงสาระ
มักได้แก่ กลุ่มผู้รับที่เป็นเด็ก และกลุ่มผู้รับในชนบทห่างไกลที่ขาดโอกาสทางการศึกษา

รายการวิทยุกระจายเสียงประเภทที่มุ่งให้ความบันเทิงเชิงสาระ อาจจัด
รายการได้ดังนี้ คือ

- รายการสำหรับเด็ก ได้แก่ รายการละครสำหรับเด็กหรือนิทานสำหรับเด็ก
รายการเพลงสำหรับเด็ก รายการทายปัญหา เป็นต้น

- รายการสำหรับคนตรี ได้แก่ รายการเพื่อแม่บ้าน รายการละครปริศนา

- รายการนิยายสาร ซึ่งเป็นสาระน่ารู้ผสมความบันเทิงหลายเรื่องหลาย

รูปแบบ

- รายการสารคดี ได้แก่ รายการที่มุ่งให้ทั้งความบันเทิงและความรู้ใน
เรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยมีจุดประสงค์ให้เกิดความเพลิดเพลินและได้ความรู้ตามไปด้วย

4) การจัดรายการประเภทบริการสาธารณะ รายการวิทยุเพื่อบริการ
สาธารณะ การบริการสาธารณะโดยทั่วไปมักจัดบริการเพื่อสนองความจำเป็นของมนุษย์ในเรื่อง
ปัจจัยพื้นฐานเป็นสำคัญ และมุ่งที่จะให้เป็นบริการและสวัสดิการของสังคมโดยส่วนรวม ลักษณะ
การให้บริการสาธารณะทางรายการวิทยุกระจายเสียง รายการเพื่อบริการสาธารณะอาจเสนอได้
หลายลักษณะ คือ

(1) เพื่อประกาศแจ้งความเรื่องที่มีความสำคัญต่อความเป็นอยู่ของ
ประชาชนโดยส่วน (Public Service Announcement หรือเรียกย่อๆ ว่า PSA) เป็นการประกาศแจ้ง
ข้อความสำคัญหรือเรื่องด่วนเพื่อแจ้งให้ประชาชนได้รู้ว่า ขณะนี้มีอะไรเกิดขึ้นหรือประชาชน
จะต้องทำอะไรบ้าง เช่น การประกาศเรื่องการเกณฑ์ทหาร ประกาศรับสมัครงาน ประกาศการปิด
ถนนซ่อมแซม ประกาศดับไฟฟ้าชั่วคราว ประกาศข่าวไฟไหม้ เป็นต้น

(2) เพื่อให้ความรู้แก่ประชาชน ในประเทศที่มีการปกครองในระบอบ
สังคมนิยมประชาธิปไตยนั้น ถือว่า ประชาชนทุกคนควรมีสิทธิเสมอภาคในการรับรู้เรื่องราวข่าวสาร
และความรู้ในเรื่องต่างๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชน เพราะประชาชนทุกคน ไม่มีโอกาส
ได้รับความรู้และการศึกษาอย่างทัดเทียมในสถาบันการศึกษา ดังนั้นวิทยุกระจายเสียงจึงมีหน้าที่จัด
รายการเพื่อเป็นการให้ความรู้แก่ประชาชนเพื่อเป็นบริการสาธารณะ เพื่อสนองสิทธิที่ประชาชนพึง
ได้รับรู้

(3) เพื่อมุ่งสร้างให้สังคมอยู่ในความสงบสุขเรียบร้อย การบริการ
สาธารณะในลักษณะนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประชาสัมพันธ์ชักชวนใจประชาชน โดยมุ่งเน้นที่จะ
ส่งเสริมสวัสดิการต่างๆ เช่น การประชาสัมพันธ์โครงการเมาไม่ขับ ของ สสส. การรายงานสภาพ

การจรรยาหรือการเกิดเหตุร้าย เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อมุ่งประโยชน์ให้ประชาชนอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

2.4.4 กลยุทธ์การจัดรายการวิทยุกระจายเสียง

รายการวิทยุกระจายเสียงจะประสบความสำเร็จหรือไม่ สามารถดูได้จากยอดของผู้ฟัง หากมีผู้ฟังจำนวนน้อย เปรียบเหมือนสินค้าที่ขายไม่ค่อยได้ การให้ความสำคัญกับกลุ่มผู้ฟังเป้าหมายจัดเป็นกลยุทธ์สำคัญในการจัดรายการ เป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึงมากที่สุด เพื่อให้มีการจัดรายการให้สอดคล้องและตรงกับความต้องการของผู้ฟังที่รับฟังรายการจากสถานี

กลยุทธ์การจัดรายการวิทยุกระจายเสียงจะต้องวางกลยุทธ์ในส่วนของ

- 1) กลุ่มเป้าหมาย
- 2) เนื้อหา
- 3) วิธีการนำเสนอ
- 4) เวลาในการจัดรายการ

1) กลุ่มผู้ฟังเป้าหมาย สามารถจัดแบ่งได้หลายแบบดังนี้ (นภาพรณ อัจฉริยะกุล และธีรารักษ์ โภธิสุวรรณ, 2545) คือ

(1) แบ่งตามอาชีพ อาชีพของคนเรานั้นมีส่วนที่ทำให้เกิดความแตกต่างกันระหว่างบุคคลได้ทั้งในทางความคิด ความสนใจ และพฤติกรรมที่แสดงออก เช่น เกษตรกรมักสนใจเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร เช่น การปลูกพืชผัก พันธุ์ไม้ การใช้ปุ๋ย การทำนา ทำไร่ และความเปลี่ยนแปลงของดินฟ้าอากาศ เป็นต้น อาชีพครูก็อาจจะสนใจเรื่องเกี่ยวกับเด็ก เกี่ยวกับวิชาการในสาขาที่ตนสอน เป็นต้น แม่บ้านก็มักสนใจเรื่องของผู้หญิง การบ้านการเรือน การทำอาหาร อาชีพต่างกันความสนใจอาจจะแตกต่างกันไปด้วย

(2) แบ่งตามเพศ เพศหญิงความสนใจย่อมแตกต่างจากเพศชาย เพราะมีพื้นฐานประสบการณ์มาต่างกัน เพศชายอาจสนใจเรื่องกีฬา ในขณะที่เพศหญิงสนใจแฟชั่น เพศชายอาจสนใจเรื่องการเมือง ในขณะที่เพศหญิงอาจให้ความสนใจแก่รายการละครมากกว่า เพศต่างกันความสนใจจึงมีส่วนแตกต่างกัน

(3) แบ่งตามวัย วัยเด็กอาจสนใจฟังนิทาน เรื่องสังสารัตถ์ วัยรุ่นอาจสนใจฟังเพลงประเภทร็อก ร็อบ ร็อบ ร็อบ วัยผู้ใหญ่อาจสนใจเพลงรักหวานๆ หรือเพลงสากล หรืออาจเป็นรายการสารคดีเรื่องน่ารู้ต่างๆ ส่วนวัยชราอาจสนใจฟังรายการธรรมะ หรือรายการทางศาสนา

(4) แบ่งตามถิ่นที่อยู่อาศัย ที่อยู่อาศัยในที่นี้หมายถึงภูมิภาคส่วนต่างๆ ของประเทศหรือท้องถิ่น ซึ่งมีวัฒนธรรมประเพณี ความเชื่อถือต่างกัน มีความนิยมชมชอบในสิ่งต่างๆ ไม่เหมือนกัน เนื่องจากการปลูกฝัง ถ่ายทอด อบรมสั่งสอนมาเป็นเวลานาน เช่น ภาคใต้สนใจเรื่องขงพารา ในขณะที่ภาคเหนือสนใจเรื่องไม้สัก ภาคใต้มีลักษณะชุ่มชื้นฝนตกชุก แต่ในภาคอีสานมีแต่ความแห้งแล้งกันดารกว่า ภาคใต้อาจสนใจข่าวความเคลื่อนไหวทางการค้าขงพารา เพราะมีความใกล้ชิด ในขณะที่ผู้ฟังภาคเหนืออาจสนใจข่าวความเคลื่อนไหวของการค้าไม้สักมากกว่า เป็นต้น

การแบ่งกลุ่มผู้ฟังตามลักษณะดังกล่าวมาแล้วช่วยทำให้มองเห็นกลุ่มผู้ฟังที่เป็นกลุ่มเป้าหมายชัดเจนขึ้น การจัดรายการ โดยคำนึงถึงกลุ่มผู้ฟังนี้เปรียบเสมือนการเดินทาง ที่มีเข็มทิศชี้หน้า ช่วยให้มุ่งไปสู่จุดหมายปลายทางได้เป็นผลสำเร็จ และไปได้โดยเร็ว ไม่ต้องเสียเวลาหลงทาง ดังนั้นการจัดรายการที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ และมีประสิทธิภาพได้จึงต้องอาศัยการพิจารณาหากกลุ่มผู้ฟังเป้าหมายได้อย่างถูกต้อง

การจัดรายการ โดยพิจารณากลุ่มผู้ฟังนี้ จะเกี่ยวข้องไปถึง การจัดรายการตามเวลาที่เหมาะสมสอดคล้องกันด้วย โดยปกติแล้วผู้จัดรายการมักจะพิจารณากลุ่มผู้ฟังและเรื่องของเวลาควบคู่กัน ไปเสมอ เช่น ถ้าจะจัดรายการเพื่อกลุ่มเกษตรกร เวลาที่จัดรายการออกอากาศควรเป็นตอนเช้าตรู่ เพราะเกษตรกรตื่นเช้า มีเวลาฟังรายการตอนเช้าได้ เมื่อถึงเวลาสายหน่อยเกษตรกรจะต้องออกไปทำงานในเรือสวนไร่นา สมมติในการฟังขณะทำงานย่อมมีได้ยากกว่า ช่วงเวลาที่เหมาะสมจึงควรเป็นตอนเช้าตรู่ แต่ถ้าจะจัดรายการสำหรับผู้ฟังที่เป็นกลุ่มแม่บ้าน ช่วงเวลาที่เหมาะสมจึงควรเป็นช่วงสายเรื่อยไปจนถึงบ่าย แต่ไม่เหมาะที่จะจัดเวลาสำหรับรายการของแม่บ้านในตอนเช้าตรู่หรือเย็นค่ำ เนื่องจากเวลาดังกล่าวเป็นเวลาแม่บ้านมีภารกิจต้องทำมาก ส่วนตอนสาย ถึงบ่ายนั้นเป็นช่วงเวลาที่แม่บ้านอยู่ทำงานบ้าน มีเวลาฟังวิทยุไปด้วย หรือถ้าเป็นรายการเด็ก เวลาที่เหมาะสมคือวันหยุดราชการ เพราะวันหยุดราชการเป็นวันหยุดโรงเรียนด้วย เด็กจะมีโอกาสได้ฟังวิทยุกระจายเสียงได้เต็มที่เฉพาะระหว่างวันหยุดเท่านั้น วันหยุดราชการจึงเป็นโอกาสดีที่ควรเสนอรายการสำหรับเด็ก เป็นต้น

เนื่องจากการจัดรายการตามกลุ่มผู้ฟังเป้าหมายนี้บางครั้ง ไม่สามารถทำได้อย่างทั่วถึงเพื่อสนองความต้องการให้แก่ผู้ฟังเป้าหมายเสมอไป เนื่องจากสถานีไม่มีข้อมูลที่แน่นอนว่ากลุ่มผู้ฟังเป้าหมายเป็นพวกใดบ้าง ดังนั้นในการพิจารณาจัดรายการเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มผู้ฟังเป้าหมายอย่างทั่วถึงให้มากที่สุดนั้น ทางสถานีบางแห่งมักหา “กลุ่มผู้ฟัง” เพื่อประกอบในการพิจารณาโดยวิธีการสำรวจ ซึ่งการสำรวจหาข้อมูลอาจทำได้ 2 ลักษณะ คือ การสำรวจอย่างเป็นทางการและการสำรวจอย่างไม่เป็นทางการ

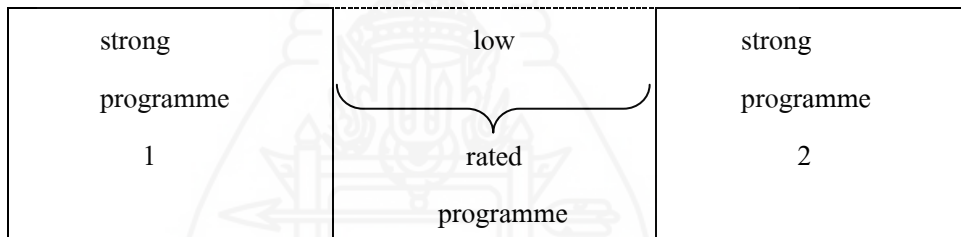
1) *การสำรวจอย่างเป็นทางการ* ถ้าสถานีวิทยุกระจายเสียงใดที่มีหน่วยงานทำหน้าที่สำรวจข้อมูลอยู่แล้ว สถานีนั้นก็จะทำการสำรวจหาข้อมูลได้ง่าย แต่ถ้าสถานีวิทยุกระจายเสียงสถานีใดไม่มีหน่วยงานและบุคลากรที่จะทำหน้าที่สำรวจหาข้อมูลได้ง่าย ก็อาจใช้วิธีจ้างหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญทางการสำรวจให้ทำการสำรวจ หน่วยงานเหล่านี้มักใช้วิธีการออกไปสัมภาษณ์โดยตรง การออกแบบสอบถามแล้วส่งไปยังกลุ่มผู้ฟัง เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับงานอาชีพ การศึกษา เพศ อายุ และที่อยู่อาศัย รวมทั้งเวลาที่ฟังวิทยุ เป็นต้น ถ้าต้องการให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดลึกซึ้งไปกว่านี้อาจถามเกี่ยวกับทัศนคติ ความสนใจ ศาสนา และเวลาของการดำเนินชีวิตประจำวันได้จะเป็นการดียิ่งขึ้น ข้อมูลต่างๆ ที่ได้จากการสำรวจนี้เป็นเข็มทิศชี้ทางให้ผู้จัดรายการสามารถนำไปพิจารณาประกอบการจัดรายการให้สอดคล้องกับกลุ่มผู้ฟังส่วนใหญ่ได้อย่างดี

2) *การสำรวจอย่างไม่เป็นทางการ* วิธีนี้อาจได้แก่ การพูดคุยและการบอกกล่าวต่อๆ กัน การสังเกตหรือจากสถิติข้อมูลซึ่งเคยมีผู้ค้นคว้าไว้แล้ว เช่น อาจมีข้อมูลทางสถิติเกี่ยวกับอาชีพของประชาชนในท้องถิ่นไว้แล้ว พบว่าประชาชนในถิ่นนั้นมีอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ หรือมีข้อมูลจากกระทรวงศึกษาธิการว่าเด็กนักเรียนในเขตที่อยู่ในรัศมีการรับฟังรายการวิทยุกระจายเสียงได้นั้น เป็นเพศหญิงเท่าใด เพศชายเท่าใด พ่อแม่มีอาชีพอะไร ข้อมูลเหล่านี้ก็นำมาใช้ประกอบการพิจารณาได้ โดยไม่ต้องสำรวจอีก สามารถใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาจัดรายการให้เหมาะสมกับสภาพความเป็นอยู่ได้ แต่ความเที่ยงแท้แน่นอนอาจสู้การสำรวจที่เราออกไปทำเองไม่ได้ เพราะอาจขาดรายละเอียดบางอย่างที่ต้องการทราบไป ส่วนที่ดีของการสำรวจอย่างไม่เป็นทางการ คือ ไม่ต้องลงทุนเสียงบประมาณค่าใช้จ่ายมาก และสามารถทำได้รวดเร็วกว่า เพราะไม่ต้องเสียเวลาทำการสำรวจเอง แต่ผลที่ได้อาจไม่แน่นอนและไม่ทันสมัยเท่าที่ควร Susan Tyler และ Lewis Klein ซึ่งมีประสบการณ์ในการจัดรายการวิทยุและโทรทัศน์ของสถานีในสหรัฐอเมริกา ได้กล่าวไว้ในหนังสือ *Broadcasting Programming Strategies for Winning Television & Radio Audiences* ว่าสิ่งสำคัญในการจัดรายการ โดยคำนึงถึงกลุ่มผู้ฟังนี้มีข้อที่พึงสังเกต ซึ่งนักจัดรายการทั่วไปมักยึดถือปฏิบัติกันจนกลายเป็นประเพณีนิยมในการจัดรายการ

เนื่องจากวิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อที่ทำให้อิสระแก่ผู้ฟังในการเลือกฟังรายการต่างๆ ได้ตามใจชอบตลอดเวลา มีอิสระในการเปลี่ยนคลื่นรับฟังโดยไม่มีขอบเขต ดังนั้นผู้จัดรายการที่ดีจึงต้องพยายามจัดรายการเพื่อหลีกเลี่ยงมิให้ผู้ฟังเปลี่ยนคลื่นบ่อยๆ แต่ต้องหาวิธีที่จะจับผู้ฟังให้ติดอยู่กับสถานีนั้นให้นานที่สุด ดังนั้นจึงมีข้อที่พึงสังเกตซึ่งได้ยึดถือเป็นประเพณีอย่างหนึ่งในการจัดรายการ คือ

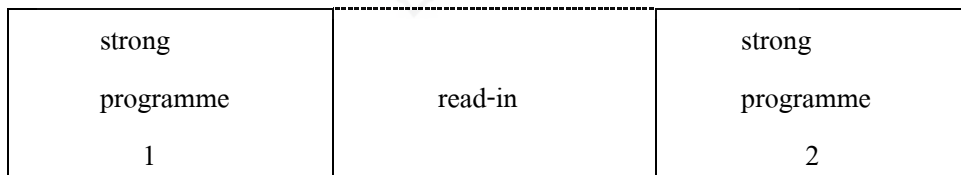
1) ควรจัดรายการขอดนิยมนสำหรับเด็ก (strong children's programme) ไว้ติดกับรายการสำหรับผู้ใหญ่ในช่วงเวลาก่อนเย็น (early evening) เพื่อจับผู้ฟังไว้ให้อยู่กับสถานีทั้งเด็กและผู้ใหญ่

2) ควรหลีกเลี่ยงการจัดรายการ โดยจัดรายการที่มีผู้ฟังน้อย (low-rated programme) มาคั่นกลางอยู่ระหว่างรายการดีๆ (strong programme) ทั้ง 2 รายการ เพราะจะทำให้ผู้ฟังหมุนคลื่นเปลี่ยนไปทันทีเมื่อผู้ฟังฟังรายการแรกจบแล้วจะไม่หวนกลับมาฟังรายการดีที่จะตามมาอีกหรือไม่ก็ลืมที่จะหวนกลับมาฟัง

ที่มา: นภาพรณี อัจฉริยะกุล และธีรารักษ์ โพธิสุวรรณ (2545: 343) *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับวิทยุและโทรทัศน์*

3) หากมีรายการที่มีผู้ฟังน้อย (low-rated programme) ให้พยายามทำให้เป็นสะพานเชื่อมนำ (lead-in) ระหว่างรายการแรกกับรายการที่ 2 เพื่อจูงใจหรือโยงให้ผู้ฟังติดตามฟังรายการใหม่ที่จะตามมานั้นต่อไป โดยไม่เปลี่ยนคลื่นไปฟังสถานีอื่น

ที่มา: นภาพรณี อัจฉริยะกุล และธีรารักษ์ โพธิสุวรรณ (2545: 344) *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับวิทยุและโทรทัศน์*

ข้อพึงสังเกตในการจัดรายการทั้ง 3 ข้อนี้ เป็นเพียงประเพณี (lore) ที่นิยมปฏิบัติกันเท่านั้น โดยความเชื่อที่มักเชื่อกันเช่นนี้ตลอดมา Eastman และ Klein มิได้ยืนยันไว้ว่า จะต้องเป็นกฎเกณฑ์ (rules) หรือหลักการ (principles) ตามตัวที่ต้องยึดถือและปฏิบัติตามนั้น และไม่จำเป็นที่จะต้องยึดหลักเกณฑ์เช่นที่กล่าวนี้เสมอไป แต่ได้ให้ข้อคิดไว้ว่า

“การตัดสินใจที่จะนำรายการต่างๆ มารวมกันจัดเป็นรายการต่อเนื่องกันเพื่อออกอากาศ โดยคุณส่วนรวมตลอดทั้งหมดนั้น มีความสำคัญเท่ากันกับการตัดสินใจเลือกรายการใดไว้หรือเลือกรายการใดออกไปทีเดียว หรือถ้าจะกล่าวเปรียบเทียบกับการใช้อิฐสร้างบ้าน การจัดรายการไม่ใช่งานง่ายๆ เพียงแค่การเลือกก้อนอิฐต่างๆ ไว้แล้ว โยนไปกองๆ รวมกันไว้เป็นกองอิฐเท่านั้น แต่จะต้องรู้วิธีเลือกอิฐไว้ แล้วนำอิฐเหล่านั้นมาวางเรียงกันทีละก้อนตามแปลนบ้านทั้งหมดที่วางไว้ เพื่อให้อิฐนั้นเกิดเป็นโครงสร้างของบ้านขึ้น การจัดรายการจึงมิใช่เพียงแค่จับโน้มนำปนกับนี้ให้มีรายการออกอากาศต่อๆ กันไปเท่านั้น แต่จะต้องมีการก่อโครงสร้างให้เป็นรูปร่าง การก่อโครงสร้างนี้แหละคือบทบาทสำคัญของการจัดรายการ” ผู้จัดการรายการจะต้องมองการณ์ไกล คาดการณ์ล่วงหน้าได้อย่างดี ต้องพยายามมองความเปลี่ยนแปลงของบรรยากาศในสังคมและกลยุทธ์ในเชิงแข่งขันกันระหว่างสถานีวิทยุกระจายเสียงต่างๆ ที่อยู่รอบๆ ตัว ผู้จัดการรายการย่อมหมายถึงผู้มองอนาคตได้ ผู้มีความสามารถในการรวบรวมเหตุผลต่างๆ การค้นคว้าวิจัย แล้วคาดการณ์ความเปลี่ยนแปลงของรสนิยมของประชาชน ได้ถูกต้องมากที่สุด รวมทั้งความนิยมตามแฟชั่น หรือสมัยนิยมว่าเมื่อใดอะไรจะอยู่ในความนิยมและเมื่อใดที่จะหมดความนิยมไป ทั้งนี้เพื่อจะได้นำมาเป็นส่วนประกอบในการพิจารณาจัดรายการให้มีประสิทธิภาพต่อไป

2) เนื้อหา (content) หมายถึง สาระ เรื่องราวหรือข้อมูลต่างๆ เป็นวัตถุดิบส่วนหนึ่งที่ผู้จัดการรายการนำมาบรรจุลงในรายการ โดยมีจุดมุ่งหมายอาจจะให้ความรู้ ข่าวสารหรือความบันเทิงแก่ผู้ฟัง เนื้อหารายการมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดรายการ เนื้อหาเป็นองค์ประกอบที่ขาดไม่ได้ การจัดรายการทุกครั้งต้องประกอบด้วย ผู้จัดการ/ผู้ผลิตรายการ เนื้อหารายการและผู้ฟังรายการ โดยผู้ผลิตรายการจะนำเนื้อหาเสนอต่อผู้ฟังอย่างไรเป็นวิธีการนำเสนอรายการ ซึ่งการจัดรายการวิทยุคือการติดต่อสื่อสารอย่างหนึ่งที่ผู้จัดการรายการเป็นผู้ส่งสาร ส่งสารคือเนื้อหาของรายการไปยังผู้รับสาร คือผู้ฟังรายการ ฉะนั้นหากไม่มีสาร กระบวนการสื่อสารย่อมไม่เกิดขึ้น เหมือนการจัดรายการ ถ้าปราศจากเนื้อหาย่อมปราศจากรายการ เนื้อหารายการเป็นส่วนที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการผลิตรายการให้รายการถูกใจและเป็นที่ยอมรับของผู้ฟัง (จิราภรณ์ สุวรรณวาจกกสิกิจ, 2534)

ลักษณะของเนื้อหา แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะใหญ่ๆ (นภาพรณี อัจฉริยะกุล และธีรารักษ์ โพธิสุวรรณ, 2545) คือ

(1) เนื้อหารายการสำหรับผู้ฟังทั่วไป หมายถึง เรื่องราว สารต่างๆที่ไม่เฉพาะเจาะจงผู้ฟังกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง แต่ผู้ฟังสามารถฟังได้เข้าใจ รู้เรื่อง โดยเนื้อหาบางเรื่องอาจอยู่ในความสนใจของคนทั่วไป แต่เนื้อหาบางเรื่องอาจจะไม่อยู่ในความสนใจมาก่อนแต่ได้ฟัง บางครั้งอาจเกิดความสนใจในเรื่องนั้นๆ ภายหลังก็ได้ เนื้อหาลักษณะนี้มักเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตประจำวัน สิ่งที่อยู่ใกล้ตัว สุขภาพอนามัย อาหารการกิน การตกแต่งบ้าน การท่องเที่ยว การเมือง เป็นต้น

(2) เนื้อหารายการสำหรับผู้ฟังเฉพาะกลุ่ม หมายถึง เรื่องราวที่มุ่งเฉพาะกลุ่มเป้าหมายที่มีความสนใจคล้ายคลึงกัน การที่กลุ่มผู้ฟังมีความสนใจคล้ายคลึงกันได้นั้น อาจเกิดจากการที่กลุ่มผู้ฟังมีลักษณะร่วมกันทางอายุ การศึกษา อาชีพ ถิ่นที่อยู่ ทำให้มีความสนใจใกล้เคียงกัน เช่น กลุ่มผู้ฟังที่มีอาชีพเดียวกัน

ผู้จัดรายการสามารถเลือกเนื้อหารายการที่น่าสนใจเหมาะสมกับผู้ฟังเป้าหมายมาจัดรายการได้ เนื้อหาเหล่านี้จำแนกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

(1) เนื้อหาประเภทข้อเท็จจริง ข้อเท็จจริง คือ เนื้อหาประเภทที่รายงานให้ทราบถึงความจริงต่างๆที่มีในโลกทางกายภาพ สามารถตรวจสอบหรือพิสูจน์ได้ อาจเกี่ยวข้องกับคน สัตว์ วัตถุ เหตุการณ์ต่างๆ เนื้อหาที่เป็นข้อเท็จจริงสามารถนำมาจัดรายการได้ เช่น รายการเกาะติดสถานการณ์โลก การลงทุน หรือด้านวิทยาศาสตร์

(2) เนื้อหาประเภทข้อคิดเห็น ข้อคิดเห็น คือ เนื้อหาที่แสดงถึงปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในจิตของผู้ส่งสาร เป็นความรู้สึก ความเชื่อ แนวคิดที่บุคคลหนึ่งมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นบุคคล วัตถุ เหตุการณ์ หรือพฤติกรรมใดๆก็ตาม ข้อคิดเห็นใดๆที่ผู้ส่งสารแสดงออกมาเป็นสิ่งที่ไม่อยู่ในวิสัยตรวจสอบได้ว่าเป็นความจริงหรือไม่

(3) เนื้อหาในเชิงจินตนาการ มักเป็นเรื่องที่บอกเล่าหรือสร้างขึ้นมาใหม่หรือมีลักษณะความคิดสร้างสรรค์จำพวกเพลง ละคร เรื่องเล่า เป็นต้น

การกำหนดเนื้อหาเป็นการวางแผนร่วมกันระหว่างผู้จัดรายการและผู้ผลิตรายการที่จะพิจารณาว่าจำเป็นข้อมูลหรือเนื้อหาประเภทใด แนวใดมาบรรจุไว้ในรายการและจะเลือกประเด็นเนื้อหาอย่างน้อยแค่ไหนเพื่อจะมาบรรจุลงในรายการให้เหมาะสมกับเวลาที่มีอยู่ การกำหนดเนื้อหารายการจำเป็นต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

(1) วัตถุประสงค์ของรายการ (จิราภรณ์ สุวรรณวาจกกสิกิจ, 2534) ซึ่งเป็นกรอบหรือแนวทางในการจัดรายการ ฉะนั้นการกำหนดเนื้อหารายการ จึงต้องยึดวัตถุประสงค์ของรายการเป็นหลักด้วย โดยจะเป็นตัวช่วยกำหนดลักษณะเนื้อหารายการ เช่น รายการมุ่งเสนอข่าว เนื้อหารายการต้องเป็นข่าว ถูกต้อง ชับไว ทันสมัยเสมอ รายการมุ่งให้ความรู้แก่ผู้ฟังทุกๆ ไป อาจ

กำหนดเนื้อหากว้างๆให้กลุ่มผู้ฟังทุกๆ ไป ในการวางแผน ควรคำนึงเสมอว่า วิทยุกระจายเสียงมีแต่เสียงที่ลอยลอยในอากาศ ต่างจากหนังสือพิมพ์ นิตยสารที่สามารถย้อนกลับมาอ่านทบทวนได้ถ้าไม่เข้าใจ ดังนั้น เนื้อหาที่กำหนดในรายการ จึงควรเหมาะสมกับสื่อวิทยุกระจายเสียงด้วย

(2) กลุ่มผู้ฟัง โดยพิจารณาถึงความสนใจและความต้องการของกลุ่มผู้ฟัง กลุ่มผู้ฟังมีความสำคัญต่อการจัดรายการเพราะถ้ารายการไม่มีผู้ฟังก็ย่อมไม่มีรายการ ฉะนั้น การกำหนดเนื้อหารายการย่อมต้องกำหนดให้สอดคล้องกับความสนใจหรือความต้องการของผู้ฟังเป็นหลัก

- ความต้องการรับสารของบุคคล เพราะการจัดรายการ คือการสื่อสารจากผู้จัดรายการถึงผู้ฟัง โดยปกติความต้องการรับสารจะมีลักษณะ ดังนี้ ความต้องการข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่ตน ความต้องการข่าวสารที่สอดคล้องโดยสม্মาเสมอกับความนิยม ความเชื่อและทัศนคติของตน ความต้องการข่าวสารที่สะดวกในการรับ และความอยากรู้อยากเห็นการกำหนดเนื้อหาจึงจำเป็นต้องกำหนดให้ตอบสนองความอยากรู้อยากเห็นของผู้ฟังด้วย

(3) ส่วนประกอบสำหรับของเนื้อหา เนื้อหาที่นำมาเสนอทางวิทยุกระจายเสียงนั้น มีส่วนประกอบสำคัญ (นภภรณ์ อัจฉริยะกุล และธีรารักษ์ โพธิสุวรรณ, 2545) คือ

(ก) ประเด็นของเรื่อง ดังที่ได้กล่าวแล้วว่าการจัดรายการเปรียบเหมือนการปรุงอาหาร “เนื้อหา” ของรายการเปรียบเหมือนชิ้นเนื้อ จิ้นปลา หรือจิ้นไก่ ถ้ามีเนื้อมากก็สามารถนำมาปรุงอาหารได้หลายอย่าง แต่จะนำมาปรุงเป็นแกงหรือผัดหรือทอดนั้นต้องแล้วแต่แม่ครัว ถ้าจะนำมาทำเป็นแกงก็ต้องเติมน้ำมากหน่อย ถ้านำมาผัดก็ใส่น้ำมันและเติมน้ำมันหน่อย แต่ถ้าจะทอดก็ไม่ต้องเติมน้ำ ใส่น้ำมัน แทน แม่ครัวก็จะปรุงรสชาติ หรือผัดแกงตามใจหรือตามปากผู้รับประทานเนื้อหาของรายการก็เปรียบเหมือนชิ้นเนื้อ ที่จะเอามาทำเป็นแกงหรือผัด ก็ยังคงเป็นชิ้นเนื้อตามเดิม ใช้น้ำมันปลาทำแกงก็จะเป็นแกงปลาใช้ผัดก็จะเป็นผัดปลาใช้ทอดก็เป็นปลาทอด “ประเด็นของเรื่อง” เปรียบเหมือนอาหารจานหนึ่งซึ่งมีชิ้นเนื้อเหล่านั้นเป็นหลัก ถ้าแม่ครัวต้องการให้ผู้รับประทานได้โปรตีนจากเนื้อปลาก็ต้องนำเนื้อปลาไปทำ ถ้าไปนำเนื้อหมูหรือเนื้อไก่มาทำ โปรตีนที่ได้อาจไม่เท่ากับเนื้อปลา ถ้าต้องการให้ได้คุณภาพอาหารอื่นด้วยก็ต้องเติมอาหารนั้นเสริมลงไปเพื่อให้ได้รสชาติดียิ่งขึ้น เช่น ต้องการให้ได้โปรตีนเพิ่มมากขึ้นก็อาจใส่ถั่วลงไป ถ้าจะให้มีรสเผ็ดก็ใส่พริก ถ้าต้องการรสหวานก็เติมน้ำตาล เป็นต้น

ในการจัดรายการให้ได้รสชาติก็เช่นเดียวกัน ประเด็นของเรื่องจะให้คุณภาพของรายการที่ดีมาน้อยเพียงใดอยู่ที่เนื้อหาของประเด็นนั้นๆ บางรายการมีทั้งประเด็นหลัก

และบางรายการอาจต้องมีประเด็นรองเป็นการเสริมหรือขยายให้เกิดรสชาติ หรือความเข้าใจได้แจ่มชัดขึ้น ลึกซึ้งขึ้น

การจัดรายการทางวิทยุกระจายเสียงนั้น ถ้าผู้จัดรายการได้มีโอกาสรู้เกี่ยวกับกลุ่มผู้ฟังได้มากที่สุดเท่าใด การจัดรายการจะยิ่งทำได้สะดวกมากขึ้นเท่านั้น เพราะการได้รู้จักกลุ่มผู้ฟังจะช่วยให้ผู้จัดรายการสามารถรู้แนวของการจัดรายการได้ว่า เนื้อหา อย่างไรจึงจะเหมาะสมกับผู้ฟังกลุ่มนี้ และเนื้อหาอย่างไรจึงจะเหมาะสมกับกลุ่มผู้ฟังกลุ่มนั้น เพราะผู้ฟังแต่ละกลุ่มย่อมมีความสนใจต่างกัน ถ้าจัดเนื้อหาให้สอดคล้องกับความสนใจของผู้ฟังแล้วจะทำให้ผู้ฟังไม่เบื่อหน่าย และให้ความสนใจในรายการที่เสนอนั้นดีกว่าการจัดรายการโดยไม่มีเป้าหมายอะไรเลย ตัวอย่างเช่น กลุ่มผู้ฟังที่เป็นวัยรุ่นมักจะไม่สนใจเรื่องของธรรมเนียมเท่ากับรายการเพลง หรือกลุ่มแม่บ้านอาจสนใจเรื่องการเมืองน้อยกว่าเรื่องเศรษฐกิจในบ้าน

ดังนั้นผู้จัดรายการจะได้จัดเนื้อหาของรายการให้สอดคล้องกับผู้ฟัง กล่าวคือ

- จัดรายการเพลงสำหรับกลุ่มผู้ฟังวัยรุ่น
- จัดรายการธรรมะสำหรับกลุ่มผู้ฟังสูงอายุ
- จัดรายการวิจารณ์การเมืองสำหรับกลุ่มผู้ฟังทั่วไปที่สนใจ

การเมือง

- จัดรายการเศรษฐกิจในบ้านสำหรับกลุ่มผู้ฟังแม่บ้าน

“ประเด็นของเรื่อง” สำหรับรายการเพลงสำหรับกลุ่มผู้ฟังวัยรุ่น อาจเน้นเฉพาะเพลงที่กำลังได้รับความนิยมของวัยรุ่นในแต่ละยุค ทั้งด้านบทเพลง จังหวะและลีลา ซึ่งบทเพลงที่นิยมอาจเป็นบทเพลงเชิงเสียดสีสังคม หรือเชิงปลุกใจก็แล้วแต่ความนิยมในแต่ละสมัย

“ประเด็นเรื่อง” สำหรับรายการธรรมะสำหรับกลุ่มผู้ฟังสูงอายุก็น่าจะเป็นเรื่องที่มุ่งสั่งสอนชี้แนะให้เกิดความเลื่อมใสศรัทธาซึ่งในระบอบพระธรรม “ประเด็นเรื่อง” สำหรับรายการวิจารณ์การเมืองสำหรับกลุ่มผู้ฟังทั่วไป ก็อาจมุ่งแต่เรื่องการวิจารณ์หรือรายงานความเคลื่อนไหวทางการเมือง ทั้งภายในและภายนอกประเทศ ที่อาจมีส่วนกระทบกับตัวเราโดยไม่ได้มุ่งให้เกิดอันตราย หรือสั่นคลอนเสถียรภาพของรัฐบาล

“ประเด็นเรื่อง” สำหรับรายการเศรษฐกิจในบ้านสำหรับกลุ่มผู้ฟังแม่บ้าน ก็อาจเสนอแต่เรื่องการจับจ่ายใช้สอยที่จำเป็นในชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับแม่บ้าน ดังนี้ เป็นต้น

(ข) ความยากง่ายของเนื้อหา ในการจัดรายการทางวิทยุกระจายเสียงนั้น “ความยากง่ายของเนื้อหา” จะมีผลอย่างมากต่อความสนใจของผู้ฟัง ดังนั้นการจัดรายการให้มีประสิทธิภาพนั้นการพิจารณาเสนอเนื้อหา จำเป็นต้องพิจารณาไปพร้อมกับกลุ่มผู้ฟังด้วย ถ้าเป็นกลุ่มผู้ฟังที่อยู่ในระดับที่มีประสบการณ์สูง มีพื้นฐานการศึกษาดีเป็นส่วนใหญ่ การเสนอเนื้อหายาก กลุ่มผู้ฟังเป้าหมายอาจรับได้ แต่ถ้าระดับประสบการณ์ของผู้ฟังต่ำ ผู้ฟังจะหมดความสนใจเลิกฟังรายการ โดยเปลี่ยนไปฟังสถานีอื่นทันทีเปรียบเหมือนอาหารไม่ถูกปาก รับประทานยากก็ไม่อยากรับประทาน

โดยปกติแล้วการเสนอเนื้อหาทางวิทยุกระจายเสียงนั้น จึงยึดหลักการเสนอเนื้อหาที่ “ไม่ยาก” หรือถ้าอยากก็ให้ย่อยให้ “ง่าย” เสียก่อน เพื่อผู้ฟังจะได้ฟังได้เข้าใจยิ่งขึ้น ถ้าการจัดรายการได้จัดเนื้อหาที่ยากไว้ เป็นหน้าที่ของผู้ผลิตรายการซึ่งเปรียบไว้ว่าเหมือนแม่ครัว จะต้องหั่น – สับ – ต้ม – ตุ่น – นึ่ง หรือจะมีวิธีการอะไรก็แล้วแต่ที่จะทำให้ผู้รับประทานไม่ลำบากในการรับประทาน และเกิดรสชาติเอร็ดอร่อย แม่ครัวย่อมไม่ส่งเนื้อชิ้นโตเหนียวๆ ให้ผู้รับประทานเคี้ยวอย่างลำบากยกเว้นแน่นอน ฉะนั้นใครก็ตามนั้น หากผู้จัดรายการจัดเนื้อหาที่ยากไว้ เพราะเห็นว่าจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ฟัง ผู้ผลิตรายการจะต้องช่วยย่อยเรื่องที่ฟังยากนั้นให้ฟังกันได้ง่ายๆ เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องและรวดเร็วก่อนเสนอ มิฉะนั้นการจัดรายการจะไม่ได้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายอย่างแน่นอน

(ค) ความยาว-สั้นของรายการ เนื้อหาของรายการนั้นจะต้องสอดคล้องกับความยาว-สั้นของรายการด้วย ถ้าผู้จัดรายการจัดเวลาสำหรับรายการไว้ครั้งละ 15 นาที เช่นนี้ เนื้อหาของรายการจะต้องให้สอดคล้องกันด้วย คือ ต้องมีความยาก-ง่ายให้เหมาะสมกับเวลาที่จัดให้เพียง 15 นาที ความยาก-ง่ายนั้นต้องสอดคล้องกับระดับของกลุ่มผู้ฟัง ประเด็นของเรื่องก็ควรมีเฉพาะประเด็นหลักที่สำคัญ ให้ผู้ฟังได้เข้าใจภายในเวลา 15 นาที แต่ถ้ามีเวลาในการเสนอรายการนาน เช่น 30 นาที เนื้อหานั้นก็อาจนำมาขยายได้ ประเด็นอาจมีประเด็นเพิ่มมากขึ้นได้ การกำหนดเนื้อหารายการมากจนเกินไป อาจมีผลทำให้ผู้ฟังรายการเบื่อ หรือไม่สามารถรับสารจากรายการได้ หรืออาจจะเป็นการรับสารที่เคร่งเครียดเหมือนกับการถูกขัดเยียดให้ ซึ่งไม่มีใครชอบ ดังนั้นการจัดรายการให้มีประสิทธิภาพ นอกจากจะคำนึงถึงเนื้อหาของรายการแล้วยังจำเป็นต้องคำนึงถึงเวลาในการเสนอรายการควบคู่กันไปด้วย

การจัดรายการวิทยุกระจายเสียงให้มีประสิทธิภาพเป็นที่สนใจของผู้ฟังและสามารถจะตรึงผู้ฟังไว้ได้นานที่สุดนั้น นอกจากจะอยู่ที่การเสนอเนื้อหาของรายการให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้ฟังต่างๆ แล้ว ยังต้องคำนึงถึงศิลปะหรือเทคนิควิธีการเสนอรายการ (technique of programme presentation) ให้เหมาะสมด้วย การปรุงอาหารของแม่ครัวจะอร่อยมีรสชาติชวน

รับประทานเพียงใด อยู่ที่ฝีมือของแม่ครัวที่มีศิลปะชั้นเชิงในการปรุงอาหารได้ถูกปากผู้รับประทาน ทำให้รับประทานได้อย่างเอร็ดอร่อยจนหมดจาน และเรียกร่องอยากจะได้รับประทานอีก ถ้าผู้รับประทานมีความรู้สึกเช่นนี้ แม่ครัวผู้นั้นก็จะได้ชื่อว่าเป็นแม่ครัวที่มีฝีมือและประสบความสำเร็จในอาชีพอย่างแท้จริง ฉะนั้นโคกคิ การจัดรายการทางวิทยุกระจายเสียงก็ย่อมต้องคำนึงถึงวิธีการเสนอรายการนั้นๆ ทั้งนี้เพราะวิธีการเสนอรายการก็คือศิลปะอย่างหนึ่งที่จะเชิญชวนผู้ฟังให้ตั้งใจฟังรายการด้วยความพอใจ และเรียกร่องอยากจะได้ฟังต่อไปอีกเช่นกัน ถ้าสถานีใดจัดรายการแล้วได้รับคำบอกกล่าวว่า รายการนั้นดี น่าสนใจ น่าติดตามฟัง แสดงว่ารายการนั้นมีความดีผสมกลมกลืนกันทั้งด้านเนื้อหา และวิธีการเสนอรายการ แต่ถ้ารายการใดผู้ฟังฟังแล้วเกิดความเบื่อหน่าย ไม่อยากฟังอีก สิ่งแรกที่ต้องคำนึงถึง คือ วิธีการเสนอรายการที่ไม่มีประสิทธิภาพดึงดูดผู้ฟังไว้ได้ อาจจะเป็นเพราะใช้วิธีเสนอรายการที่ไม่เหมาะสมกับเนื้อหา หรือองค์ประกอบในการเสนอรายการไม่ดีพอก็ได้ ทั้งนี้ที่เนื้อหาของรายการนั้นอาจจะดี มีประเด็นน่าสนใจ แต่วิธีเสนอไม่ดีไม่สอดคล้องไม่น่าสนใจก็ทำให้รายการนั้นไม่เป็นที่ประทับใจน่าเบื่อหน่าย

3) *วิธีการนำเสนอรายการ (technique of program presentation)* วิธีการเสนอรายการวิทยุกระจายเสียง นอกจากจะต้องรู้จักกลุ่มผู้ฟังเป้าหมายและเสนอเนื้อหาได้เหมาะสมแล้ว ยังต้องอาศัยองค์ประกอบอื่นในการเสนอรายการให้สอดคล้องเหมาะสมกัน (นภาพรณ อัจฉริยะกุล และธีรารักษ์ โปธิสุวรรณ, 2545) ดังนี้

(ก) *เสนอรูปแบบของรายการให้สอดคล้องกับเนื้อหา* เนื้อหาของแต่ละรายการนั้น ผู้จัดรายการสามารถนำมาผลิตรายการได้หลายรูปแบบตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ให้สอดคล้องกับความเหมาะสมกับกลุ่มผู้ฟังเป้าหมาย เช่น ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ว่าจะจัดรายการประเภทความรู้ เนื้อหาของรายการจะเสนอเรื่องเกี่ยวกับการรณรงค์เรื่องยาเสพติด กลุ่มผู้ฟัง คือ กลุ่มผู้ฟังทั่วไป ใครก็ฟังได้ เงื่อนไขเวลาของรายการ ถ้าจัดเวลาให้เสนอรายการประมาณ 30 นาที จะจัดรูปแบบของรายการ เพื่อให้สอดคล้องเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ในการเสนอรายการประเภทความรู้ ผู้ผลิตรายการอาจเสนอรายการในรูปแบบของละครต่อต้านยาเสพติด โดยผูกเรื่องให้เห็นโทษของยาเสพติด โดยตัวละครสามารถจะแสดงความรู้สึกของอันตรายที่ได้รับจากยาเสพติด ความทุกข์ทรมานที่ได้รับของคนติดยาเสพติดและมีข้อเตือนใจมิให้คนหลงผิดคิดเสพยาเสพติดก็ได้

ถ้าเงื่อนไขเวลาของรายการที่จัดให้เสนอรายการมีน้อยกว่า 30 นาที อาจจัดเสนอในรูปแบบของสารคดีที่ให้ความรู้เรื่องยาเสพติด อันตรายจากยาเสพติด ด้วยวิธีการสัมภาษณ์นายแพทย์ผู้รักษาผู้ติดยาเสพติด เพื่อให้เล่าถึงอาการของคนติดยาเสพติดบ้าง นำชีวิตของผู้ที่ติดยาเสพติดมาเล่าให้ผู้ฟังฟังว่ามีผลต่อครอบครัว งานอาชีพและต่อสังคมอย่างไร และอาจจะปิดท้ายรายการด้วยเพลงที่ต่อต้านยาเสพติดก็ได้ภายในเวลาที่กำหนดให้ ถ้าหากเงื่อนไขเวลา

จัดไว้ให้น้อยกว่านี้คือเพียง 15 นาที ก็อาจเสนอด้วยรูปแบบการสนทนากันระหว่างนายแพทย์ 2 คน คุยกันด้วยเรื่องประสบการณ์การรักษาคนไข้ที่ติดยาเสพติดว่ามีอาการร้ายแรง และบันทึกชีวิตเพียงใด ภายในเวลาที่กำหนดให้ก็ได้ หรือหากเงื่อนไขเวลาน้อยกว่านั้น เช่น มีเวลาให้เพียง 5 นาที ก็อาจจะเสนอรูปแบบพูดคุยกับผู้ฟังโดยตรงเป็นการ “เล่าสู่กันฟัง” ของผู้พูดเล่าให้ผู้ฟังฟังเรื่องภัยร้ายแรงของการติดยาเสพติด อย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้ จากตัวอย่างข้างต้นนี้แสดงให้เห็นว่า เนื้อหาและประเด็นของรายการเรื่องเดียวกัน อาจมีวิธีเสนอรายการด้วยรูปแบบต่างๆ กันได้ ตามเงื่อนไขเวลาที่จัดไว้ได้อย่างเหมาะสม และทุกรูปแบบที่เสนอเป็นการให้ความรู้ได้ตามวัตถุประสงค์ทั้งสิ้น ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของผู้ผลิตรายการจะพิจารณาว่าเนื้อหาใดสมควรจะเสนอรายการในรูปแบบใดจึงจะเหมาะสมที่สุดและได้สรรพผลดีที่สุด เหมาะกับกลุ่มผู้ฟังเป้าหมายกลุ่มใดมากที่สุด

(ข) เวลาในการเสนอรายการ การเสนอรายการให้เหมาะสมกับเวลาหลักสำคัญที่ควรยึดถือในการเสนอรายการนั้น ควรยึดหลักการว่า “ถ้าเนื้อหามากแต่มีเวลาน้อย” จงอย่ารวบรัดเนื้อหาหรือตัดทอนออกจนขาดความสำคัญและขาดรายละเอียดบางประการของรายการไป ทำให้ขาดความเข้มข้น และในทำนองเดียวกัน ถ้ามีเนื้อหาน้อย แต่มีเวลาจัดไว้มาก ก็จงอย่าพยายามยืดหรือขยายเนื้อหาเสียจนยืดขาดหมดรสชาติขาดความกระชับ ดังที่มีคำกล่าวไว้ว่า มีแต่น้ำท่วมทุ่ง”

วิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อที่ผู้ฟังต้องใช้หูฟังเพียงอย่างเดียว และคนเรามีสมาธิในการฟังที่จำกัด ต่างเพศ ต่างวัย ต่างประสบการณ์กันก็มีสมาธิในการฟังที่ต่างกันออกไปด้วย ดังนั้นถ้าจะเสนอรายการที่รวบรัดและรวดเร็วเกินไป ผู้ฟังอาจจับความไม่ทัน ฟังแล้วไม่เข้าใจ รายการนั้นจะไม่เกิดประโยชน์และขาดความน่าสนใจ ในทำนองเดียวกันถ้ารายการใดที่เสนอรายการอืดอาด ล่าช้านานเกินสมควร ผู้ฟังก็จะเบื่อหน่ายไม่ยอมฟัง เนื่องจากคนเรามีสมาธิในการรับฟังอะไรได้ไม่นานนัก โดยเฉพาะเด็กจะมีสมาธิในการฟังที่จำกัดมาก ดังนั้นรายการเด็กจึงไม่ควรจัดเวลารายการไว้นานเกินไป รูปแบบรายการก็ต้องเสนอในรูปแบบที่ตื่นเต้นเร้าความสนใจให้มากเป็นพิเศษด้วย เป็นต้น

(ค) มีความหลากหลายและเอกภาพในรายการ วิธีการเสนอรายการที่ดีควรมีทั้งความหลากหลายและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันหรือเอกภาพอยู่ในรายการเดียวกัน “ความหลากหลาย” และ “เอกภาพ” คำสองคำนี้เป็นคำที่มีความหมายตรงกันข้าม จึงนับเป็นการยากที่จะนำสิ่งที่มีความแตกต่างในทางตรงข้ามกันนี้มารวมไว้ในรายการเดียวกันอย่างกลมกลืน

- ความสำคัญของ “ความหลากหลาย” รายการวิทยุกระจายเสียงนั้นเป็นรายการที่ผู้ฟังใช้หูฟัง เป็นธรรมชาติของคนเราว่า ถ้าคนเราได้ฟังอะไรอย่างเดียวกันนานๆ เช่น ฟังเสียงอยู่เพียงเสียงเดียว ฟังรูปแบบรายการรูปแบบเดียว หรือระดับเสียงทำนองเดียวกันตลอด

(monotone) หรืออะไรก็ตามที่เป็นอย่างเดียวกัน ผู้ฟังจะรู้สึกเบื่อหน่ายจำเจไม่น่าฟัง ดังนั้นการเข้าใจ ดึงดูดความสนใจ จึงจำเป็นต้องหาวิธีที่มีความหลากหลายๆ กันมาไว้ในรายการเดียว เพื่อเปลี่ยน อารมณ์ผู้ฟัง เพื่อเร้าและกระตุ้นความสนใจไม่ให้น่าเบื่อ เช่น ความหลากหลายในเสียง ดีตาและรูปแบบ เป็นต้น

- ความสำคัญของเอกภาพ ถ้ารายการวิทยุกระจายเสียงมีแต่ความ หลากหลาย แต่ขาด “ความเป็นหนึ่ง” หรือ “เอกภาพ” ผู้ฟังจะรู้สึกสับสน ยุ่งเหยิง หา “จุดยึด” หรือ “เกาะกลุ่ม” ไม่ได้ จะมีแต่ความรู้สึกที่กระจัดกระจาย และจะกลายเป็นความกระเจิดกระเจิง ไปในที่สุด จึงจำเป็นต้องมีหลักยึดเป็นแกนไว้ให้รายการดำเนินไปอย่างมีแบบแผนมีจุดรวม ฟังแล้วไม่ เลอะเลือน ไม่กระจัดกระจาย แต่จะมีลักษณะที่บ่งบอกได้ว่าเป็นรายการหนึ่งรายการเดียวกันตลอด เอกภาพหรือความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของวิธีการเสนอรายการนั้น หมายถึง การเสนอรายการ โดยยึดเอาสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นหลัก หรือเป็นแกนของรายการ เช่น การเสนอรายการเพลง ถ้าจะเสนอ รายการเพลงที่มีทั้งเพลงลูกกรุง ลูกทุ่ง โลก มิวสิก (Light music) ป๊อป มิวสิก (Pop music) และ คลาสสิก ในรายการเดียวกันนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ควรจัด เพราะการเสนอรายการในลักษณะนี้จะมีแต่ ความหลากหลาย แต่ขาดแกนของรายการหรือขาดเอกภาพโดยเด็ดขาด ถ้าเสนอรายการเพลงในลักษณะ เช่นนี้จะทำให้จับกลุ่มผู้ฟังไม่ได้เลย เพราะกลุ่มผู้ฟังเป้าหมายจะกระจัดกระจาย ย่อมไม่มีผู้ฟังกลุ่ม ใดที่ชอบฟังเพลงทั้งลูกทุ่ง ป๊อป มิวสิก และเพลงคลาสสิก ในเวลาเดียวกัน เพราะมีอรรถรสของ เพลงต่างกัน

การจัดรายการเพลงโดยให้มีทั้งความหลากหลายและเอกภาพ อาจทำได้ ดังนี้ คือ พิจารณา “เอกภาพ” หรือแกนของรายการเสียก่อนว่าจะเสนอรายการแบบใด จะยึดอะไร เป็นแกน เช่น ถ้าจะเสนอรายการเพลงแบบลูกทุ่ง ก็ให้ยึดประเภทเพลงลูกทุ่ง เป็นแกน ถ้าจะเสนอ เพลงประเภทโลก มิวสิก ก็ให้ยึดเฉพาะเพลงประเภท โลก มิวสิก เป็นแกน โดยให้พิจารณาถึงกลุ่ม ผู้ฟังว่า เราจะเสนอรายการเพื่อใครซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มเป้าหมาย

เมื่อพิจารณาถึงแกนของรายการแล้ว จึงพิจารณาการจัดรายการให้ มีความหลากหลาย ดังนี้ ถ้าเป็นรายการเพลงประเภทลูกทุ่ง ความหลากหลายของเพลงลูกทุ่งอาจเสนอได้โดย ใช้เสียงร้องของชาย-หญิง ซึ่งเสียงนักร้องย่อมมีความแตกต่างอยู่แล้วเป็นความหลากหลายประการแรก ประการที่สอง คือ ความหลากหลายในท่วงทำนองและลีลา รวมทั้งจังหวะของเพลงแต่ละเพลง เพราะ เพลงแต่ละเพลงมีจังหวะและลีลาท่วงทำนองย่อมไม่เหมือนกัน ความหลากหลายในประการนี้จะช่วยให้ ผู้ฟังสนใจ ไม่น่าเบื่อหน่าย ถ้าจัดรายการเพลงในลักษณะที่กล่าวมานี้ถือได้ว่ามีทั้งความหลากหลายและเอกภาพ อย่างสมบูรณ์

ความหลากหลายและเอกภาพในการเสนอรายการทางวิทยุกระจายเสียง นั้นย่อมทำได้ทุกรายการ แต่รายการใดจะมีมากน้อยเท่าใดนั้นไม่มีข้อกำหนดหรือกฎเกณฑ์ตายตัว กำกับไว้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับศิลปะในการจัดเสนอรายการของแต่ละคนที่จะพิจารณาตามความเหมาะสม เป็นสำคัญ

หลักการเสนอรายการโดยยึดความหลากหลายและเอกภาพ จึงได้นำมา เป็นหลักในการจัดตารางเวลารายการออกอากาศด้วย เพราะในวันหนึ่งๆ สถานีวิทยุกระจายเสียงแต่ละสถานีออกอากาศรายการติดต่อกันวันละหลายชั่วโมง การจัดรายการเพื่อออกอากาศแต่ละวันจึง จะต้องให้มีความหลากหลายและเอกภาพด้วยเช่นกัน

วอลโด แอ็บบอท (Waldo Abbot) รองศาสตราจารย์แห่ง มหาวิทยาลัยมิชิแกน ซึ่งเป็นผู้จัดการสถานีวิทยุกระจายเสียง WUOM และ WFUM สหรัฐอเมริกา และริชาร์ด แอล ไรเดอร์ (Richard L. Rider) แห่งมหาวิทยาลัยอินเดียนา ที่ปรึกษาและผู้ช่วย ผู้จัดการสถานีวิทยุโทรทัศน์ WILL-TV ได้กล่าวไว้ว่า “ในการจัดรายการทางวิทยุกระจายเสียงนั้น ปัญหาที่สำคัญ คือ การ “จับ” ผู้ฟังไว้ให้อยู่กับสถานี โดยต้องหาวิธีที่จะตรงความสนใจไว้ให้ได้มากที่สุด โดยเฉพาะสถานีที่จำเป็นต้องหารายได้เลี้ยงตัวเอง ยิ่งจำเป็นต้องหาวิธีจัดรายการที่จะเรียกร้องให้ผู้ฟังคิดรายการของสถานีตนให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ เพราะนั่นหมายถึงผู้อุปถัมภ์รายการจะได้นำสินค้ามาโฆษณาทางสถานีเป็นการทำรายได้ให้แก่สถานีได้ในอัตราที่สูง ดังนั้นเพื่อ “ดึง” ผู้ฟังให้หันมา “ตรง” อยู่กับสถานีได้มากเท่าไรก็จะทำให้สถานีประสบความสำเร็จได้มากเท่านั้น” ด้วยเหตุนี้ผู้จัดรายการจะต้องพิจารณาถึงกลุ่มผู้ฟังในท้องถิ่นประกอบด้วยอุปนิสัยความชอบ งาน อาชีพ และทัศนคติ รวมทั้งพื้นเพของผู้ฟังให้มากที่สุด สถานีที่มีกำลังส่งสูง ครอบคลุมพื้นที่ได้มาก การแผ่ขยายของผู้ฟังก็ไปได้กว้างไกลมาก หมายถึงมีจำนวนผู้ฟังมาก ยังมีผู้ฟังจำนวนมาก การจัดรายการยิ่งต้องใช้ความพิจารณาไตร่ตรองการเสนอรายการมากตามลำดับ ทั้งนี้เพราะหากกลุ่มผู้ฟังใหญ่ กลุ่มผู้ฟังเป้าหมายยิ่งแตกต่างกัน การเสนอรายการก็ยิ่งต้องจัดรายการให้มีความหลากหลาย ให้มากตามไปด้วย เพื่อที่จะได้สนองความสนใจของผู้ฟังให้ทั่วถึง

นอกจากนั้นการจัดรายการยังต้องหันไปพิจารณารายการของ สถานีอื่นที่อยู่รอบบริเวณนั้นอีกด้วย เพื่อหาความแตกต่างและจัดรายการให้หลากหลายไปจากสถานี นั้นๆ เช่น สถานีหนึ่งอาจจัดรายการดนตรีสากลแทรกรายการความรู้ อีกสถานีหนึ่งอาจจะจัด รายการกีฬาและเพลงไทยยอดนิยมก็ได้

4) เวลาในการจัดรายการ การจัดรายการในช่วงเวลาต่างๆ การกำหนด ช่วงเวลาในการจัดรายการของทางสถานีสามารถแบ่งได้หลายลักษณะ แต่มักนิยมแบ่งช่วงเวลาใน วันจันทร์ถึงวันศุกร์ ซึ่งเป็นวันทำงานเป็น 4 ช่วง ดังนี้ เวลา 06.00 - 10.00 น. เวลา 10.00 - 15.00 น.

เวลา 15.00 - 19.00 น. เวลา 19.00 - 24.00 น. ส่วนในวันเสาร์และอาทิตย์นั้นอาจจะพิจารณาช่วงเวลาโดยรวมตั้งแต่เช้าถึงเที่ยงคืน โดยเริ่มตั้งแต่ 06.00 น. หรือ 07.00 น. ถึง 24.00 น. (ลักษณะ คล้ายแก้ว, 2549)

(1) การจัดรายการประจำภาคเช้า ช่วงเวลา 6.00 - 9.00 น. เป็นช่วงเวลาที่ดีว่าผู้ฟังมีกิจกรรมอย่างอื่นทำกันมาก เช่น หัวหน้าครอบครัวอยู่ในระยะที่จะต้องออกไปทำงาน เด็กก็ต้องไปโรงเรียน แม่บ้านก็เตรียมอาหารเช้า จึงเป็นเวลาที่เหมาะสมที่จะหาโอกาสฟังวิทยุอย่างเต็มที่หรือตั้งใจมานั่งฟังวิทยุแทบไม่ได้เลย ดังนั้น การเสนอรายการในช่วงนี้จึงควรเป็นรายการที่สนุกสนาน ร่าเริง เพื่อเป็นการเริ่มวันใหม่ให้มีชีวิตชีวา รายการที่เสนอนั้นไม่ต้องใช้สมาธิในการฟังก็ได้ การพูดประกาศหรือชี้แจงอะไรก็ควรทำอย่างสั้นๆ กระชับ แม้แต่การเลือกเพลงก็ควรใช้เพลงที่เป็นที่นิยมในขณะนั้น ที่ “คิดหู” ผู้ฟังอยู่แล้ว ไม่ควรเสนอรายการที่ใช้คำพูดมากๆ เพราะการพูดอะไรในระยะเวลาที่ไม่ได้ตรงความสนใจให้ผู้ฟังมีเวลาฟังได้มากนัก เนื่องจากต้องใช้สมาธิกับกิจกรรมอย่างอื่นอยู่ เช่น รับประทานอาหารเช้าบ้าง แต่งตัวบ้าง หรือเตรียมตัวเพื่อออกจากบ้านบ้าง เป็นต้น ดังนั้นหากจะต้องมีรายการที่พูดก็ควรพูดอย่างสั้น และควรจบในตอนเดียว พูดด้วยลีลาที่เร้าอารมณ์ ให้นำฟัง รายการในช่วงนี้จึงมักนิยมจัดรายการช่วงสั้นๆ ประมาณ 15 นาที และส่วนใหญ่มักเป็นรายการข่าว เพราะช่วงนี้เป็นช่วงของเช้าวันใหม่ ซึ่งเมื่อคนเราตื่นขึ้นมาก็คืออยากจะรู้ว่าวันนี้ใครเขาทำอะไรกันบ้าง หรือมีอะไรเกิดขึ้นบ้าง ถ้าเป็นรายการก็มักจัดเป็นรายการเพลงที่กำลังเป็นที่นิยมและดีดส์ จ๊อกก็พูดเก่งๆ และว่ากลอนสด (ad – lib) อย่างแคล่วคล่องมีสาระเชิงสนุกสนาน ไม่ใช่มีเกร็ดความรู้เชิงวิชาการให้ต้องใช้ความคิดหนักสมอง สำหรับผู้ฟังที่เป็นชาวชนบท เกษตรกร ชาวนามักสนใจเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันและที่ขาดไม่ได้คือ พยากรณ์อากาศ และการบอกเวลาเป็นระยะๆ เพื่อที่ผู้ฟังจะได้รู้เวลา จะได้ทำอะไรได้ตามเวลา เช่น ไม่ไปทำงานสาย ไม่ไปโรงเรียนช้า (นภากาศ อัจฉริยะกุล, 2538)

ช่วงที่สอง คือ เวลา 9.00 - 12.00 น. กลุ่มผู้ฟังเป้าหมายส่วนใหญ่คือ แม่บ้าน แม่บ้านจะอยู่บ้านทำงานบ้านและฟังรายการวิทยุ ซึ่งรายการที่แม่บ้านสนใจ มักจะเป็นรายการทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของผู้หญิงและเรื่องในชีวิตประจำวัน เช่น การจ่ายของ การประกอบอาหาร สุขภาพอนามัย การเลี้ยงดูบุตร การจัดบ้าน และมักชอบฟังรายการบันเทิงประเภทละครวิทยุหรือเพลงเบาๆ เป็นต้น ในช่วงนี้เป็นช่วงที่แม่บ้านมีเวลามาก การฟังอะไรไม่จำเป็นต้องรีบร้อนวิทยุกระจายเสียงเปรียบเสมือนเพื่อนที่ให้อภัยไม่รู้สึกหงา ฉะนั้นรายการต่างๆ ที่เสนอในช่วงนี้จะทำเป็นรายการที่มีการพูดคุย เช่น การสนทนา อภิปราย หรือข่าวเบาๆ เป็นระยะเวลานานกว่าปกติก็ย่อมทำได้ เพราะแม่บ้านจะฟังไปได้เพลินๆ ได้ทั้งความรู้และความบันเทิง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

สถานีที่มีการโฆษณาสินค้ามักจะเสนอสินค้าต่างๆ อย่างได้ผลในช่วงนี้ เพราะแม่บ้านจะให้ความสนใจเป็นอย่างดี

(2) การจัดรายการประจำภาคบ่าย การกระจายเสียงรายการในภาคบ่ายนี้ อาจแตกต่างจากภาคอื่นอยู่บ้าง ช่วงเวลานี้ส่วนใหญ่มักเป็นรายการข่าวภาคบ่าย ผู้ฟังในชนบทมักสนใจข่าวดินฟ้าอากาศ ความแปรปรวนที่อาจเกิดขึ้น ข่าวการตลาด สภาพการเพาะปลูก และข่าวที่น่าสนใจอื่นๆ เกี่ยวกับการเกษตรหรืออาชีพอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มผู้ฟังเป้าหมาย

ระหว่างเวลา 12.00 - 15.00 น. เป็นเวลาที่ผู้ฟังส่วนใหญ่มีความรู้สึก “ว่าง” มากขึ้นกว่าช่วงก่อนเที่ยง ฉะนั้นการเสนอรายการความรู้ที่หนักหน่วงในช่วงนี้ก็อาจทำได้ เช่น รายการประเภทสารคดี สันทนา อภิปราย ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องทางกฎหมาย การบ้าน การเมือง การศาสนา หรือรายการที่มุ่งให้ความรู้อื่นๆ ที่ไม่ใช่เรื่องภายในบ้านที่เสนอในช่วงก่อนเที่ยง และรายการที่ให้ความบันเทิงประเภทละครวิทยุก็ยังเป็นที่นิยมฟังกันอย่างมากในช่วงเวลานี้เช่นกัน

ในช่วงเวลาบ่ายแก่ๆ ก่อนเย็น ช่วงนี้มักจะมุ่งมาที่กลุ่มผู้ฟังเป้าหมายกลุ่มเด็ก เพราะเป็นเวลาที่เด็กกลับจากโรงเรียนถึงบ้าน รายการช่วงนี้จึงมักเป็นรายการเพื่อเด็ก การโฆษณาสินค้าต่างๆ จะไม่เสนอมากนักในช่วงนี้ และเป็นหลักการโดยทั่วไปว่า การโฆษณาสินค้าจะมีในช่วงกลางวันมากกว่าช่วงเย็น

สำหรับผู้ฟังนั้นในช่วงกลางวัน กลุ่มผู้ฟังมิได้มีเฉพาะผู้หญิงและเยาวชนเท่านั้น แต่มีแนวโน้มว่าคนงานชายที่ทำงานตามร้านค้า โรงงาน ก็มักนิยมฟังรายการวิทยุกันมาก ดังนั้น การจัดรายการในช่วงนี้จึงจำเป็นต้องให้ความสนใจในแง่ของการเสนอรายการด้วย เพื่อจะได้เข้าถึงผู้ฟังได้หลายประเภท รายการข่าวกีฬาและการกีฬาประเภทต่างๆ จึงมักนิยมเสนอในช่วงนี้ด้วยเพราะเป็นที่สนใจของกลุ่มผู้ฟังชาย

(3) การจัดรายการประจำภาคค่ำ ในช่วงเวลานี้ส่วนใหญ่มักเสนอรายการข่าว รายการกีฬา และเพลงยามเย็น กลุ่มผู้ฟังจะขยายกว้างขึ้น ทั้งกลุ่มผู้ฟังในเมืองและกลุ่มผู้ฟังในชนบท การจัดรายการจึงมุ่งที่กลุ่มผู้ฟังทั่วๆ ไปมากกว่าผู้ฟังเฉพาะกลุ่มเช่นในช่วงบ่าย และช่วงนี้จะเป็นช่วงที่มีการแข่งขันการเสนอรายการให้เป็นที่ประทับใจผู้ฟังกันอย่างเข้มข้นที่สุด ผู้จัดรายการจะต้องใช้ความพยายามในการ “จับความสนใจ” ของผู้ฟังไว้ให้ได้มากที่สุด ยิ่งเป็นผู้ฟังกลุ่มใหญ่เท่าใด การกระจัดกระจายของความสนใจของผู้ฟังก็ยังมีมากเท่านั้น

ดังนั้น บางสถานีจึงมุ่งเน้นหาผู้ฟังเฉพาะกลุ่มให้ได้ เช่น กลุ่มผู้ฟังที่ชอบฟังเพลงบางประเภท กลุ่มผู้ฟังชายที่ชอบรายการประเภทกีฬา หรือประเภทวิจารณ์ข่าว วิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆ เหล่านี้เป็นต้น

การจัดรายการประจำภาคนี้ นอกจากจะต้องคำนึงถึงวิธีการเสนอรายการ โดยพยายามคิดทำรายการที่ แปลกแหวกแนวเพื่อแข่งขันกันในเชิงจับผู้ฟังวิทยุกระจายเสียงให้ได้มากที่สุดแล้ว ยังต้องแข่งขันกับรายการวิทยุโทรทัศน์ที่เป็นที่นิยมแพร่หลายด้วย ดังนั้นการจัดรายการในช่วงนี้จึงเป็นงานที่ต้องอาศัยการพิจารณาอย่างหนัก เพื่อให้การกระจายเสียงเกิดประโยชน์ไม่สูญเปล่า

การจัดรายการวิทยุกระจายเสียงจะทำให้เป็นที่ประทับใจผู้ฟังไม่ได้ หากผู้จัดรายการไม่มีหลักการและข้อมูลที่ดีพอมาประกอบในการพิจารณา ดังนั้นก่อนจัดรายการทางสถานีจึงมักมีการสำรวจข้อมูล เพื่อให้ได้สิ่งที่จะเป็นพื้นฐานในการพิจารณาหาเป้าหมายวัตถุประสงค์ของการจัดรายการในแต่ละภาคให้มากที่สุดก่อน การจัดรายการในลักษณะใดก็ตาม กลุ่มผู้ฟังเป้าหมายจะเป็นตัวหลักที่สำคัญยิ่ง สภาพแวดล้อมต่างๆ กัน กลุ่มผู้ฟังเป้าหมายก็ต่างกันด้วย

ดังนั้น หลักการเสนอรายการในประเทศสหรัฐอเมริกา จึงอาจแตกต่างจากประเทศไทย หรือประเทศญี่ปุ่น หรือประเทศอินเดีย ทั้งนี้เพราะพื้นเพ ความเชื่อ ความสนใจ ประสบการณ์ของกลุ่มผู้ฟังในประเทศต่างๆ มีมาต่างๆ กัน แม้แต่ภายในประเทศเดียวกัน แต่ต่างภาคกัน การจัดรายการก็ต้องจัดต่างกันไปตามลักษณะของกลุ่มผู้ฟังเป้าหมายด้วย (นภาพรณ อัจฉริยะกุล, 2538)

โดยสรุปแล้ว องค์ประกอบการจัดรายการวิทยุกระจายเสียงประกอบด้วย กลุ่มผู้ฟังกลุ่มเป้าหมาย เนื้อหา วิธีการนำเสนอรายการ และเวลาในการจัดรายการ

2.5 กระบวนการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง

การผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงมีกระบวนการผลิตรายการ ประกอบด้วย ขั้นตอนใหญ่ 3 ขั้นตอน (สุมน อยสิน, 2556) คือ

2.5.1 ขั้นเตรียมการผลิตรายการ

2.5.2 ขั้นการผลิตรายการ

2.5.3 ขั้นหลังการผลิตรายการ แต่ละขั้นตอนกระบวนการที่สำคัญ ดังนี้

2.5.1 ขั้นเตรียมการผลิต ในขั้นนี้ผู้ผลิตรายการและทีมงานจะมีการประชุมร่วมกันเพื่อรับทราบแผนการผลิตรายการจากผู้จัดรายการ หลังจากนั้นผู้ผลิตรายการจะวางแผนผลิตรายการโดย กำหนดแนวคิดของรายการ เนื้อหา เทคนิคการนำเสนอรายการ ระยะเวลาในการดำเนินงาน และมอบหมายให้ผู้เขียนบท ผู้กำกับรายการ ผู้ดำเนินรายการ ผู้ประสานงานรายการไป

ดำเนินการตามหน้าที่งานในขั้นนี้ จะมีการเขียนบท ฝึกซ้อมการพูดหรือการแสดง ประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องและต้องเตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการผลิตรายการให้พร้อม

2.5.2 ขั้นการผลิตรายการ เป็นขั้นการทำงานในห้องผลิตรายการ (studio) หรืออาจเป็นการดำเนินการนอกห้องส่งของสถานี (outdoor) ไม่ว่าจะเป็นรายการที่บันทึกเสียงล่วงหน้าหรือเป็นรายงานสดก็ตาม ในขั้นนี้มีผู้ทำงานคือ ผู้กำกับรายการ ผู้ดำเนินรายการหรือผู้แสดง และผู้ควบคุมเสียง โดยผู้กำกับรายการจะต้องศึกษาบทวิทยุให้เข้าใจเนื้อหาและวัตถุประสงค์อย่างชัดเจน เพราะจะต้องเป็นผู้ให้คำแนะนำแก่ผู้ดำเนินรายการหรือผู้แสดง ในการพูดหรือการแสดงและให้คำแนะนำผู้ควบคุมเสียงให้เป็นไปตามบทและให้เสียงที่ออกมามีความผสมกลมกลืนกันอย่างดี

2.5.3 ขั้นหลังการผลิตรายการ หลังจากที่มีการผลิตรายการเสร็จแล้ว ผู้กำกับรายการ ผู้ดำเนินรายการ และผู้ควบคุมเสียงต้องมีการตรวจสอบคุณภาพของรายการ และประเมินรายการว่าต้องมีการปรับปรุงอะไรบ้าง ทั้งในเรื่องความถูกต้องของเนื้อหา ความถูกต้องของการใช้เสียง เช่น การออกเสียง จังหวะวรรคตอน และลีลาการพูด เป็นต้น นอกจากนี้ถ้าหากรายการมีความยาวเกินเวลา หรือจบก่อนเวลา ควรมีการตัดต่อรายการ หรือเพิ่มเติมเนื้อหา เพื่อให้รายการมีความสมบูรณ์ แต่อย่างไรก็ตามการตรวจสอบคุณภาพของรายการจะต้องทำทุกขั้นตอนในกระบวนการผลิตรายการ ถ้าว่ามีปัญหาจะสามารถแก้ไขได้ทันที และสามารถทำได้ง่ายเพราะเครื่องมืออุปกรณ์ในการผลิตรายการ ส่วนใหญ่จะเป็นระบบดิจิทัล ซึ่งควบคุมโดยคอมพิวเตอร์ทำให้มีการบันทึกข้อมูลและเรียกข้อมูลที่ต้องการมาเชื่อมโยงกันได้

เห็นว่า การผลิตรายการเป็นการปฏิบัติงานตามแผนการจัดรายการ เพื่อให้มีรายการวิทยุกระจายเสียงประเภทใดประเภทหนึ่งขึ้นมา การผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงประเภทใดประเภทหนึ่งขึ้นมา การผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงมีลักษณะเป็นกระบวนการที่ประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ 3 ขั้นตอนคือ ขั้นเตรียมการผลิต ขั้นการผลิต และขั้นหลังการผลิต การผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงมีลักษณะเช่นเดียวกับการผลิตสินค้า แต่ต่างกันที่การผลิตรายการเป็นการใช้ความคิดในการสร้างสรรค์และจินตนาการไม่มีสูตรสำเร็จที่จะต้องใช้ส่วนผสมคงที่เหมือนการผลิตสินค้า รายการวิทยุกระจายเสียงประเภทเดียวกันอาจผลิตได้หลายรูปแบบ มีกลยุทธ์แปลกใหม่หรือเรียกเป็นภาษาปากว่า “ลูกเล่น” ที่จะนำมาใช้หรือสอดแทรกได้ตลอดเวลา

หลังจากที่มีการผลิตรายการเสร็จสิ้นลงแล้ว เพื่อให้รายการมีความสมบูรณ์และตรงความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ควรมีการประเมินผลการผลิตรายการและประเมินผลรายการคือ

1) การประเมินผลการผลิตรายการ เป็นการพิจารณาว่ารายการที่ผลิตสมบูรณ์แล้ว มีความเหมาะสมที่จะออกอากาศได้หรือไม่ ทั้งด้านเทคนิคการผลิต ความเข้าใจในเนื้อหาสาระและ เรื่องคุณภาพเสียง เช่น ความชัดเจนของสัญญาณเสียง รายการยาวเกินไปหรือไม่ เป็นต้น

2) การประเมินผลรายการ เป็นการประเมินความสนใจ ทักษะคติกกลุ่มผู้ฟังเป้าหมาย ที่มีต่อรายการ หลังจากที่รายการนั้นได้ออกอากาศไปแล้ว เพื่อนำผลการประเมินมาใช้ปรับปรุง รายการให้ตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย (จารุพรรณ พลอยเกิด, 2550)

สุมน อยู่สิน (2556) ได้สรุปกลยุทธ์การผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงไว้ว่า การวางแผนกลยุทธ์ในการผลิตรายการจะเป็นไปตามขั้นตอนของกระบวนการผลิต ได้แก่ ขั้นตอนการผลิต รายการ ขั้นตอนการผลิต รายการ และขั้นตอนหลังการผลิต รายการ แต่ละขั้นตอนจะมีกลยุทธ์ที่สำคัญ คือ

1) ขั้นเตรียมผลิตรายการ ประกอบด้วย กลยุทธ์ในการสร้างสรรค์รายการ กลยุทธ์ ในการเลือกรูปแบบรายการ กลยุทธ์ในการเลือกเนื้อหา และกลยุทธ์ในการเขียนบท

2) ขั้นผลิตรายการ ประกอบด้วย กลยุทธ์ในการเลือกผู้นำเสนอรายการ กลยุทธ์ใน การนำเสนอ และกลยุทธ์ในการควบคุมเสียง

3) ขั้นหลังการผลิตรายการ ประกอบด้วย กลยุทธ์การตรวจสอบรายการ และกล ยุทธ์การประเมินคุณภาพรายการ

กลยุทธ์ต่างๆ เหล่านี้จะถูกกำหนดอยู่ในแผนผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง หรือ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ในการวางแผนผลิตรายการนั้นต้องประกอบด้วยกลยุทธ์หลายกลยุทธ์ เพื่อให้ รายการที่ผลิตออกมามีคุณภาพ และประสิทธิภาพ เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของสถานี

1) ขั้นเตรียมการผลิตรายการ กลยุทธ์ที่สำคัญคือ

- กลยุทธ์การสร้างสรรค์รายการ จุดเริ่มต้นของการสร้างสรรค์คือ การกำหนด แนวคิดของรายการ แนวคิดการสร้างสรรค์รายการวิทยุที่ดี ต้องเป็นแนวคิดที่ง่ายไม่ซับซ้อน มีความแปลกใหม่ มีจุดเด่นหรือจุดที่สร้างความประทับใจ

- กลยุทธ์การเลือกรูปแบบรายการ รายการวิทยุกระจายเสียงมีหลายรูปแบบ การเลือกรูปแบบของรายการต้องสอดคล้องกับ แนวคิดและวัตถุประสงค์ของรายการ

- กลยุทธ์ในการเลือกเนื้อหา ต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกับความสามารถใน การรับรู้ของกลุ่มเป้าหมาย คำนึงถึงความยากง่ายและความยาวของเนื้อหา ทั้งนี้โดยยึดหลักพื้นฐาน คือ คุณสมบัติของสื่อวิทยุกระจายเสียง

- กลยุทธ์ในการเขียนบท การเขียนบทเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะทำให้การผลิต รายการเป็นไปอย่างทิศทาง รู้ว่ารายการจะเริ่มต้นอย่างไร ดำเนินไปอย่างไร และจะจบลงอย่างไร กลยุทธ์ในการเขียนบทอาจแตกต่างกันไปตามประเภทและรูปแบบของรายการ แต่มีหลักการสำคัญ

ก็คือ ในการเขียนบทรายการวิทยุกระจายเสียงต้องคำนึงถึงแนวคิด วัตถุประสงค์ กลุ่มผู้ฟัง เป้าหมายของรายการ รวมถึงการเลือกใช้ภาษาให้ถูกต้องชัดเจน

2) ขั้นการผลิตรายการ กลยุทธ์ที่สำคัญคือ

- กลยุทธ์ในการเลือกผู้นำเสนอรายการ ผู้ที่มีบทบาทในการนำเสนอรายการวิทยุกระจายเสียง ก็คือ ผู้ดำเนินรายการ ผู้แสดง และแขกรับเชิญในรายการ การที่ผู้ฟังจะสนใจติดตามฟังรายการ นอกจากกรายการนั้นจะเนื้อหาดี มีรูปแบบน่าสนใจแล้ว ยังขึ้นอยู่กับผู้ดำเนินรายการอีกด้วย ในการเลือกผู้นำเสนอรายการควรพิจารณาถึงคุณสมบัติของเสียง การใช้ภาษาที่ถูกต้อง จังหวะลีลาในการพูดที่เหมาะสมกับเนื้อหา และรูปแบบของรายการ

- กลยุทธ์ในการนำเสนอรายการ การนำเสนอรายการเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งที่จะทำให้รายการประสบความสำเร็จหรือไม่ การนำเสนอรายการเป็นศิลปะอย่างหนึ่งจะจูงใจผู้ฟังให้ฟังรายการด้วยความพอใจและติดตามฟังรายการตลอดไป

ดังนั้น การวางกลยุทธ์ในการนำเสนอรายการที่สำคัญก็คือ ต้องคำนึงถึงเนื้อหาของรายการ ประเภทของรายการ และความชอบและรสนิยมในการฟังรายการของกลุ่มเป้าหมาย

- กลยุทธ์ในการควบคุมเสียง ในการผลิตรายการยังต้องมีการควบคุมเสียง และการใช้อุปกรณ์ในการผลิตรายการ ซึ่งผู้กำกับรายการ และผู้ควบคุมเสียงต้องศึกษาบท ศึกษามบท และมีกลยุทธ์ที่จะทำให้เสียงในรายการวิทยุ เช่น เสียงพูด เสียงดนตรี และเสียงประกอบ สามารถสร้างจินตนาการ สร้างอารมณ์และบรรยากาศ ผู้ฟังจะได้รับบรรยากาศครบถ้วนสมบูรณ์เมื่อฟังรายการนั้นๆ

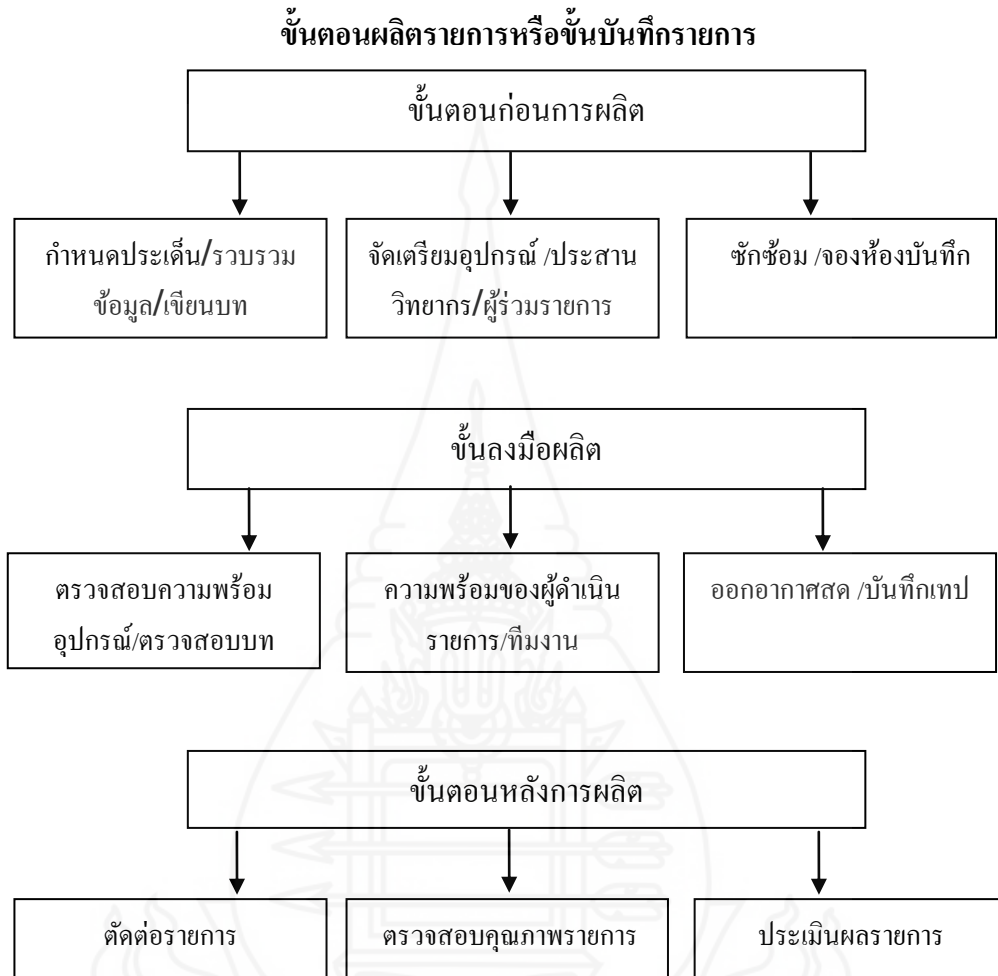
3) ขั้นหลังการผลิตรายการ กลยุทธ์ที่สำคัญคือ

- กลยุทธ์การตรวจสอบรายการ หลังการผลิตรายการต้องมีการตรวจสอบความถูกต้องของรายการ ได้แก่ การตัดต่อเสียงการนำเสียงดนตรี หรือเสียงประกอบเข้ามาผสม หรือการตัดคำพูดที่ไม่ต้องการออกไป กลยุทธ์การตรวจรายการที่สำคัญก็คือ ทำให้รายการมีความกระชับ แก้ไขความบกพร่อง และทำให้รายการมีความสมบูรณ์

- กลยุทธ์ในการประเมินคุณภาพรายการ ก่อนรายการออกอากาศต้องมีการประเมินภาพรวมของรายการทั้งหมด เช่น เนื้อหา วิธีนำเสนอ ผู้ดำเนินรายการ และคุณภาพทางด้านเทคนิค เพื่อดูว่ารายการนั้นมีคุณค่าเหมาะสมในการออกอากาศหรือไม่

เท่าที่กล่าวมาแล้วอาจสรุปได้ว่า กลยุทธ์ในการจัดและการผลิตรายการเป็นวิธีการที่จะทำให้สถานีวิทยุกระจายเสียงสามารถสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันกับสถานีอื่น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ การวางกลยุทธ์ทางเลือกหรือจุดเน้นหลายจุด การที่จะตัดสินใจ

เลือกใช้กลยุทธ์ใดนั้น ขึ้นอยู่กับการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ที่สถานีวิทย
เผชิญอยู่ (สุมน อยู่สิน, 2556)

ภาพที่ 2.2 ขั้นตอนผลิตรายการหรือขึ้นบันทึกรายการ

นอกจากนี้สุปราณี ศิริสวัสดิ์ชัย (ออนไลน์ <http://tm.dru.ac.th/002/documents> ค้นคืนวันที่ 26 ธันวาคม 2556) ได้เสนอว่า การผลิตรายการไม่ว่าจะเป็นรูปแบบรายการใด ควรคำนึงถึงส่วนประกอบสำคัญของรายการ ดังนี้

1) ภาษาพูด (language) ภาษาพูดในสื่อวิทยุต้องคำนึงถึงผู้ฟังว่าเรากำลังพูดให้คนจำนวนมากฟัง และธรรมชาติของสื่อวิทยุคือ การฟังครั้งเดียวแล้วผ่านไป ไม่สามารถกลับมาฟังใหม่ได้ ดังนั้นภาษาที่ใช้ในสื่อวิทยุกระจายเสียงต้องฟังง่าย กระชับ กะทัดรัด ต้องคำนึงถึงกลุ่มผู้ฟัง

เป้าหมายในรายการ ไม่ควรใช้คำที่มีความหมายกำกวม สองแง่สองง่าม คำพวน คำหยาบคายการใช้ศัพท์เทคนิค หรือการใช้ไทยคำปนอังกฤษคำ

2) *ลีลาการพูด (style)* การพูดในสื่อวิทยุต้องมีความเป็นกันเองกับผู้ฟัง ไม่ควรคิดว่ามีคนเป็นหมื่นเป็นแสนที่กำลังฟังเราอยู่ จะทำให้เกร็งและขาดบรรยากาศสบายๆ มีหลายรายการที่ผู้ดำเนินรายการสร้างความเป็นกันเองในการจัดรายการได้เหมือนกับกำลังพูดกับเพื่อนคนหนึ่ง ทำให้รายการนั้นมีชีวิตชีวน้ำเสียงที่เปล่งออกมาก็จะน่าฟังตามไปด้วย ดังคำกล่าวที่ว่า talk to a friend ลีลาในการพูดของแต่ละบุคคลมีความเป็นแบบฉบับเฉพาะตัวไม่ควรเลียนแบบใคร เพราะไม่มีใครสามารถทำได้ดีกว่าต้นฉบับ สิ่งที่เราสามารถทำได้ คือ การเป็นตัวของตัวเองให้มากที่สุด ถึงเอกลักษณ์ของเรา โดยเฉพาะคุณลักษณะเด่นออกมาให้ได้ เช่น หากเรามีพรสวรรค์ตั้งแต่เกิด โดยมีน้ำเสียงที่ไพเราะ การพูดจานุ่มนวลน่าฟัง ย่อมเป็นเอกลักษณ์ของเราได้ แต่ถ้าผู้พูดมีเสียงแหบก็สามารถสร้างเอกลักษณ์ได้จากลีลาการพูด โดยเน้นความสนุกสนานร่าเริง และเป็นกันเองกับผู้ฟังก็สามารถทำให้ผู้ฟังสนใจฟังรายการได้ ลีลาการพูดจะเป็นไปในแนวใดต้องขึ้นอยู่กับรูปแบบของรายการนั้นๆ ด้วย เช่น หากจัดรายการข่าว ลีลาการพูดควรน่าเชื่อถือและหนักแน่น แต่ถ้าจัดรายการสารคดี ลีลาการพูดย่อมต้องเปลี่ยนไปตามอารมณ์ของบทสารคดีนั้น

3) *เสียง* โดยลักษณะของสื่อวิทยุกระจายเสียง เป็นสื่อที่เสนอทางเสียง เสียงจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ผู้ผลิตรายการจะต้องเลือกใช้ให้เหมาะกับรายการ เสียงในรายการวิทยุกระจายเสียงจำแนกได้ 3 ประเภท คือ เสียงพูด เสียงดนตรี และเสียงประกอบ

(1) *เสียงพูด* เป็นเสียงเสนอเนื้อหาสาระหลักของรายการ ได้แก่ เสียงผู้ดำเนินรายการ ผู้แสดง วิทยากร ฯลฯ ลักษณะเสียงพูดในรายการควรเป็นเสียงที่ชัดเจนแจ่มใสมีพลังหรือมีน้ำหนักในการเปล่งเสียง และแสดงอารมณ์ทางเสียงได้ตามที่บทวิทยุกระจายเสียงกำหนดให้

(2) *เสียงดนตรี* เป็นเสียงที่เสริมแต่งรายการให้สมบูรณ์ขึ้น โดยเฉพาะเพิ่มความน่าสนใจ สร้างอารมณ์ความรู้สึก บรรยากาศหรือสภาพธรรมชาติให้กับรายการ

(3) *เสียงประกอบ* เป็นเสียงที่มาประกอบเนื้อหาหรือส่วนที่เป็นสาระของรายการเพื่อให้รายการน่าสนใจขึ้น เช่น เสียงดนตรี เสียงจากแหล่งเสียงจริง เสียงที่ผลิตขึ้น และเสียงจากแผ่นเสียง

4) *เพลงประกอบ (program music)* เพลงประกอบมีส่วนช่วยให้รายการน่าฟังและน่าสนใจมากยิ่งขึ้น หากผู้ดำเนินรายการพูดอย่างเดียวเป็นเวลานาน อาจทำให้ผู้ฟังเกิดความเบื่อหน่ายได้ การใส่เพลงประกอบในรายการมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน

5) *เสียงเงียบ* หรือหมายถึง ความเงียบ เป็นเสียงประกอบในลักษณะหนึ่งที่ใช้ในสื่อวิทยุกระจายเสียง แต่ไม่ใช่การเงียบที่เกิดจากความขัดข้องในการออกอากาศ ที่เรียกว่า dead air (จุมพล รอดคำดี, 2544 อ้างใน สุปราณี ศิริสวัสดิ์ชัย ออนไลน์ <http://tm.dru.ac.th/002/documents> ค้นคืนวันที่ 26 ธันวาคม 2556)

6) *การประเมินผล (Evaluation)* คือ การวัดความสำเร็จของรายการจากผู้ฟังว่ารายการได้รับการยอมรับจากผู้ฟังมากน้อยเพียงใด รายการมีคุณภาพหรือไม่ ทำได้ 2 วิธี (สุมน อยู่สิน, 25499 อ้างใน สุมาลี เดชบุญพบ) คือ

(1) การประเมินผลอย่างมีระบบ (Systematic Evaluation) คือ การนำเอาระเบียบวิธีการวิจัยมาใช้ ข้อมูลที่ได้จะมีความถูกต้อง น่าเชื่อถือ ใกล้เคียงความจริง สามารถเป็นตัวแทนที่ดีของกลุ่มผู้ฟังเป้าหมาย

(2) การประเมินผลอย่างไม่มีระบบ (Unsystematic Evaluation) คือ การได้ข้อมูลอย่างไม่มีระบบ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในรายการ การแนะนำรายการต่างๆ จากผู้ฟังทางจดหมายหรือโทรศัพท์ จากแหล่งข่าวต่างๆ การประเมินผลแบบนี้ทำได้ตลอดเวลา แต่ข้อมูลที่ได้ยังไม่ถือเป็นตัวแทนที่ดีของกลุ่มเป้าหมายอย่างแท้จริง เพราะข้อมูลที่ได้อาจมีความผิดพลาดได้ จนทำให้การนำข้อมูลมาใช้ตัดสินใจเกิดความผิดพลาด

การประเมินผลจะช่วยให้ผู้จัดรายการตัดสินใจทำรายการได้ใกล้เคียงกับความต้องการของผู้ฟังเป้าหมายได้มากที่สุด อย่างไรก็ตาม การประเมินผลรายการเพียงครั้งเดียว ไม่ใช่เครื่องวัดความสำเร็จของรายการ แต่ต้องมีการประเมินผลเป็นประจำหรือเป็นระยะๆ เพื่อทราบความต้องการของผู้ฟัง ความเปลี่ยนแปลงของผู้ฟัง ทั้งนี้ปัจจุบันการแข่งขันจัดทำรายการสูงมาก จึงต้องหาข้อมูลมาปรับปรุงรายการให้มีความน่าสนใจและมีประโยชน์แก่ผู้ฟังอย่างแท้จริง

โดยสรุป การผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนเตรียมการผลิตรายการ ขั้นตอนการผลิตรายการ ขั้นตอนหลังการผลิตรายการ และยังมีส่วนประกอบสำคัญที่ผู้ผลิตรายการควรคำนึงถึง ได้แก่ ภาษาพูด ลีลาการพูด เสียง เสียงประกอบในรายการ และการประเมินผล เพื่อนำไปปรับปรุงการผลิตรายการให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2.6 แนวโน้มหรือทิศทางของการจัดและผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง

ธีรารักษ์ โปธิสุวรรณ (2549) ได้กล่าวถึงแนวโน้มหรือทิศทางของการจัดและผลิตรายการในประเทศไทยในอนาคตนั้น สถานีวิทยุกระจายเสียงจะแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ สถานีวิทยุกระจายเสียงเพื่อบริการสาธารณะซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐ สถานีวิทยุกระจายเสียงของชุมชน และสถานีวิทยุกระจายเสียงของเอกชน โดยทิศทางของสถานีวิทยุกระจายเสียงเพื่อบริการสาธารณะจะเป็นการจัดและผลิตรายการให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย มีการประเมินและหารายได้ที่เหมาะสมกับการดำเนินงานเพื่อความอยู่รอดของสถานี นอกจากนี้แล้วการจัดและผลิตรายการทางอินเทอร์เน็ต ก็มีแนวโน้มว่าจะได้รับความนิยมมากขึ้นตามพัฒนาการของเทคโนโลยี

ยุคต่อไป เทคโนโลยีดิจิทัล (digital) และระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต จะเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการจัดรายการและการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงโดยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัล ทำให้สามารถแปลงข้อมูลต่างๆ เช่น เสียง ภาพ ให้อยู่ในรูปของรหัสตัวเลขฐาน 2 (binary code) หรือ ข้อมูลถูกแปลงให้เป็น (สัญญาณ) ภาษาดิจิทัล จากนั้นจะสามารถบันทึกจัดเก็บ และเผยแพร่ผ่านสื่อใดๆ ที่ใช้ภาษาดิจิทัลได้ทั้งสิ้น เทคโนโลยีดิจิทัลนี้ ทำให้เกิดการโน้มเข้าหากันระหว่างสื่อ (convergence) เช่น ข้อมูลเสียงเพลงที่บันทึกด้วยระบบดิจิทัลสามารถฟังได้ทั้งจากสถานีวิทยุกระจายเสียง ขณะเดียวกันก็สามารถฟังบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้ เป็นต้น (จิราภรณ์ สุวรรณวาทกิจ, 2556)

ดังนั้น เทคโนโลยีดิจิทัลจึงมีผลต่อการจัดรายการในหลายมิติ (จิราภรณ์ สุวรรณวาทกิจ, 2556) เช่น

1) การเพิ่มช่องทางการเผยแพร่รายการ การจัดการกระจายเสียงของสถานี นอกจากจะกำหนดให้มีผังการกระจายเสียงทางสถานี (radio broadcasting) ตามปกติแล้วยังสามารถจัดผังการกระจายเสียงผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (web casting) ควบคู่ไปด้วยกันได้ เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ฟังเลือกเปิดรับตามความต้องการหรืออาจจัดผังการกระจายเสียงเฉพาะเป็นสถานีวิทยุบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (net only) ก็ได้

2) การกำหนดกลุ่มผู้ฟังรายการ เนื่องจากสื่อที่จะเป็นช่องทางการกระจายเสียงมีหลายช่องทางมากขึ้น ดังนั้น การวางแผนการจัดรายการอาจกำหนดกลุ่มผู้ฟังที่เป็นกลุ่มเฉพาะเจาะจงได้มากยิ่งขึ้น เช่น กลุ่มผู้ฟังเพลงไทย กลุ่มผู้ฟังหมอลำ กลุ่มผู้ฟังเพลงแจ๊ส เป็นต้น

3) ความสะดวกด้านวัสดุการจัดและผลิตรายการ หลังจากการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัล ส่งผลให้วัสดุที่ใช้ในการจัดและผลิตรายการเปลี่ยนแปลงไป เช่น แต่เดิมการจัดและผลิตรายการเพลง ดีเจต้องจัดเตรียมหอบหิ้วแผ่นเสียงจำนวนไม่น้อยเพื่อใช้ในรายการครั้งหนึ่งๆ แต่ใน

ยุคดิจิทัล เพลงหลากหลายถูกโปรแกรมลงในระบบคอมพิวเตอร์ของสถานีฯ ให้เลือกใช้ได้อย่างสะดวก รวดเร็ว คุณภาพเสียงยอดเยี่ยม เป็นต้น

4) คุณภาพการกระจายเสียงด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลทำให้การกระจายเสียงด้วยเครื่องส่งระบบดิจิทัลสามารถให้คุณภาพเสียงที่ดีเยี่ยม ดังนั้น ข้อจำกัดในการนำเสนอรายการเพลงผ่านสถานีฯ ที่แม้จะกระจายเสียงด้วยระบบ เอ.เอ็ม. แต่ถ้าเป็น เอฟ.เอ็ม. ดิจิทัล ข้อจำกัดนั้นก็ลดลงไป

นอกจากนี้ ลักษณะ คล้ายแก้ว (2556) ยังได้กล่าวถึงการเปลี่ยนถ่ายเทคโนโลยีการกระจายเสียงและแพร่ภาพจากระบบเดิมเป็นระบบดิจิทัลภายใน 5 ปีนับจากปี 2555 ทำให้จำนวนคลื่นความถี่มีมากขึ้นทั้งระบบ เอ.เอ็ม. และเอฟ. เอ็ม. ด้วยสัญญาอนุญาตการออกอากาศที่มีประสิทธิภาพเสียงชัดเจน ไร้คลื่นแทรกและเสียงรบกวนรวมถึงไม่มีสัญญาณขาดหายขณะเคลื่อนที่ระหว่างการรับฟัง การหลอมรวมกับสื่อดิจิทัลอื่นๆ สามารถเชื่อมต่อกันได้ง่ายและรวดเร็ว การรับฟังรายการวิทยุกระจายเสียงจึงสามารถทำได้ทุกที่ ทุกเวลา และทุกโอกาสผ่านอุปกรณ์พกพาทุกประเภททั้งที่มีสายและไร้สาย ทั้งผ่านระบบออนไลน์และไม่ผ่านระบบออนไลน์ (online and offline) ด้วยรูปแบบการรับฟังและช่องทางการออกอากาศที่หลากหลายจึงทำให้ลักษณะการรับฟังวิทยุกระจายเสียงเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างสิ้นเชิง

การพัฒนาของวิทยุกระจายเสียงต่อไปในอนาคตและศักยภาพของเครื่องรับวิทยุในระบบดิจิทัลจะทำให้ผู้ฟังสามารถสื่อสารกลับไปยังสถานีและ/หรือผู้จัดรายการได้ในทันที เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ผลิตและผู้ฟังรายการในรูปแบบการสื่อสารสองทาง ทั้งประเภทการสื่อสารระหว่างบุคคลหรือการสื่อสารระหว่างกลุ่มผู้ฟังกับผู้จัดรายการผ่านสื่อดิจิทัลประเภทต่างๆ ได้อย่างใกล้ชิด เช่น สื่อสังคมออนไลน์ สื่ออินเทอร์เน็ต แอปพลิเคชันทางโทรศัพท์มือถือ เป็นต้น ผู้ฟังยังสามารถแสวงหาข้อมูลของรายการโดยสืบค้นได้ทั้งภาพวีดิทัศน์ ไฟล์เสียง ภาพกราฟฟิก หรือข้อความ (data text) ที่เกี่ยวกับสถานี รายการ ดีเจหรือผู้ดำเนินรายการ ข้อมูลเกี่ยวกับเพลงและข่าวสารสาระอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

การหลอมรวมสื่อกระจายเสียง การสื่อสาร โทรคมนาคม และเครือข่ายสื่อสารคอมพิวเตอร์ เป็นเหตุปัจจัยสำคัญให้เกิดช่องทางการสื่อสารเพิ่มขึ้นจำนวนมหาศาลทั้งที่เป็นสื่อเก่าและสื่อใหม่ ผู้บริโภคมีทางเลือกในการใช้สื่อมากขึ้นและมีพฤติกรรมบริโภคสื่อหลายสื่อในเวลาเดียวกัน โทรศัพท์ยังคงเป็นสื่อกระแสหลักที่ได้รับความนิยมอย่างต่อเนื่องสื่อออนไลน์และสื่อสังคมออนไลน์ก็มีแนวโน้มการเติบโตทิศทางที่เป็นบวก ขณะที่การใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงกลับเป็นไปในทิศทางตรงข้าม ผู้บริโภคใช้สื่อน้อยลงและให้ความสนใจกับสื่อโทรศัพท์มีจำนวนช่องออกอากาศมากขึ้นทั้งระบบดาวเทียม ระบบเคเบิล ระบบออนไลน์ และระบบบรอดแบนด์

ทำให้เกิดสถานีโทรทัศน์กว่า 100 สถานี และรายการโทรทัศน์อีกนับพันรายการ ทั้งที่ดูฟรีและเสียค่าใช้จ่าย ขณะที่สถานีวิทยุกระจายเสียงก็เกิดขึ้นหลายร้อยสถานีออกอากาศผ่านช่องทางสื่อใหม่ เช่น สถานีวิทยุออนไลน์รับฟังได้ทางเว็บไซต์ (Internet Radio) สถานีวิทยุทางสื่อสังคมออนไลน์รับฟังทางเฟซบุ๊ก (Social network Radio) หรือรายการวิทยุที่กระจายเสียงทางไอพอด (Podcasting) และที่ยังไม่รวมการเกิดขึ้นของสื่อใหม่ ความนิยมที่มีต่อสื่อสังคมออนไลน์นานาชนิด

แนวโน้มการจัดและการผลิตรายการของผู้ประกอบการธุรกิจวิทยุกระจายเสียง จะให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพเนื้อหารายการให้มีความลึก แปรกใหม่ ด้วยรูปแบบและลีลาการนำเสนอที่แตกต่าง สร้างความสนใจให้กับผู้ฟังรายการ ขณะเดียวกันก็เชื่อมโยงรายการกับสื่อดิจิทัลอื่นๆ ทั้งโทรทัศน์ดาวเทียม เคเบิลทีวี และนิตยสาร โดยการผสมผสานสื่อเก่าและเทคโนโลยีดิจิทัลไว้ด้วยกัน เพื่อสอดรับกับพฤติกรรมผู้ฟังรายการที่เปลี่ยนไป เนื้อหารายการสามารถนำเสนอได้หลายช่อง ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เช่น การผลิตข่าวที่สามารถนำเสนอได้ทุกประเภทของสื่อ ไม่เพียงแต่ในประเทศแต่ยังร่วมมือกับพันธมิตรต่างประเทศเพื่อนำไปออกอากาศในประเทศเพื่อนบ้าน รองรับกับการเปิดเสรีประชาคมอาเซียน และการพัฒนาช่องทางออกอากาศที่นอกเหนือจากคลื่นวิทยุ เช่น การผลิตรายการวิทยุพร้อมกับออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ การจัดและการผลิตรายการสดนอกสถานที่ การนำผู้จัดรายการวิทยุหรือดีเจมาทำกิจกรรมนอกพื้นที่ทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด เป็นต้น เหล่านี้ล้วนเป็นแนวโน้มการจัดและการผลิตรายการที่ทำให้ธุรกิจวิทยุกระจายเสียงสามารถอยู่รอดได้

นอกจากนี้รูปแบบการจัดและการผลิตทางรายการวิทยุกระจายเสียงต้องปรับตามการใช้สื่อที่เปลี่ยนแปลงไปของผู้บริโภคด้วย เช่น การจัดรายการวิทยุผ่านทางเว็บที่เห็นภาพ (web cam) หรือทางสื่อสังคมออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก (facebook) ยูทูบ (youtube) หรือเว็บบล็อก (web block) การให้ผู้ฟังมีส่วนร่วมในการจัดและการผลิตรายการเองมากขึ้น เช่น การให้บริการดาวน์โหลดเพลงหรือร่วมจัดรายการทางแอปพลิเคชันมือถือ เป็นต้น

ด้านแนวโน้มของผู้ฟังรายการวิทยุในยุคดิจิทัลที่การติดต่อสื่อสาร การแสดงความคิดเห็น การสืบค้นข้อมูลต่างๆ เป็นไปอย่างง่ายดาย ทำให้ผู้รับสารมีความกระตือรือร้น (active audiences) ในการแสวงหาและเลือกรับข้อมูลข่าวสารรวมถึงแสดงตัวตนและการมีส่วนร่วมมากกว่าการเป็นผู้รับสารแบบตั้งรับ (passive audiences) ดังที่ปรากฏในอดีต ความใกล้ชิดที่เกิดขึ้นระหว่างผู้ส่งสารของการสื่อสารมวลชนกับผู้รับสารในยุคสมัยจากนี้เป็นต้นไป ทำให้ผู้ฟังรายการวิทยุกระจายเสียงทวีความสนใจและต้องการเป็นผู้ผลิตรายการเองมากขึ้น กอปรกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการจัดและการผลิตรายการแบบไม่ซับซ้อน ผ่านช่องทางออกอากาศที่หลากหลาย ทำให้เกิดผู้จัดรายการประเภทสมัครเล่นที่ต้องการแสดงตัวตน หรือนำเสนอทางเลือก

ในการจัดและผลิตรายการด้วยรูปแบบ ลีลา วิธีการนำเสนอ ที่แปลกและแตกต่างจากรายการทางสถานีวิทยุกระจายเสียงโดยทั่วไป

ทิศทางการจัดและผลิตรายการของผู้จัดรายการอิสระจะเพิ่มจำนวนมากขึ้นตามช่องทางออกอากาศ (platform) ที่หลากหลาย ทำให้การกระจุกตัวของกลุ่มผู้ประกอบการสถานีวิทยุกระจายเสียงมีน้อยลง ขณะเดียวกันก็เกิดการจัดและผลิตรายการเพื่อคนฟังเฉพาะกลุ่ม (niche) มากขึ้น คนรุ่นใหม่จะมีช่องทางแสดงความคิดเห็นของตนเอง สื่อสารกับกลุ่มสังคมที่มีรสนิยมและความสนใจเรื่องเดียวกัน ถ้ารายการสามารถสร้างความนิยมจากคนฟังกลุ่มเป้าหมายได้ ผู้ผลิตรายการก็อาจพัฒนาเป็นนักจัดรายการอาชีพหรือเป็นผู้ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงต่อไป ในอนาคต เทคโนโลยียุคดิจิทัลจะทำให้ภาพองค์กรรวมของสื่อไทยเปลี่ยนโฉมไปพร้อมกับพฤติกรรมผู้บริโภคสื่อของคนไทย แนวโน้มการจัดและการผลิตรายการทางวิทยุกระจายเสียงจากนี้เป็นต้นไป จึงเป็นยุคที่ผู้ฟังรายการคือผู้ที่กำหนดทิศทาง ความต้องการ ไปจนถึงการเป็นผู้จัดและผลิตรายการเองในที่สุด

3. แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะทางประชากร

จิราภรณ์ สุวรรณวาทกิจศึกษา (2556) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการจัดรายการวิทยุกระจายเสียง ผู้ฟังถือว่าเป็นผู้ที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยวัตถุประสงค์ของการกำหนดกลุ่มเป้าหมาย เพื่อที่จะหาความคล้ายคลึงกันในความสนใจ ความต้องการของผู้ฟัง ทั้งนี้เพื่อประสิทธิภาพ ในการจัดรายการให้ตรงตามความสนใจและความต้องการของผู้ฟัง เพื่อให้เข้าถึงผู้ฟังมากที่สุด ดึงดูด (attract) และทำให้ผู้ฟังติดตามฟัง สามารถรักษายอดจำนวนผู้ฟัง (maintain) รายการของสถานีไว้ได้ ทั้งนี้การจะบรรลุเป้าหมายดังกล่าวได้ สถานีต้องสามารถจัดรายการตอบสนองความต้องการของผู้ฟังได้ การที่จะตอบสนองความต้องการของผู้ฟังได้ ผู้จัดรายการต้องรู้จักผู้ฟัง รู้ว่าผู้ฟังเป็นใคร จึงจำเป็นต้องกำหนดผู้ฟังที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย (target audiences) ในการจัดรายการของสถานี

การกำหนดกลุ่มผู้ฟังเป้าหมายนั้น นอกจากจะช่วยให้ทราบว่าจะสื่อสารถึงใคร ใครเป็นผู้ฟังแล้ว เนื่องจากวิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อมวลชน ดังนั้น ผู้รับสารจึงเป็นมวลชน โดยธรรมชาติของ “มวลชน” จะเป็นกลุ่มคนที่มีลักษณะแตกต่างกัน ทั้งในด้าน เพศ วัย ระดับการศึกษา ถิ่นที่อยู่ เป็นต้น ความแตกต่างนี้มีผลต่อความสนใจ ความต้องการและความพึงพอใจที่แตกต่างกัน ดังนั้น การกำหนดกลุ่มผู้ฟัง เช่น ผู้ฟังรายการเป็น “วัยรุ่น” การกำหนดกลุ่มผู้ฟังที่ชัดเจนเช่นนี้จะช่วยลดความแตกต่างของผู้ฟัง ทำให้สามารถวางแผนการจัดรายการ การผลิต และการออกอากาศรายการ

สอดคล้องกับความสนใจ และความต้องการได้ดียิ่งขึ้น การแบ่งผู้ฟังกลุ่มเป้าหมายออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ผู้ฟังกลุ่มเป้าหมาย กับผู้ฟังทั่วไป การจัดรายการเพื่อสนองผู้ฟังทั้ง 2 กลุ่มนั้น ทำให้ทราบว่าจะต้องจัดรายการและผลิตรายการที่มีเนื้อหา รูปแบบรายการได้ตรงความต้องการของผู้ฟัง รายการจึงจะได้รับการยอมรับจากผู้ฟัง เป็นที่สนใจ รายการได้ที่รับความนิยมและประสบความสำเร็จ และเป็นที่ถูกใจของผู้ฟังมีความสำคัญต่อสถานี เพราะว่าการจัดรายการและผลิตรายการต้องมีผู้ฟังกลุ่มเป้าหมาย

แนวทางการกำหนดกลุ่มผู้ฟังเป้าหมาย หลักการทั่วไปนิยมกำหนดกลุ่มผู้ฟังเป้าหมาย โดยอาศัยเกณฑ์การพิจารณาจากปัจจัยด้านลักษณะทางประชากรศาสตร์ (demographic) ปัจจัยทางจิตวิทยา (psychographic) ปัจจัยด้านรูปแบบการดำเนินชีวิต (lifestyle)

1. ปัจจัยด้านลักษณะทางประชากรศาสตร์ เป็นการแบ่งกลุ่มผู้ฟังรายการตาม เพศ วัย อาชีพ รายได้ การศึกษา ถิ่นที่อยู่ เชื้อชาติ ศาสนา

2. ปัจจัยทางจิตวิทยา เป็นการพิจารณาจำแนกผู้ฟังโดยคำนึงถึงทัศนคติ ค่านิยมของผู้ฟังเป็นเกณฑ์

3. ปัจจัยด้านรูปแบบการดำเนินชีวิต ใช้จัดกลุ่มผู้ฟังโดยพิจารณาจากความคล้ายคลึงในการดำเนินชีวิต

นอกจากนี้สิ่งที่จะต้องพิจารณาควบคู่ไปพร้อมๆ กันในการกำหนดกลุ่มผู้ฟังเป้าหมาย คือ สภาวะแวดล้อมด้านต่างๆ เช่น จากการศึกษาพบว่ามีความเปลี่ยนแปลงเชิงประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อการกำหนดกลุ่มเป้าหมายผู้ฟังของสถานีวิทยุกระจายเสียง เช่น อายุของประชากร จำนวนผู้หญิงทำงานนอกบ้านเพิ่มสูงขึ้น เป็นต้น

ลักษณะทางประชากร ประกอบด้วย ลักษณะผู้ฟังในหลายด้านที่มีความสัมพันธ์ต่อการฟังรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz โดยทั่วไปผู้จัดรายการอาจแบ่งประเภทผู้ฟังได้หลายแนว แต่ส่วนใหญ่กลุ่มผู้ฟังมักแตกต่างกันในลักษณะต่อไปนี้ (จิราภรณ์ สุวรรณจากกสิกิจ, 2534) คือ

1. อายุ กลุ่มผู้ฟังรายการวิทยุอาจมีตั้งแต่อายุ 3 ขวบขึ้นไปจนถึงอายุ 80 ปี อาจแบ่งได้ตามช่วงอายุอย่างคร่าวๆ เพราะแต่ละช่วงวัยล้วนมีความสนใจและความต้องการแตกต่างกัน

- ช่วงก่อนวัยเรียน ความสนใจของกลุ่มผู้ฟังช่วงนี้มักสนใจอยากทำความรู้จักกับเรื่องแวดล้อมใกล้ตัว อยากรู้เกี่ยวกับธรรมชาติ และชอบฟังเรื่อง เทวดา นางฟ้า นิยายต่างๆ

- ช่วงวัยเรียน กลุ่มผู้ฟังช่วงวัยนี้ ในช่วงอายุ 6-8 ปี ยังชอบนิทาน ตำนานต่างๆ และเริ่มสนใจเกี่ยวกับชีวิตจริงมากขึ้นตามอายุ เด็กชายจะชอบเรื่องการผจญภัย ความลึกลับ เครื่องยนต์ กลไกและกีฬา ส่วนเด็กหญิงจะชอบเรื่องเกี่ยวกับชีวิตในบ้าน สัตว์เลี้ยง

- ช่วงวัยรุ่น ในวัยนี้เป็นตัวของตัวเองมากขึ้น มีความสนใจมีความต้องการและรสนิยมเป็นของตนเอง สนใจเรื่องของสังคมมากขึ้น เช่น ชอบฟังรายการเพลง

- ช่วงวัยผู้ใหญ่ ความสนใจของผู้ฟังกลุ่มนี้ต้องพิจารณาร่วมกับปัจจัยอื่นๆ เช่น อาชีพ ระดับการศึกษา ถิ่นที่อยู่ เป็นต้น ผู้ฟังที่มีอายุมากจะชอบฟังรายการประเภทข่าวสารและความรู้มากกว่า อายุยังทำให้คนมีความคิดและพฤติกรรมแตกต่างกัน คนที่มีอายุน้อยมักจะมีความคิดเห็นเสรีนิยม ยึดถืออุดมการณ์ ใจร้อนและมองโลกในแง่ดีมากกว่าคนที่มีอายุมาก ในขณะที่คนที่มีอายุมากจะมีความคิดแบบอนุรักษนิยม ยึดถือการปฏิบัติระมัดระวัง และมองโลกในแง่ร้ายมากกว่า คนที่มีอายุน้อย สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากคนที่มีอายุมากมักมีประสบการณ์ในชีวิต เคยผ่านยุคปัญหาต่างๆ มากกว่าคนที่มีอายุน้อย

2. เพศ ความสนใจของเพศหญิงและเพศชายมีความแตกต่างกันตั้งแต่ช่วงวัยเด็ก และความสนใจของ 2 เพศนี้จะเปลี่ยนไปตามอายุ วัฒนธรรมได้กำหนดบทบาทและกิจกรรมของเพศชายและหญิงไว้แตกต่างกัน เพศของผู้ฟังทำให้เกิดความแตกต่างในเรื่องความคิด ค่านิยม ทักษะคติ โดยเพศหญิงมักเป็นกลุ่มเป้าหมายในการโฆษณาสินค้าทางสื่อวิทยุกระจายเสียงได้ดีกว่าเพศชาย มีการศึกษาวิจัยพบว่าเพศหญิงเป็นเพศที่มีอารมณ์อ่อนไหว มีความอ่อนอ่อนผ่อนตาม จึงสามารถถูกจูงใจได้ดีกว่าเพศชาย (ปรมะ สตะเวทิน, 2540 อ้างใน สิทธิพร ศิริอสังการ และคณะ http://www.siangdham.com/solar/index.php?option=com_content&view=article&id=219&Itemid=205 ค้นคืนวันที่ 15 ธันวาคม 2556)

3. สภาพแวดล้อมถิ่นที่อยู่ สภาพแวดล้อม หมายถึง สภาพแวดล้อมรอบๆตัวบุคคลในระดับครอบครัว ไปจนถึงระดับชุมชน มีความแตกต่างในรายละเอียดปลีกย่อยที่มีความสำคัญ ได้แก่

(1) ความแตกต่างกันเรื่องภูมิหลัง เช่น ครอบครัวมีการเลี้ยงดูที่ต่างกัน ก็จะมีผลต่อความสนใจของบุคคลด้วย เช่น ครอบครัวที่แม่ชอบดนตรี แม่มักจะเปิดเพลงให้ลูกฟัง ครอบครัวนี้ก็จะสนใจดนตรีมากกว่า

(2) ความแตกต่างในเรื่องประสบการณ์ กลุ่มผู้ฟังที่อยู่ในแต่ละภาคมักให้ความสนใจกับรายการที่มีความเกี่ยวข้องกับถิ่นที่อยู่ของตนมากกว่า เมื่อพูดถึงเรื่องใดก็จะสามารถเข้าใจได้ง่าย เพราะมีประสบการณ์อยู่ มีการวิจัยทางด้านนิเทศศาสตร์หลายชิ้นยังพบว่า สถานะทางสังคมและเศรษฐกิจของผู้ฟัง ส่งผลให้มนุษย์มีประสบการณ์ ค่านิยม ทักษะคติ และเป้าหมายที่แตกต่างกัน เช่น ผู้ที่มีรายได้สูงมักต้องการข่าวสารที่เป็นเน้นสาระความรู้และเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น ฟังรายการข่าว การวิเคราะห์ ด้านเศรษฐกิจ เป็นต้น

(3) ความแตกต่างเรื่องของการใช้ภาษา ประเทศไทยมีการความแตกต่างด้านภาษา โดยแต่ละภาคจะมีการใช้ภาษาประจำภาคนั้นๆหรือภาษาถิ่น อาจมีความแตกต่างกันในลักษณะภาษาถิ่นกับภาษากลาง

4. การศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ประเด็นใหญ่ คือ

(1) ระดับการศึกษา ผู้ฟังที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันย่อมจะมีแนวโน้มความสนใจที่แตกต่างกัน เช่น กลุ่มแรกผู้ฟังที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาจบกับกลุ่มที่สองเป็นผู้ฟังที่จบการศึกษาระดับปริญญา หากมีการจัดรายการเกี่ยวกับการส่งออกสินค้าไทย ผู้ฟังกลุ่มแรกอยากฟังเพียงว่าสินค้าที่ตนมี อะไรบ้างที่ส่งออกได้ กลุ่มที่สองอาจอยากจะทำทราบถึงลักษณะของสินค้าที่ส่งออก ปัญหาอุปสรรค แนวโน้มการขายในอนาคต รวมถึงวิเคราะห์เปรียบเทียบการส่งออกของประเทศอื่น เป็นต้น

(2) สาขาวิชาที่แตกต่างกัน กลุ่มผู้ฟังที่ได้รับการศึกษาในระดับที่แตกต่างกัน ในสาขาวิชาที่แตกต่างกัน ย่อมมีความรู้สึนึกคิด อุดมการณ์ และความต้องการที่แตกต่างกันไปด้วย

นอกจากนี้ ผู้ที่มีการศึกษาสูงหรือมีความรู้ดี มักใช้สื่อมวลชนมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาดำ และ มักใช้สื่อมวลชนประเภทสื่อสิ่งพิมพ์มากกว่า ในขณะที่ผู้ที่มีการศึกษาดำกว่ามักใช้สื่อมวลชน ประเภทวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์

5. อาชีพ ความแตกต่างด้านอาชีพ ทำให้ความสนใจของผู้ฟังมีแตกต่างกัน เช่น เกษตรกร มักสนใจเกี่ยวกับการเกษตร นักวิชาการมักให้ความสนใจเรื่องราวเชิงวิชาการ กล่าวโดยสรุปได้ว่าผู้ฟังที่ประกอบอาชีพใด ก็จะให้ความสนใจในวิชาชีพของตน

กล่าวโดยสรุป ลักษณะทางประชากรของผู้ฟังรายการวิทยุกระจายเสียงที่สำคัญ ได้แก่ เพศ อายุ สภาพแวดล้อม การศึกษาและอาชีพ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz มีการจัดและผลิตรายการให้สอดคล้องกับลักษณะประชากรตามที่ได้กล่าวข้างต้น เช่น ด้านอายุ ซึ่งผู้ฟังส่วนใหญ่ อยู่ในวัยทำงาน ข้าราชการ ต้องการฟังรายการที่เกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารเยาวชนและครอบครัว มีรายการสาระความรู้ ทางสังคม/วิทยาศาสตร์ การพัฒนาเทคโนโลยี เป็นต้น

4. สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz

4.1 การดำเนินงานของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งแรกของประเทศไทยได้เปิดทำการอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2473 ตรงกับวันพระราชพิธีฉัตรมงคลในรัชกาลที่ 7 ในพิธีเปิดได้อัญเชิญกระแสพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งพระราชทานแก่พระบรมวงศานุวงศ์และข้าทูลละอองธุลีพระบาทฝ่ายหน้า ที่พระที่นั่งอัมรินทร์วินิจฉัย พระบรมมหาราชวัง การถ่ายทอดใช้ไมโครโฟนตั้งรับ กระแสพระราชดำรัสถ่ายทอดไปตามสายเข้าเครื่องส่งวิทยุที่วังพญาไท ทรงมีกระแสพระราชดำรัสเปิดสถานีวิทยุตอนหนึ่งว่า

“กิจการวิทยุกระจายเสียงจัดตั้งขึ้นเพื่อความมุ่งหมายจะส่งเสริมการศึกษา การค้าขายและการบันเทิงแก่พ่อค้าประชาชน”

นับเป็นครั้งแรกที่มีการถ่ายทอดเสียงวิทยุในประเทศไทย มีชื่ออย่างเป็นทางการว่า “สถานีวิทยุกรุงเทพที่พญาไท” กระจายเสียงด้วยคลื่นขนาดกลาง(MW) ขนาดคลื่น 350 เมตร กำลังส่ง 2.5 กิโลวัตต์ และคลื่นสั้น (SW) ขนาดคลื่น 41 เมตร เดิมสถานีวิทยุกรุงเทพฯ สังกัดกรมไปรษณีย์โทรเลข ต่อมาเมื่อมีการตั้งสำนักงานโฆษณาการขึ้น ก็โอนมาสังกัดสำนักงานโฆษณาการ เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2482 และได้เปลี่ยนชื่อเป็น “สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย” เมื่อ พ.ศ.2483 สังกัด กรมโฆษณาการ ซึ่งต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็น กรมประชาสัมพันธ์ (สมุนอยู่สิน, 2554)

ปัจจุบัน สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ตั้งอยู่ที่ ถนนวิภาวดีรังสิต กรุงเทพมหานคร เทียบเท่าสำนักหนึ่งในกรมประชาสัมพันธ์ สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี ออกอากาศทั้งภาคภาษาไทย และภาคภาษาต่างประเทศ มีสถานีวิทยุในกำกับดูแลทั้งในส่วนกลาง จำนวน 10 คลื่นความถี่ แบ่งเป็น ระบบ เอ.เอ็ม. 5 คลื่นความถี่ ระบบ เอฟ.เอ็ม. 6 คลื่นความถี่ รวมทั้งหมดจำนวน 11 คลื่นความถี่ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย (สวท.) คลื่นความถี่ ระบบ F.M. 92.50 MHz มีฐานะเป็นวิทยุกระจายเสียงแห่งชาติ ทำหน้าที่ในการประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจให้กับประชาชน เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข สร้างความมั่นคงความเข้าใจอันดีระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับประชาชนและประชาชนกับประชาชน มีเป้าหมายการดำเนินการเป็นสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งชาติ ที่มีขีดความสามารถในการส่งกระจายเสียงได้อย่างครอบคลุมทั่วประเทศ นำเสนอข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง แม่นยำ และเป็นกลางได้อย่างรวดเร็ว ทันเหตุการณ์ มีรายการที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับและสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย โดยให้บริการข้อมูล ข่าวสาร ความรู้และนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐแก่

ประชาชนในระดับชาติ ระดับท้องถิ่น และระดับนานาชาติ สนับสนุนและส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างหน่วยงานของรัฐกับประชาชน ตลอดจนความสามัคคี และสันติสุขของคนในชาติ สนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งภูมิปัญญา สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมทั้งเผยแพร่วัฒนธรรม ความภาคภูมิใจในความเป็นไทย ความมั่นคงของชาติ

กฤษณพร เสริมพานิช (2553) ตำแหน่งอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ในขณะนั้น ได้กล่าวในโอกาสที่สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยก่อตั้งมาครบ 81 ปี ในวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2554 ว่า จากประวัติความเป็นมาของวิทยุกระจายเสียงในประเทศไทย ซึ่งถือกำเนิดมาตั้งแต่ พ.ศ. 2473 ในชื่อของสถานีวิทยุกรุงเทพฯที่พญาไท และพัฒนามาเป็นสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย สังกัดกรมประชาสัมพันธ์ในปัจจุบันนั้น นับว่าได้ปฏิบัติภารกิจสำคัญในฐานะสื่อสารมวลชนของรัฐ โดยการให้ความรู้ความบันเทิงแก่ประชาชน ควบคู่กับงานประชาสัมพันธ์ของรัฐบาลตลอดทุกยุคทุกสมัย ทำให้ประชาชนเกิดความรู้ความเข้าใจนโยบายสำคัญต่างๆ จึงถือได้ว่าสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย มีบทบาทในการพัฒนาประเทศ พัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้า

ธีระพงษ์ โสดาศรี (2553) ขณะดำรงตำแหน่งรองอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ในขณะนั้น ได้กล่าวในโอกาสที่สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยก่อตั้งมาครบ 81 ปี ในวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2554 ว่า ถึงแม้ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา พัฒนาการด้านนิเทศศาสตร์และเทคโนโลยี การติดต่อสื่อสารเจริญรุดหน้าไปอย่างรวดเร็ว มีสื่อรูปแบบใหม่ๆเกิดขึ้นมากมายเพื่อตอบสนองความต้องการอันไร้ขีดจำกัดของมนุษย์ในสังคมข้อมูลข่าวสาร แต่สื่อวิทยุยังคงมีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวันของประชาชนเนื่องจากมีความได้เปรียบในการเข้าถึงผู้รับสารอย่างฉับไวใกล้ชิด ซึ่งมีกลไกการดำเนินงานอยู่ทั่วประเทศได้ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร สาระความรู้ และสนับสนุนการบริหารงานภาครัฐสู่ประชาชน ขณะเดียวกัน ก็สะท้อนความคิดเห็นความต้องการของประชาชนกลับสู่รัฐ โดยใช้กลยุทธ์การดำเนินงานที่สำคัญอย่างหนึ่งคือ การสร้างพันธมิตรร่วมผลิตรายการที่มีคุณภาพ ทั้งจากภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชน เปิดโอกาสให้ผู้ฟังทั่วประเทศมีส่วนร่วมในรายการแสดงความคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะ สร้างความเข้าใจ และความร่วมมืออันดีระหว่างรัฐ

คลื่นวิทยุที่สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย รับผิดชอบดำเนินการ (กรมประชาสัมพันธ์, 2556) มีดังนี้

1) สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 88.0 MHz เครื่องข่ายวิทยุภาคภาษาต่างประเทศ เสนอข่าวและรายการภาษาอังกฤษ ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ด้านต่างประเทศ ถ่ายทอดเสียงภาคภาษาอังกฤษพระราชพิธี รัฐพิธี การประชุมนานาชาติ การแข่งขันกีฬานานาชาติ

ผลิตข่าวภาคถ่ายทอด 3 ภาค ข่าวต้นชั่วโมง วันละ 21 ครั้ง กลุ่มเป้าหมายหลักเป็นชาวต่างประเทศ นักท่องเที่ยว นักธุรกิจ ออกอากาศ 24 ชั่วโมง มีพื้นที่ให้บริการ ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

2) สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.5 MHz เครื่องข่ายวิทยุแห่งชาติ กระจายเสียงด้านข่าวและเหตุการณ์ปัจจุบัน กลุ่มเป้าหมายหลัก เป็นประชาชนที่ต้องการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของรัฐและเป็นแม่ข่ายให้สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยในภูมิภาคทั้งข่าวภาคบังคับ ข่าวต้นชั่วโมง รายการตามนโยบายของรัฐบาลและยุทธศาสตร์ชาติ เวลาออกอากาศ ตั้งแต่เวลา 05.00-24.00 น. รวมเวลาออกอากาศ 19 ชั่วโมงต่อวัน พื้นที่ให้บริการใน กรุงเทพมหานครและปริมณฑล บางส่วนของจังหวัดในภาคกลาง รวม 17 จังหวัด

3) สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 93.5 MHz เครื่องข่ายวิทยุเพื่อความรู้อ และสารบันเทิง เสนอรายการสารบันเทิง ส่งเสริมสถาบันครอบครัว ศิลปวัฒนธรรม ศาสนา ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กลุ่มเป้าหมายหลักเป็นคณาจารย์ และกลุ่มเยาวชน เวลาออกอากาศตั้งแต่เวลา 05.00-02.00 น. รวมเวลาออกอากาศ 21 ชั่วโมงต่อวัน พื้นที่ให้บริการใน กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

4) สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 95.5 MHz เครื่องข่ายวิทยุเพื่อความรู้อ และสารบันเทิง สถานีเพื่อข่าวสารประชาคมอาเซียน ออกอากาศสารคดีอาเซียน กลุ่มเป้าหมายหลักเป็นเด็ก เยาวชนและครอบครัว เวลาออกอากาศตั้งแต่เวลา 05.00-02.00 น. รวมเวลาออกอากาศ 21 ชั่วโมงต่อวัน พื้นที่ให้บริการ ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

5) สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 97 MHz สถานีข่าวเพื่อคุณภาพ Quality News Station เสนอข้อมูลข่าวสาร มีกลุ่มเป้าหมาย คือประชาชนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ออกอากาศ 24 ชั่วโมง พื้นที่ให้บริการในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

6) สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M.105 MHz คลื่นสีขาว เพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว เป็นโครงการลงนามข้อตกลงร่วมมือกันระหว่างสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์กับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) เพื่อดำเนินโครงการพัฒนาสถานีวิทยุของรัฐเพื่อสร้างคลื่นต้นแบบของวิทยุสาธารณะของเด็ก เยาวชนและครอบครัว ตั้งแต่ปี 2554 เป็นพื้นที่สร้างสรรค์รายการเด็กเยาวชนและครอบครัว โดยมีมูลนิธิเครือข่ายครอบครัวเป็นภาคีในการผลิตรายการเด็ก

7) สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย A.M. 819 kHz เครื่องข่ายวิทยุเพื่อการถ่ายทอดเสียง ทำหน้าที่ถ่ายทอดเสียง พระราชพิธี การประชุมคณะรัฐมนตรี การประชุมสภาผู้แทนราษฎร การประชุมวุฒิสภา ภารกิจ นโยบายของชาติและหน่วยงานภาครัฐ เวลาออกอากาศ ตั้งแต่เวลา 05.00-24.00 น. รวมเวลาออกอากาศ 19 ชั่วโมงต่อวัน พื้นที่ให้บริการกรุงเทพมหานคร

และปริมาณพล บางส่วนของจังหวัดในภาคกลาง และเป็นแม่ข่ายให้สถานีวิทยุกระจายเสียง ระบบ A.M. ในภูมิภาคที่รับสัญญาณ

8) สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย A.M. 837 kHz วิทยุแห่งความรู้ เพื่อผู้ฟัง เสนอรายการให้ความรู้ในรูปแบบฟังสบายเป็นสาระบันเทิง มีกลุ่มเป้าหมายเป็นประชาชน ในท้องถิ่น กลุ่มแม่บ้านและผู้สูงอายุ พื้นที่ให้บริการ กรุงเทพมหานครและปริมาณพล บางส่วนของ จังหวัดในภาคกลาง รวม 21 จังหวัด

9) สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย A.M. 891 kHz เครื่องข่ายวิทยุแห่งชาติ เนื้อหารายการและเวลาที่ออกอากาศพร้อมกับสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.5 MHz พื้นที่ให้บริการครอบคลุมพื้นที่ 30.000 ตารางกิโลเมตรและเป็นแม่ข่ายให้สถานี วิทยุกระจายเสียง ระบบ A.M. ในภูมิภาคที่รับสัญญาณ

10) สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย A.M. 918 kHz เครื่องข่ายวิทยุภาค ภาษาอาเซียน กระจายเสียงภาคภาษาต่างประเทศในประเทศไทย ภาษาไทย พม่า เขมร ลาว จีน กลุ่มเป้าหมายเป็นชาวต่างประเทศที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย นักลงทุนและแรงงานต่างด้าว เวลา ออกอากาศตั้งแต่เวลา 05.00-24.00 น. รวมเวลาออกอากาศ 19 ชั่วโมงต่อวัน

11) สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยเพื่อการศึกษา A.M. 1467 kHz ดำเนินการผลิตรายการร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการในสัดส่วน 50:50 เพื่อให้การศึกษาในระบบ โรงเรียน จัดทำรายการวิทยุเพื่อการศึกษาในโรงเรียนให้สัมพันธ์และสอดคล้องกับหลักสูตร เป็นบริการจัดส่งถึงห้องเรียน รวมทั้งการศึกษานอกระบบ โรงเรียนตามแนวทางการศึกษาตลอด ชีวิต เวลาออกอากาศตั้งแต่เวลา 05.00-24.00 น. รวมเวลาออกอากาศ 19 ชั่วโมงต่อวัน

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ เป็นหน่วยงานของรัฐ ดำเนินการในฐานะองค์กรหลักด้านการกระจายเสียงแห่งชาติ ในด้าน “สถานีวิทยุกระจายเสียง แห่งชาติ” (The National Broadcasting Station of Thailand) มีวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ ดังนี้

วิสัยทัศน์ (Vision)

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย (สวท.) มุ่งสู่ความเป็นเลิศในการเป็นสื่อ สาธารณะของชาติ เสริมสร้างความเข้าใจ และสร้างสรรค์สังคมให้มีความสุขอย่างยั่งยืน

พันธกิจ (Mission)

1. เป็นสื่อของรัฐในการถ่ายทอดนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไปสู่ การปฏิบัติ

2. เป็นเวทีส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตลอดชีวิต และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาประเทศ

3. เป็นแหล่งตรวจสอบอ้างอิงข้อมูลข่าวสารที่เชื่อถือได้

4. เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารความรู้เพื่อการพัฒนาประเทศ พัฒนาคคน และสังคม

5. เผยแพร่นโยบาย ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องของประเทศไทยไปสู่ประชาคมโลก เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ

เป้าประสงค์(Goals)

เพื่อให้บรรลุพันธกิจทั้ง 5 ประการ สถาบันวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ได้กำหนดเป้าประสงค์ในการดำเนินงาน ดังนี้

1. เพื่อให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารความรู้ที่ถูกต้อง มีทัศนคติที่ดี มีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและท้องถิ่นของตนเอง

2. เพื่อขยายโอกาสและเพิ่มช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนให้ครอบคลุมทั่วประเทศและลดช่องว่างในการสื่อสารของประชาชนกับภาครัฐ

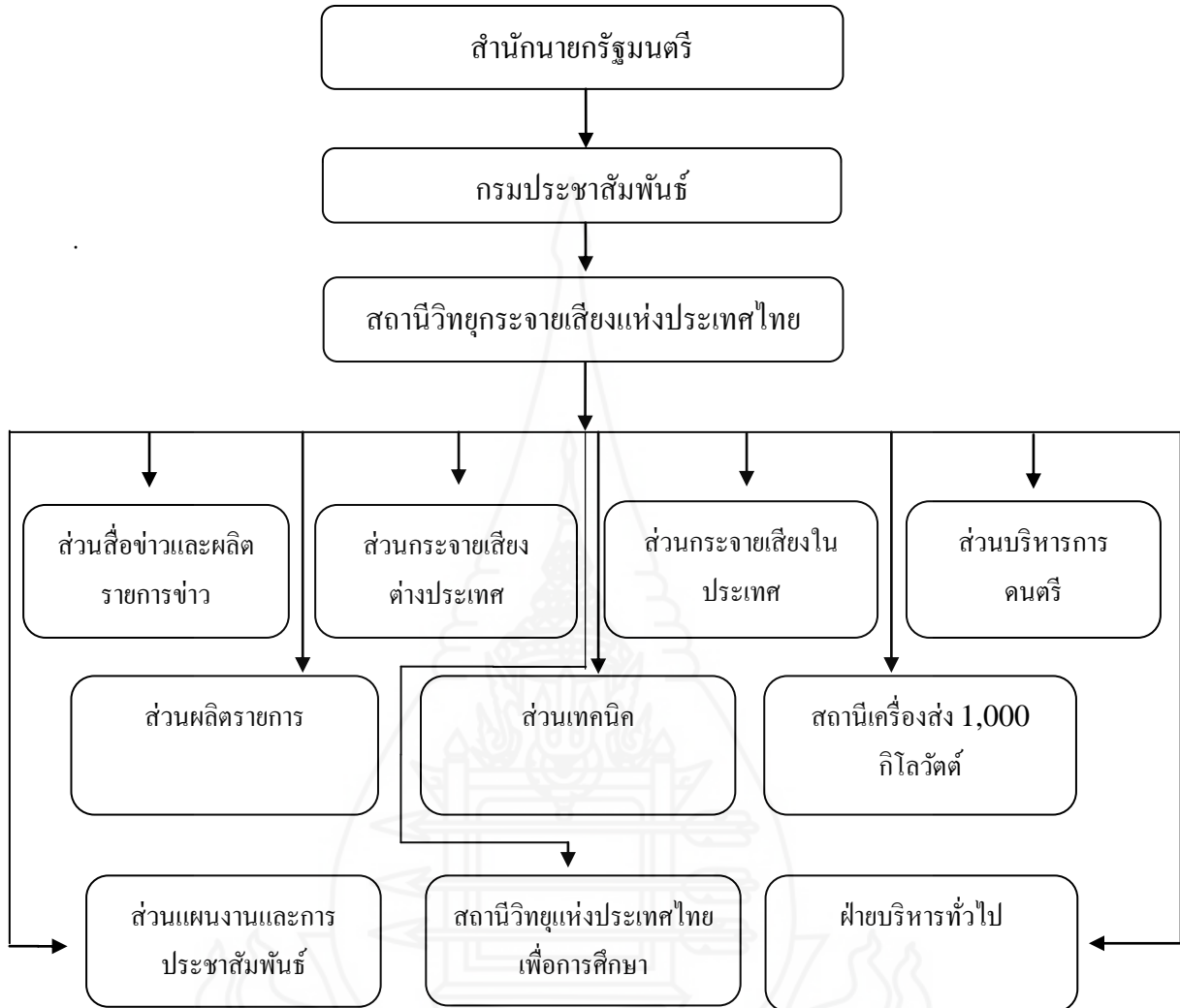
3. เพื่อเป็นเวทีในการสะท้อนความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานของภาครัฐ

4. เพื่อให้ชาวต่างประเทศและคนไทยในต่างประเทศรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องของประเทศไทย นำไปสู่ความร่วมมือระหว่างประเทศ และการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศไทยในสังคมโลก

5. เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันและการให้บริการที่มีคุณภาพแก่ประชาชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ

6. เพื่อให้สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย มีระบบการบริหารงานและการบริหารการเงินที่ยืดหยุ่น คล่องตัว

โครงสร้างสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

ภาพที่ 2.3 โครงสร้างสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย มีการบริหารแบ่งส่วนงานออกเป็น 9 ส่วน 1 ฝ่าย โดยภารกิจหน้าที่ของส่วน/ฝ่าย ต่างๆ (กัญญา รมณียกุล, 2550) มีดังนี้

1) ส่วนสีข้าวและผลิตรายการข้าว เป็นส่วนงานในสังกัดสำนักข้าว กรมประชาสัมพันธ์ ตัดโอนมาสังกัดสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย มีหน้าที่ ผลิตข้าวภาคบังคับและข้าวต้นข้าวโมงและผลิตรายการข้าว

2) ส่วนกระจายเสียงต่างประเทศ มีหน้าที่รับผิดชอบการกระจายเสียงเพื่อผู้ฟังใน

ต่างประเทศและผู้ฟังต่างประเทศที่อาศัยในประเทศไทย โดยกระจายเสียงรวม 12 ภาษา ได้แก่ ภาษาอังกฤษ เยอรมัน ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น ลาว จีน(กลาง) มาเลเซีย อินโดนีเซีย เวียดนาม พม่า (เมียนมาร์) เขมร (กัมพูชา) และไทย

- 3) ส่วนกระจายเสียงในประเทศ มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดและควบคุมรายการจัดทำผังรายการ การประสานเครือข่าย การกระจายเสียงในห้องส่ง ผู้ประกาศและการถ่ายทอดเสียง
- 4) ส่วนเทคนิค มีหน้าที่รับผิดชอบงานช่างห้องส่ง การเชื่อมโยงสัญญาณ และการถ่ายทอดเสียง งานพัสดุช่างและการบำรุงรักษา
- 5) ส่วนผลิตรายการ มีหน้าที่ในการรับผิดชอบในการผลิตรายการ และสื่อประชาสัมพันธ์ การผลิตสโปด เพื่อประชาสัมพันธ์งาน และนโยบายของรัฐบาล
- 6) ส่วนบริหารการดนตรี มีหน้าที่รับผิดชอบพัฒนาดนตรีสากล การบรรเลงดนตรีเพื่อประชาชน การบรรเลงดนตรีไทย การให้บริการจัดหาแผ่นเสียง ซีดี และการผลิตสื่อดนตรีและคลังเพลง
- 7) สถานีเครื่องส่ง 1,000 กิโลวัตต์ มีหน้าที่รับผิดชอบการส่งกระจายเสียงรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ผ่านเครื่องส่งขนาดกำลังส่ง 500 กิโลวัตต์ รวม 2 เครื่อง โดยสามารถแยกเดินเครื่องละ 500 กิโลวัตต์
- 8) ส่วนแผนงานและการประชาสัมพันธ์ มีหน้าที่รับผิดชอบเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งาน/กิจกรรมของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยทั้งภายในและภายนอกองค์กร วางแผน วิเคราะห์แผนงานองค์กร รวบรวม รายงานผลการดำเนินงานด้านการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อประมวลผลและนำเข้าไปประชุมผู้บริหารกรมประชาสัมพันธ์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งปฏิบัติงานกิจกรรมพิเศษตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย
- 9) สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยเพื่อการศึกษา มีหน้าที่ผลิตรายการเพื่อให้ความรู้ด้านการศึกษา โดยผลิตรายการร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการในสัดส่วน 50 : 50
- 10) ฝ่ายบริหาร มีหน้าที่รับผิดชอบงานสารบัญ งานธุรการ งานบุคลากร งานประชุม งานการเงินและงานพัสดุ

4.2 การดำเนินงานของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz

การส่งกระจายเสียงในระยะแรกของวิทยุในประเทศไทยส่งด้วยระบบ A.M. เท่านั้น การส่งกระจายเสียงในระบบ F.M. ในขณะนั้นยังไม่เป็นที่รู้จักและไม่เป็นที่นิยมของประชาชน สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz เริ่มออกอากาศในระบบ F.M. เป็นแห่งแรก เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2510 ณ อาคารกรมประชาสัมพันธ์ ชั้น 4 ถนนราช

ดำเนิน กำลังเครื่องส่ง 1 กิโลวัตต์ โดยออกอากาศคู่ขนานพร้อมกับระบบ A.M. 891 (ซึ่งดำเนินการในรูปแบบนี้มาจนถึงปัจจุบัน) มีวัตถุประสงค์ เป็นสถานีเพื่อกระจายคลื่นไปยังสถานีวิทยุในระบบ A.M. ของกรมประชาสัมพันธ์ที่ศาลาฯ จนกระทั่ง พ.ศ. 2529 ได้ย้ายทั้งเครื่องส่งและที่ทำการสถานี มาดำเนินการผลิตรายการออกอากาศที่ถนนวิภาวดีรังสิต เขตดินแดง (ประพันธ์ หิรัญพุกภัย, สัมภาษณ์ วันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2557)

การดำเนินการผลิตรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz ในระยะแรกผลิตรายการเพื่อให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน โดยใช้บุคลากรของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยเป็นผู้ผลิตรายการเองและได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาล จนถึงปี 2537 สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เริ่มให้มีการเช่าเวลาเปิดโอกาสให้หน่วยงานและบุคคลภายนอกเข้ามาร่วมผลิตรายการ ได้รับการสนับสนุนค่าบริการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เป็นการหารายได้มาพัฒนาวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ซึ่งรายการที่ร่วมผลิตกับหน่วยงานและบุคคลภายนอกเข้ามาร่วมผลิตรายการ ทางสถานีจะคัดเลือกผู้ดำเนินรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยที่มีความรู้ด้านนั้นๆ เข้ามาร่วมในการดำเนินรายการด้วย เพื่อควบคุมเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ฟัง (ปราณี ศรีสุกใส, สัมภาษณ์ วันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2557)

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz เป็นคลื่นความถี่ 1 ใน 11 คลื่นความถี่ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ มีผู้อำนวยการส่วนกระจายเสียงในประเทศ ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้อำนวยการสถานี บริหารงานและควบคุมการผลิตรายการ โดยมีภารกิจหลักสำคัญ 2 ประการ คือ

(1) ให้บริการข้อมูลข่าวสารความรู้แก่สาธารณชนในระดับชาติ โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ และความสัมพันธ์อันดีระหว่างหน่วยงานของรัฐกับประชาชน รวมทั้งปลูกฝังความสามัคคี และสร้างความสมานฉันท์ของคนในชาติ

(2) สนับสนุนและส่งเสริมการศึกษาในการพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ สังคมแห่งภูมิปัญญา รวมทั้งการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม เอกลักษณ์ความเป็นไทย ความมั่นคงของชาติและความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz มีฐานะเป็นวิทยุกระจายเสียงแห่งชาติ มีบทบาทต่อสังคม คือ การให้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ อย่างถูกต้อง แม่นยำ เป็นกลาง รวดเร็ว และทันเหตุการณ์ มีรายการที่มีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับและสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย สร้างความเข้าใจอันดีระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับประชาชนและประชาชนกับประชาชน สร้างความมั่นคง ความสมานฉันท์หรือสร้างประชาชาติให้เกิดขึ้นในสังคม

ชี้ทางออกให้แก่สังคม และแนะนำในทางที่ถูกต้อง เพื่อการปรับปรุงคุณภาพชีวิตและการพัฒนา ส่งเสริมการพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งภูมิปัญญา สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต การส่งเสริมและรักษาค่านิยมที่ดีในสังคมไทย เช่น การเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม เอกลักษณะความเป็นไทย ความภาคภูมิใจในความเป็นไทย เป็นตัวอย่างที่ดีของสังคมในการใช้ภาษาไทยที่ถูกอักขระวิธี

บทบาทของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz ที่มีต่อสังคม มีดังนี้

(1) ให้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ นำเสนอข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง แม่นยำ และเป็นกลางได้อย่างรวดเร็ว ทันเหตุการณ์ มีรายการที่มีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับและสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

(2) ให้ความบันเทิง ประสานสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมต่างๆ ในสังคมให้เข้าด้วยกัน

(3) ให้ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ วิพากษ์วิจารณ์สังคม สร้างความสมานฉันท์ หรือสร้างประชาคมดีให้เกิดขึ้นในสังคม สร้างความมั่นคงความเข้าใจอันดีระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับประชาชนและประชาชนกับประชาชน

(4) ชี้ทางออกให้แก่สังคม และแนะนำในทางที่ถูกต้อง เพื่อการปรับปรุงคุณภาพชีวิตและการพัฒนา ส่งเสริมการพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งภูมิปัญญา สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

(5) เป็นผู้กลั่นกรองข้อมูล ข่าวสาร ด้วยโลกทัศน์ที่กว้างไกล และคำนึงถึงความมั่นคงของชาติและผลกระทบที่เกิดขึ้นในอนาคตด้วย

(6) เป็นตัวอย่างที่ดีของสังคม เช่น การใช้ภาษาไทยที่ถูกอักขระวิธี

(7) การร่วมคัดค้านพฤติกรรมของคนในสังคมที่ไม่ถูกต้อง แสดงถึงความสัมพันธ์ในการอบรมเผยแพร่นิสัยทางสังคม สร้างความเข้าใจให้กับประชาชนเพื่อให้เกิดความเลื่อมใสในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และการพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่ประชาชนทั่วไป

(8) การส่งเสริมและรักษาค่านิยมที่ดีในสังคมไทย เช่น การเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม เอกลักษณะความเป็นไทย ความภาคภูมิใจในความเป็นไทย

ส่วนกระจายเสียงในประเทศ เป็นผู้รับผิดชอบในการผลิตรายการและควบคุมรายการ ในระบบ F.M. คลื่นความถี่ 92.50 MHz โดยโครงสร้างของส่วนกระจายเสียงในประเทศ แบ่งออกเป็น 3 ฝ่าย ประกอบด้วย ฝ่ายผังรายการและควบคุมรายการ ฝ่ายประสานงานและบริหารเครือข่าย และฝ่ายปฏิบัติการ โดยหน้าที่ของแต่ละฝ่ายมีดังต่อไปนี้

1) ฝ่ายผังรายการและควบคุมรายการ

(1) ด้านวางผังรายการหลักและจัดหาผู้ดำเนินรายการ โดยใช้องค์ประกอบหลายด้านในการกำหนดผัง เช่น ตำรวจพฤติกรรมผู้ฟัง นโยบายผู้บริหาร คู่แข่ง และตามหลักวิชาการ

(2) ด้านบรรจุผังประจำวัน มีการประสานข้อมูลถ่ายทอดเสียง แผนการบรรจุรายการ สปอต สารคดี บทความ และเพลง

(3) ด้านบริหารเวลาออกอากาศ เจ้าหน้าที่จะบริหารเวลาที่ใช้เข้าออกอากาศ มีการตัด เพิ่มเวลาของรายการ และบริหารเวลาให้หน่วยงาน บริษัทได้เช่าเวลาผลิตรายการ ลงสปอต สัมภาษณ์ในรายการ

(4) ด้านแผนงานโครงการความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น เช่น โครงการองค์ความรู้ราชบัณฑิต โดยราชบัณฑิตยสถาน โครงการผลิตและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กรมวิทยาศาสตร์บริการ เป็นต้น

(5) ด้านการตรวจสอบสปอต บทความ และรายการที่ออกอากาศ

2) ฝ่ายปฏิบัติการ

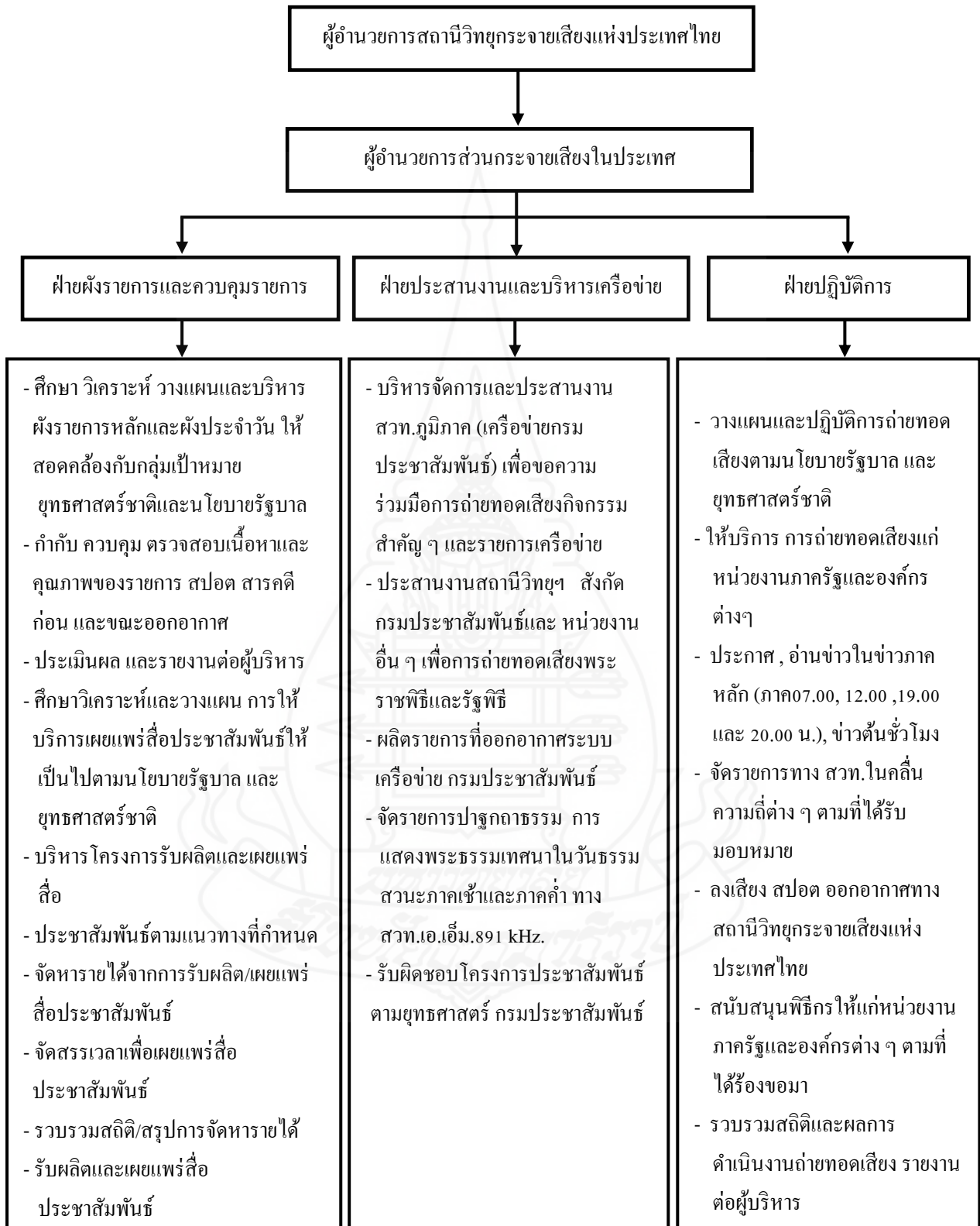
(1) ด้านถ่ายทอดเสียงและพิธีกร โดยมีฝ่ายปฏิบัติการทำหน้าที่ในการถ่ายทอดเสียงพระราชพิธี งานสำคัญด้านต่างๆ การแถลงการณ์ประชุมของคณะรัฐมนตรี การถ่ายทอดการประชุมสภาผู้แทนราษฎร และการประชุมวุฒิสภา

(2) ด้านอ่านข่าว ประกอบด้วย ข่าวภาคบังคับ ข่าวภาคเครือข่ายสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย และข่าวต้นชั่วโมง

3) ฝ่ายประสานงานและบริหารเครือข่าย

(1) ด้านประสานงานเครือข่ายสถานีวิทยุกระจายเสียงในภูมิภาคที่มีอยู่ทั้ง 147 คลื่นความถี่ในการรับสัญญาณการถ่ายทอดเสียง รับผิดชอบ โครงการประชาสัมพันธ์ตามยุทธศาสตร์กรมประชาสัมพันธ์

โครงสร้างส่วนกระจายเสียงในประเทศ

ภาพที่ 2.4 โครงสร้างส่วนกระจายเสียงในประเทศ

ในที่นี้ขอยกตัวอย่างผังรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz ดังนี้

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์							
สวท. FM. 92.5 MHz. / AM. 891 kHz.							
เดือน มกราคม 2557							
เวลา	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์	เสาร์	อาทิตย์
05.00-05.30	ธรรมรับอรุณ						
05.30-06.00	ข่าวยามเช้า						
06.10-06.30	ข่าวยามเช้า						
06.30-07.00	คุยข่าวอาเซียน					* สวัสดิ์อาเซียน	สยามรัลลิก
07.00-08.00	ข่าว / รายงานพิเศษ / สารคดี (ช่วงถ่ายทอดทุกเครือข่าย)						
08.00-08.02	เคารพธงชาติ						
08.02-09.00	บันทึกสถานการณ์					หน้าต่างสังคม	ปาฐกถาธรรม จากฟ้าสู่ดิน
09.10-10.00	เศรษฐกิจไทย	จุดประกาย	เศรษฐกิจไทย	จุดประกาย	เศรษฐกิจไทย	วิเคราะห์เจาะลึก	เดือนภัยใกล้ตัว
	เศรษฐกิจโลก	ขยายประเด็น	เศรษฐกิจโลก	ขยายประเด็น	เศรษฐกิจโลก		
10.10-11.00	เก็บเบี้ยใต้ถุนร้าน					กระแสสังคม	เพื่อชีวิต เพื่อสังคม
11.10-12.00	ค้นหาเสา					คนข่าว เสาความ	
12.00-13.00	ข่าว / รายงานพิเศษ / สารคดี (ช่วงถ่ายทอดทุกเครือข่าย)						
13.00-13.05	หัวทศถิ่นไทย					*เรียนรู้ภาษาอาเซียน	
13.05-14.00						อุ้นฟ้าไอดิน	กปส.ในทศวรรษหน้า
14.10-15.00	*คนไทย หัวใจสีเขียว	แถลงผล ครม.	สร้างสุข เพื่อสุขภาพ	วิถีมักบริหารไทย	*คนไทย หัวใจสีเขียว	คลุกข่าว เสาความ	ศีลรักษาใจ
15.10-16.00	Hot Focus					ชีวิตกับวิทยาศาสตร์	วิทยาการน่ารู้ สุดสัปดาห์
16.10-17.00	สถานการณ์ข่าวทั่วไทย					เพลงผลิบาน	โอกาสเพื่อน้อง
17.10-17.15	*เพลินภาษา ๕ นาที					สังคมดีไม่มีขาย	ร้อยเรื่องมาเล่า
17.15-18.00	หมุ่นตามวัน						
18.00-18.02	เคารพธงชาติ						
18.02-19.00	หมุ่นตามวัน					กฎหมายใกล้ตัว	
19.00-19.30	ข่าว / รายงานพิเศษ / สารคดี (ช่วงถ่ายทอดทุกเครือข่าย)						
19.30-20.00	มันนี่โกด์					กลยุทธ์ สุดยอดความสำเร็จ	สบาย...สบาย หลังข่าว
20.00-20.30	ข่าว / รายงานพิเศษ / สารคดี (ช่วงถ่ายทอดทุกเครือข่าย)						
20.30-21.00	แวดวงกีฬา					*คลังความรู้ คู่แผ่นดิน	วรรณศิลป์ไม่สิ้นสาย
21.10-22.00	ทุกวัย...smile club			สุขภาพทีวีไทย	สาระสารพัน	สังคีตสัมพันธ์	
22.10-23.00	เพื่อนฝัน					ถนนดนตรี	
23.10-24.00							
----- 24.00 น. ปิดสถานี -----							
ข่าวต้นชั่วโมง	06.00 น., 09.00 น., 10.00 น., 11.00 น., 14.00 น., 15.00 น., 16.00 น., 17.00 น., 21.00 น., 22.00 น., 23.00 น.						
1. ผิดตัวเอง							
2. สนับสนุนเวลาให้หน่วยงาน / องค์กรภายนอก							
3. ร่วมผลิตกับหน่วยงานภายนอก และได้รับการสนับสนุนค่าบริการเผยแพร่ ปชส.							
4. ร่วมผลิตกับหน่วยงานภายนอกและได้รับการสนับสนุนค่าบริการเผยแพร่ ปชส. โดย จนท. สวท. ดำเนินรายการ (* คือหน่วยงานราชการ)							

ที่มา: ฝ่ายผังรายการและความคุมรายการ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

มันทนา ศรีเพ็ญประภา (2547) ศึกษาเรื่อง “การจัดผังรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาหลักการจัดทำผังรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการจัดทำผังรายการและแนวทางการพัฒนาการจัดผังรายการให้สามารถเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ การวิจัยพบว่า หลักการจัดผังรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา คือ การยึดนโยบายของคณะกรรมการบริหารสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาเป็นหลัก โดยไม่คำนึงถึงปัจจัยอื่นใด รวมทั้งการไม่ได้นำความได้เปรียบของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา อันได้แก่ การเป็นสื่อมวลชนที่มีทรัพยากรข่าวมากที่สุดมาเป็นหลักในการจัดทำผังและการไม่มีอิสระในการดำเนินการกิจที่เป็นสื่อของฝ่ายนิติบัญญัติได้เต็มที่ แม้ว่าสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาจะเป็นหน่วยงานภายใต้รัฐสภา ซึ่งเป็นหนึ่งในสามองค์กรที่มีอำนาจอธิปไตยตามรัฐธรรมนูญก็ตาม จากการที่รัฐสภายังไม่หลุดพ้นจากฝ่ายบริหารอย่างแท้จริง ทำให้สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาไม่สามารถใช้ความได้เปรียบที่มีอยู่มาจัดผังรายการเพื่อให้ภารกิจของฝ่ายนิติบัญญัติสามารถยึดโยงกับประชาชน สืบเนื่องจากการที่รัฐสภายังต้องของบประมาณจากรัฐบาล ประกอบกับมีนักการเมืองเข้ามาเป็นคณะกรรมการบริหารสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา จึงส่งผลกระทบต่องบประมาณดำเนินการ การจัดจ้างบุคลากร และอำนาจในการบริหารงานในสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา นอกจากนี้ ปัญหาเรื่องวัฒนธรรมองค์กรภายในรัฐสภา ก็เป็นอุปสรรคประการหนึ่งที่ทำให้การจัดผังรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร แนวทางในการพัฒนาผังรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาให้มีประสิทธิภาพการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร จึงควรแก้ปัญหาที่ต้นเหตุด้วยการแยกรัฐสภาให้มีความเป็นอิสระจากฝ่ายบริหารอย่างแท้จริง นอกจากนี้ควรแยกสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาออกจากรัฐสภาด้วย เพื่อป้องกันการแทรกแซงทางการเมือง ควรปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กรให้เจ้าหน้าที่ของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาตระหนักถึงภารกิจหน้าที่ในการเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ ที่มีหน้าที่ในการตรวจสอบฝ่ายบริหาร รวมถึงการจัดผังรายการให้สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา สามารถเชื่อมโยงกับประชาชน เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยแสดงความคิดเห็นผ่านสถานี อันเป็นแนวทางที่จะสนับสนุนการพัฒนาการเมืองต่อไป

สุปราณี ศิริสวัสดิ์ชัย (2543) ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการวางแผนรายการของสถานีวิทยุแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงปัจจัยภายในและภายนอกที่มีผลกระทบต่อการวางแผนรายการที่ออกอากาศทางสถานีวิทยุแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตั้งแต่เริ่มดำเนินการจนถึงปัจจุบัน พบว่า การวางแผนรายการของสถานีวิทยุแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ต้องคำนึงถึงปัจจัยหลายประการ ทั้งภายในและภายนอก คือ 1) ปัจจัยภายใน ได้แก่ นโยบายของสถานีวิทยุแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คุณภาพของบุคลากร ระบบการส่งกระจายเสียงและที่มาของรายการ 2) ปัจจัยภายนอก ได้แก่ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ของหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง สภาพเศรษฐกิจและกลุ่มผู้ฟังเป้าหมาย โดยทั้งปัจจัยภายในและภายนอก ต่างเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อรายการของสถานีทั้งสิ้น จากการวิเคราะห์เห็นว่า ปัจจัยที่สำคัญที่สุดคือ นโยบายของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ข้อเสนอแนะจากการศึกษา มีดังนี้ 1) ควรมีการสำรวจผลการรับฟังรายการของสถานีวิทยุแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการอย่างสม่ำเสมอ 2) หากรายการเป็นรูปแบบเดียวกันทั้งสถานี จะทำให้ทราบกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจนนำไปสู่การหาผู้อุปถัมภ์รายการได้ง่ายขึ้น และหากพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับดูแลกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ....มีผลบังคับใช้ รายการต่างๆ ของสถานีจะเน้นเรื่องสาระความรู้เป็นหลักตามวัตถุประสงค์และนโยบายของมหาวิทยาลัย เพราะได้รับงบประมาณการดำเนินการจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 3) รายการวิชาการควรมีรูปแบบรายการที่ดึงดูดความสนใจผู้ฟังมากกว่านี้

ศุมาลี เดชบุญพบ (2554) ศึกษาเรื่อง “การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดรายการวิทยุกระจายเสียงของศูนย์วิทยพัฒนามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เพชรบุรี” มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาความคิดเห็นของผู้ฟังเกี่ยวกับการจัดรายการวิทยุกระจายเสียง (2) ศึกษาความต้องการของผู้ฟังเกี่ยวกับการจัดรายการวิทยุกระจายเสียง และ (3) ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดรายการวิทยุกระจายเสียงของศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เพชรบุรี กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษา มสธ. จำนวน 377 คน ประชาชนทั่วไป จำนวน 384 คน รวมทั้งสิ้น 761 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดรายการวิทยุกระจายเสียง ของศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เพชรบุรี สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา พบว่า (1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดรายการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อทุกข้ออยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน (2) ความต้องการของผู้ฟังรายการ ได้แก่ ด้านเนื้อหารายการ ต้องการเนื้อหาเกี่ยวกับวิธีการเรียน มสธ. ให้ประสบความสำเร็จ แนวทางการศึกษาต่อ มสธ. และข้อมูลการจัดการเรียนการสอน ส่วนเนื้อหาสาระความรู้เพิ่มเติมความยาวตอนละ 3 – 5 นาที ต้องการความรู้

เกี่ยวกับกฎหมายชาวบ้าน และข้อมูลการประกอบอาชีพ ด้านรูปแบบรายการ ต้องการให้เสนอ ข้อมูล มสธ. สาระความรู้ และเพลง ด้านผู้ดำเนินรายการต้องการ ผู้ดำเนินรายการ 2 คน ด้านวัน เวลาที่จัดรายการ ต้องการให้จัดรายการในวันเสาร์หรือวันอาทิตย์ เวลา 60 นาที ด้านเพลงประกอบ รายการ ต้องการฟังเพลงไทยสากล และเพลงลูกทุ่ง (3) ปัญหาในการรับฟังรายการ ได้แก่ คลื่นวิทยุ ไม่ชัดเจน เวลาที่ออกอากาศไม่ตรงกับความต้องการรับฟัง และเวลาในการจัดรายการน้อยเกินไป ข้อเสนอแนะ ได้แก่ ควรออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย สามารถส่ง กระจายเสียงได้ไกล และครอบคลุมพื้นที่ ควรเพิ่มเวลาในการจัดรายการเป็น 60 นาที และควรจัด รายการออกอากาศในวันเสาร์หรือวันอาทิตย์

สุพัตรา นครสันติภาพ (2543) ศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์รูปแบบรายการกรณีศึกษา: สถานีวิทยุกระจายเสียง เอฟ.เอ็ม. 100.5 เมกะเฮิรตซ์ ขององค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย” มีวัตถุประสงค์เพื่อจะศึกษารูปแบบรายการและวิธีการนำเสนอรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียง เอฟ.เอ็ม. 100.5 เมกะเฮิรตซ์ โดยศึกษาจากผังรายการการนำเสนอประจำวันที่กำหนดไว้ พบว่า ตั้งแต่วันจันทร์ถึงศุกร์ วันเสาร์ วันอาทิตย์ ได้ดำเนินการกระจายเสียงทั้ง 24 ชั่วโมง คิดเป็น 1,440 นาที โดยมีรูปแบบที่นำเสนอ ดังนี้ (1) จำนวนรายการที่นำเสนอมี 47 รายการ รายการที่นำเสนอมากที่สุดคือ รายการสนทนา ร้อยละ 40.43 รายการข่าว ร้อยละ 25.53 การถ่ายทอดข่าวและรายการสารคดี คิดเป็นร้อยละ 6.38 เท่ากัน (2) เนื้อหาของรายการในวันจันทร์ถึงศุกร์ พบว่า รายการประเภท ข่าว ร้อยละ 46.42 รายการสาระความรู้ ร้อยละ 39.29 รายการสาระบันเทิง ร้อยละ 14.29 (3) เนื้อหา รายการวันเสาร์ รายการสาระความรู้ ร้อยละ 48.15 รายการข่าว ร้อยละ 37.04 รายการสาระบันเทิง ร้อยละ 14.81 (4) เนื้อหารายการวันอาทิตย์ รายการข่าว ร้อยละ 44.45 รายการสาระความรู้ ร้อยละ 40.74 รายการสาระบันเทิง ร้อยละ 14.81 รูปแบบรายการทางสถานีวิทยุกระจายเสียง เอฟ.เอ็ม. 100.5 เมกะเฮิรตซ์ ในด้านการนำเสนอข่าวสารความรู้และบริการนั้น ควรเพิ่มรูปแบบการนำเสนอ รายการในลักษณะให้ความรู้และให้ความบันเทิง คือ ผสมผสานระหว่างความรู้และสาระบันเทิง ใน ลักษณะสารคดี และนิตยสารทางอากาศ สาระสลับเพลง เพื่อให้รูปแบบรายการของสถานีเป็นที่ น่าฟังพอใจและเป็นประโยชน์ต่อผู้ฟังมากขึ้น

เสาวลักษณ์ หงส์ทอง (2551) ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการรายการ วิทยุกระจายเสียง “ใจถึงใจ” วัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) พัฒนาการรายการวิทยุกระจายเสียง “ใจถึงใจ” ตั้งแต่เริ่มผลิตรายการภายใต้ชื่อ “เพื่อแผ่นดินไทย” (2520-2549) 2) ปัจจัยภายในและปัจจัย ภายนอก ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อพัฒนาการรายการวิทยุกระจายเสียง “ใจถึงใจ”

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างได้จากการคัดเลือกแบบเจาะจง แบ่งเป็น 4 กลุ่มคือ 1) ผู้ที่มีหน้าที่กำหนดนโยบาย รูปแบบการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง “ใจถึงใจ” 2) ผู้

ที่ต้องดำเนินงานเกี่ยวข้องกับการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง “ใจถึงใจ” 3) ผู้ที่มีประสบการณ์และเคยปฏิบัติงานในรายการวิทยุกระจายเสียง “ใจถึงใจ” และ 4) แหล่งข้อมูลจากเอกสารต่างๆ โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การพรรณนาวิเคราะห์ พบว่า 1) รายการวิทยุกระจายเสียง “ใจถึงใจ” มีพัฒนาการตั้งแต่เริ่มผลิตรายการภายใต้ชื่อ “เพื่อแผ่นดินไทย” ที่ผลิตครั้งแรกใน ปีพุทธศักราช 2520 เน้นการโฆษณาชวนเชื่อแบบคลุมเครือ (การโฆษณาชวนเชื่อแบบสีเทา) เป็นการนำเสนอเนื้อหาส่งเสริมฝ่ายกองทัพ และทำลายฝ่ายตรงข้าม (ลัทธิคอมมิวนิสต์) ต่อมา มีการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลง ในปีพุทธศักราช 2530 โดยการเน้นปฏิบัติการจิตวิทยาและโฆษณาชวนเชื่อแบบเปิดเผย ในเรื่องภารกิจของกองทัพในด้านกิจการพลเรือน (การช่วยเหลือประชาชน) และมีบทความเสริมสร้างความเข้าใจอันดีในหมู่ประชาชนเกี่ยวกับการทำงานของรัฐบาลและให้ประชาชนได้เข้าใจและหันมาสนับสนุนการดำเนินงานของรัฐบาลและภายหลังเหตุการณ์เดือนพฤษภาคม 2535 รายการ “เพื่อแผ่นดินไทย” ปรับเปลี่ยนชื่อเป็นรายการ “ใจถึงใจ” เพื่อหลีกเลี่ยงภาพลักษณ์ที่ได้ชื่อว่าเป็นกระบอกเสียงของกองทัพ โดยเนื้อหาในรายการยังคงเน้นการนำเสนอด้วยบทความ โดยบทความในช่วงเวลาต่อมาเน้นการส่งเสริมสถาบันพระมหากษัตริย์ และภายหลังเหตุการณ์ 19 กันยายน 2549 รายการ “ใจถึงใจ” นำเสนอเนื้อหาในรายการ เน้นการสร้างความเข้าใจต่อบทบาทของกองทัพต่อสถานการณ์ดังกล่าว และเป็นการปฏิบัติจิตวิทยาที่หวังสร้างภาพลักษณ์ของกองทัพให้ดีขึ้นในสายตาประชาชน ปัจจุบันรายการ “ใจถึงใจ” เน้นการวิเคราะห์ข่าวสารต่างๆ ทางสังคม เศรษฐกิจและเทคโนโลยี ตลอดจนภารกิจของทหารทั้ง 3 เหล่าทัพ เสนอสาระความรู้ด้านต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน 2) ปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการของรายการ ประกอบด้วย (1) ปัจจัยภายในองค์กร ได้แก่ นโยบายของผู้บังคับบัญชา (2) ปัจจัยภายนอก ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและสังคม และ (3) ปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อพัฒนาการรายการ “ใจถึงใจ” ไม่เคยเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับรายการที่อยู่ในกรอบแนวคิดการปฏิบัติการจิตวิทยาถือเป็นอุปสรรคสำคัญในการผลิตรายการ โดยรายการจะนำเสนอข่าวสารได้เพียงมุมมองเดียวเท่านั้น รายการ “ใจถึงใจ” ไม่เคยเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับรายการหรือกองทัพเลย และการประชาสัมพันธ์ในรายการ “ใจถึงใจ” บางครั้งไม่อาจแยกได้ชัดเจนว่าเป็นการประชาสัมพันธ์หรือการปฏิบัติการจิตวิทยา หรือการปฏิบัติการข่าวสาร ดังนั้นการปฏิบัติการจิตวิทยาที่เข้มข้นจึงไม่สามารถทำได้ แต่ทำได้เพียงการประชาสัมพันธ์ถึงการปฏิบัติการจิตวิทยาเท่านั้น และรายการ “ใจถึงใจ” ผลิตออกมาในรูปแบบตามใจ “ผู้จัด” มากกว่า “ตามใจผู้ฟัง”

ยุวรัตน์ดา พานทอง (2553) ศึกษาเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการนำเสนอข่าวในรายการข่าวภาคบังคับของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย” มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษา

พฤติกรรมกรรการฟังข่าวภาคบังคับของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย (2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรรการฟังข่าวภาคบังคับของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยกับลักษณะทางประชากร และ (3) เพื่อพัฒนารูปแบบการนำเสนอข่าวในรายการข่าวภาคบังคับของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ให้มีความน่าสนใจและสอดคล้องกับความต้องการของผู้ฟัง การวิจัยเน้นการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่อาศัยข้อมูลเชิงปริมาณ (quantitative data) และข้อมูลเชิงคุณภาพ (qualitative data) โดยข้อมูลเชิงปริมาณได้จากการสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ฟังข่าวในรายการข่าวภาคบังคับของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีอายุ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 400 คน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (multi-stage sampling) ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และสถิติอ้างอิง คือ ค่าไคสแควร์ (chi-square) ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้จากการสัมภาษณ์แบบหยั่งลึก (in-depth interview) ผู้ให้ข้อมูลหลัก 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับข่าววิทยุกระจายเสียง จำนวน 2 คน และกลุ่มผู้บริหารของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จำนวน 5 คน ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ด้วยกระบวนการเชิงอุปนัย (inductive method) พบว่า 1) ผู้ฟังส่วนใหญ่มีพฤติกรรมกรรการฟังข่าว ในรายการข่าวบังคับของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยระดับปานกลาง ฟังขณะขับรถ และมีวัตถุประสงค์ในการฟังเพื่อติดตามสถานการณ์บ้านเมือง 2) อายุและระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรการฟังข่าว ในรายการข่าวภาคบังคับ ส่วนเพศ รายได้ และอาชีพ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรการฟังข่าวในรายการข่าวภาคบังคับของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย 3) รูปแบบการนำเสนอข่าว ในรายการข่าวภาคบังคับของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ควรพัฒนาให้มีความน่าสนใจและสอดคล้องกับความต้องการของผู้ฟัง โดย (1) ควรเพิ่มลีลาการอ่านข่าวในห้องส่ง (2) ให้มีความสำคัญกับเสียงประกอบการในกรรการรายงานข่าว (3) ควรมีนำเสนอข่าวหลากหลายประเภท และหลากหลายวิธีการในกรรการนิตยสารข่าว และ (4) ทั้ง 3 รูปแบบของกรรการนำเสนอข่าว (กรรการอ่านข่าว กรรการรายงานข่าว และนิตยสารข่าว) ควรปรับกรรการนำเสนอในรูปแบบผสมระหว่างความเป็นทางการกับไม่เป็นทางการ เพื่อให้สามารถรักษาความน่าเชื่อถือของข่าว และเข้าถึงผู้ฟังได้อย่างครอบคลุมมากขึ้น

วิษณุ คงสำรวย (2552) ศึกษาเรื่อง “แนวทางการพัฒนาสถานีวิทยุชุมชนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ” การวิจัยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความพึงพอใจ ความต้องการและแนวทางการพัฒนาสถานีวิทยุชุมชนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้รับฟังสถานีวิทยุชุมชนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ จำนวน 400 คน และผู้บริหารสถานี โดยใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือ

ที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา พบว่า ผู้ฟังมีความพึงพอใจต่อรูปแบบรายการประเภทสาระความรู้และรูปแบบรายการประเภทบันเทิง มีการนำเสนอเนื้อหาที่ทันต่อเหตุการณ์ ผู้ดำเนินรายการมีน้ำเสียงชัดเจน สามารถสื่อความหมายได้เป็นอย่างดี รายการมีความเหมาะสมกับระยะเวลาในการจัด สามารถติดตามข่าวสารหรือเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในชุมชนและสร้างความเพลิดเพลินผ่อนคลายอารมณ์ได้ ด้านความต้องการมีส่วนร่วม ผู้รับฟังมีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ต้องการแจ้งข่าวสารกับทางสถานีเพื่อการประชาสัมพันธ์ ต้องการเป็นผู้เลือกและนำเสนอประเด็นในการจัดรายการและต้องการร่วมประเมินผลรายการและปรับปรุงแก้ไขอย่างสม่ำเสมอ ด้านแนวทางการพัฒนา ควรเพิ่มเนื้อหาทางด้านการศึกษา ข่าวสารต่างๆที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัย ปรับปรุงแก้ไขสัญญาณการรับฟัง การประชาสัมพันธ์ และการกระตุ้นให้ผู้ฟังเกิดความสนใจในสถานี และควรเปิดโอกาสให้ผู้ฟังเข้ามามีส่วนร่วมในรายการให้มากขึ้น

ชัยวัฒน์ เพชรทับ (2548) ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารงานวิทยุ : กรณีการบริหารรายการวิทยุในแบบ Format Station” เฉพาะกลุ่มผู้บริหารในองค์กรวิทยุที่ดำเนินการอยู่ในปี พ.ศ. 2548 3 แห่ง คือ บริษัท อสมท. จำกัด (มหาชน) บริษัท สกาย-ไอ เน็ตเวิร์ค จำกัด และกลุ่มบริษัท คลิค เเรดิโอ จำกัดที่ร่วมกับบริษัท วีอาร์วัน จำกัด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลในการบริหารธุรกิจวิทยุในแบบ Format Station เพื่อศึกษาแนวทางและกลยุทธ์ที่ใช้ในสภาวะการแข่งขันในคลื่นวิทยุในแบบ Format Station และเพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยแนวทางและกลยุทธ์ที่มีผลในการบริหารธุรกิจวิทยุในแบบ Format Station ที่นำไปสู่ความสำเร็จของแต่ละบริษัท พบว่าแนวคิดในการบริหารองค์กรผลิตสื่อวิทยุ ซึ่งจะแตกต่างกันไปทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวิสัยทัศน์ และพันธกิจขององค์กร การประกอบธุรกิจขององค์กรผลิตสื่อวิทยุ 3 กลุ่ม โดยแต่ละกลุ่มจะมีสื่ออื่นๆ มากกว่าหนึ่งสื่อ และการบริหารองค์กรมีความแตกต่างกันไป มีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับการทำงานขององค์กรสื่อสารมวลชน การบริหารงานวิทยุในแบบ Format Station ของแต่ละองค์กร พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการทำงาน มีทั้งปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก โดยปัจจัยภายใน ประกอบด้วย ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านเทคโนโลยีผลิตและการออกอากาศ ปัจจัยด้านการลงทุน ปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร ส่วนปัจจัยภายนอก ประกอบด้วย ปัจจัยด้านคู่แข่ง ปัจจัยด้านการตลาด ปัจจัยด้านกฎหมายและระเบียบต่างๆ ปัจจัยด้านแรงกดดันทางสังคม และปัจจัยแวดล้อมอื่นๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการทำงาน เช่น เรื่องวิทยุชุมชนไปรบกวนคลื่นสัญญาณ และปัจจัยที่ความแตกต่างกันของแต่ละองค์กรคือ พันธมิตร ผู้บริโภค และลิขสิทธิ์เพลง องค์กรผลิตสื่อวิทยุทั้ง 3 แห่งที่ศึกษาต่างให้ความสำคัญกับกลยุทธ์ โดยเน้นกลยุทธ์ที่สามารถแข่งขันได้ในสถานการณ์ปัจจุบันและให้

ความสำคัญกับการทำวิจัย เพื่อนำผลนำมาใช้ต่อยอดทางการตลาดให้ประสบผลสำเร็จ กำหนดตำแหน่งและจุดยืนที่ชัดเจน มีการปรับปรุงเนื้อหาและรูปแบบของรายการให้สอดคล้องกับการทำตลาดเชิงรุกมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในส่วนเนื้อหาใหม่ให้เป็นไปตามแนวโน้มของกลุ่มผู้ฟัง ขึ้นอยู่กับวิสัยทัศน์และนโยบายการบริหารของแต่ละสถานี

ฉิมพลีณนุช เอี่ยมตาล (2553) ศึกษาเรื่อง “การนำเสนอรายการวิทยุของสถานีวิทยุกระจายเสียงทหารอากาศ 010 จังหวัดพิษณุโลก” การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ฟังรายการวิทยุของสถานีวิทยุกระจายเสียงทหารอากาศ 010 จังหวัดพิษณุโลก เพื่อกำหนดรายการวิทยุของสถานีวิทยุกระจายเสียงทหารอากาศ 010 จังหวัดพิษณุโลก การวิจัยครั้งนี้มีประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 384 คน โดยแบบสอบถาม และการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขั้นตอนที่ 2 กำหนดรายการวิทยุของสถานีวิทยุทหารอากาศ 010 จังหวัดพิษณุโลก จากเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องกับรายการวิทยุ จำนวน 6 คน ด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ขั้นตอนที่ 3 ประเมินความเป็นไปได้ของรายการวิทยุของสถานีวิทยุกระจายเสียงทหารอากาศ 010 โดยแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า รายการวิทยุที่สอดคล้องกับความต้องการผู้ฟังในระดับมาก ได้แก่ รายการข่าว และรายการเพลงสำหรับการพูดคุยกับผู้ฟัง สนทนา สัมภาษณ์ สารคดี นิติสารทางอากาศ ถาม-ตอบปัญหา ปกิณกะ ละครวิทยุ บรรยายเหตุการณ์ อภิปราย อยู่ในระดับปานกลาง แนวทางการเสนอรายการวิทยุให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ฟัง ดังนี้ รายการพูดคุยกับผู้ฟังเพิ่มการให้ผู้ฟังร่วมแสดงความคิดเห็นในประเด็นสาธารณะ รายการสนทนา เปิดโอกาสให้ผู้ฟังเข้าร่วมสนทนาในประเด็นต่างๆ รายการสัมภาษณ์ มีการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ การสัมภาษณ์แบบกึ่งทางการ และการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ รายการอภิปราย ควรเป็นรายการที่ผู้ร่วมรายการมาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น รายการสารคดีเป็น ผู้บรรยายเป็นผู้เล่าประกอบเทป รายการนิติสารทางอากาศ ประกอบด้วยเรื่องย่อยๆ กันหลายเรื่องหลายรส รายการถาม-ตอบปัญหา เปิดโอกาสให้ผู้ฟังเข้ามาตอบปัญหาในห้องส่ง รายการปกิณกะ เสนอเรื่องราวที่มีประโยชน์ รายการละคร สอดแทรกสาระความรู้ไว้ด้วย รายการบรรยายเหตุการณ์ เน้นรายงานสถานการณ์จากสถานที่จริง ทันเหตุการณ์ แนวทางการกำหนดรายการวิทยุจากการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก รูปแบบรายการวิทยุที่กำหนดมีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้ฟัง

ชลิตา ตรุทัศน์วินท์ (2552) ศึกษาเรื่อง “การเปลี่ยนแปลงจากวิทยุ เอ.เอ็ม. เอฟ.เอ็ม. เป็นวิทยุออนไลน์ กรณีศึกษา การบริหารธุรกิจของสถานีวิทยุออนไลน์ เรดิโอบางกอกคอตเน็ต” มุ่งศึกษาถึงสื่อเดิมที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาเป็นสื่อใหม่ของวิทยุกระจายเสียงในระบบ

เอ.เอ็ม.และเอฟ.เอ็ม.และวิทยุออนไลน์ อีกทั้งสื่อวิทยุออนไลน์ เป็นสื่อที่มีอัตราการเติบโตสูงมากในปัจจุบันและผู้ประกอบการสื่อวิทยุกระจายเสียงในระบบ เอ.เอ็ม.และเอฟ.เอ็ม. ต่างหันมาเพิ่มช่องทางสื่อวิทยุออนไลน์กันมากขึ้นเพื่อเสริมธุรกิจและรองรับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายใหม่ๆ ด้วย จากปรากฏการณ์ของการขยายตัวสื่อวิทยุออนไลน์ ผู้ศึกษาจึงสนใจทำการศึกษา เพื่อทราบถึงการบริหารงาน การดำเนินงานตลอดจนปัจจัย ปัญหา อุปสรรคที่มีผลกระทบต่อการทำธุรกิจสื่อวิทยุออนไลน์ และสามารถนำไปต่อยอดความรู้ในเรื่องสื่อใหม่วิทยุออนไลน์ได้ต่อไป เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ รวบรวมข้อมูล 2 ทาง คือจากเอกสารทางวิชาการและเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ จากกลุ่มตัวอย่างบุคลากรในสถานีสื่อวิทยุออนไลน์ เรดิโอบางกอกตอนเน็ต จำนวน 4 คน ระดับหัวหน้าฝ่าย จากฝ่ายบริหาร ฝ่ายการตลาด ฝ่ายเทคนิคและผลิตรายการ ฝ่ายดำเนินรายการหรือดีเจ ซึ่งเป็นฝ่ายปฏิบัติงานหลักขององค์กรนี้ พบว่า การเปลี่ยนแปลงของสื่อวิทยุระบบเดิม มาเป็นสื่อวิทยุออนไลน์นั้น เนื่องจากการพัฒนาทางเทคโนโลยีและระบบอินเทอร์เน็ต ทำให้สื่อวิทยุมีความก้าวหน้าและมีประสิทธิภาพในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เหนือกว่าเดิม เช่น ผู้ฟังวิทยุกระจายเสียงในระบบ เอ.เอ็ม.และเอฟ.เอ็ม. จะรับสารได้เพียงแค่เสียง แต่หากผู้ฟังฟังวิทยุออนไลน์จะรับสารได้ทั้งที่เป็นเสียง ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหวและสามารถตอบโต้กับทางสถานีได้ทันที มีลักษณะของการปฏิสัมพันธ์กับผู้ฟังมากกว่าสื่อวิทยุในรูปแบบเดิม รวมถึงการมีข้อจำกัดในเรื่องต่างๆ น้อยกว่าเดิม จึงทำให้วิทยุออนไลน์ได้รับความนิยมมากขึ้น ตอบสนองไลฟ์สไตล์ของคนรุ่นใหม่ที่ชอบแสวงหาสิ่งใหม่ๆ และบริโภคสื่อที่ทันสมัย ในส่วนของข้อเสนอแนะ พบว่า สื่อวิทยุออนไลน์ที่เกิดขึ้นเป็นผลมาจากเทคโนโลยี ระบบอินเทอร์เน็ตที่ผสมผสานกับสื่อวิทยุกระจายเสียง เอ.เอ็ม. เอฟ.เอ็ม. จนกลายเป็นสื่อใหม่ขึ้นมา มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะลดปัญหาและข้อจำกัดในการส่งสัญญาณคลื่นวิทยุและข้อจำกัดด้านต่างๆ นอกจากนี้พฤติกรรมในการบริโภคข่าวสารของคนเปลี่ยนไป มีอัตราการใช้อินเทอร์เน็ตมีเพิ่มสูงขึ้น จึงทำให้สื่อวิทยุออนไลน์กลายเป็นช่องทางใหม่ที่นำมาเสริมเข้ากับวิทยุกระจายเสียง เอ.เอ็ม.เอฟ.เอ็ม. ได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้สื่อวิทยุออนไลน์จะมีเว็บไซต์เป็นช่องทางแรกในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย ดังนั้นเว็บไซต์ของสถานีจึงควรมีการพัฒนาและปรับปรุงรูปแบบเว็บไซต์ให้น่าสนใจ นำเสนอรายการเพลงที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายและรายการข้อมูลสาระต่างๆ ที่ทันสมัยและมีประโยชน์ต่อผู้ฟัง การทำกิจกรรมการตลาดและภาพลักษณ์ของสถานี ก็จะมีส่วนช่วยรักษากลุ่มผู้ฟังที่เป็นเป้าหมายและช่วยเพิ่มการลงโฆษณาของผู้อุปถัมภ์มากขึ้น ข้อเสนอแนะด้านสื่อวิทยุออนไลน์ในอนาคต ควรมีการจัดให้ผู้ประกอบการธุรกิจวิทยุออนไลน์ นักวิชาการ สื่อสารมวลชน หรือผู้ที่อยู่ในแวดวงสื่อได้แลกเปลี่ยนความรู้ทัศนคติถึงสื่อใหม่และประสบการณ์ด้านการทำธุรกิจสื่อวิทยุออนไลน์ ทำให้เกิดความรู้มากขึ้น และควรเพิ่มหลักสูตรหรือการศึกษาสื่อใหม่นี้ ตั้งแต่กระบวนการผลิตสื่อ ประสิทธิภาพของสื่อ การนำเสนอ

เนื้อหา เพื่อให้คนรุ่นใหม่นำความรู้ดังกล่าวไปใช้ได้เหมาะสม ข้อเสนอแนะด้านวิชาชีพ ผู้ประกอบการควรมีสำนึกในวิชาชีพและจรรยาบรรณความรับผิดชอบต่อสังคม นำเสนอเนื้อหาที่ ถูกต้องเป็นความจริงไม่บิดเบือน แม้ว่ารูปแบบรายการจะเน้นความบันเทิง แต่ควรมีสารประโยชน์ ต่อผู้ฟังด้วย และรัฐบาล นักวิชาการ นักสื่อสารมวลชนและผู้ที่เกี่ยวข้องควรตระหนักถึงความสำคัญ ในการออกกฎหมายที่สามารถนำมาบังคับและควบคุมสื่อวิทยุออนไลน์อย่างชัดเจน เพื่อให้ ผู้ประกอบการดำเนินธุรกิจอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม ประชาชนผู้รับสารก็จะได้รับ ประโยชน์ตรงนี้ไปด้วย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “แนวทางการพัฒนารายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz” มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์ผังรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz 2) ศึกษาความคิดเห็นของนักวิชาการและนักวิชาชีพเกี่ยวกับรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz และ 3) เสนอแนวทางการพัฒนารายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีการดำเนินงานวิจัย มีดังนี้

1. ประชากร

1.1 ประชากร ได้แก่ ผังรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz ปี 2557

1.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 คน ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง แบ่งเป็น

1.2.1 นักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์ จำนวน 3 คน ได้แก่

1) รองศาสตราจารย์สุมน อยู่สิน อาจารย์ประจำพิเศษ กลุ่มวิทยุกระจายเสียง สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ลักษณา คล้ายแก้ว ผู้อำนวยการหลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต / ผู้อำนวยการสถานีวิทยุชุมชน มหาวิทยาลัยรังสิต

3) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ภัทธีรา สารากรบริรักษ์ อาจารย์ประจำกลุ่มวิชาวิทยุและโทรทัศน์ คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

1.2.2 นักวิชาชีพด้านวิทยุกระจายเสียง จำนวน 3 คน ได้แก่

1) นายธีระพงษ์ โสดาศรี ที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี (อดีตอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์และผู้จัดรายการวิทยุของกรมประชาสัมพันธ์)

2) นายถวัลย์ ไชยรัตน์ ผู้จัดการส่วนพนักงานสัมพันธ์ บริษัท อสมท. จำกัด (มหาชน)/ผู้จัดรายการ สถานีวิทยุ อสมท. โมเดิร์น เรดิโอ

3) นางสาวนันทยา เพ็ชรวัฒนา หัวหน้างานรายการ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย มหาวิทยาลัย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบวิเคราะห์และแบบสัมภาษณ์

2.1 แบบวิเคราะห์ผังรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz ในประเด็น

2.1.1 ประเภทรายการ

2.1.2 รูปแบบรายการ

2.1.3 เนื้อหารายการ

2.1.4 เวลาในการออกอากาศ

2.1.5 ความยาวของรายการ

2.2 แบบสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก แบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ ชื่อ - สกุล ตำแหน่ง /สังกัด

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นของนักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์และนักวิชาชีพด้านวิทยุกระจายเสียงเกี่ยวกับรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz ในประเด็นภาพรวมด้านรายการ ความสอดคล้องระหว่างบทบาทหน้าที่สื่อมวลชน ความเหมาะสมของประเภท รูปแบบ และเนื้อหารายการ

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการพัฒนารายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz

3. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

3.1 ศึกษาตำรา เอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีแหล่งข้อมูลในการค้นคว้า ดังนี้

3.1.1 หนังสือรายงานประจำปี สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ประมวลสาระ เอกสารการสอนและบทความที่เกี่ยวข้องกับวิทยุกระจายเสียง

3.1.2 ฐานข้อมูลบนอินเทอร์เน็ต โครงการเครือข่ายห้องสมุดแห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ สืบค้นฐานข้อมูลเอกสารฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย

3.2 ตรวจสอบความตรงของแบบวิเคราะห์และแบบสัมภาษณ์ โดยอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน คือ รศ.จิราภรณ์ สุวรรณวาทกิจ ผศ.ดร.อัครวรินทร์ อิศรางกูร ณ อยุธยา และอาจารย์ ดร.ณัฐพงษ์ สุขโสต และนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข

4. การรวบรวมข้อมูล

4.1 นำผังรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz มาวิเคราะห์ข้อมูลตามแบบการวิเคราะห์ ในหัวข้อ ประเภทรายการ รูปแบบรายการ เนื้อหารายการ เวลาในการออกอากาศ ความยาวของรายการ

4.2 นำผลการวิเคราะห์ผังรายการให้นักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์ นักวิชาชีพด้านวิทยุกระจายเสียงอ่านเพื่อประกอบการสัมภาษณ์ และนัดหมายสัมภาษณ์ โดยบันทึกการสัมภาษณ์ลงในเครื่องบันทึกเสียง นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาตรวจสอบและถอดคำพูดการสัมภาษณ์จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูล

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 วิเคราะห์ผังรายการจากแบบวิเคราะห์ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา

5.2 สรุปผลการสัมภาษณ์ด้วยการพรรณนาวิเคราะห์

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง “แนวทางการพัฒนารายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz” ได้มีการนำเสนอผลการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ผังรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของนักวิชาการและนักวิชาชีพ เกี่ยวกับรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz

ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนารายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ผังรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz

1.1 ผลวิเคราะห์ผังรายการ

การวิเคราะห์ผังรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz ในประเด็นประเภทรายการ รูปแบบรายการ เนื้อหารายการ เวลาในการออกอากาศ ความยาวรายการ ปรากฏผลดังนี้

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz ออกอากาศทุกวันๆ ละ 19 ชั่วโมง ตั้งแต่เวลา 05.00 -24.00 น. มีการจัดรายการและผลิตรายการทั้งหมด จำนวน 66 รายการ แบ่งออกเป็น ข่าวภาคบังคับ จำนวน 5 รายการ ข่าวสั้นชั่วโมง จำนวน 11 รายการและรายการข่าวสาร ความรู้ สารบันเทิง จำนวน 50 รายการ รวมทั้งสิ้น 66 รายการ เนื้อหารายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz มุ่งเน้นสิ่งที่เป็นข้อมูลข่าวสาร สารความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อพี่น้องประชาชน ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยไปสู่ประชาชนผ่านทางรายการต่างๆ และให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย

1.1.1 การจัดเวลาออกอากาศและกลุ่มเป้าหมาย สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz ได้จัดและผลิตรายการ โดยกำหนดเวลาการออกอากาศให้ตรงกลุ่มเป้าหมายที่รับฟังรายการ ดังนี้

1) ช่วงเวลา 05.00-09.00 น. จัดและผลิตรายการจำนวน 12 รายการ คิดเป็นร้อยละ 18.18 มีกลุ่มเป้าหมายเป็นผู้สูงอายุ ข้าราชการ นักการเมือง กลุ่มคนวัยทำงานขณะเดินทางไปทำงานที่ต้องการรับข่าวสารทุกด้าน ประเภทเนื้อหารายการเกี่ยวกับศาสนา ปรัชญา ศิลปวัฒนธรรม สังคม ข่าวสารที่น่าสนใจ การขยายผลนโยบายของรัฐบาล

2) ช่วงเวลา 09.00-17.00 น. จัดและผลิตรายการจำนวน 31 รายการ คิดเป็นร้อยละ 46.96 มีกลุ่มเป้าหมายกลุ่มคนวัยทำงาน แม่บ้าน ผู้สูงอายุ ประเภทเนื้อหารายการด้านข่าวสาร การเมือง เศรษฐกิจ สังคม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม

3) ช่วงเวลา 17.00-21.00 น. จัดและผลิตรายการจำนวน 14 รายการ คิดเป็นร้อยละ 21.21 มีกลุ่มเป้าหมาย ข้าราชการ นักการเมือง กลุ่มคนวัยทำงานขณะเดินทางกลับบ้าน ประเภทเนื้อหารายการ ข่าวสาร เศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี

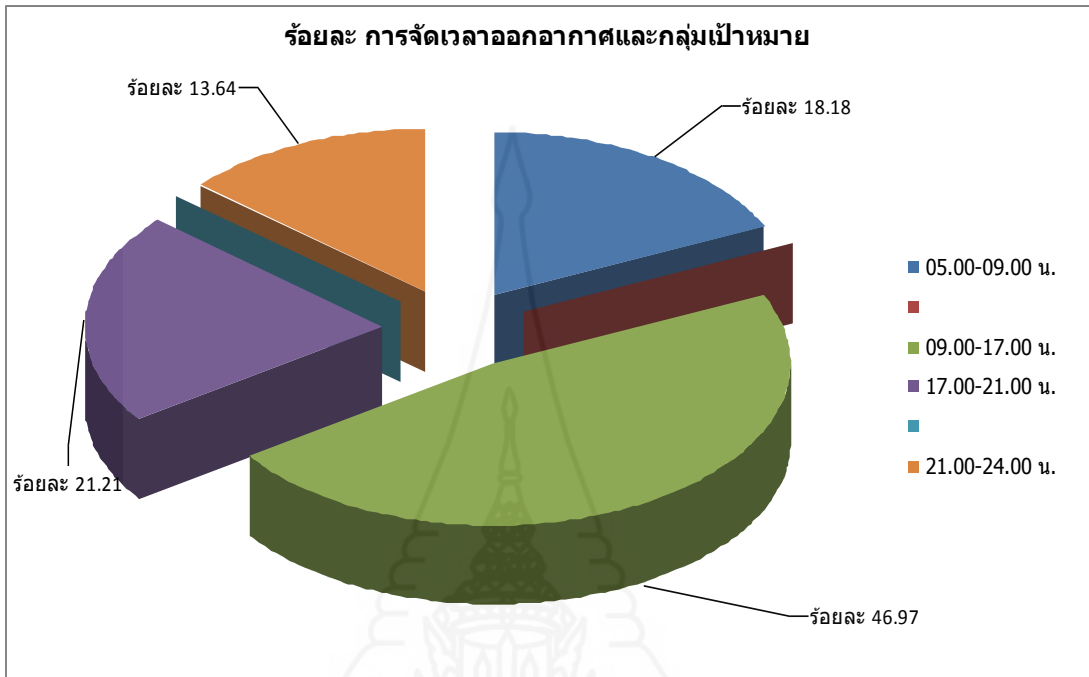
4) ช่วงเวลา 21.00-24.00 น. จัดและผลิตรายการจำนวน 9 รายการ คิดเป็นร้อยละ 13.63 มีกลุ่มเป้าหมาย ครอบครัว คนนอนดึก ประเภท เนื้อหารายการจะเป็นสาระความรู้ แทรกความบันเทิง โดยแต่ละช่วงเวลาจะจัดรายการให้มีเนื้อหาที่สอดคล้องกันตั้งแต่วันจันทร์ถึงศุกร์และวันเสาร์วันอาทิตย์ด้วย

การจัดเวลาออกอากาศและกลุ่มเป้าหมาย สามารถสรุปได้ตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 4.1 แสดงการจัดเวลาออกอากาศและกลุ่มเป้าหมาย

เวลา	ร้อยละ	ผู้ฟังกลุ่มเป้าหมาย
05.00 - 09.00 น.	18.18	ผู้สูงอายุ ข้าราชการ นักการเมือง กลุ่มคนวัยทำงานขณะเดินทางไปทำงานที่ต้องการรับข่าวสารทุกด้าน
09.00 - 17.00 น.	46.97	กลุ่มคนวัยทำงาน แม่บ้าน ผู้สูงอายุ
17.00 - 21.00 น.	21.21	ข้าราชการ นักการเมือง กลุ่มคนวัยทำงานขณะเดินทางกลับบ้าน
21.00 - 24.00 น.	13.64	ครอบครัว คนนอนดึก

การจัดเวลาออกอากาศและกลุ่มเป้าหมายของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz สามารถแสดงเป็นสัดส่วนได้ดังรูปภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 4.1 แสดงสัดส่วนของเวลาออกอากาศของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz

1.1.2 การจัด ประเภท รูปแบบและเนื้อหารายการ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz มีการผลิตรายการโดยจำแนกเป็นประเภท รูปแบบและเนื้อหา รายการ ดังนี้

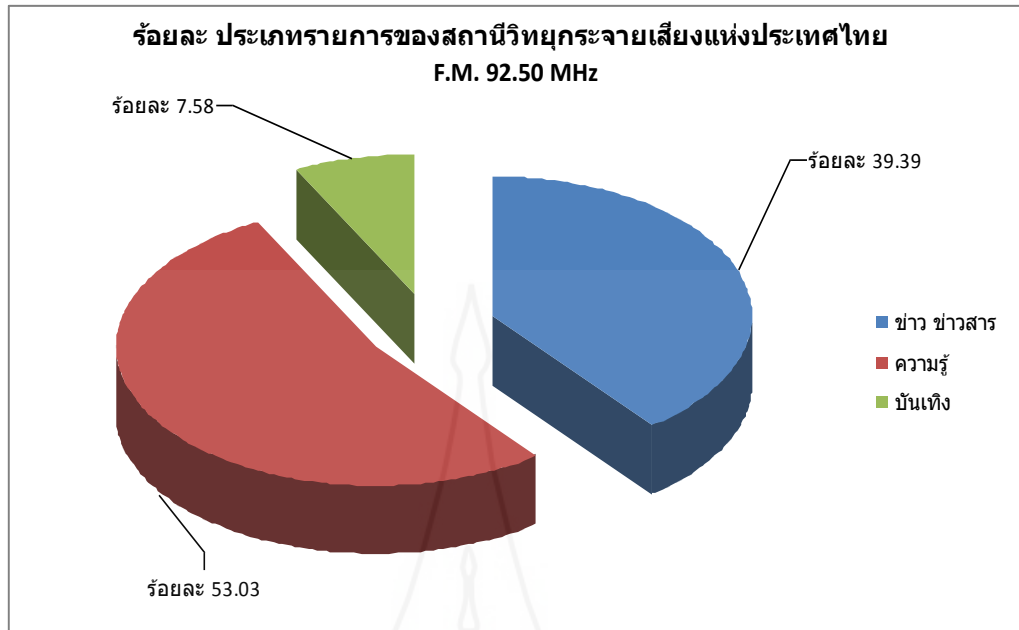
1) **ประเภทรายการ** สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz ผลิตรายการที่มีประเภทรายการ ดังนี้

ข่าว ข่าวสาร จำนวน 26 รายการ คิดเป็นร้อยละ 39.39

ความรู้ จำนวน 35 รายการ คิดเป็นร้อยละ 53.03

บันเทิง จำนวน 5 รายการ คิดเป็นร้อยละ 7.58

ประเภทรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz สามารถแสดงเป็นสัดส่วนได้ ดังรูปภาพต่อไปนี้

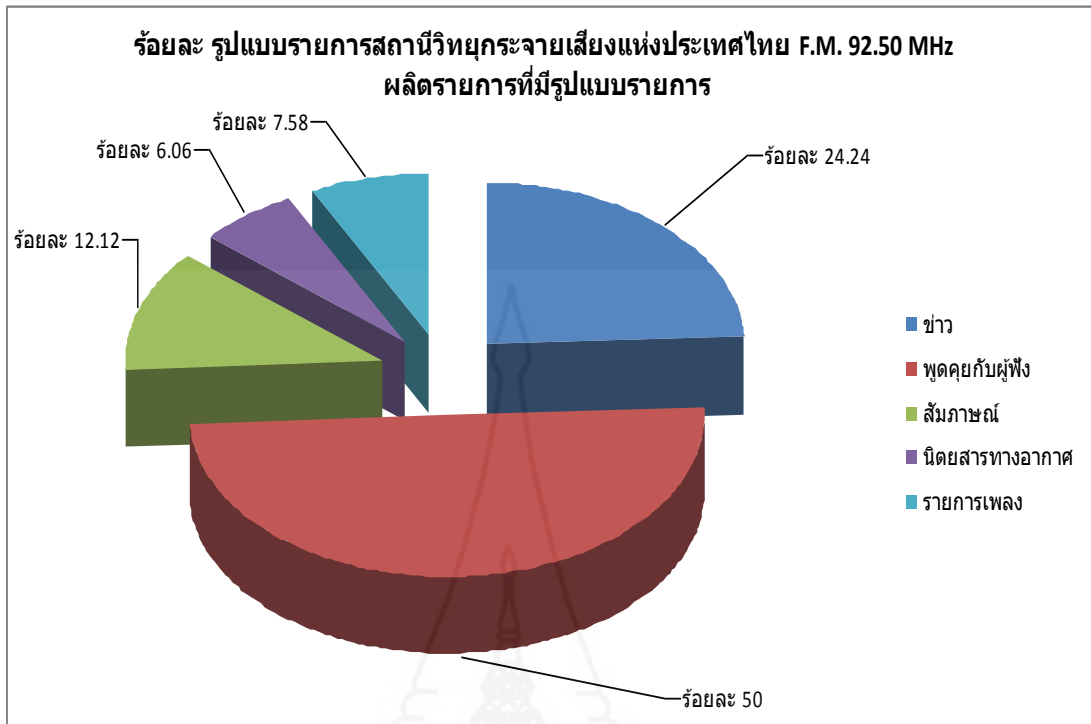

ภาพที่ 4.2 แสดงสัดส่วนของประเภทรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียง
แห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz

2) รูปแบบรายการ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz ผลิตรายการรูปแบบรายการหลากหลาย ดังนี้

ข่าว	จำนวน 16 รายการ คิดเป็นร้อยละ 24.24
พูดคุยกับผู้ฟัง	จำนวน 33 รายการ คิดเป็นร้อยละ 50.00
สัมภาษณ์	จำนวน 8 รายการ คิดเป็นร้อยละ 12.12
นิตยสารทางอากาศ	จำนวน 4 รายการ คิดเป็นร้อยละ 6.06
รายการเพลง	จำนวน 5 รายการ คิดเป็นร้อยละ 7.58

รูปแบบรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz สามารถแสดงได้เป็นสัดส่วนได้ ดังรูปภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 4.3 แสดงสัดส่วนของรูปแบบรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz

3) เนื้อหารายการ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz ผลิตรายการที่มีเนื้อหารายการ ดังนี้

การเมือง เศรษฐกิจ สังคม จำนวน 26 รายการ คิดเป็นร้อยละ 39.39

สังคม จำนวน 4 รายการ คิดเป็นร้อยละ 6.06

เศรษฐกิจ จำนวน 6 รายการ คิดเป็นร้อยละ 9.09

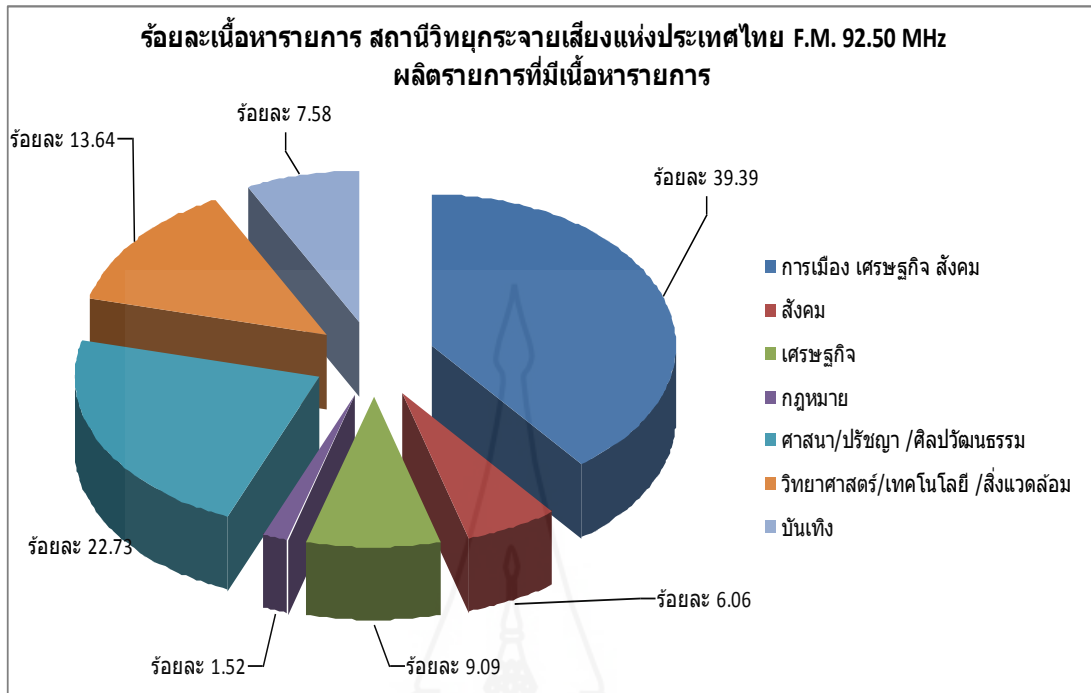
กฎหมาย จำนวน 1 รายการ คิดเป็นร้อยละ 1.51

ศาสนา/ปรัชญา/ศิลปวัฒนธรรม จำนวน 15 รายการ คิดเป็นร้อยละ 22.73

วิทยาศาสตร์/เทคโนโลยี/สิ่งแวดล้อม จำนวน 9 รายการ คิดเป็นร้อยละ 13.64

บันเทิง จำนวน 5 รายการ คิดเป็นร้อยละ 7.58

เนื้อหารายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz สามารถแสดงเป็นสัดส่วนได้ ดังรูปภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 4.4 แสดงสัดส่วนของเนื้อหารายการของสถานีวิทยุกระจายเสียง
แห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz

การจัดประเภท รูปแบบและเนื้อหาของรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz สามารถสรุปได้ตามตาราง ดังนี้

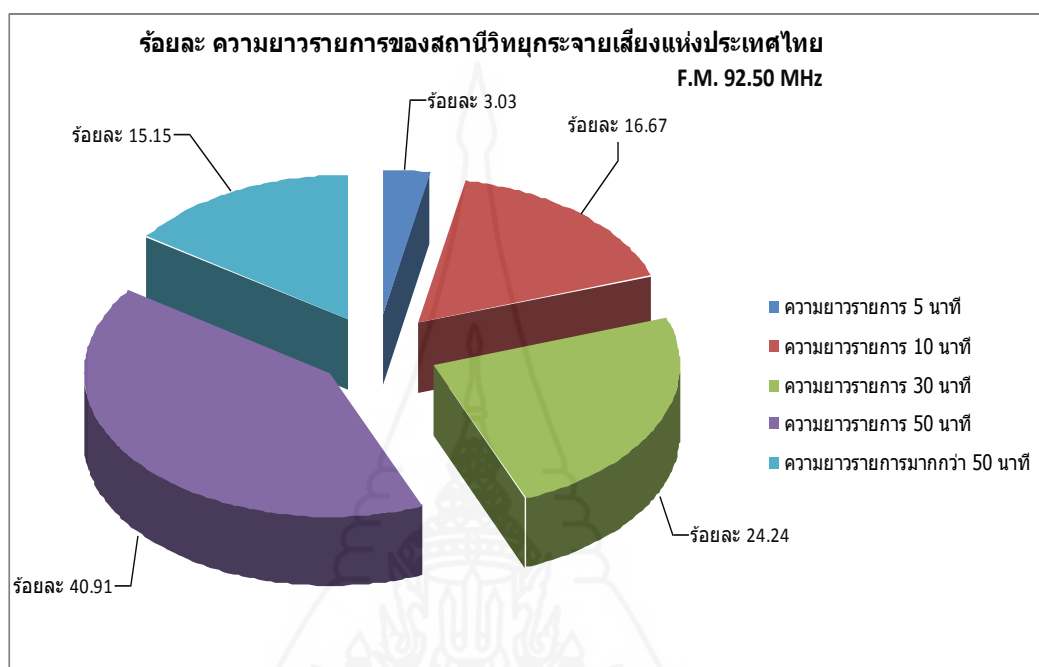
ตารางที่ 4.2 แสดงการจัดประเภท รูปแบบและเนื้อหาของรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz

ประเภท	รูปแบบ		เนื้อหา			
	รูปแบบ	จำนวนรายการ	ร้อยละ	เนื้อหา	จำนวนรายการ	ร้อยละ
ข่าว / ข่าวสาร	ข่าว	16	24.24	การเมือง เศรษฐกิจ สังคม	16	24.24
	พูดคุยกับ ผู้ฟัง	10	15.15	การเมือง เศรษฐกิจ สังคม	10	15.15
ความรู้	พูดคุยกับ	23	34.85	สังคม	4	6.06
	ผู้ฟัง			เศรษฐกิจ	6	9.09
	สัมภาษณ์	8	12.12	กฎหมาย	1	1.51
	นิตยสาร	4	6.06	ศาสนา / ปรัชญา	15	22.73
	ทางอากาศ			ศิลปวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์/ เทคโนโลยี / สิ่งแวดล้อม	9	13.64
บันเทิง	เพลง	5	7.58	บันเทิง	5	7.58

1.1.3 ความยาวรายการ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz ผลิตรายการที่มีความยาวรายการ ดังนี้

- ความยาวรายการ 5 นาที จำนวน 2 รายการ คิดเป็นร้อยละ 3.03
- ความยาวรายการ 10 นาที จำนวน 11 รายการ คิดเป็นร้อยละ 16.67
- ความยาวรายการ 30 นาที จำนวน 16 รายการ คิดเป็นร้อยละ 24.24
- ความยาวรายการ 50 นาที จำนวน 27 รายการ คิดเป็นร้อยละ 40.91

ความยาวรายการมากกว่า 50 นาที จำนวน 10 รายการ คิดเป็นร้อยละ 15.15
ความยาวรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz สามารถแสดงเป็นสัดส่วนได้ ดังรูปภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 4.5 แสดงสัดส่วนความยาวรายการสถานีวิทยุกระจายเสียง
แห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz

ความยาวรายการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz สามารถสรุปได้เป็นตาราง ดังนี้

ตารางที่ 4.3 แสดงความยาวของรายการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz

ความยาวรายการ	ร้อยละ
ความยาว 5 นาที	3.03
ความยาว 10 นาที	16.67
ความยาว 30 นาที	24.24
ความยาว 50 นาที	40.91
ความยาว มากกว่า 50 นาที	15.15

เมื่อวิเคราะห์เพิ่มเติมจะเห็นได้ว่ารายการแต่ละประเภทมีความยาวรายการ
ดังนี้

ตารางที่ 4.4 แสดงความยาวของแต่ละประเภทรายการ

ประเภทรายการ	ความยาวรายการ	จำนวนรายการ
ข่าว /ข่าวสาร	ความยาว 10 นาที	11
	ความยาว 30 นาที	4
	ความยาว 50 นาที	7
	ความยาวมากกว่า 50 นาที	4
ความรู้	ความยาว 5 นาที	2
	ความยาว 30 นาที	12
	ความยาว 50 นาที	17
	ความยาวมากกว่า 50 นาที	4
บันเทิง	ความยาว 50 นาที	3
	ความยาวมากกว่า 50 นาที	2

1.1.4 การผลิตรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50

MHz

1) การผลิตรายการ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz มีผู้รับผิดชอบในการผลิตรายการ 4 แบบ (ฝ่ายผังรายการและควบคุมรายการ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย, 2557) คือ

(1) สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz ผลิตรายการเอง โดยใช้บุคลากรที่เป็นข้าราชการ พนักงานและเจ้าหน้าที่ของส่วนกระจายเสียงในประเทศ ประมาณ ร้อยละ 80 ในการทำหน้าที่เป็นผู้ประกาศและผู้ดำเนินรายการ

(2) สนับสนุนเวลาให้หน่วยงาน/องค์กรภายนอกเข้ามาร่วมผลิตรายการ

(3) ร่วมผลิตรายการกับหน่วยงานภายนอกโดยได้รับการสนับสนุนค่าบริการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

(4) ร่วมผลิตกับส่วนราชการอื่นและหน่วยงานภายนอก ได้รับการสนับสนุนค่าบริการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ โดยมีเจ้าหน้าที่ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz เป็นผู้ดำเนินรายการ ส่วนด้านเทคนิคใช้บุคลากรของส่วนเทคนิค ในการควบคุมด้านเทคนิคในห้องส่งกระจายเสียง และการผลิตข่าว จะมีบุคลากรของส่วนสื่อข่าวและผลิตรายการข่าว ทำหน้าที่บรรณาธิการข่าวและผู้สื่อข่าว โดยมีฝ่ายผังรายการและควบคุมรายการ ส่วนกระจายเสียงในประเทศ จัดผังรายการให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์ชาติ นโยบายของรัฐบาล ผู้บริหารของกรมประชาสัมพันธ์ และการควบคุมตรวจสอบรายการ สารคดี บทความ สปอตก่อนออกอากาศ ให้มีเนื้อหาที่เหมาะสมและการออกเสียงภาษาไทยให้ถูกต้อง

การวิเคราะห์ผู้รับผิดชอบการผลิตรายการ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz ผลิตข่าวและรายการ โดยมีผู้รับผิดชอบในการผลิต 4 แบบ สามารถวิเคราะห์ผู้รับผิดชอบการผลิตรายการ ออกเป็นแผนผังและกำหนดเป็นช่องสีต่างๆ ดังนี้

- 1) ช่องสีม่วง หมายถึง รายการที่สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz ดำเนินการผลิตรายการเองโดยบุคลากรของสถานีทั้งหมด
- 2) ช่องสีน้ำเงิน หมายถึง สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz สนับสนุนเวลาให้กับหน่วยงาน / องค์กรภายนอกเข้ามาร่วมผลิตรายการ
- 3) ช่องสีฟ้า หมายถึง สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz ร่วมผลิตรายการกับหน่วยงานภายนอก
- 4) ช่องสีเขียว หมายถึง สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz ร่วมผลิตกับส่วนราชการอื่นและหน่วยงานภายนอก โดยมีเจ้าหน้าที่ของสถานี เป็นผู้ดำเนินรายการ

ผู้รับผิดชอบการผลิตรายการสามารถแสดงเป็นแผนผัง ได้ดังนี้

เวลา/วัน	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์	เสาร์	อาทิตย์
05.00 - 05.30 น.	ธรรม์รับอรุณ						
05.30 - 06.00 น.	ข่าวยามเช้า ช่วงที่ 1						
06.10 - 06.30 น.	ข่าวยามเช้า ช่วงที่ 2						
06.30 - 07.00 น.	คุยข่าวอาเซียน					สวัสดิ อาเซียน	สยามรำลึก
07.00 - 08.00 น.	ข่าวภาคบังคับ 07.00 น. ช่วงที่ 1 (ถ่ายทอดทุกเครือข่าย) ข่าวภาคบังคับ 07.30 น. ช่วงที่ 2 (เครือข่ายกรมประชาสัมพันธ์)						
08.03 - 09.00 น.	บันทึกสถานการณ์					หน้าต่าง สังคม	ปาฐกถา ธรรม/ จาก ฟ้าสู่ดิน
09.10 - 10.00 น.	เศรษฐกิจ ไทย เศรษฐกิจ โลก	จุด ประกาย ขยาย ประเด็น	เศรษฐกิจ ไทย เศรษฐกิจ โลก	จุด ประกาย ขยาย ประเด็น	เศรษฐกิจ ไทย เศรษฐกิจ โลก	วิเคราะห์ เจาะลึก	เตือนภัย ใกล้ตัว
10.10 - 11.00 น.	เก็บเบาะใต้ถุนร้าน					กระแส สังคม	เพื่อชีวิต เพื่อสังคม
11.10 - 12.00 น.	ค้นหาทำเล					คนข่าวเล่าความ	
12.00 - 13.00 น.	ข่าวภาคบังคับ 12.00 น. (เครือข่ายกรมประชาสัมพันธ์)						
13.00 - 13.05 น.	ทั่วทิศถิ่นไทย					เรียนรู้ภาษาอาเซียน	
13.05 - 14.00 น.						อุ่นฟ้าไอดิน	กปส.ใน ทศวรรษหน้า
14.10 - 15.00 น.	คนไทย หัวใจสี เขียว	แถลงผล กรม.	สร้างสุข เพื่อสุขภาพ	วิถีนัก บริหารไทย	คนไทย หัวใจสี เขียว	คลุกข่าวเล่า ความ	สีรักษาใจ
15.10 - 16.00 น.	Hot Focus					ชีวิตกับ วิทยาศาสตร์	วิทยากรนำ รู้สุดสัปดาห์
16.10 - 17.00 น.	สถานการณ์ข่าวทั่วไทย					เพลงผลิบ	โอกาสเพื่อ น้อง

เวลา/วัน	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์	เสาร์	อาทิตย์
17.00 - 17.05 น.	เพลินภาษา 5 นาที					ตั้งคมติไม่	ร้อยเรื่อง
17.05 - 18.00 น.	หมุนตามวัน					มีชาย	มาแล้ว
18.03 - 19.00 น.						กฎหมายใกล้ตัว	
19.00 - 19.30 น.	ข่าวภาคบังคับ 19.00 (ถ่ายทอดทุกเครือข่าย)						
19.30 - 20.00 น.	มันนี่ใกล้					กลยุทธ์ สุดยอด ความสำเร็จ	สบายๆ หลังข่าว
20.00 - 20.30 น.	ข่าวในพระราชสำนัก						
20.30 - 21.00 น.	แฉดวงกีฬา					คลังความรู้ คู่แผ่นดิน	วรรณศิลป์ ไม่สิ้นสาย
21.10 - 22.00 น.	ทุกวัย smile club			สุขภาพดี วิถีไทย	สาระ สารพัน	ตั้งคิดตั้งพันซ์	
22.10 - 23.00 น.	เพื่อนฝัน					ถนนดนตรี	
23.10 - 24.00 น.							
06.00 น./ 09.00 น./ 10.00 น./ 11.00 น./ 14.00 น./ 15.00 น./ 16.00 น./ 17.00 น./ 21.00 น./ 22.00 น./ 23.00 น.	ข่าวต้นชั่วโมง (11 ช่วง ๆ ละ 10 นาทีต่อวัน)						

ภาพที่ 4.6 แผนผังแสดงผู้รับผิดชอบการผลิตรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียง
แห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MH

สรุปผลการวิเคราะห์ประเภทของรายการ ชื่อรายการ และผู้รับผิดชอบรายการ
ดังนี้

ตารางที่ 4.5 สรุปผลการวิเคราะห์ประเภทของรายการ ชื่อรายการ และผู้รับผิดชอบรายการ

ประเภทรายการ	ชื่อรายการ	ผู้รับผิดชอบการผลิตรายการ	
ข่าว/ข่าวสาร	1. ข่าวภาคบังคับ 07.00 น. (1)	สวท. ดำเนินการผลิตรายการ โดยบุคลากรของสถานี	
	2. ข่าวภาคบังคับ 07.30 น. (2)		
	3. ข่าวภาคบังคับ 12.00 น.		
	4. ข่าวภาคบังคับ 19.00 น.		
	5. ข่าวภาคบังคับ 20.00 น.		
	6.-16. ข่าวต้นชั่วโมง 11 ภาค		
	17. ข่าวยามเช้า		
	18. บันทึกสถานการณ์		
	19. หน้าต่างสังคม		
	20. วิเคราะห์เจาะลึก		
	21. เตือนภัยใกล้ตัว		
	22. สถานการณ์ข่าวทั่วไทย		
	23. หมุนตามวัน		
	1. คนข่าวเล่าความ		ร่วมผลิตรายการกับ
	2. คลุกข่าวเล่าความ		หน่วยงานภายนอก
	3. Hot Focus		

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ประเภทรายการ	ชื่อรายการ	ผู้รับผิดชอบการผลิตรายการ
ความรู้	1. ธรรมรับอรุณ	สวท. ดำเนินการผลิตรายการ โดยบุคลากรของสถานี
	2. สยามรำลึก	
	3. ปาฐกถาธรรม	
	4. จากฟ้าสู่ดิน	
	5. เพื่อชีวิตเพื่อสังคม	
	6. ท้าวทิศถิ่นไทย	
	7. อุ้นฟ้าไอดิน	
	8. กรมประชาสัมพันธ์ในทศวรรษหน้า	
	9. สร้างสุขเพื่อสุขภาพ	
	10. ศีลรักษาใจ	
	11. วิทยาการน่ารู้(สุดสัปดาห์)	
	12. ร้อยเรื่องมาเล่า	
	13. กฎหมายใกล้ตัว	
	14. แวดวงกีฬา	
	15. วรรณศิลป์ไม่สิ้นสาย	
	1. กระแสสังคม	สนับสนุนเวลาให้กับ
	2. โอกาสเพื่อน้อง	หน่วยงาน / องค์กรภายนอก
	1. ชีวิตกับวิทยาศาสตร์	ร่วมผลิตรายการกับ
	2. สังคมดีไม่มีขาย	หน่วยงานภายนอก
	3. กลยุทธ์สุดยอดความสำเร็จ	
	4. สบายๆหลังข่าว	
	5. ทุกวัย...Smile club	

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ประเภทรายการ	ชื่อรายการ	ผู้รับผิดชอบการผลิตรายการ
ความรู้ (ต่อ)	1. คุษข่าวอาเซียน	ร่วมผลิตกับส่วนราชการอื่น และหน่วยงานภายนอก (เจ้าหน้าที่ของสถานี เป็นผู้ ดำเนินรายการ)
	2. สวัสดิ์อาเซียน	
	3. เศรษฐกิจไทยเศรษฐกิจโลก	
	4. จุดประกายขยายประเด็น	
	5. เก็บเบี้ยใต้ถุนร้าน	
	6. คั่นหามาเล่า	
	7. เรียนรู้ภาษาอาเซียน	
	8. คนไทยหัวใจสีเขียว	
	9. วิทยนักรบริหารไทย	
	10. เพลินภาษา 5 นาที	
	11. มั่นใจไก่อัด	
	12. คลังความรู้คู่แผ่นดิน	
	13. สุขภาพดีวิถีไทย	
บันเทิง	1. สารสารพัน	สวท. ดำเนินการผลิตรายการ โดยบุคลากรของสถานี
	2. สังกิตสัมพันธ์	
	3. เพื่อนฝัน	
	4. ถนนคนตรี	
	1. เพลงผลิบาน	ร่วมผลิตรายการกับ หน่วยงานภายนอก

สรุปการวิเคราะห์ ประเภทรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
F.M. 92.50 MHz ผลิต ดังนี้

1) ผลิตรายการประเภทความรู้มากที่สุด จำนวน 35 รายการ แบ่งออกเป็น สวท.
ดำเนินการผลิตรายการโดยบุคลากรของสถานี จำนวน 15 รายการ ร่วมผลิตกับส่วนราชการอื่นและ
หน่วยงานภายนอกโดยเจ้าหน้าที่ของสถานี เป็นผู้ดำเนินรายการ จำนวน 13 รายการ ร่วมผลิต
รายการกับหน่วยงานภายนอก จำนวน 5 รายการ และสนับสนุนเวลาให้กับหน่วยงาน/องค์กร
ภายนอก จำนวน 2 รายการ

2) ผลิตรายการประเภทข่าว ข่าวสาร จำนวน 26 รายการ แบ่งออกเป็น สวท. ดำเนินการผลิตรายการโดยบุคลากรของสถานี จำนวน 23 รายการ ร่วมผลิตรายการกับหน่วยงานภายนอก จำนวน 3 รายการ

3) ผลิตรายการประเภทบันเทิง จำนวน 5 รายการ แบ่งออกเป็น สวท. ดำเนินการผลิตรายการโดยบุคลากรของสถานี จำนวน 4 รายการ ร่วมผลิตรายการกับหน่วยงานภายนอก จำนวน 1 รายการ

1.2 การผลิตข่าวของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz

1.2.1 ผลิตข่าวภาคบังคับ 2 ช่วง คือ เวลา 07.00 – 07.30 น. และเวลา 19.00 – 19.30 น. ข่าวภาคเครือข่ายสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ อีก 3 ช่วง แบ่งเป็นช่วงเวลา 07.30 – 08.00 น. / 12.00 -13.00 น. /20.00 – 20.30 น. มีรายละเอียด ดังนี้

1) *ข่าวภาคบังคับ 07.00 น. (ช่วงที่ 1)* ประเภทรายการ ข่าว /ข่าวสาร รูปแบบรายการ รายการ ข่าวอ่าน เนื้อหารายการ เหตุการณ์ ข่าวการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ออกอากาศทุกวันจันทร์-อาทิตย์ เวลา 07.00 - 07.30 น. ความยาวรายการ 30 นาที /ครั้ง รายละเอียด เนื้อหารายการ เสนอข่าวภาพรวมของประเทศ เช่น นโยบายที่สำคัญของรัฐบาล (ทุกสถานีรับสัญญาณ)

2) *ข่าวภาคบังคับ 07.00 น. (ช่วงที่ 2)* ประเภทรายการข่าว /ข่าวสาร รูปแบบรายการ รายการ ข่าวอ่าน เนื้อหารายการ ข่าวการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ออกอากาศทุกวันจันทร์-อาทิตย์ เวลา 07.30-08.00 น. ความยาวรายการ 30 นาที /ครั้ง รายละเอียด เนื้อหารายการ เสนอข่าวสาร นโยบายของรัฐบาลสำหรับประชาชน โดยเน้นข่าว สถานการณ์ในภูมิภาค

3) *ข่าวภาคบังคับ 12.00 น.* ประเภทรายการข่าว /ข่าวสาร รูปแบบรายการ รายการข่าวอ่าน เนื้อหารายการ ข่าวการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ออกอากาศทุกวันจันทร์-อาทิตย์ เวลา 12.00 - 13.00 น. ความยาวรายการ 60 นาที /ครั้ง รายละเอียด เนื้อหารายการ ข่าวการเมือง เศรษฐกิจ สังคม นโยบายของรัฐบาลสำหรับประชาชน/สถานการณ์ในภูมิภาค

4) *ข่าวภาคบังคับ 19.00 น.* ประเภทรายการ ข่าว /ข่าวสาร รูปแบบรายการ รายการข่าวอ่าน เนื้อหารายการ ข่าวการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ออกอากาศทุกวันจันทร์-อาทิตย์ เวลา 19.00-19.30 น. ความยาวรายการ 30 นาที /ครั้ง รายละเอียด เนื้อหารายการ เหตุการณ์ ภาพรวมของประเทศ เป็นประโยชน์ต่อประชาชน เช่น นโยบายที่สำคัญของรัฐบาล (ทุกสถานีรับสัญญาณ)

5) *ข่าวภาคบังคับ 20.00 น.* ประเภทรายการ ข่าว /ข่าวสาร รูปแบบรายการ รายการข่าวอ่าน เนื้อหารายการ ข่าวในพระราชสำนัก ออกอากาศทุกวันจันทร์-อาทิตย์ เวลา 20.00 - 20.30 น. ความยาวรายการ 30 นาที /ครั้ง รายละเอียด เนื้อหารายการ ข่าวในพระราชสำนัก

1.2.2 ข่าวต้นชั่วโมง 11 ช่วง ๆ ละ 10 นาทีต่อวัน ประเภทรายการ ข่าว/ข่าวสาร รูปแบบรายการ ข่าวอ่าน เนื้อหารายการ ข่าวการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ออกอากาศทุกวันจันทร์ - อาทิตย์ เวลา 06.00 น. /09.00 น. /10.00น. /11.00 น. /14.00 น. /15.00 น. /16.00 น. /17.00 น. /21.00 น. /22.00 น. /23.00 น. ความยาวรายการ 10 นาที /ช่วง /ครั้ง รายละเอียดเนื้อหารายการ ข่าวสาร นโยบายของรัฐบาลสำหรับประชาชนโดยเน้นข่าว สถานการณ์ปัจจุบันและสถานการณ์ในภูมิภาค

1.3 การผลิตรายการ ข่าวสาร ความรู้ บันเทิง ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz

1.3.1 **รายการธรรมรับอรุณ** ดำเนินรายการ โดย พระไพฑูริย์ อภิปัญญา/นางจันทิมา เชยสงวน/นางเตือนใจ สินธุฉกัฏฐิ์ ประเภทรายการความรู้ รูปแบบรายการพูดคุยกับผู้ฟัง เนื้อหารายการ ศาสนา/ปรัชญา/ศิลปวัฒนธรรม ออกอากาศทุกวันอาทิตย์-จันทร์ เวลา 05.00 - 05.30 น. ความยาวรายการ 30 นาที /ครั้ง รายละเอียดเนื้อหารายการ พระเถระชั้นผู้ใหญ่ให้ความรู้เกี่ยวกับธรรมะ เผยแผ่ธรรมะไปสู่พุทธศาสนิกชน/นำเสนอข้อคิดหลักธรรมจากหนังสือของพันเอกปิ่น มุกตกินท์

1.3.2 **รายการข่าวยามเช้า** ดำเนินรายการโดย นายไชยวัฒน์ รัตนประสิทธิ์/นายสัญญา กักดีโพธิ์ ประเภทรายการข่าว ข่าวสาร รูปแบบรายการ พูดคุยกับผู้ฟัง เนื้อหารายการข่าวการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ออกอากาศทุกวันอาทิตย์-จันทร์ เวลา 05.30-06.30 น. ความยาวรายการ 50 นาที /ครั้ง รายละเอียดเนื้อหารายการ ประเด็นข่าว การประชาสัมพันธ์กิจกรรมที่น่าสนใจ ทั้งจากส่วนกลางและภูมิภาคในรอบวัน สัมภาษณ์หน่วยงาน บุคคลที่เกี่ยวข้องกับข่าวสารกิจกรรมที่เกิดขึ้น

1.3.3 **รายการคุยข่าวอาเซียน** ดำเนินรายการโดย นายนิคม แก้วทันคำ ประเภทรายการ ความรู้ รูปแบบรายการนิตยสารทางอากาศ เนื้อหารายการสถานการณ์ เหตุการณ์เศรษฐกิจการเมือง สังคม ออกอากาศทุกวันจันทร์-ศุกร์ เวลา 06.30 – 07.00 น. ความยาวรายการ 30 นาที/ครั้ง รายละเอียดเนื้อหารายการ ข่าวสารที่เกิดขึ้นในภูมิภาคอาเซียน สาระความรู้ในการเตรียมตัวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

1.3.4 **รายการสวัสดิ์อาเซียน** ดำเนินรายการโดย นางพรพรรณ นันทพร ประเภทรายการความรู้ รูปแบบรายการพูดคุยกับผู้ฟัง เนื้อหารายการสังคม ออกอากาศทุกวันเสาร์ เวลา 06.30 – 07.00 น.ความยาวรายการ 30 นาที/ครั้ง รายละเอียดเนื้อหารายการ สาระเกร็ดความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน

1.3.5 **รายการสยามรำลึก** ดำเนินรายการโดย นางสาวมยุรี สุขไย ประเภทรายการความรู้ รูปแบบรายการพูดคุยกับผู้ฟัง เนื้อหารายการศาสนา/ปรัชญา /ศิลปวัฒนธรรม ออกอากาศ

ทุกวันอาทิตย์ เวลา 06.30 – 07.00 น. ความยาวรายการ 30 นาที /ครั้ง รายละเอียดเนื้อหารายการ การเรียบเรียงประวัติและผลงานของบุคคลสำคัญในประเทศเพื่อเผยแพร่เป็นแบบอย่างแก่นุชนรุ่นหลัง

1.3.6 รายการบันทึกสถานการณ์ ดำเนินรายการโดย นางสาวพรพัฒนา สิงคเสลิต/ นายสัญญา ภัคดีโพธิ์ ประเภทรายการข่าว /ข่าวสาร รูปแบบรายการพูดคุยกับผู้ฟัง เนื้อหารายการ ข่าวการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ออกอากาศทุกวันจันทร์-ศุกร์ เวลา 08.02 - 09.00 น. ความยาวรายการ 50 นาที /ครั้ง รายละเอียดเนื้อหารายการ เสนอประเด็นข่าวสำคัญที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน อยู่ในความสนใจของประชาชนทั่วประเทศ และเชิญบุคคลที่เกี่ยวข้องในประเด็นดังกล่าวสัมภาษณ์สดในรายการ ช่วงสุดท้ายเปิดโอกาสให้ผู้ฟังร่วมแสดงความคิดเห็นในรายการ

1.3.7 รายการหน้าต่างสังคม ดำเนินรายการโดย นางสาวชัชศิลป์ คนคล่อง/ นายเอกพงษ์ นบสกุล ประเภทรายการข่าว /ข่าวสาร รูปแบบรายการพูดคุยกับผู้ฟัง เนื้อหารายการ ข่าวการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ออกอากาศทุกวันเสาร์ เวลา 08.02 - 09.00 น. ความยาวรายการ 60 นาที/ครั้ง รายละเอียดเนื้อหารายการ เสนอประเด็นข่าวสำคัญที่เกิดขึ้นในสังคม

1.3.8 รายการปาฐกถาธรรม ประเภทรายการความรู้ รูปแบบรายการพูดคุยกับผู้ฟัง เนื้อหารายการศาสนา/ปรัชญา /ศิลปวัฒนธรรม ออกอากาศทุกวันอาทิตย์ เวลา 08.02 - 08.30 น. ความยาวรายการ 50 นาที /ครั้ง รายละเอียดเนื้อหารายการ พระเถระชั้นผู้ใหญ่ บรรยายธรรมและหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของประชาชน

1.3.9 รายการจากฟ้าสู่ดิน ดำเนินรายการโดย ทีมงานส่วนผลิตรายการ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ประเภทรายการความรู้ รูปแบบรายการพูดคุยกับผู้ฟัง เนื้อหารายการศาสนา/ปรัชญา /ศิลปวัฒนธรรม ออกอากาศทุกวันอาทิตย์ เวลา 08.30 - 09.00 น. ความยาวรายการ 30 นาที/ครั้ง รายละเอียดเนื้อหารายการ นำเสนอพระราชกรณียกิจและพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระบรมวงศานุวงศ์

1.3.10 รายการเศรษฐกิจไทย เศรษฐกิจโลก ดำเนินรายการโดย นายสุชาติ แก้วเพ็ชร ประเภทรายการความรู้ รูปแบบรายการพูดคุยกับผู้ฟัง เนื้อหารายการเศรษฐกิจ ออกอากาศทุกวันจันทร์/พุธ/ศุกร์ เวลา 09.10 - 10.00 น. ความยาวรายการ 50 นาที /ครั้ง รายละเอียดเนื้อหารายการ ให้ความรู้ด้านเศรษฐกิจทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อเพิ่มช่องทางให้กับผู้ประกอบการด้านการตลาดและแนวทางพัฒนาธุรกิจด้านต่างๆ

1.3.11 รายการจุดประกาย ขยายประเด็น ดำเนินรายการโดย นายสุชาติ แก้วเพ็ชร/นายลานบุญ วัฒนกุล ประเภทรายการความรู้ รูปแบบรายการ พูดคุยกับผู้ฟัง เนื้อหารายการเศรษฐกิจ ออกอากาศทุกวันอังคาร/พฤหัสบดี เวลา 08.02 - 09.00 น. ความยาวรายการ 50 นาที /ครั้ง รายละเอียดเนื้อหารายการ ให้ความรู้ด้านข่าวโลกีสติกส์ มีรูปแบบรายการเป็นการ

สัมภาษณ์ผู้บริหารจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เพื่อให้ผู้ประกอบการธุรกิจ และประชาชนทั่วไป ได้ติดตามความเคลื่อนไหว และเป็นการเตรียมตัวตั้งรับและรุกในเชิงธุรกิจอันจะเป็นประโยชน์ในการลดต้นทุนในการประกอบกิจการ

1.3.12 รายการวิเคราะห์เจาะลึก ออกอากาศทุกวันเสาร์ เวลา 09.10 - 09.30 น. ดำเนินรายการโดย นายชินภัทร พุทธชาติ ประเภทรายการข่าว /ข่าวสาร รูปแบบรายการพูดคุยกับผู้ฟัง เนื้อหารายการข่าวการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ความยาวรายการ 30 นาที/ครั้ง รายละเอียดเนื้อหา รายการ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ โฆษณาของรัฐบาล มาตรการและแนวทางการดำเนินงานของรัฐบาลที่มุ่งประโยชน์แก่ประชาชน

1.3.13 รายการเดือนภัยใกล้ตัว ดำเนินรายการโดย นางสาวชัชศิลป์ คนคล่อง ประเภทรายการข่าว/ข่าวสาร รูปแบบรายการพูดคุยกับผู้ฟัง เนื้อหารายการ ข่าวสังคม ออกอากาศทุกวันอาทิตย์ เวลา 09.10 – 10.00 น. ความยาวรายการ 50 นาที /ครั้ง รายละเอียดเนื้อหา รายการ ประเด็นข่าว เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม เพื่อให้ประชาชนได้รับรู้และมีความระมัดระวังในการดำเนินชีวิต

1.3.14 รายการเก็บเบาะใต้ถุนร้าน ดำเนินรายการโดย นายทวีศักดิ์ ราตรีวิจิตร/นางสาวณัชชาธิ์ พัฒนาวงศ์ ประเภทรายการความรู้ รูปแบบรายการสัมภาษณ์ เนื้อหารายการ เศรษฐกิจ ออกอากาศทุกวันจันทร์-ศุกร์ เวลา 10.10 - 11.00 น. ความยาวรายการ 50 นาที /ครั้ง รายละเอียดเนื้อหา รายการ ให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนในการดำเนินชีวิตภายใต้ภาวะเศรษฐกิจ สังคมและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นรอบตัวอย่างรวดเร็ว และนำเสนอนโยบายด้านเศรษฐกิจของรัฐบาลสู่ประชาชน

1.3.15 รายการกระแสสังคม ดำเนินรายการโดยนายวัลลภ ตังคณานุรักษ์ ประเภทรายการความรู้ รูปแบบรายการพูดคุยกับผู้ฟัง เนื้อหารายการสังคม ออกอากาศทุกวันเสาร์ เวลา 10.10 - 11.00 น. ความยาวรายการ 50 นาที /ครั้ง รายละเอียดเนื้อหา รายการ สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน การศึกษา การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และประเด็นปัญหาต่างๆ ที่เป็นความสนใจของสังคม

1.3.16 รายการเพื่อชีวิตเพื่อสังคม ดำเนินรายการโดย นายทรงพล ชูเวช ประเภทรายการความรู้ รูปแบบรายการพูดคุยกับผู้ฟัง เนื้อหารายการสังคม ออกอากาศทุกวันอาทิตย์ เวลา 10.10 - 11.00 น. ความยาวรายการ 50 นาที/ครั้ง รายละเอียดเนื้อหา รายการ นำเสนอข่าวสารนโยบายสำคัญของรัฐบาลด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิตและพัฒนาสังคม นโยบายด้านการป้องกันยาเสพติด แรงงาน เด็ก สตรีและผู้สูงอายุ

1.3.17 รายการค้นหาทำเล ดำเนินรายการโดย นายเอกพงษ์ นบสกุล ประเภท รายการความรู้ รูปแบบรายการพูดคุยกับผู้ฟัง เนื้อหารายการวิทยาศาสตร์/เทคโนโลยี/สิ่งแวดล้อม ออกอากาศทุกวันจันทร์-ศุกร์ เวลา 11.10 - 12.00 น. ความยาวรายการ 50 นาที/ครั้ง รายละเอียด เนื้อหารายการเผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสารของทางราชการเป็นสื่อกลางสร้างความเข้าใจอันดี ระหว่างราชการและประชาชน ส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรมไทยสนับสนุนและเชิดชูผู้กระทำความดีเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีงามให้กับกรมประชาสัมพันธ์และรัฐบาล

1.3.18 รายการคนข่าวเล่าความ ดำเนินรายการโดย นางสาวกุลธิดา ช้วนกุล ประเภทรายการข่าว/ข่าวสาร รูปแบบรายการพูดคุยกับผู้ฟัง เนื้อหารายการข่าวการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ออกอากาศทุกวันเสาร์-อาทิตย์ เวลา 11.10 - 12.00 น. ความยาวรายการ 50 นาที/ครั้ง รายละเอียดเนื้อหารายการ นำเสนอข่าว เหตุการณ์ ประเด็นที่เกิดขึ้นในสังคมในรอบสัปดาห์

1.3.19 รายการทั่วทิศถิ่นไทย ดำเนินรายการโดย นายบรรลิม จินดารัตน์และ ทีมงาน ประเภทรายการความรู้ รูปแบบรายการพูดคุยกับผู้ฟัง เนื้อหารายการวิทยาศาสตร์/เทคโนโลยี/สิ่งแวดล้อม ออกอากาศทุกวันจันทร์-ศุกร์ เวลา 13.00 - 14.00 น. ความยาวรายการ 60 นาที/ครั้ง รายละเอียดเนื้อหารายการนำเสนอประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของไทย อาชีพ การดูแลสุขภาพด้วยภูมิปัญญาไทยที่มีอยู่ดั้งเดิม และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมนำเสนอภูมิปัญญาชาวบ้าน

1.3.20 รายการเรียนรู้ภาษาอาเซียน ดำเนินรายการโดย นายนิคม แก้วทันคำ/นางสาวจรรยาพรณ พลอยเกิด ประเภทรายการความรู้ รูปแบบรายการพูดคุยกับผู้ฟัง เนื้อหารายการ ศาสนา/ปรัชญา/ศิลปวัฒนธรรม ออกอากาศทุกวันเสาร์-อาทิตย์ เวลา 13.00 - 13.05 น. ความยาวรายการ 5 นาที /ครั้ง รายละเอียดเนื้อหารายการความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ภาษาในกลุ่มประเทศอาเซียน

1.3.21 รายการอุ่นฟ้าไอดิน ดำเนินรายการโดย นายทวีศักดิ์ ราตรีวิจิตร/นางฉัตรฤดี กาญจน โอปารศิริ ประเภทรายการความรู้ รูปแบบรายการสัมภาษณ์ เนื้อหารายการ ศาสนา/ปรัชญา/ศิลปวัฒนธรรม ออกอากาศทุกวันเสาร์ เวลา 13.05 - 14.00 น. ความยาวรายการ 55 นาที/ครั้ง รายละเอียดเนื้อหารายการเผยแพร่การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาปรับใช้ในการดำเนินชีวิต อาชีพของประชาชนในท้องถิ่นทั่วประเทศ เพื่อเป็นแบบอย่างในการนำไปปฏิบัติให้ครอบคลุมทั่วประเทศ

1.3.22 รายการกรมประชาสัมพันธ์ในทศวรรษหน้า ดำเนินรายการโดย นาง วโรภาส มังกรพิศม์/นายนิคม แก้วทันคำ ประเภทรายการความรู้ รูปแบบรายการนิตยสารทางอากาศ เนื้อหารายการศาสนา/ปรัชญา/ศิลปวัฒนธรรม ออกอากาศทุกวันอาทิตย์ เวลา 13.05 - 14.00 น. ความยาวรายการ 55 นาที/ครั้ง รายละเอียดเนื้อหารายการ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์ของ

หน่วยงาน นโยบายผู้บริหาร กิจกรรมสำคัญๆ ขององค์กร การปฏิบัติงานของหน่วยงานในสังกัด
กรมประชาสัมพันธ์

1.3.23 รายการคนไทยหัวใจสีเขียว ดำเนินรายการ โดย นายนิคม แก้วทันคำ/
นางสาวปิยธิดา สุขประเสริฐ ประเภทรายการความรู้ รูปแบบรายการพูดคุยกับผู้ฟัง เนื้อหารายการ
วิทยาศาสตร์/เทคโนโลยี/สิ่งแวดล้อม ออกอากาศทุกวันจันทร์กับศุกร์ เวลา 14.10 - 15.00 น. ความ
ยาวรายการ 50 นาที/ครั้ง รายละเอียดเนื้อหารายการรณรงค์ให้ประชาชนอนุรักษ์ฟื้นฟู
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และประชาสัมพันธ์ข่าวสารและกิจกรรมหน่วยงานในสังกัด
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1.3.24 รายการสร้างสุขเพื่อสุขภาพ ดำเนินรายการ โดย นายเอกพงษ์ นบสกุล
ประเภทรายการความรู้ รูปแบบรายการพูดคุยกับผู้ฟัง เนื้อหารายการวิทยาศาสตร์/เทคโนโลยี/
สิ่งแวดล้อม ออกอากาศทุกวันพุธ เวลา 14.10 - 15.00 น. ความยาวรายการ 50 นาที/ครั้ง รายละเอียด
เนื้อหารายการเกร็ดความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ

1.3.25 รายการวิธีนักบริหารไทย ดำเนินรายการ โดย นางปราณี ศรีสุกใส ประเภท
รายการความรู้ รูปแบบรายการสัมภาษณ์ เนื้อหารายการเศรษฐกิจ ออกอากาศทุกวันพฤหัสบดี เวลา
14.10 - 15.00 น. ความยาวรายการ 50 นาที/ครั้ง รายละเอียดเนื้อหารายการ นำเสนอประสบการณ์
และแนวทางการบริหารงาน บริหารธุรกิจของบุคคลในแวดวงอาชีพต่างๆ ที่ประสบความสำเร็จ
เพื่อให้ประชาชนนำไปปรับใช้ในการบริหารงานบริหารธุรกิจ (เน้นแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง)

1.3.26 รายการคลุกข่าวเล่าความ ดำเนินรายการ โดย ทีมงานรายการ ประเภท
รายการข่าว /ข่าวสาร รูปแบบรายการพูดคุยกับผู้ฟัง เนื้อหารายการข่าวการเมือง เศรษฐกิจ สังคม
ออกอากาศทุกวันเสาร์ เวลา 14.10 - 15.00 น. ความยาวของรายการ 50 นาที/ครั้ง รายละเอียดเนื้อหา
รายการ นำเสนอข่าวสารและประเด็นข่าวที่เกิดขึ้นในสัปดาห์

1.3.27 รายการศีลรักษาใจ ดำเนินรายการ โดย นายภูสิต ฐวัชวิเชียร ประเภท
รายการความรู้ รูปแบบรายการพูดคุยกับผู้ฟัง เนื้อหารายการ ศาสนา/ปรัชญา /ศิลปวัฒนธรรม
ออกอากาศทุกวันอาทิตย์ เวลา 14.10-15.00 น. ความยาวรายการ 50 นาที/ครั้ง รายละเอียดเนื้อหา
รายการ การปฏิบัติตนตามหลักธรรม ทางพระพุทธศาสนา เพื่อให้ประชาชนนำไปปฏิบัติ ให้เกิดสติ
สมาธิในการดำรงชีวิต

1.3.28 รายการ Hot Focus ดำเนินรายการ โดย นายจอม เพชรประดับ และ
ทีมงาน Hot Focus ประเภทรายการข่าว /ข่าวสาร รูปแบบรายการพูดคุยกับผู้ฟัง เนื้อหารายการข่าว
การเมือง เศรษฐกิจ สังคม ออกอากาศทุกวันจันทร์-ศุกร์ เวลา 15.10-16.00 น. ความยาวของรายการ

50 นาที / ครั้ง รายละเอียดเนื้อหารายการ นำเสนอข่าวสารและประเด็นร้อนที่เกิดขึ้นในรอบวัน และสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นข่าวที่เกิดขึ้น

1.3.29 รายการชีวิตกับวิทยาศาสตร์ ดำเนินรายการโดย นายฉัตรชัย เครือเสนา/นางสาวสิริหงส์ เกิดสมบุญ ประเภทรายการความรู้ รูปแบบรายการนิเทศสารทางอากาศ เนื้อหารายการวิทยาศาสตร์/เทคโนโลยี/สิ่งแวดล้อม ออกอากาศทุกวันเสาร์ เวลา 15.10-16.00 น. ความยาวรายการ 50 นาที / ครั้ง รายละเอียดเนื้อหารายการความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ผู้ฟังสามารถเข้าใจง่ายโดยแบ่งออกเป็น 3 ช่วง 1) ทักทายนำเสนอข่าวสารด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่น่าสนใจในแต่ละสัปดาห์ 2) เปิดประเด็นสัมภาษณ์นักวิทยาศาสตร์และนักวิจัย 3) ประชาสัมพันธ์ข่าวสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

1.3.30 รายการวิทยากรนำรัฐสุดสัปดาห์ ดำเนินรายการโดย นายทรงพล ชูเวช/นางสาวจรรุพรรณ พลอยเกิด ประเภทรายการความรู้ รูปแบบรายการสัมภาษณ์ เนื้อหารายการวิทยาศาสตร์/เทคโนโลยี/สิ่งแวดล้อม ออกอากาศทุกวันอาทิตย์ เวลา 15.10 - 16.00 น. ความยาวรายการ 50 นาที / ครั้ง รายละเอียดเนื้อหารายการการนำเสนอ ความรู้ สิ่งประดิษฐ์และนวัตกรรมที่เกิดขึ้นใหม่ๆ

1.3.31 รายการสถานการณ์ข่าวทั่วไทย ดำเนินรายการโดย นางสาวชัชศิลป์ คนคล่อง/นายเอกพงษ์ นบสกุล ประเภทรายการข่าว/ข่าวสาร รูปแบบรายการ พูดคุยกับผู้ฟัง เนื้อหารายการข่าวการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ออกอากาศทุกวันจันทร์-ศุกร์ เวลา 16.10 - 17.00 น. ความยาวรายการ 50 นาที / ครั้ง รายละเอียดเนื้อหาการนำเสนอข่าวสารและสรุปสถานการณ์ในรอบวันจากส่วนกลางและส่วนภูมิภาค และสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องในสถานการณ์ข่าวที่เกิดขึ้น

1.3.32 รายการเพลงผลิบ ดำเนินรายการโดย นางทิพวรรณ ปิ่นภิบาล ประเภทรายการบันเทิง รูปแบบรายการรายการเพลง เนื้อหารายการบันเทิง ออกอากาศทุกวันเสาร์ เวลา 16.10 - 17.00 น. ความยาวรายการ 50 นาที / ครั้ง รายละเอียดเนื้อหาการนำเสนอบทเพลงเกร็ดความรู้เกี่ยวกับเพลง ข้อมูลข่าวสารที่น่าสนใจ

1.3.33 รายการโอกาสเพื่อน้อง ดำเนินรายการโดยนายพิสุทธิ ทรัพย์วิจิตร ประเภทรายการความรู้ รูปแบบรายการพูดคุยกับผู้ฟัง เนื้อหารายการศาสนา/ปรัชญา/ศิลปวัฒนธรรม ออกอากาศทุกวันอาทิตย์ เวลา 16.10-17.00 น. ความยาวรายการ 50 นาที / ครั้ง รายละเอียดเนื้อหาการให้ความรู้ด้านดนตรีและการสอนการเล่นเครื่องดนตรีแก่เด็กและเยาวชน กิจกรรมนันทนาการที่เป็นประโยชน์ต่อเยาวชน ส่งเสริม เชิดชูและให้กำลังใจแก่เยาวชนที่ทำความดี

1.3.34 รายการเพลินภาษา 5 นาที ดำเนินรายการโดย นายภูสิต ฐวัชวิเชียร/นางสาวมยุรี สุขไย ประเภทรายการความรู้ รูปแบบรายการพูดคุยกับผู้ฟัง เนื้อหารายการศาสนา/ปรัชญา/ศิลปวัฒนธรรม ออกอากาศทุกวันจันทร์-ศุกร์ เวลา 17.10 - 17.15 น. ความยาวรายการ 5 นาที/ครั้ง รายละเอียดเนื้อหารายการให้ความรู้การใช้ภาษาไทย สำนวนไทยที่ถูกต้องโดยได้รับการสนับสนุนข้อมูลจากราชบัณฑิตยสถาน

1.3.35 รายการหมุนตามวัน ดำเนินรายการโดย นายสัตยญา ภัคดิ์โพธิ์/นายกฤษ รวีวรรณ ประเภทรายการข่าว/ข่าวสาร รูปแบบรายการ พูดคุยกับผู้ฟัง เนื้อหารายการ ข่าวการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ออกอากาศทุกวันจันทร์-ศุกร์ เวลา 17.10 - 19.00 น. ความยาวรายการ 110 นาที/ครั้ง รายละเอียดเนื้อหารายการนำเสนอข่าวที่เกิดขึ้นในแต่ละวันทั้งในประเทศและต่างประเทศ ประเด็นข่าวนโยบายที่สำคัญของรัฐบาล เป็นการรายงานข่าวเชิงวิเคราะห์ข่าว

1.3.36 รายการสังคมดี ไม่มีขาย ดำเนินรายการโดย นายสัตยญาพงษ์ จิราวัฒน์ วัฒนา/ นายทวีพันธ์ อิงคานุสรณ์ ประเภทรายการความรู้ รูปแบบรายการพูดคุยกับผู้ฟัง เนื้อหารายการศาสนา/ปรัชญา/ศิลปวัฒนธรรม ออกอากาศทุกวันเสาร์ เวลา 17.10 - 18.00 น. ความยาวรายการ 50 นาที/ครั้ง รายละเอียดเนื้อหารายการ แนวทางกระตุ้นสังคมให้มีการทำความดีและสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้น พร้อมแนะนำนักเรียนนักศึกษาที่เป็นคนดี มีความกตัญญูต่อเวทีย เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีในสังคม

1.3.37 รายการร้อยเรื่องมาแล้ว ดำเนินรายการโดย นางมุกิตา อิทธิผล/นายเอกพงษ์ นบสกุล ประเภทรายการความรู้ รูปแบบรายการพูดคุยกับผู้ฟัง เนื้อหารายการศาสนา/ปรัชญา/ศิลปวัฒนธรรม ออกอากาศทุกวันอาทิตย์ เวลา 17.10 - 18.00 น. ความยาวรายการ 50 นาที/ครั้ง รายละเอียดเนื้อหารายการ นำหนังสือที่น่าสนใจ และให้ข้อคิดที่ดีต่อการดำเนินชีวิตมาแล้วให้ฟัง พร้อมทั้งการนำความหมายของสำนวนไทยจากราชบัณฑิตยสถานมา อธิบายให้เข้าใจและใช้ให้ถูกต้องตามกาลเทศะ เหมาะสำหรับผู้ฟังทุกกลุ่มเป้าหมาย รับฟังได้ทั้งครอบครัว โดยเฉพาะผู้ที่พิการทางสายตาที่ไม่สามารถอ่านหนังสือได้ หรือผู้สูงอายุ

1.3.38 รายการกฎหมายใกล้ตัว ดำเนินรายการโดย นายนิคม แก้วทันคำ/นายทรงพล ชูเวช ประเภทรายการความรู้ รูปแบบรายการสัมภาษณ์ เนื้อหารายการกฎหมาย ออกอากาศทุกวันเสาร์-อาทิตย์ เวลา 18.00 - 19.00 น. ความยาวรายการ 60 นาที/ครั้ง รายละเอียดเนื้อหารายการ เพื่อให้ความรู้ด้านกฎหมายที่ใกล้ตัวและสำคัญในการดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชนได้ทราบถึงสิทธิหน้าที่ของตนและใช้สิทธิต่างๆ อย่างถูกต้องในฐานะพลเมืองที่ดี รูปแบบรายการ แบ่งออกเป็น 2 ช่วง ในช่วงแรก “คุยเฟื่องเรื่องกฎหมาย” สนทนาปัญหากฎหมาย

ให้ความรู้ด้านกฎหมายในประเด็นที่น่าสนใจ ช่วงที่ 2 “ตอบปัญหากฎหมาย” เปิดให้ผู้ฟังสอบถามปัญหาข้อกฎหมาย

1.3.39 รายการมันนี่ไคด์ ดำเนินรายการโดย นายไชยวัฒน์ รัตนประสิทธิ์/นางสาวศิริธยา แซ่ชีว ประเภทรายการความรู้ รูปแบบรายการพูดคุยกับผู้ฟัง เนื้อหารายการเศรษฐกิจ ออกอากาศทุกวันจันทร์-ศุกร์ เวลา 19.30 - 20.00 น. ความยาวรายการ 30 นาที/ครั้ง รายละเอียดเนื้อหาการนำเสนอความรู้ด้านการลงทุน ภาวะเศรษฐกิจในรอบวัน

1.3.40 รายการกลยุทธ์สุดยอดความสำเร็จ ดำเนินรายการโดย นายนิพนธ์ ลินไชย ประเภทรายการความรู้ รูปแบบรายการสัมภาษณ์ เนื้อหารายการเศรษฐกิจ ออกอากาศทุกวันเสาร์ เวลา 19.30 - 20.00 น. ความยาวรายการ 30 นาที /ครั้ง รายละเอียดเนื้อหาการเสวนาสาระความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่น่าสนใจในปัจจุบัน และการทำธุรกิจของผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จ ผู้ฟังสามารถนำเนื้อหาจากรายการมาเป็นแรงบันดาลใจและพัฒนาการประกอบอาชีพของตนเองได้

1.3.41 รายการสบาย...สบายหลังข่าว ดำเนินรายการโดย นายไพศาล มังกรไชยา ประเภทรายการความรู้ รูปแบบรายการสัมภาษณ์ เนื้อหารายการศาสนา/ปรัชญา/ศิลปวัฒนธรรม ออกอากาศทุกวันอาทิตย์ เวลา 19.30 - 20.00 น. ความยาวรายการ 30 นาที /ครั้ง รายละเอียดเนื้อหาการขอมูลความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม วรรณกรรม บันเทิง

1.3.42 รายการแวดวงกีฬา ดำเนินรายการโดย นายบรรโลม จินดารัตน์ ประเภทรายการความรู้ รูปแบบรายการพูดคุยกับผู้ฟัง เนื้อหารายการวิทยาศาสตร์/เทคโนโลยี/สิ่งแวดล้อม ออกอากาศทุกวันจันทร์-ศุกร์ เวลา 20.30 - 21.00 น. ความยาวรายการ 30 นาที /ครั้ง รายละเอียดเนื้อหาการความเคลื่อนไหวการแข่งขันกีฬาทั้งในประเทศและต่างประเทศรวมทั้งโปรแกรมกีฬา และผลการแข่งขันกีฬาแต่ละวัน

1.3.43 รายการคลังความรู้ คู่แผ่นดิน ดำเนินรายการโดย นางฉัตรฤดี กาญจน-โอฬารศิริ ประเภทรายการความรู้ รูปแบบรายการนิตยสารทางอากาศ เนื้อหารายการศาสนา/ปรัชญา/ศิลปวัฒนธรรม ออกอากาศทุกวันเสาร์ เวลา 20.30 - 21.00 น. ความยาวรายการ 30 นาที /ครั้ง รายละเอียดเนื้อหาการเผยแพร่ความรู้การใช้ภาษาไทย โดยการสัมภาษณ์ภาคสมาชิกของราชบัณฑิตยสถาน นำเสนอรูปแบบในลักษณะละครวิทยุ

1.3.44 รายการวรรณศิลป์ไม่สิ้นสาย ดำเนินรายการโดย นางรัชณี กอไผ่แก้ว ประเภทรายการความรู้ รูปแบบรายการพูดคุยกับผู้ฟัง เนื้อหารายการศาสนา/ปรัชญา/ศิลปวัฒนธรรม ออกอากาศทุกวันอาทิตย์ เวลา 20.30 - 21.00 น. ความยาวรายการ 30 นาที /ครั้ง รายละเอียดเนื้อหาการเสวนาโคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน และบทกวีจากผู้ฟัง

1.3.45 รายการ ทักวีย์...Smile club ดำเนินรายการโดย นางสาวธีรบุษ ยอดนุ่น ประเภทรายการความรู้ รูปแบบรายการพูดคุยกับผู้ฟัง เนื้อหารายการวิทยาศาสตร์/เทคโนโลยี/สิ่งแวดล้อม ออกอากาศทุกวันจันทร์-พุธ เวลา 21.10 - 22.00 น. ความยาวรายการ 50 นาที /ครั้ง รายละเอียดเนื้อหารายการสร้างมุมมองการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณค่า เน้นการสร้างงานอาสา การทำกิจกรรมสาธารณประโยชน์ พร้อมทั้งเปิดสายให้ผู้ฟังสนทนากับนักจิตวิทยาให้คำแนะนำในการดูแลด้านอารมณ์และจิตใจ

1.3.46 รายการสุขภาพดีวิถีไทย ดำเนินรายการโดย นายบรรโลม จินดารัตน์ ประเภทรายการความรู้ รูปแบบรายการสัมภาษณ์ เนื้อหารายการวิทยาศาสตร์/เทคโนโลยี/สิ่งแวดล้อม ออกอากาศทุกวันพฤหัสบดี เวลา 21.10 - 22.00 น. ความยาวรายการ 50 นาที /ครั้ง รายละเอียดเนื้อหารายการแนะนำการรักษาโรคด้วยสมุนไพรไทย ให้คำปรึกษาด้านสุขภาพ

1.3.47 รายการสาระสารพัน ดำเนินรายการโดย นายทรงพล ชูเวช ประเภทรายการบันเทิง รูปแบบรายการรายการเพลง เนื้อหารายการสารบันเทิง ออกอากาศทุกวันศุกร์ เวลา 21.10 - 22.00 น. ความยาวของรายการ 50 นาที /ครั้ง รายละเอียดเนื้อหารายการนำเสนอสาระความรู้เรื่องใกล้ตัวที่เป็นประโยชน์พร้อมทั้งเปิดเพลงลูกทุ่งในอดีต

1.3.48 รายการสังคีตสัมพันธ์ ดำเนินรายการโดย ทีมงานส่วนบริหารการดนตรี สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ประเภทรายการบันเทิง รูปแบบรายการรายการเพลง เนื้อหารายการสารบันเทิง ออกอากาศทุกวันเสาร์-อาทิตย์ เวลา 21.10 - 22.00 น. ความยาวรายการ 50 นาที /ครั้ง รายละเอียดเนื้อหารายการนำเสนอบทเพลงพร้อมประวัติและเพลงดนตรีไทย

1.3.49 รายการเพื่อนฝัน ดำเนินรายการโดย นางจารุลินทร์ มุสิกะพงษ์ ประเภทรายการบันเทิง รูปแบบรายการรายการเพลง เนื้อหารายการสารบันเทิง ออกอากาศทุกวันจันทร์-ศุกร์ เวลา 22.10 - 24.00 น. ความยาวรายการ 100 นาที/ครั้ง รายละเอียดเนื้อหารายการเปิดเพลงพร้อมนำเสนอข้อมูลประวัติของเพลงเก๋ๆ

1.3.50 รายการถนนดนตรี ดำเนินรายการโดย นายพิณโณ รุ่งสมัย ประเภทรายการบันเทิง รูปแบบรายการรายการเพลง เนื้อหารายการสารบันเทิง ออกอากาศทุกวันเสาร์-อาทิตย์ เวลา 22.10 - 24.00 น. ความยาวรายการ 100 นาที /ครั้ง รายละเอียดเนื้อหารายการสาระความรู้จากหนังสือวรรณกรรม บทกวีที่ให้แง่คิดสลับกับบทเพลงเพื่อชีวิต

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz ผลิตข่าวและรายการ โดยสามารถสรุปผู้รับผิดชอบในการผลิต ได้ดังนี้ รายการที่สถานีดำเนินการผลิตรายการเองโดยบุคลากรของสถานีทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 63.64 รายการที่สถานีสนับสนุนเวลาให้กับหน่วยงาน/องค์กรภายนอกเข้ามาร่วมผลิตรายการ คิดเป็นร้อยละ 3.03 รายการที่สถานีร่วมผลิตรายการกับ

หน่วยงานภายนอก คิดเป็นร้อยละ 13.63 รายการที่สถานีร่วมผลิตกับส่วนราชการอื่นและหน่วยงาน
ภายนอก โดยเจ้าหน้าที่ของสถานีเป็นผู้ดำเนินรายการ คิดเป็นร้อยละ 19.67

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของนักวิชาการและนักวิชาชีพเกี่ยวกับรายการของ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz

การศึกษาค้างนี้ ผู้ทำการศึกษาได้สัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) เป็น
ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 คน ได้แก่

1) กลุ่มนักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์ จำนวน 3 คน ดังนี้

(1) รองศาสตราจารย์สุมน อยู่สิน อาจารย์ประจำพิเศษ กลุ่มวิทยุกระจายเสียง
สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

(2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ลักษณ์ คล้ายแก้ว ผู้อำนวยการหลักสูตร
นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต/ผู้อำนวยการสถานีวิทยุชุมชน
มหาวิทยาลัยรังสิต

(3) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ภัทธีรา สารากรบริษัท อาจารย์ประจำกลุ่มวิชาวิทยุและ
โทรทัศน์ คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

2) นักวิชาชีพด้านวิทยุกระจายเสียง จำนวน 3 คน ดังนี้

(1) นายธีระพงษ์ โสดาศรี ที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี (อดีตอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์
และผู้จัดการวิทยุของกรมประชาสัมพันธ์)

(2) นายถวัลย์ ไชยรัตน์ ผู้จัดการส่วนพนักงานสัมพันธ์ บริษัท อสมท. จำกัด
(มหาชน)/ผู้จัดการ สถานีวิทยุ อสมท. โมเดิร์น เรดิโอ

(3) นางสาวนันทยา เพ็ชรวัฒนา หัวหน้างานรายการ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความคิดเห็นของนักวิชาการและนักวิชาชีพด้านนิเทศศาสตร์

2.1 ภาพรวมด้านรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50

MHz

ศุมน อยู่สิน (สัมภาษณ์วันที่ 21 มีนาคม 2557) กล่าวถึงภาพรวมด้านรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz นั้น หากพิจารณาจากผังรายการแล้ว จะเห็นว่าครอบคลุมสัดส่วนของประเภทรายการ รูปแบบและเนื้อหารายการ เป็นผังรายการที่สมบูรณ์ และช่วงเวลาในการนำเสนอรายการก็มีความเหมาะสม สอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้ฟังในแต่ละช่วงเวลา เช่น ช่วงเวลาเช้ามีรายการธรรมะรับอรุณ เพราะเมื่อผู้ฟังตื่นเช้าขึ้นมาก็จะได้ฟังธรรมะ สอนใจ มีรายการข่าว มีการให้ความสำคัญกับประชาคมอาเซียน เพราะมีรายการเกี่ยวกับอาเซียนที่มีความยาวของรายการถึง 30 นาที ซึ่งการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนเป็นสิ่งที่สำคัญ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz ควรจะจัดรายการให้มีหลายช่วงเวลา น่าจะมีเวลาเพิ่มสัก 5-10 นาที ในช่วงเวลาอื่นๆ เนื้อหามันจะเยอะเกินไปและมีช่วงเดียว ควรจะกระจายหากต้องการให้ไปถึงคนหลายกลุ่ม ไม่ควรจะทำให้ความรู้ไปทีเดียวยังหมด การจัดรายการที่มีหลายประเด็นอยู่ในรายการ ผู้ฟังจะจำไม่ได้ และต้องคุกรุ่นเป้าหมายที่จะฟังรายการด้วยว่าใครฟังในช่วงเวลาเช้า ใครฟังตอนสาย หากมีเพียงช่วงเวลาเดียวเหมือนเราละเลยกลุ่มคนฟัง โดยอาจจะมีการสอดแทรกเกร็ดความรู้ สารคดีสั้นมันก็จะทำให้รายการมันน่าสนใจมากขึ้น

ลักขณา คล้ายแก้ว (สัมภาษณ์วันที่ 11 มีนาคม 2557) ได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า ผังรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz ทำออกมาเป็นดับบล็อก บล็อกใหญ่คือ ข่าว ต่อมาคือความรู้ ซึ่งรายการความรู้ให้ความหลากหลายแก่ผู้ฟังมาก จากนั้นเป็นบริการสาธารณะและมีบันเทิงเล็กน้อย มองว่าค่อนข้างสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย การจัดโปรแกรมรายการเป็นบล็อกโปรแกรมมี ช่วงเช้าเป็นกลุ่มเป้าหมายกลุ่มที่เป็นผู้สูงอายุ ข้าราชการ นักการเมือง เป็นกลุ่มคนที่มีความรู้ ในช่วงเวลาสายไปถึงช่วงเวลาดอนเย็น กลุ่มเป้าหมายอาจจะกว้างมากขึ้น แต่ก็สามารถบอกได้ชัดเจนว่าผู้ฟังจะเป็นกลุ่มไหน พอตอนเย็นถึงตอนดึก ก็เริ่มจะมีรายการที่เป็นวาไรตี้ มีความเป็นเอ็นเตอร์เทนเมนท์มากขึ้น เป็นภาคบันเทิงสำหรับคนนอนดึก แต่สิ่งที่กลุ่มเป้าหมายต้องการอาจจะต้องการเนื้อหาที่ลึก ชัดเจน ให้ข้อมูลที่รอบด้าน แต่สิ่งที่มีในผังรายการเป็นแบบโปรแกรมมี คือ ข้อมูลแตกละเอียด ย่อยๆ ไม่ได้มีความลึกของเนื้อหา ไม่ได้เป็นการเจาะลึกหรือการสนทนาในเชิงลึก หรือแม้แต่นโยบายอะไรก็ไม่สามารถคุยในเชิงลึกได้ เมื่อเนื้อหารายการมีความย่อยมีเยอะมาก

สิ่งนี้จะส่งผลทำให้ความสนใจของผู้ฟังที่เป็นกลุ่มเป้าหมายที่กำหนดไว้ นั้น เป็นผู้ฟังที่ไม่มีความสนใจในทุกเรื่อง ผู้ฟังก็จะเลือกเวลาที่เขาสนใจและอยากฟังหรือฟังได้เป็นเรื่องเป็น

รวมมากที่สุด นั่นก็คือช่วงข่าว ทำให้ช่วงเวลาของรายการอื่นๆ ผู้ฟังก็จะทิ้งไป เหมือนกับที่เราจัดรายการแล้ว ผู้ฟังที่สนใจอยากฟังก็เปิดแค่คลื่นของสถานีไว้ แต่ผู้ฟังอาจจะจำไม่ได้เลยว่าช่วงเวลานี้ใครเป็นผู้จัดรายการ เป็นต้น ในแง่ที่จะจำได้คือ ผู้ฟังจะจำแบบกว้างๆ เนื้อหาเป็นอะไร เช่น การคุยข่าว ข่าวเศรษฐกิจ ข่าวการเมือง แต่สิ่งที่ผู้ฟังยากในการจดจำคือ ผู้จัดรายการ ซึ่งสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz มีผู้จัดรายการเยอะมาก ทั้งผู้จัดรายการที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของผู้ฟังอยู่แล้ว และผู้จัดที่ผู้ฟังยังไม่รู้จักและไม่ค่อยคุ้นเคย เมื่อผู้จัดรายการที่เยอะ ก็ยิ่งยากต่อการจดจำเข้าไปอีก โดยผู้ฟังอาจจะฟังเพราะเป็นแฟนของผู้จัดรายการคนนั้น ฟังจากชื่อเสียง ฟังจากผู้จัดรายการที่รู้จัก ฟังจากการชอบสไตล์ลีลาการดำเนินรายการของผู้จัดรายการคนนั้น เป็นต้น ซึ่งเมื่อผู้ฟังชอบสไตล์ของผู้จัดคนนั้น แต่ทางสถานีมีเวลาให้จัดรายการเพียง 15 - 30 นาที มันไม่เต็มอิ่มสำหรับเวลาของรายการวิทยุที่มันไปเร็ว สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz มีศักยภาพ มีความสามารถและแผนงานที่ชัดเจน แต่มองว่าการวางผังรายการแต่ละเอียงมากเกินไป มีความเป็นวไรตี้มากเกินไป

ภทธีรา สารากรบรรณรักษ์ (สัมภาษณ์วันที่ 20 มีนาคม 2557) กล่าวว่า ภาพรวมด้านรายการครอบคลุมพอสมควร แต่ว่า เมื่อเรามาคุยที่พันธกิจ วิสัยทัศน์ และยุทธศาสตร์ ก็พบว่า สถานีต้องเอานโยบายของรัฐบาลมาวางดูว่านโยบายของรัฐเป็นอย่างไรและทำอะไรมาแล้วบ้าง หรือทำอะไรอยู่หรือกำลังจะทำอะไร แล้วเอาตรงนั้นมาเป็นตัวตั้งและมองดูว่าจะทำอย่างไรเพื่อตอบโจทย์ เพราะพันธกิจบอกว่า เพื่อกระจายเสียงสนับสนุนการประชาสัมพันธ์ของรัฐบาลด้านนโยบาย และสะท้อนปัญหาประชาชนสู่รัฐบาล ซึ่งรายการที่สะท้อนปัญหาของประชาชนสู่รัฐบาลนั้น หากทางสถานีมีก็มีค่อนข้างน้อย ขาดรายการที่เกี่ยวกับการเป็นกระบอกเสียงร้องเรียน ซึ่งมองว่าน่าจะมีเพิ่มเติม สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz มีรายการข่าวสารค่อนข้างเยอะ เพราะเป็นวิทยุแห่งประเทศไทย แต่ก็ถือว่าเหมาะสม เพียงแต่อาจจะต้องมีรายการเฉพาะทางมากขึ้น

ธีระพงษ์ โสดาศรี (สัมภาษณ์วันที่ 13 มีนาคม 2557) ให้ความเห็นว่า สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz เป็นสถานีที่มีนโยบายในการตอบสนองนโยบายของรัฐบาลและกรมประชาสัมพันธ์ โดยเฉพาะนโยบายด้านสถาบันพระมหากษัตริย์ มีการเผยแพร่พระราชกรณียกิจ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านเศรษฐกิจ สังคม หรือด้านเด็ก เยาวชน ครอบครัว เป็นไปตามนโยบายและวัตถุประสงค์ที่สถานีได้กำหนดไว้และสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลด้วย โดยรายการของทางสถานีจะเน้นด้านข้อมูลข่าวสาร และรายการบันเทิงซึ่งพอมียังถือว่าในภาพรวมมีความเหมาะสม

ถวัลย์ ไชยรัตน์ (สัมภาษณ์วันที่ 11 มีนาคม 2557) ให้ความเห็นว่า การกิจของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz กรมประชาสัมพันธ์ทำหน้าที่ในการเป็นสื่อที่

จะประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆของรัฐบาล ลักษณะการนำเสนอข้อมูล เป็นการเสนอข้อมูลข่าวสารที่ตอบโจทย์ เรื่องภารกิจการจัดตั้งกรมประชาสัมพันธ์เพื่อเป็นกระบอกเสียงของรัฐบาล มุมมองในด้านเนื้อหารายการ ถือว่ามีรูปแบบรายการที่เน้นเนื้อหาสาระในหลายมิติ ครอบคลุมทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และประชาคมอาเซียน

นันทยา เพ็ชรวัฒนา (สัมภาษณ์วันที่ 18 มีนาคม 2557) กล่าวว่า ภาพรวมด้านรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz ครอบคลุมศาสตร์ทางด้านความรู้ การแบ่งกลุ่มเนื้อหาสาระสำคัญของประเทศไทยได้ดี สิ่งหนึ่งที่มักไม่ค่อยเห็นในคลื่นอื่นๆ คือการจัดผังรายการที่นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ การเผยแพร่พระราชกรณียกิจ ส่วนด้านเศรษฐกิจ การเมือง เป็นหัวใจในการทำข่าว ในการทำรายการก็เป็นประเด็นทางสังคม ย่อยลงไปจากประเด็นสังคม ก็คือ การเมือง เศรษฐกิจ ซึ่งเป็นตัวหล่อเลี้ยงการเป็นอยู่ของชีวิตมนุษย์ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz วางผังรายการที่ให้น้ำหนักจุดนี้มากที่สุด หรือเกาะประเด็นในการเป็นสื่อมวลชนได้ดี มีการแยกรายการที่เกี่ยวกับสังคมออกจากเศรษฐกิจ การเมือง ซึ่งในบางคลื่นรวมกัน นี่คือภาพของการแบ่ง หัวใจของงานสื่อ คือ สังคม เศรษฐกิจ การเมือง มีการแยกรายการข่าวประจำวัน ให้น้ำหนักของประเด็นสังคมที่เป็นกระแส ได้พอสมควร อยู่ในสัดส่วนใกล้เคียงกัน ถือว่าครอบคลุมความต้องการข่าวสารของผู้บริโภคในปัจจุบัน ซึ่งนิยมเสพข่าวสารทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง

สรุปความคิดเห็นของนักวิชาการและนักวิชาชีพในประเด็นภาพรวมด้านรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz ได้ตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 4.6 สรุปความคิดเห็นของนักวิชาการและนักวิชาชีพในประเด็นภาพรวมด้านรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz

ประเด็น	สรุปความคิดเห็น
1. พันธกิจ วิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ นโยบายของสถานี	- การเผยแพร่พระราชกรณียกิจของสถาบันกษัตริย์ - ตอบสนองนโยบายของรัฐบาลและกรมประชาสัมพันธ์ได้ดี - เป็นสื่อประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆของรัฐบาล - ให้ความสำคัญกับประชาคมอาเซียน - รายการที่สะท้อนปัญหาของประชาชนสู่รัฐบาลมีค่อนข้างน้อย ขาดรายการที่เกี่ยวกับการเป็นกระบอกเสียงร้องเรียน

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ประเด็น	สรุปความคิดเห็น
2. การจัดและผลิตรายการ	- ฟังรายการครอบคลุมสัดส่วนของประเภทรายการ รูปแบบ และเนื้อหารายการ - การวางผังรายการละเอียดมาก มีความหลากหลายมากเกินไป - ควรจัดรายการความยาว 5 -10 นาที เกี่ยวกับประเด็นอาเซียน ในช่วงเวลาอื่นๆ ไปถึงคนฟังหลายกลุ่ม - ควรสอดแทรกเกร็ดความรู้ สารคดีสั้น จะทำให้อยากรายการ น่าสนใจมากขึ้น - มีผู้จัดรายการจำนวนมาก ขาดต่อการจดจำของผู้ฟัง ผู้จัดรายการที่มีชื่อเสียงมีเวลาจัดรายการน้อยเกินไป ไม่เต็มอิ่มสำหรับผู้ฟัง - ควรมีรายการเฉพาะทางให้ผู้ฟังมากขึ้น
3. กลุ่มเป้าหมาย	- ฟังรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M.92.50 MHz สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย - กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่เป็นกลุ่มผู้ใหญ่ วัยทำงานที่ต้องการความน่าเชื่อถือจากตัวรายการ - ควรจัดรายการให้เวลาของรายการสอดคล้องกับลักษณะทางประชากรของผู้ฟัง
4. เนื้อหารายการ	- เนื้อหารายการมีความย่อยมาก ส่งผลให้ผู้ฟังที่เป็นกลุ่มเป้าหมายไม่สนใจฟังรายการ - แบ่งเนื้อหารายการ สังคม เศรษฐกิจ การเมือง มีการแยกรายการข่าวประจำวัน ให้นำหนักประเด็นของสังคมที่เป็นกระแสได้พอสมควร ครอบคลุมความต้องการข่าวสารของผู้ฟัง

2.2 ความสอดคล้องระหว่างบทบาทหน้าที่สื่อมวลชนกับรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz

ศุมน อยู่สิน (สัมภาษณ์วันที่ 21 มีนาคม 2557) กล่าวว่า วิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อมวลชนที่ต้องทำหน้าที่ในการเสนอข่าวสาร ให้ความรู้ความบันเทิงและบริการสาธารณะ การจัดการรายการนั้นต้องสอดคล้องกับบทบาทหน้าที่อยู่แล้ว ส่วนรายการไหนจะมีน้ำหนักมากหรือน้อยกว่ากันก็ขึ้นอยู่กับกลุ่มผู้ฟัง ต้องมีการศึกษากลุ่มผู้ฟังว่าต้องการอะไร นอกจากนั้นต้องสอดคล้องกับนโยบาย วัตถุประสงค์ของสถานี ต้องดูว่าสัดส่วนรายการมีความสอดคล้อง สนองนโยบายของสถานีหรือไม่ เมื่อจำแนกตามผังรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz เป็นไปตามบทบาทหน้าที่สื่อมวลชน สอดคล้องกับนโยบายของสถานีและสอดคล้องกับกลุ่มผู้ฟังเป้าหมาย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ฟังที่อยู่ในวัยทำงาน กลุ่มคนฟังจะเป็นคนอายุ 40 ปีขึ้นไป คนหนุ่มสาวไม่ค่อยชอบฟังเพราะรู้สึกเป็นทางการ แต่ผังรายการในช่วงเวลาสาย ที่เป็นเวลาของแม่บ้าน ไม่มีรายการที่เกี่ยวกับแม่บ้าน รายการเกี่ยวกับผู้หญิง หรือถ้าหากมีก็อาจจะมีค่อนข้างน้อย การจัดการรายการและการอ่านข่าวในปัจจุบันรู้สึกว่า มีการปรับน้ำเสียงที่มีความนุ่มนวลขึ้น ต่างจากเมื่อก่อนที่การอ่านข่าว ผู้อ่านมีน้ำเสียงน่าเกรงขามมาก ซึ่งการปรับเปลี่ยนในรูปแบบนี้ถือว่า มีความเหมาะสมดีแล้ว

ลักษณะ คล้ายแก้ว (สัมภาษณ์วันที่ 11 มีนาคม 2557) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนว่า สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz มีบทบาทหน้าที่ที่ต้องดำเนินการตามนโยบาย คือ การให้บริการรัฐสอดคล้องกับการบริการสาธารณะ เห็นได้จากความหลากหลายของรายการที่มีทั้งรายการที่เกี่ยวกับเด็ก เยาวชน กีฬา บันเทิง วิทยาศาสตร์ สิ่งแวดล้อม สังคม เศรษฐกิจ การเมือง ซึ่งถ้าหากเป็นคลื่นวิทยุในเชิงพาณิชย์ ไม่สามารถทำรายการแบบนี้ได้ มีการผลิตรายการที่สอดคล้องตามบทบาทหน้าที่ ทั้งการให้ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ ความบันเทิง แต่จะดูใจผู้ฟังหรือไม่ หากทางสถานีต้องการรักษากลุ่มผู้ฟังเก่าๆ แต่ก็อย่าลืมว่า ผู้ฟังกลุ่มนี้ก็ต้องการแสวงหาอะไรใหม่ๆเหมือนกัน

ภัทธิรา สารากรบริรักษ์ (สัมภาษณ์วันที่ 20 มีนาคม 2557) กล่าวว่า สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz ทำหน้าที่ของการเป็นสื่อมวลชน ค่อนข้างจะครบ มีการให้ข้อมูล มีหน้าที่ในการประชาสัมพันธ์ หน้าที่ในการสอน ถึงแม้ว่าไม่เยอะมากก็ตาม มีรายการบันเทิงเป็นรายการเพลงในตอนกลางคืน ค่อนข้างจะมีหลายหน้าที่ ซึ่งถือว่าทำหน้าที่ในการเป็นสื่อมวลชนได้ครบถ้วน

ธีระพงษ์ โสศาศรี (สัมภาษณ์วันที่ 13 มีนาคม 2557) กล่าวว่า สื่อมวลชนมีบทบาทหน้าที่ในการให้ข้อมูลข่าวสาร ให้การศึกษา วิพากษ์วิจารณ์หรือเสนอแนะ โดยสามารถทำได้ภายใน

กรอบบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชน สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz มีเนื้อหารายการที่ให้ความรู้เกี่ยวกับด้านสังคม สุขภาพอนามัย วิทยาศาสตร์ สิ่งแวดล้อม กีฬา หรือด้านเศรษฐกิจ ความเคลื่อนไหวของสินค้าทั้งในและต่างประเทศหรือพระราชกรณียกิจของสถาบันพระมหากษัตริย์ หรือเด็กและเยาวชน มีการเสนอแนะวิพากษ์วิจารณ์ ภายใต้กรอบและบทบาทของตนเอง สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz ทำหน้าที่ครบถ้วน

ในปัจจุบันเป็นยุคของข้อมูลข่าวสารและการรับรู้ของผู้คน มีสื่อเกิดขึ้นใหม่ ประกอบกับความตื่นตัวของสังคมประชาคมโลกและของประชาชนโดยทั่วไป ก็อาจจะคิดว่าได้ทำหน้าที่ในส่วนที่ตนเองรับผิดชอบได้มากน้อยแค่ไหน โดยเฉพาะการเป็นสื่อมวลชนที่เข้าใจว่าเป็นของรัฐ แต่คนอาจจะแยกไม่ออกว่ารัฐกับรัฐบาลต่างกันอย่างไร อาจจะมองว่าทำหน้าที่เป็นสื่อของรัฐบาลหรือไม่ ซึ่งการเป็นสื่อมวลชนของรัฐนั้นจะประกอบไปด้วย รัฐบาล ประชาชน อำนาจอธิปไตย สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M.92.50 MHz ได้ทำหน้าที่ในส่วนที่กฎกระทรวงได้กำหนดไว้ สามารถทำได้ดีทั้งในแง่ของการตอบสนองนโยบายของรัฐบาลและความต้องการของประชาชน สามารถทำหน้าที่ได้ครบถ้วน เหมาะสมกับบทบาทของสื่อมวลชน ในขณะเดียวกันก็ตอบสนองนโยบายของสถานีโดยมีรายการเป็นตัวชี้วัด เป็นสื่อสองทางที่ได้ความเชื่อถือจากประชาชนมากที่สุดณสื่อปัจจุบัน โดยเห็นได้จากข้อมูลข่าวสารที่ออกไปจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz จะมีบุคลากรที่รับผิดชอบในการดำเนินงาน มีกฎระเบียบ ข้อบังคับ มีจรรยาบรรณและความรับผิดชอบเป็นส่วนสำคัญ

ถวัลย์ ไชยรัตน์ (สัมภาษณ์วันที่ 11 มีนาคม 2557) กล่าวว่า บทบาทของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz สังกัดกรมประชาสัมพันธ์ เป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐบาล เพราะฉะนั้นข่าวสารส่วนใหญ่จะมาจากภาครัฐ การทำหน้าที่สื่อมวลชนถือว่าเป็นสื่อมวลชนเฉพาะกลุ่มที่ทำงานลักษณะแบบนี้ หากเทียบกับภาคเอกชนที่ทำงานด้านสื่อมวลชนอิสระ อาจมีความแตกต่างกัน โดยสื่อมวลชนอิสระอาจจะมีการวิเคราะห์ แสดงความเห็นที่อาจจะไปกระทบต่อการทำงานของรัฐบาลได้ หรืออาจจะทำให้เกิดข้อคิดเห็นที่แตกต่างจากรัฐบาล แต่สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz อาจจะมีข้อจำกัด และต้องมีความระมัดระวังในการทำหน้าที่สื่อ แต่ก็ถือว่าบทบาทหน้าที่ ภารกิจของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz ในการทำหน้าที่สื่อมวลชนนั้นทำหน้าที่ได้ถูกต้องตามบทบาทของตนเอง

นันทยา เพ็ชรวัฒนา (สัมภาษณ์วันที่ 18 มีนาคม 2557) กล่าวว่า การจัดผังรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz สามารถทำงานตามบทบาทของสื่อได้อย่างเต็มที่ มีการแบ่งสัดส่วนของข่าว 1 ใน 4 ของรายการทั้งหมด เป็นพื้นที่ที่เอื้อต่อการทำหน้าที่ของสื่อมวลชน ซึ่งแล้วแต่ว่าในแต่ละวันมีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้น ทั้งข่าวสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สัดส่วนผังรายการอีก 75 เปอร์เซ็นต์ เป็นเรื่องของรายการ มีการแบ่งหมวดสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ซึ่งข้อมูลมันเชื่อมกันได้ สามารถนำมาขยายผลในเชิงลึกในรายการได้ ทำให้การทำหน้าที่ในบทบาทของสื่อมวลชนสอดคล้องกับการทำงาน

สรุปความคิดเห็นของนักวิชาการและนักวิชาชีพในประเด็นความสอดคล้องระหว่างบทบาทหน้าที่สื่อมวลชนกับรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz ได้ตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 4.7 สรุปความคิดเห็นของนักวิชาการและนักวิชาชีพในประเด็นความสอดคล้องระหว่างบทบาทหน้าที่สื่อมวลชนกับรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz

ประเด็น	สรุปความคิดเห็น
- การปฏิบัติงานสอดคล้องกับบทบาทหน้าที่สื่อมวลชน	- การจัดผังรายการมีความสอดคล้องกับบทบาทของสื่อมวลชน คือ การให้ข่าว ข่าวสาร ความรู้ บันเทิงและบริการสาธารณะ โดยทำหน้าที่การเป็นสื่อมวลชนได้ครบถ้วน ดำเนินการตามนโยบาย คือ นโยบายของรัฐบาล สถานีและความต้องการของกลุ่มผู้ฟังเป้าหมาย นอกจากนี้แล้วยังสอดคล้องกับกฎกระทรวงที่กำหนดไว้ ทั้งในแง่ของการตอบสนองนโยบายของรัฐบาลและความต้องการของประชาชนและบุคลากร มีกฎระเบียบ ข้อบังคับ จริยธรรม และความรับผิดชอบต่อสูง

2.3 ความเหมาะสมของประเภทรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

F.M. 92.50 MHz

สุมน อยู่สิน (สัมภาษณ์วันที่ 21 มีนาคม 2557) ให้ความเห็นว่า สำนักงาน กสทช. กำหนดให้สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz เป็นประเภทบริการสาธารณะ ต้องมีรายการประเภทข่าวสารและความรู้ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 และอื่นๆ ไม่เกิน ร้อยละ 30 ซึ่งรายการบันเทิงของสถานีจะมีน้อยมาก ซึ่งรายการที่มีอยู่นั้นน่าจะเป็นประเภทรายการสาระบันเทิงมากกว่า และรายการบันเทิงของสถานีค่อนข้างแตกต่างจากสถานีอื่น มีการจัดทำเป็นเอกลักษณ์ รักษาภาพลักษณ์ของการเป็นสถานีวิทยุแห่งชาติด้วย

ลักษณะ คล้ายแก้ว (สัมภาษณ์วันที่ 11 มีนาคม 2557) ได้ให้ความเห็นว่า การจัดรายการในประเภทรายการข่าวสารในรูปแบบพูดคุยกับผู้ฟังเป็นรายการทอล์ค ซึ่งปกติแล้วรายการทอล์ค ผู้ฟังจะจำชื่อรายการและการนำเสนอเนื้อหาสาระจากตัวของผู้จัดรายการเป็นหลักและติดตามรับฟังจากการชื่นชอบในตัวของผู้จัดรายการ และต้องมีเวลาในการจัดรายการที่นานพอสมควร ซึ่งการจัดรายการประเภทนี้ การจัดรายการมีความยาวของรายการที่เหมาะสมอยู่ที่ 2 ชั่วโมง และไม่ควรจัดรายการคนเดียว แต่ควรมีผู้ดำเนินรายการ 2 คนขึ้นไปเพื่อความหลากหลายของรายการ คือ ผู้จัดรายการหลักหรือเจ้าของรายการ(host)กับผู้ดำเนินรายการร่วม โดยอาจจะมีการเชิญ วิทยากร เข้ามาเสริมในประเด็นต่างๆ ซึ่งสถานีควรชูความน่าสนใจของตัวผู้ดำเนินรายการหลัก ให้เป็นจุดดึงดูดความสนใจของผู้ฟังให้มารับฟังรายการ สามารถทำให้คนจดจำได้ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เคยมีผู้จัดรายการที่มีเสียงและลีลาการดำเนินรายการที่เป็นเอกลักษณ์ เช่น คุณพองสนาน จามรจันทร์ คุณสุรินทร์ แปลงประสพโชค คุณปรีชา ทรัพย์โสภาทิมิสไตล์ลีลาการจัดรายการที่ผู้ฟังชื่นชอบ แต่ตอนนี้หายไปจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ถ้ามองว่าการจัดรายการแบบคุณพองสนานออกแนวตลาดเกินไป ในแบบของคุณปรีชาชาวบ้านเกินไป ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยอยากให้ผู้จัดรายการมีความเป็นทางการ ก็อาจจะเอาบุคลาการของสถานีที่มีความสามารถในการจัดรายการในแนวที่ออกมา น่าเชื่อถือ ด้วยน้ำเสียง น้ำหนักในการสัมภาษณ์ ควรจะสร้างคาแรคเตอร์ของผู้ดำเนินรายการให้มีความโดดเด่นและควรเป็นคาแรคเตอร์ผู้จัดรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ โดยไม่จำเป็นต้องเอาผู้จัดรายการคนอื่นมาจัดรายการเพื่อที่จะดึงผู้ฟัง ให้มารับฟังรายการของสถานี เพราะสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยมีศักยภาพที่ทำได้อยู่แล้ว

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย สามารถจัดรายการที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับกีฬา บันเทิงได้ โดยช่วงเวลาที่ออกอากาศนั้น อาจจะเป็นช่วงเวลาเย็นหรือช่วงดึกก็ได้ รายการสำหรับเด็กและเยาวชน ควรจะบรรจุไว้ในเวลาที่สอดคล้องกับช่วงเวลาของเด็กและเยาวชนกลับบ้าน

เวลาประมาณ 15.00 น. หรือช่วงเวลาที่เด็กและเยาวชนอยากจะฟังวิทยุ หรืออาจจะในวันเสาร์ - อาทิตย์ รายการสำหรับครอบครัว สุขภาพ สิ่งแวดล้อม อาจจะบรรจุรายการในช่วงเวลาที่เป็นวันหยุด สำหรับวันธรรมดา ก็จัดรายการที่เป็นรายการหลักๆที่กลุ่มเป้าหมายต้องการ โดยมองว่ากลุ่มเป้าหมายไม่ต้องการความหลากหลายมากนัก ในความคิดเห็นขณะนี้สัดส่วนรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย มีความหลากหลายมากเกินไป หากสถานีจะทำรายการทอล์คโชว์ อาจจะสร้างเป็นฟอร์แมตโปรแกรมมิ่ง เพื่อที่จะได้ผู้ฟังเพิ่มมากขึ้น มีกลุ่มผู้ฟังที่เป็นผู้ฟังหน้าใหม่เข้ามาฟังรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยมากขึ้นได้

ธีระพงษ์ โสศาศรี (สัมภาษณ์วันที่ 13 มีนาคม 2557) กล่าวว่า ผู้ฟังโดยทั่วไป อาจจะมองว่าสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz เป็นสถานีที่หนักในแง่ของข้อมูลข่าวสาร หรือความรู้ บริการสาธารณะก็รายการด้านความบันเทิงอาจจะมีน้อย ในฐานะเป็นสถานีวิทยุแห่งชาติต้องมีรายการที่หลากหลายเป็นที่ยอมรับ น่าเชื่อถือของประชาชน แต่ต้องยอมรับว่าในยุคโลกาภิวัตน์ (globalization) มีการต่อสู้กันในเรื่องสื่อมีมาก ขึ้น สื่อที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนก็จะได้รับความนิยมมากกว่า และต้องยอมรับว่าสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ผู้ฟังอาจจะมองว่าไกลตัวเกินไปหรือข้อมูลข่าวสารนั้นมันห่างจากตัวเองเกินไป ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องมีรายการที่สถานีต้องมีประเภทรายการทั้งข่าวสาร ความรู้ บริการสาธารณะ หรือความบันเทิงให้มีความเหมาะสมทั้งในด้านการสนองนโยบายรัฐบาล นโยบายของกรมประชาสัมพันธ์ ตอบสนองความต้องการของประชาชนและมีประเภทรายการตามที่ กสทช.กำหนดไว้ ประเภทรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz ถือว่ามีความเหมาะสมและสามารถดึงดูดความสนใจจากผู้ฟังได้ดีพอสมควร

ถวัลย์ ไชยรัตน์ (สัมภาษณ์วันที่ 11 มีนาคม 2557) กล่าวว่า โดยส่วนใหญ่แล้วพฤติกรรมการฟังสื่อวิทยุมีเปอร์เซ็นต์สูงที่ชอบฟังความบันเทิง เรื่องที่ผ่อนคลาย เพราะผู้ฟังจะทำงานไปด้วยฟังและวิทยุไปด้วยแบบเพลินๆ แต่ก็จะมีกลุ่มคนประเภทหนึ่งที่ชอบข้อมูล ข่าวสาร บ้านเมือง ข่าวเศรษฐกิจ สังคม โดยการนำเสนอรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz จะมีทั้งข่าวสาร ความรู้ ความบันเทิงและบริการสาธารณะ ขึ้นอยู่กับการเลือกบริโภคของผู้ฟัง ถ้าผู้ฟังรู้สึกข่าวที่ทางสถานีนำเสนอ นั้น มีมากเกินไป ผู้ฟังอาจจะหันไปฟังคลื่นอื่นเป็นทางเลือกได้ หรือต้องการฟังข่าวบันเทิง แต่ข่าวบันเทิงของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz ไม่เจาะลึกหรือยังนิทานคนไม่มากพอ ผู้ฟังที่ชื่นชอบรายการบันเทิง อาจจะมีทางเลือกอื่นการนำเสนอรูปแบบสาระถือว่าครอบคลุม เหมาะสมในระดับหนึ่ง แต่ยังไม่ครอบคลุมทุกเรื่องที่ประชาชนอยากรู้ เพราะว่าความต้องการของประชาชนมีเยอะมาก สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz ต้องไปทำการวิจัยผู้ฟังทั้งผู้ฟังที่ติดตามรับฟัง

รายการของสถานีว่าอยากฟังรูปแบบรายการ เนื้อหารายการสาระบันเทิงเป็นแบบไหนและผู้ฟังที่ไม่เคยฟังสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz ถ้าอยากให้ผู้ฟังกลุ่มนี้มาฟังอยากให้อักรายการสาระรูปแบบไหนให้แสดงความคิดเห็นเข้ามา ถึงแม้ว่าผู้ฟังส่วนใหญ่จะเลือกฟังรายการที่เป็นความบันเทิง แต่มีผู้ฟังอีกกลุ่มหนึ่งที่ต้องการฟังข่าวสารแบบตั้งใจฟัง เพราะฉะนั้นหากจะเน้นเรื่องของคุณภาพ คนเฉพาะกลุ่ม รายการที่เกี่ยวกับข่าวสารสาระก็ขายได้เหมือนกัน

นัททยา เพ็ชรวัฒนา (สัมภาษณ์วันที่ 18 มีนาคม 2557) ให้ความเห็นว่ารายการประเภทบันเทิง สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz อาจจะมีไม่มาก ถ้ามองในเชิงของความต้องการของผู้บริโภค สถานีอาจจะยังไม่อาจตอบโจทย์ในข้อนี้ได้ เพราะความคาดหวังในการเลือกเปิดฟังวิทยุ รายการประเภทความบันเทิงมาเป็นอันดับต้นๆ แต่ถ้าเป็นด้านของประโยชน์ที่ผู้ฟังจะได้รับ มีความเหมาะสม สมบูรณ์ดี แต่ถ้าอยากเพิ่มเรตติ้งให้มีจำนวนผู้ฟังเพิ่มมากขึ้น อาจเพิ่มในส่วนค่าน้ำหนักของความบันเทิง เป็นสาระบันเทิง ซึ่งไม่ได้เป็นความบันเทิงแบบหลุดโลก เป็นเติมความบันเทิงเข้าไปในรายการประเภทสาระ ซึ่งน่าจะได้ผลในด้านของเรตติ้งสามารถปริมาณผู้ฟังเพิ่มขึ้นได้ หากวัดด้านด้านคุณภาพ สัดส่วนความเหมาะสมของประเภทรายการที่สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz วางไว้ ถือว่ามีความเหมาะสม หากเป็นด้านเพิ่มจำนวนผู้ฟัง ถือว่าทางสถานีเน้นหนักไปทางด้านข่าว ข่าวสาร ความรู้ ก็ต้องเป็นผู้ฟังที่ต้องการ ข่าวสาร ความรู้จริงๆ ถึงจะเกาะติดขั้วรายการของทางสถานี ถ้าพูดถึงสื่อวิทยุ ผู้ฟังส่วนใหญ่จะชอบฟังเพลง ซึ่งมีสถิติด้านเรตติ้งรายการเพลงนั้นยังไม่มียุคไหนเลยที่เรตติ้งของรายการข่าวจะชนะ แต่ปัจจุบันสถานีที่นำเสนอรายการข่าวก็มีเรตติ้งเพิ่มขึ้นจากในอดีต รายการประเภทความคิด รายการทอล์ค มีเรตติ้งที่ขยับตัวขึ้น ถึงแม้จะยังไม่ชนะสถานีที่มีรายการเพลง แต่การขยับตัวขึ้นของเรตติ้งรายการข่าว สามารถสะท้อนให้เห็นว่าสังคมต้องการบริโภคข้อมูลข่าวสารเพิ่มขึ้น โดยคุณลักษณะของวิทยุ เป็นสื่อที่ไม่มีภาพ มีแต่เสียง ผู้รับสารจะต้องรับโดยการฟัง ใช้จินตนาการ เหมือนเป็นพื้นที่ปลอดภัยในความรู้สึกของผู้รับสาร เวลาที่คนเลือกฟังวิทยุ จึงอาจจะต้องการฟังสิ่งที่เขามีจินตนาการของตัวเองเพิ่มเติมขึ้นได้ ดังนั้น การจัดผังรายการที่มีความบันเทิงบ้าง จะเป็นเหมือนที่พักให้กับผู้ฟังได้ รายการประเภทบันเทิงไม่ใช่เป็นรายการที่ไร้สาระ แต่เป็นรายการที่ทำให้ผู้ฟังรู้สึกสบายใจ ทางสถานีอาจแนะนำเสนอรายการในรูปแบบซอโฟนิส เป็นเรื่องที่ใกล้ตัว ก็จะสามารถทำให้ผู้ฟังอมยิ้มได้ เป็นความรู้ที่ใส่แคปซูล ผู้ฟังจะสามารถบริโภคข่าวสารนั้นได้ง่ายขึ้น แต่ถ้าเป็นประเภทรายการบันเทิงเต็มรูปแบบ ทางสถานีก็ต้องดูกลุ่มเป้าหมายด้วย ซึ่งกลุ่มเป้าหมายที่สถานีกำหนดไว้คงไม่ตรงกับความต้องการมากนัก

สรุป ความคิดเห็นของนักวิชาการและนักวิชาชีพในประเด็นความเหมาะสมของประเภทรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz ได้ตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 4.8 สรุปความคิดเห็นของนักวิชาการและนักวิชาชีพในประเด็นความเหมาะสมของ
ประเภทรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz

ประเด็น	สรุปความคิดเห็น
- ความเหมาะสมของประเภท รายการ	- เป็นสถานีวิทยุกระจายเสียง ประเภทบริการสาธารณะที่จัด รายการให้เหมาะสมตามข้อกำหนดของ กสทช. และ ตอบสนองนโยบายของรัฐ รัฐบาล รวมทั้งสร้าง ภาพลักษณ์ของสถานีวิทยุแห่งชาติด้วย ทั้งนี้ ควรปรับ รายการประเภทข่าวสาร โดยหาผู้ดำเนินรายการที่เป็นจุด ขายของรายการ และรายการบันเทิงที่ผนวกสาระ นอกจากนี้แล้วควรคำนึงถึงผู้ฟังกลุ่มเด็กและเยาวชน รวมทั้งการจัดรายการเพื่อดึงดูดผู้ฟังกลุ่มใหม่ด้วย

2.4 ความเหมาะสมของรูปแบบรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz

ศุมน อยู่สิน (สัมภาษณ์วันที่ 21 มีนาคม 2557) กล่าวว่า สถานีวิทยุกระจายเสียง
แห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz มีการผลิตรายการรูปแบบสัมภาษณ์ ข่าว ข่าวอ่าน เล่าข่าว การ
เสนอรายการต้องมีเทคนิคที่หลากหลาย ไม่เช่นนั้นผู้ฟังอาจจะรู้สึกเบื่อ ซึ่งในอดีตสถานี
วิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ผู้ฟังจะรู้สึกว้าเหว่ คร่ำครี อ่านข่าวไม่มีชีวิตชีวา แต่ตอนนี้
เริ่มจะมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบรายการ มีเทคนิคของการนำเสนอหลายรูปแบบมากขึ้น แต่ยังคง
ความเป็นสถานีแห่งชาติอยู่ คือการจัดรายการ ผู้จัดรายการนั้น ไม่พูดเกินเลย ถึงแม้จะมีการหยอก
ล้อเล่นกัน ยังถือว่าอยู่ในกรอบดี สรุปว่ารูปแบบการนำเสนอรายการมีรูปแบบหลากหลาย ผู้จัด
รายการมีลูกเล่นดี เหมาะสมกับเนื้อหารายการ เหมาะสมกับประเภทของรายการและเป็นไปตาม
หลักวิชาการ

ลักษณะ คล้ายแก้ว (สัมภาษณ์วันที่ 11 มีนาคม 2557) ให้ความเห็นว่า ความ
หลากหลายของรูปแบบรายการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz นั้นไม่ได้
มีความหลากหลาย จากรูปแบบรายการพูดคุยกับผู้ฟัง สัมภาษณ์ แต่มีความหลากหลายจากเนื้อหา
รายการและผู้จัดรายการที่มีความหลากหลายมากกว่า ที่ดูแปลกจากสถานีอื่นก็คือ รูปแบบรายการ
นิตยสารทางอากาศ ซึ่งน่าจะเก็บเอาไว้เป็นเอกลักษณ์ หรืออาจจะเอาเวลาของนิตยสารทางอากาศมา
ต่อกับช่วงหลังรายการข่าว เป็นนิตยสารรายการข่าวก็มีความน่าสนใจดี คือ รูปแบบรายการมันไม่

หลากหลายอยู่แล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องทำให้มันหลากหลาย เพราะเนื้อหาที่มีความหลากหลายอยู่แล้ว รูปแบบรายการเป็นการพูดคุยกับผู้ฟัง สัมภาษณ์ แต่ถ้าผู้จัดรายการที่เป็นเจ้าของรายการ แยกรับเชิญ ที่มีน้ำหนัก ผู้ฟังก็อยากฟัง แต่ด้วยความเป็นสถานีวิทยุที่เป็นบริการรัฐและภาพของสถานี วิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ มักจะเกาะติดอยู่กับการเมือง ก็น่าจะเป็นอุปสรรคที่ผู้ฟังถ้าหากเป็นแฟนรายการก็จะเป็นแฟนประจำ แต่ถ้าไม่ใช่ก็เกลียดเลย ซึ่งไม่น่าเป็นแบบนั้น ด้วยความเป็นสถานีวิทยุแห่งประเทศไทย ต้องมีความเป็นกลาง ถึงแม้ว่าจะเป็นสถานีวิทยุบริการรัฐ แต่ไม่ใช่มีรายการรูปแบบประชาสัมพันธ์เพียงอย่างเดียว ต้องคอยสังเกตว่า ผู้ฟังต้องการฟังรายการที่มีเนื้อหาที่ลึก ต้องการอะไรที่ใหม่ เช่น ด้านเศรษฐกิจ ก็มีเรื่องเศรษฐกิจแบบชาวบ้าน เศรษฐกิจที่เป็นอาชีพใหม่ ตัวอย่าง ชวนาจังหวัดราชบุรี เมื่อไม่ได้ปลูกข้าว ก็มาประกอบอาชีพเลี้ยงปลาสด ปลูกสับปะรด สามารถนำเกษตรกรเหล่านี้มาสัมภาษณ์ในรายการได้ ต้องพยายามหาประเด็นความใหม่ ไม่เพียงแต่เรื่องของการเมืองก็ได้ แต่ทำสิ่งที่มีศักยภาพอยู่แล้ว โดยสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย มีความได้เปรียบตรงที่มีเครือข่ายอยู่ในต่างจังหวัด ทั้งสำนักประชาสัมพันธ์เขต สถานีวิทยุกระจายเสียงในส่วนภูมิภาค ถือว่าเป็นเน็ตเวิร์คที่ดี แต่กลับเอามาใช้แค่ช่วงเวลาสั้นๆ คือ ช่วงถ่ายทอด การลี้ภัยสัญญาณ ข่าวดันชั่วโมง ตรงนี้น่าเสียดาย

กัทธีรา สารากรบริษัท (สัมภาษณ์วันที่ 20 มีนาคม 2557) ได้ให้ความเห็นของความเหมาะสมกับรูปแบบรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz ว่า รูปแบบรายการมีความหลากหลาย แต่ดูไม่ค่อยทันสมัย มีการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐ แต่ก็น่าจะเพิ่มเติมรูปแบบรายการใหม่ๆ ได้อีก จะทำให้รายการดูมีความน่าสนใจ หรือน่าจะทำให้รายการมีความสนุกมากขึ้น ส่วนใหญ่รูปแบบรายการจะเป็นผู้ดำเนินรายการสัมภาษณ์ ซึ่งมีวิธีการอื่นๆที่สามารถนำมาใช้เพิ่มเติมได้ ทำให้รูปแบบมันมีหลากหลาย เกิดความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น เช่น ในรายการมีละครวิทยุ สารคดี เป็นต้น

ธีระพงษ์ โสศาศรี (สัมภาษณ์วันที่ 13 มีนาคม 2557) กล่าวว่า รูปแบบรายการแต่ละสถานีนั้น ก็อาจจะมีความหลากหลาย ตามวัตถุประสงค์ เป้าหมายของแต่ละสถานี บางสถานีอาจจะเน้นความบันเทิง บางสถานีเน้นข้อมูลข่าวสาร รูปแบบรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz นั้น เนื่องจากเป็นสถานีที่เน้นข้อมูลข่าวสารเป็นหลัก มีความรู้เป็นตัวเสริม และมีบันเทิงด้วย ถ้าฟังสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยตลอดทั้งวันจะทราบว่า มีรูปแบบรายการที่น่าเสนอนั้น มีความหลากหลายเหมาะสม ในแง่การตอบสนองความต้องการของประชาชน รวมทั้งผู้จัดรายการมีความรับผิดชอบและอยู่ในความน่าสนใจของผู้ฟังในระดับที่สูงพอสมควร

ถวัลย์ ไชยรัตน์ (สัมภาษณ์วันที่ 11 มีนาคม 2557) ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz มีภารกิจที่เป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การดูแลของรัฐบาล การนำเสนอรูปแบบรายการอาจไม่ได้เปิดกว้างมากนัก ขึ้นอยู่กับนโยบายของผู้บริหารเป็นหลัก รูปแบบรายการเชิงวิเคราะห์ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้ฟังที่มีการ โฟนอินให้ผู้ฟังมีโอกาสโทรศัพท์เข้ามาร่วมแสดงความคิดเห็น ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องราวของคนที่ทำดีในสังคม เช่น ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร จะไม่ค่อยมีรูปแบบรายการด้านการวิเคราะห์การเมืองหรือการวิเคราะห์ด้านเศรษฐกิจ หากมีการวิจารณ์ในด้านบวกเพียงอย่างเดียว ซึ่งถือว่ามิใช่อำนาจที่รูปแบบรายการวิเคราะห์สถานการณ์ บอกเล่าเรื่องราวต่างๆ ผู้ฟังบางรายอาจจะไม่ชอบรูปแบบรายการที่เป็นแบบนี้ ก็อาจจะไปหาคลื่นอื่นๆ ที่มีการวิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์การเมือง เศรษฐกิจ แบบเข้มข้นดุเดือดมากกว่า โดยพฤติกรรมของคนทั่วไปแล้วชอบดูชอบฟังสิ่งที่ไม่ดีในสังคมมากกว่า

นัททยา เพ็ชรวัฒนา (สัมภาษณ์วันที่ 18 มีนาคม 2557) กล่าวว่า รูปแบบรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz มีการผลิตรายการที่มีรูปแบบตามกรอบ แนวทาง ทฤษฎีของหลักนิเทศศาสตร์ด้านวิทยุไม่ได้เป็นการสร้างสรรค์ขึ้นมาใหม่ ไม่ได้เป็นการฉีกแนวจนเป็นรูปแบบใหม่ ยังคงรักษามาตรฐานของงานนิเทศศาสตร์ไว้ได้ดี รูปแบบรายการพูดคุยกับผู้ฟัง มันยังเป็นเสน่ห์ของวิทยุ และมีการนำเอารูปแบบรายการนิตยสารทางอากาศมาใช้ ซึ่งการทำนิตยสารทางอากาศ มีกระบวนการที่มากกว่ารายการการทอล์คเพียงอย่างเดียว ต้องใช้ทีมงาน แบ่งเป็นช่วง สารคดี เพลง ทอล์ค สัมภาษณ์ ในการวางรูปแบบรายการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz สามารถดึงเอกลักษณ์ของวิทยุมาใช้ได้อย่างครบถ้วน ซึ่งคลื่นอื่นไม่อยากทำรูปแบบนี้ โดยส่วนมากจะเป็นรายการทอล์ค เน้นการพูดคุยกับผู้ฟังคือ ผู้จัดรายการพยายามจะกลับไปหาผู้ฟังเป็นระยะๆ ถือว่าทำได้ดี และสัดส่วนรูปแบบรายการนิตยสารทางอากาศถือว่ามีเยอะพอสมควร รูปแบบรายการสัมภาษณ์ก็มีไม่เยอะจนเกินไป มีความสมดุลกัน ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นรูปแบบรายการพูดคุยกับผู้ฟังที่จะขายตัวเนื้อหารายการและลีลาการนำเสนอของผู้จัดรายการเป็นหลัก ทั้งผู้จัดรายการของสถานีหรือผู้จัดรายการร่วมที่อยู่ในคลื่นที่มีผู้จัดรายการหลากหลาย และมีผู้จัดรายการบางคนที่เป็นแม่เหล็กในการดึงผู้ฟังมาติดตามรับฟังได้พอสมควร

สรุปความคิดเห็นของนักวิชาการและนักวิชาชีพในประเด็นความเหมาะสมของรูปแบบรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz ได้ตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 4.9 สรุปความคิดเห็นของนักวิชาการและนักวิชาชีพในประเด็นความเหมาะสมของรูปแบบรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz

ประเด็น	สรุปความคิดเห็น
1. ความเหมาะสมของรูปแบบรายการ	- รูปแบบการนำเสนอรายการมีความหลากหลายตามหลักนิเทศศาสตร์ ควรเพิ่มรูปแบบละครวิทยุ สารคดี เป็นต้น - ให้ผู้ฟังมีโอกาสโทรศัพท์เข้ามาร่วมแสดงความคิดเห็น (phone in) สถานียังมีรูปแบบรายการด้านการวิเคราะห์การเมืองหรือการวิเคราะห์ด้านเศรษฐกิจ มีการวิจารณ์ด้านบวกเพียงอย่างเดียว
2. ผู้ดำเนินรายการ	- รูปแบบรายการและผู้ดำเนินรายการควรมีความสัมพันธ์กัน ผู้ดำเนินรายการควรมีลีลาการพูดที่มีความเป็นธรรมชาติ ผ่อนคลาย เป็นกันเอง

2.5 ความเหมาะสมของเนื้อหารายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

F.M. 92.50 MHz

ศุมน อยู่สิน (สัมภาษณ์วันที่ 21 มีนาคม 2557) ให้ความเห็นด้าน *เนื้อหารายการว่าไม่ควรกระจุกตัวอยู่ที่เวลาใดเวลาหนึ่งเท่านั้น* เช่น ความรู้ด้านอาเซียน ควรกระจายไปอยู่ตามช่วงเวลาต่างๆ โดยอาจจะไม่ต้องใช้เวลามากนัก เพราะความสนใจของผู้ฟังที่ฟังรายการที่มีเนื้อหายาวๆทำให้รู้สึกน่าเบื่อ อาจจะทำให้ข้อมูลทีละเล็กละน้อยแต่ให้หลายๆครั้ง ผู้ฟังอาจจะจำได้และอยากติดตามฟังมากกว่า เป็นการกระจายเนื้อหารายการให้เข้าถึงทุกกลุ่มผู้ฟัง ซึ่งผู้ฟังบางคนอาจมีโอกาสดังฟังในช่วงเวลาเช้า หรือผู้ฟังอีกกลุ่มอาจจะฟังช่วงเวลาบ่าย เนื้อหาอาจจะซ้ำ เดิมหรือไม่ซ้ำก็ได้ การตั้งชื่อรายการ ควรพิจารณาให้สอดคล้องกับเนื้อหารายการ และได้ให้ความเห็นในเรื่องการตั้งชื่อรายการว่า *การตั้งชื่อรายการบางรายการอาจไม่สัมพันธ์กับเนื้อหารายการ* เช่น รายการทั่วทิศถิ่นไทย ชื่อรายการทำให้ผู้ฟังทุกๆไปมองว่าเป็นรายการที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว หรือการแนะนำของดีในต่างจังหวัดต่างๆ ของประเทศไทย แต่เนื้อหารายการที่นำเสนอกลับเป็นเรื่องสุขภาพ

สมุนไพรมณีปัญญาไทย ซึ่งรายการน่าจะตั้งชื่อรายการที่เกี่ยวกับภูมิปัญญาไทยอาจจะสื่อความหมายได้ตรงกับเนื้อหามากกว่า การตั้งชื่อรายการนั้นต้องมีความสัมพันธ์กับเนื้อหาของรายการและต้องบ่งบอกแนวคิดของรายการด้วย หากชื่อรายการที่กว้างมากเกินไป ตั้งไว้เพื่อให้ผู้จัดรายการที่อยากจะเสนอเรื่องอะไรก็ได้ ชื่อรายการก็จะไม่สามารถสื่อกับผู้ฟังได้ ทำให้ผู้ฟังไม่รู้ขอบเขตของเนื้อหารายการว่าเป็นอย่างไร และไม่สัมพันธ์กับเนื้อหาของรายการ อาจจะเป็นเรื่องเล็กๆ แต่ก็มีความสำคัญพอสมควร

ภทธีรา สารากรบริษัท (สัมภาษณ์วันที่ 11 มีนาคม 2557) กล่าวว่า สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz มีการกำหนดพันธกิจด้านเนื้อหาของรายการของสถานีไว้ เช่น พันธกิจด้านการสนับสนุนส่งเสริมการศึกษา และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม สามารถทำรายการที่มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมได้ เพื่อให้ตรงกับพันธกิจมากขึ้น หรือการส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เห็นว่ายังไม่มียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจน นอกจากรายการในสัดส่วนสถาบันพระมหากษัตริย์ที่เป็นพระราชกรณียกิจด้านต่างๆ ของพระองค์ พันธกิจด้านการสะท้อนปัญหาของประชาชนสู่รัฐบาล ควรมีการเพิ่มเนื้อหาของรายการที่เป็นกระบอกเสียงร้องเรียนของประชาชน ซึ่งเนื้อหาของรายการประเภทนี้ยังมีน้อย การมีสารคดีสั้น ให้ความรู้ในเรื่องต่างๆ สถานีสามารถบรรจุเอาไว้ในผังรายการช่วงเวลาต้นชั่วโมงหรือกลางชั่วโมงก็ได้ และมีเนื้อหาของรายการที่สถานีวิทยุคลื่นต่างๆ ไม่ได้ให้ความสนใจ คือเรื่องงานอดิเรก ซึ่งเป็นจุดสำคัญที่ทำให้ผู้ฟังมีอะไรทำเพิ่มเติมหลังจากฟังรายการวิทยุแล้วหรือมีความสนใจในเรื่องต่างๆ เพิ่มขึ้น เป็นการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ รายการเกี่ยวกับเทคโนโลยีทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz มีค่อนข้างน้อย ซึ่งปัจจุบันเรื่องเทคโนโลยี ไอที กำลังมาแรงอยู่ในความสนใจของผู้ฟัง น่าจะมีรายการเกี่ยวกับเทคโนโลยี ไอที วิทยาการใหม่ๆ จะทำให้ผู้ฟังรู้ข้อมูลว่า ขณะนี้โลกของเรามีความก้าวหน้าทันสมัยไปถึงไหนแล้ว และในฐานะสถานีวิทยุแห่งประเทศไทย ก็น่าจะมีรายการเพื่อคนพิการเพิ่มเติมจากเดิมที่ไม่ได้มีทุกวัน โดยจัดผังรายการให้มีทุกวัน ให้มีความหลากหลายสามารถแบ่งเนื้อหาของรายการเป็นวันๆ ไป เช่น รายการสำหรับผู้พิการทางสายตา ในวันจันทร์มีรายการเกี่ยวกับวรรณกรรม วันอังคาร การท่องเที่ยว จะเป็นอีกหนึ่งช่องทางที่ผู้พิการทางสายตาได้ใช้สื่อวิทยุและได้อ่านหนังสือเสียงได้ฟังมากขึ้น หากมีการจัดรายการที่มีเนื้อหาของรายการประเภทนี้ บรรจุลงในผังรายการ ออกอากาศในช่วงเวลาที่เหมาะสม ก็จะเป็นการเปิดโลกทัศน์ให้ผู้ฟังกลุ่มนี้มากขึ้นหรืออาจจะเป็นผู้ฟังปรกติที่ไม่พิการ ก็สามารถรับฟังได้ เช่น คนทำงาน ทำกิจกรรมอื่นพร้อมกับการฟังวิทยุ ก็จะเห็นภาพต่างๆ ด้วย ถือว่าเป็นประโยชน์ต่อผู้ฟังมาก เนื้อหาของรายการมีความน่าสนใจพอสมควร แต่วิธีการนำเสนอไม่ค่อยทันสมัย ซึ่งตัวรายการยังคงเพิ่มความหลากหลายได้อีก

รายการเด็กก็เพิ่มได้ ซึ่งไม่มีรายการเด็ก มีแต่ธรรมชาติมะตอนเช้า เสาร์-อาทิตย์ เพิ่มรายการเด็ก ก็ น่าสนใจ หากทำได้ก็น่าจะดี สามารถสร้างสังคมขึ้นได้จากการฟังวิทยุเหมือนกัน หากเราสามารถ คิดหรือผลิตรายการที่ไม่ได้ทำให้ผู้ฟังรู้สึกว่าเป็นคนได้อย่างโจ่งแจ้ง ทำเพื่อการนั้น แม้ว่าเราจะมี วัตถุประสงค์อย่างนั้นก็ตาม แต่เราสามารถทำรายการที่ทำให้ผู้ฟังรู้สึกหรือมีความคิดที่เป็นของ ตัวเองได้จะเป็นเรื่องที่ดีทั้งกับตัวผู้ฟังเองและกับสังคมด้วย หากถามว่าเนื้อหารายการน่าสนใจไหม ก็น่าสนใจพอสมควร แต่เห็นว่าเนื้อหารายการก็ยังสามารถปรับปรุงได้อีก

ธีระพงษ์ โสดาศรี (สัมภาษณ์วันที่ 13 มีนาคม 2557) กล่าวว่า สถานี วิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz มีรัศมีในการออกอากาศครอบคลุมทั่วประเทศ มีการถ่ายทอดสดสัญญาณรายการไปยังสถานีวิทยุเครือข่ายกรมประชาสัมพันธ์หลายจังหวัด ฉะนั้น ความน่าสนใจของเนื้อหารายการเป็นสิ่งที่จะต้องพิจารณา ผู้ดำเนินรายการส่วนใหญ่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือเป็นข้าราชการที่มีจุดแข็งใกล้ชิดกับแหล่งข้อมูลข่าวสารและมีความน่าเชื่อถือ รวมทั้งมี เครือข่ายอยู่ทั่วประเทศ เนื้อหาของรายการแต่ละรายการ มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่จะดึงดูดผู้ฟังให้ สนใจ ด้านประโยชน์ของเนื้อหาสาระเป็นส่วนหนึ่งของผู้ฟังจะสามารถเลือกรับได้ว่า เนื้อหาสาระ ประเภทอะไรในเวลาจำกัดของแต่ละรายการ โดยเนื้อหาของรายการต้องไม่แน่น ไม่มากจนเกินไป จะทำให้ผู้ฟังเกิดความสนใจ และควรต้องมีการปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสมในทุก 3 เดือน 6 เดือน 1 ปีหรือตามสภาพการณ์ต่างๆ เพื่อให้ผู้ฟังติดตามฟังเนื้อหาที่ทันสมัย ที่ครอบคลุมและเป็น ประโยชน์ต่อวิถีการดำเนินชีวิตของประชาชนในแต่ละช่วงความสนใจนั้นๆ

ถวัลย์ ไชยรัตน์ (สัมภาษณ์วันที่ 11 มีนาคม 2557) กล่าวว่า เนื้อหารายการของ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz ถือว่าน่าสนใจในระดับหนึ่ง มีหลายครั้งที่ผู้ฟังนึกไม่ถึงในเนื้อหาของรายการที่น่าสนใจ เช่น องค์กรความรู้ที่เราไม่เคยรู้มาก่อน แต่ได้รู้จากการ ฟังจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz ในช่วงเวลาเช้า รายการรู้รัก ภาษาไทย เสนอเรื่องคำศัพท์ภาษาไทย มีรากศัพท์ยังไง เป็นเนื้อหาที่ดีมาก และเนื้อหาทางด้าน ประวัติศาสตร์ชาติไทย ประวัติศาสตร์การเมือง ถือว่าเป็นจุดเด่น ซึ่งสถานีวิทยุในคลื่นอื่นๆ ไม่ค่อย มีมากนัก อาจเป็นเพราะว่าสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz มีห้องสมุดที่ สามารถค้นคว้าข้อมูลได้อย่างละเอียดหรือสามารถหาแหล่งข้อมูลได้ดีกว่าคลื่นอื่นๆ

นันทยา เพ็ชรวัฒนา (สัมภาษณ์วันที่ 18 มีนาคม 2557) กล่าวว่า ความน่าสนใจใน เนื้อหารายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz มีตั้งแต่การตั้งชื่อ รายการเป็นจุดเด่นของคลื่นนี้ โดยใช้ภาษาที่ชัดเจน เป็นคำคล้องจอง ฟังชื่อรายการแล้ว ผู้ฟังทราบ ทันทีว่าในรายการจะเสนอเนื้อหาอะไรบ้าง เช่น รายการหน้าต่างสังคม จากฟ้าสู่ดิน เตือนภัยใกล้ตัว จุดประกายขยายประเด็น อุณฟ้าไอดิน เป็นต้น เห็นได้ว่าสำนวนที่นำมาใช้มีคำคล้อง น่าสนใจ ใน

ด้านเนื้อหารายการ ก่อนจะผลิตรายการ ผู้จัดรายการต้องดูชื่อของรายการกับเนื้อหาของรายการนั้นว่าไปด้วยกันได้ไหม และการรักษาเนื้อหารายการให้สอดคล้องกับชื่อรายการในทุกๆวัน ทุกสัปดาห์ ผู้จัดรายการก็รักษาได้ดี อาจจะมีบ้างที่ผู้จัดรายการต้องทำงานหนักในการหาข้อมูลหรือเนื้อหาในบางเรื่องไม่ได้อยู่ในความสนใจ เป็นเรื่องธรรมดาในการจัดรายการที่อาจจะไม่โดนใจของผู้ฟังบ้าง แต่โดยรวมนั้นมองว่าเนื้อหากว้าง คือ ชื่อรายการแต่ละรายการเนื้อหานั้นอยู่รอบตัวเราหมด สามารถหยิบนำมาใส่ในรายการได้ตลอด เช่น รายการสยามรำลึก ผู้จัดรายการจะย่นเวลาไปในยุคใดก็ได้ และยังสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลในหลายรายการได้ หรือบางรายการอาจจะมีการเล่นประเด็นเดียวกันได้

สรุปความคิดเห็นของนักวิชาการและนักวิชาชีพในประเด็นความเหมาะสมของเนื้อหารายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz ได้ตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 4.10 สรุปความคิดเห็นของนักวิชาการและนักวิชาชีพในประเด็นความเหมาะสมของเนื้อหารายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz

ประเด็น	สรุปความคิดเห็น
- ความเหมาะสมของเนื้อหา รายการ	- เนื้อหารายการมีหลากหลายและเป็นแหล่งข้อมูลที่เป็นองค์ความรู้ อาทิ ภาษาไทย ประวัติศาสตร์ สามารถนำไปอ้างอิงได้ - ควรเพิ่มเนื้อหาเกี่ยวกับการปกครองในระบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เนื้อหาสำหรับผู้พิการทางสายตา ปัญหาของประชาชน - เนื้อหาควรปรับเปลี่ยนให้ทันสมัยและทันต่อสภาพสังคม เป็นประโยชน์ต่อประชาชน - ไม่ควรมีเนื้อหาที่แน่นเกินไป - เนื้อหารายการเน้นเนื้อหาสาระ ครอบคลุมทั้ง การเมือง เศรษฐกิจ สังคมและประชาคมอาเซียน - การตั้งชื่อรายการบางรายการ ควรพิจารณาให้สอดคล้องกับเนื้อหา รายการ ต้องบ่งบอกแนวคิดของรายการด้วย - ผู้ดำเนินรายการส่วนใหญ่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือข้าราชการ มีจุดแข็งใกล้ชิดกับแหล่งข้อมูลข่าวสารและมีความน่าเชื่อถือ รวมทั้งมีเครือข่ายอยู่ทั่วประเทศ

นอกจากนี้ นักวิชาการและนักวิชาชีพมีความคิดเห็นในประเด็นของเวลาออกอากาศของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz ได้ตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 4.11 สรุปความคิดเห็นของนักวิชาการและนักวิชาชีพในประเด็นของเวลาออกอากาศของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz

ประเด็น	สรุปความคิดเห็น
- เวลาการออกอากาศ	- เนื้อหารายการไม่ควรกระจุกตัวอยู่ที่เวลาใดเวลาหนึ่ง เช่น ความรู้ด้านอาเซียน ควรกระจายไปอยู่ตามช่วงเวลาต่างๆ โดยอาจจะให้ข้อมูลที่ละเอียดละน้อยแต่ให้หลายๆครั้ง จะทำให้ผู้ฟังจำได้และอยากติดตามฟังมากกว่า เป็นการกระจายเนื้อหารายการให้เข้าถึงทุกกลุ่มผู้ฟังด้วย - ควรมีเนื้อหารายการสำหรับเด็กและเยาวชน และจัดในช่วงเวลาบ่ายหลังเลิกเรียน หรือช่วงเวลาวันเสาร์-อาทิตย์ (สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ มีสถานีวิทยุฯ เพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz : ผู้วิจัย)

2.6 ข้อเสนอแนะด้านรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz

ศุมน อยู่สิน (สัมภาษณ์วันที่ 21 มีนาคม 2557) กล่าวว่า *ควรมีการศึกษาสำรวจความคิดเห็นของผู้ฟังว่า รายการไหนที่ได้รับความนิยมมาก เวลาออกอากาศมีความเหมาะสมหรือไม่ เช่น เวลากลางคืนช่วงเวลาดึก ผู้ฟังพร้อมที่จะฟังรายการที่หนักๆ หรือไม่ เช่น รายการสุขภาพจิต สารสารพัน สุขภาพวิถีไทย เป็นต้น ผู้ดำเนินรายการบางคน มีน้ำเสียงเป็นทางการ ไม่สื่อสารกับผู้ฟังเท่าที่ควร จะพูดกับผู้ร่วมรายการเท่านั้น ผู้ฟังถูกกีดกันออกจากรายการ คือทุกสถานีมักจะเป็นแบบนี้ ผู้จัดรายการมักจะลืมไปว่า มีผู้ฟังฟังอยู่ เช่น หากผู้จัดรายการคุยกันสองคน ผู้ฟังจะอยู่ตรงไหน เหมือนมานั่งแอบฟังผู้จัดรายการคุยกัน ไม่มีส่วนร่วม ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญ ผู้จัดรายการควรคำนึงถึงตรงนี้ด้วย การให้ผู้ฟังมีส่วนร่วมในการสนทนา ไม่ใช่การโทรศัพท์เข้ามา อาจจะมีการพูดถึงเขาบ้าง เช่น ท่านผู้ฟังฟังแล้วรู้สึกอย่างไรบ้าง เอ่ยถึงผู้ฟังบ้าง อย่าให้ผู้ฟังรู้สึกห่างเหิน วิธีการดำเนินรายการยังมีความเป็นทางการอยู่หน่อยๆ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz ยังไม่สลายตรงนี้ อาจจะมีข้อจำกัดหรือเกร็งมากกว่าจะคิดไปจากเอกลักษณ์*

ของสถานี ซึ่งการลดระดับความเป็นทางการลง แต่ยังคงรักษาการพูดที่ถูกต้อง ความสุภาพของผู้ดำเนินรายการ และมีความกันเองกับผู้ฟังในบางรายการเท่าที่จะทำได้

ถึกษณา คคล้ายแก้ว (สัมภาษณ์วันที่ 11 มีนาคม 2557) กล่าวว่าสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยน่าจะสร้างผู้จัดรายการเหมือนกับการจัดรายการของ BBC หรือ ABC ของออสเตรเลีย ที่เจ้าของรายการสามารถดึงดูความสนใจของผู้ฟังคอยติดตามฟังว่าผู้จัดรายการคนนี้จะพูดอะไร ซึ่งเมื่อก่อนสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยเคยมีอยู่ น่าจะให้โอกาสคนใหม่ๆ และคิดว่ามีบุคลากรที่มีความสามารถแต่ยังไม่มีโอกาส ได้ทำหน้าที่แค่ประกาศข่าว หรือจัดรายการอยู่ในกรอบ มีสคริปต์ ไม่ได้เปิดโอกาสให้คนใหม่ ได้สร้างสรรค์อะไรใหม่ๆ ซึ่งเหมือนกับว่า กรอบขององค์กรนั้นแข็งแกร่งและแน่นหนาเกินกว่าที่จะทำให้บุคลากรครีเอทีฟรายการให้เกิดความโดดเด่นขึ้นมาจนกระทั่งกลายเป็นจุดขาย หรือจุดเด่นของสถานีนี้ได้ เข้าใจว่าทางสถานีต้องการความเป็นทางการ จะเล่นมากไม่ได้ แต่การเป็นทางการไม่ได้หมายความว่า จะครีเอทีฟไม่ได้ ลองเปิดโอกาสให้กับคนใหม่ๆ ครีเอทีฟรายการ สร้างความใหม่ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยอาจจะกลัวว่า เมื่อเปลี่ยนแล้วจะถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่าไม่ใช่รูปแบบที่เป็นสไตลล์ของวิทยุแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ อาจจะไม่ได้เปลี่ยนแบบหน้ามือเป็นหลังมือ ค่อยๆปรับเปลี่ยน เช่น ปรับให้บางหมวดรายการมีความยาวเพิ่มขึ้น สำหรับข้อเสนอแนะในการเพิ่มจำนวนผู้ฟังนั้น ปัจจุบันนี้ผู้ฟังไม่ได้ฟังวิทยุผ่านคลื่นวิทยุเหมือนแต่ก่อน อาจจะรับฟังจากทางสื่ออินเทอร์เน็ต เว็บไซต์ หรือจากสมาร์ตโฟน โทรศัพท์มือถือ ต้องใช้สื่อใหม่เข้ามาช่วยเพื่อให้ผู้ฟังสามารถติดตามรับฟังรายการได้สะดวกและง่าย เช่น เว็บไซต์ แอปพลิเคชัน ฟังวิทยุในมือถือ สถานีก็จะได้กลุ่มผู้ฟังกลุ่มใหม่ๆเพิ่มขึ้น

ภัทธีรา สารากรบริษัท (สัมภาษณ์วันที่ 20 มีนาคม 2557) กล่าวว่า สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz สามารถเพิ่มรายการที่น่าสนใจได้อีกหรือหาพันธมิตรร่วมผลิตตามพันธกิจที่กำหนดไว้ด้านการปฏิบัติงานร่วมกันหรือสนับสนุนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น มหาวิทยาลัยที่มีเด็กรุ่นใหม่เปิดโอกาสให้ได้เข้าร่วมผลิตรายการ จะได้นำแนวคิดใหม่ๆ ไอเดียในการนำเสนอรายการที่แปลกน่าสนใจมากยิ่งขึ้น อาจจะเป็นโครงการประกวดหรือการร่วมงานกับหน่วยงานอื่นๆ เป็นต้น

ธีระพงษ์ โสศาศรี (สัมภาษณ์วันที่ 13 มีนาคม 2557) กล่าวว่า อยากให้ตอบสนองความต้องการของประชาชน ฟังกระแสคิดของประชาชน และพร้อมที่จะปรับปรุงพัฒนาทางด้านรายการให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ของวิถีชีวิตของประชาชน ให้ผู้ฟังมีส่วนร่วม รวมทั้งการใช้ภาษาคงต้องยึดตามแบบอย่างของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยในด้านความน่าเชื่อถือให้กับผู้ฟัง ผู้ฟังบางท่านอาจมองว่าภาษาทางการมากเกินไป แต่ก็มิใช่ติดจำกัด เพราะคนที่ตั้งความหวัง

ว่าสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จะต้องเป็นที่น่าเชื่อถือ เป็นที่ยอมรับ จะทำรายการ เหมือนกับสถานีอื่นไม่ได้ การพัฒนารายการต้องพัฒนาทั้งรูปแบบรายการที่เหมาะสม เนื้อหา รายการที่สามารถตอบสนองความต้องการประชาชน ช่วงเวลาการนำเสนอให้เหมาะกับการต้องการ ฟังของผู้ฟัง เปิดรับฟังความคิดเห็นจากผู้ฟังและนำมาประชุมเป็นประจำทุกเดือน เพื่อที่จะปรับปรุง ทั้งด้านรูปแบบรายการ เนื้อหารายการ ผู้จัดรายการ กำลังการส่งออกอากาศ ฟังมติจากประชาชน และฟังสถานีอื่นๆด้วยว่ามีรายการแบบไหน ประเภทใดหรือมีรายการอะไรที่น่าสนใจ รวมทั้ง นโยบายของรัฐบาล บทบาทหน้าที่ วัตถุประสงค์ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรม ประชาสัมพันธ์ด้วยแล้วนำมาปรับปรุงรายการต่างๆของสถานี สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz เป็นสถานีวิทยุแห่งชาติ จำเป็นต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการจัดรายการและ ผลิตรายการ จัดผังรายการที่ตอบสนองความต้องการของประชาชน ศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลในเชิงลึก เพื่อที่จะเสนอให้ผู้ฟังได้เชื่อถือศรัทธา ข้อมูลต่างๆที่มีการเปลี่ยนแปลงต้องรีบแจ้งรีบบอก ประชาชนได้รับทราบ เพื่อเป็นในทิศทางเดียวกัน เช่น ชื่อประเทศ ควรมีคำที่บัญญัติไว้ใช้ให้ เหมือนกัน ถ้าต่างคนต่างพูด ไม่มีการประชุมตกลงกันว่าจะใช้คำไหน เช่น คำว่า สหภาพพม่า หาก ผู้อ่านข่าวอ่านอย่างหนึ่ง ผู้รายงานข่าวรายงานอีกอย่างหนึ่ง ผู้ฟังก็ไม่ว่าจะเชื่อใครดี และควรมีการ ยืนยันข้อมูลที่ได้ว่ามาจากแหล่งข้อมูลใด เช่น ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี ราชบัณฑิตยสถาน เพื่อให้ผู้ฟังได้รับข้อมูลที่ชัดเจนเป็นเอกภาพ ให้ประชาชนมีส่วนร่วมเพื่อให้ผู้ฟังรู้สึกเป็นส่วนหนึ่ง และการมีเครือข่ายด้านการทำงาน ความร่วมมือในการถ่ายทอดข่าว พระราชกรณียกิจต่างๆ เพราะ ประเทศไทยต้องมีสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งชาติเพียงแห่งเดียว เพื่อความเป็นเอกภาพเดียวกัน

ถวัลย์ ไชยรัตน์ (สัมภาษณ์วันที่ 11 มีนาคม 2557) กล่าวว่า การทำรายการเพื่อให้ ได้คุณภาพ ต้องแบ่งเป็นเรื่องของคุณภาพได้รางวัลกับคุณภาพที่ได้เงิน หากเป็นเรื่องคุณภาพได้ รางวัล สิ่งที่สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz นำเสนอและทำอยู่มีหลาย รายการ ก่อนข้างจะ โดนเด่น เป็นรายการที่ส่งเสริมความรู้ การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ส่งเสริม ศาสนา รายการ ประเภทที่อนุรักษ์ต่างๆ รายการประเภทนี้เป็นรายการที่ได้รางวัล แต่รายการ ประเภทนี้ เมื่อมองในเชิงธุรกิจ เรื่องของเรตติ้งก่อนข้างจะสู้สถานีอื่นได้ยาก ต้องถามว่าต้องการ คุณภาพ หรือเงินและเรตติ้ง ถ้าต้องการเรตติ้งรูปแบบรายการที่เสนอในปัจจุบัน จะต้องมีการปรับ เพื่อให้สอดคล้องกับผู้ฟังที่อยากจะฟัง อยากรู้ เป็นต้น การเปลี่ยนสไตล์การจัดรายการ บางทีเรื่อง เดียวกันก็อาจจะน่าสนใจขึ้น เป็นการบ้านที่สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz ต้องกลับไปคิด เช่น รายการ คนดีวันนี้ จะทำอย่างไรให้ผู้ฟังรู้สึกอยากจะฟัง การเอาเรื่องของ คนนั้นมาแล้ว ให้ผู้จัดรายการ 2 คนนั่งพูดคุยกันว่า คนนี้ทำแบบนี้ กับการลงพื้นที่ไปสัมภาษณ์แล้ว เอาเสียงบุคคลท่านนั้นมาออกอากาศ หรืออาจจะมีการร่วมแสดงความคิดเห็นผ่านเอสเอ็มเอส (SMS)

โดยมีของเล็กๆน้อยๆมอบให้กับผู้ฟัง ก็เป็นจุดที่จะสร้างเรตติ้งให้ผู้ฟังได้ฟังเรื่องราวดีๆ ผู้บริหารต้องหุนโบายว่า ต้องการให้สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz เดินไปในทิศทางใด จะเป็นหน่วยงานองค์กรการสื่อสารมวลชนที่นำเสนอข่าวสารของรัฐบาลให้กับประชาชน หรือต้องการเป็นสื่อที่มีเรตติ้งดี สามารถแข่งขันกับสื่ออื่นๆ ได้ ต้องวิเคราะห์รูปแบบแต่ละรายการ จะสร้างความน่าสนใจได้มากน้อยแค่ไหน จะมีลูกเล่นปรับอะไรได้บ้าง ต้องอาศัยทีมงานของสถานีคิดขึ้นมา การสร้างความสำคัญภาคประชาชน ขณะนี้ทำได้ดีอยู่แล้วเป็นสื่อที่บริการสาธารณะเป็นประโยชน์ต่อสังคม สิ่งที่จะเป็นประโยชน์กับผู้ฟังมากๆ คือ นำเสนอรายการที่เป็นกระแสให้ละเอียด เช่น การก้าวสู่ประชาคมอาเซียน เพื่อให้ประชาชนรับรู้ถึงประชาคมอาเซียนเกิดขึ้นเพราะอะไรมีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นบ้าง ประชาชนจะได้หรือเสียอะไรบ้าง นี่คือน้ำที่ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยที่น่าจะเล่นเรื่องนี้เยอะๆ อาจจะมิงานอีเว้นท์เข้าเสริมจัดนิทรรศการ หรือร่วมกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้ประชาชนรู้ว่า ในฐานะสื่อของรัฐบาล กำลังขับเคลื่อนเรื่องประชาคมอาเซียนให้คนไทยได้รับรู้ หรือเรื่องเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงกสทช.กำลังให้สื่อโทรทัศน์เข้าสู่ยุคดิจิทัล อาจมีการทำโรดโชว์ ให้ประชาชนรู้ว่า สื่อบ้านเรากำลังจะเข้าสู่ระบบดิจิทัล การเปลี่ยนแปลงของการจัดรายการวิทยุ มีค่อนข้างเยอะ สังเกตได้จากคนที่ทำธุรกิจด้านสื่อวิทยุไม่มีการอยู่นิ่ง ไม่มีการจัดรายการรูปแบบเดิมๆ เวลา 3 เดือนจะมีกิมมิกใหม่ที่น่าสนใจเข้ามา จะมีอะไรใหม่ๆเข้ามาเล่นตลอด หากต้องการสร้างเรตติ้ง สร้างความผูกพันกับผู้ฟัง เราควรจะมีกิจกรรมให้ผู้ฟังมีส่วนร่วม โดยผู้จัดรายการอาจจะไปพบปะผู้ฟัง ต้องมีการสร้างเครือข่าย หรืออาจมีส่วนลดต่างๆ ซึ่งคลื่นธุรกิจจะมีการทำกิจกรรมต่างๆเพื่อให้คนฟังคลื่นของเขาตลอดทั้งวัน

นัททยา เพ็ชรวัฒนา (สัมภาษณ์วันที่ 18 มีนาคม 2557) กล่าวว่า อยากให้สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz จัดรายการ โดยเพิ่มความสนุกมากขึ้น หลุดจากการเป็นสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยในอดีต เพราะว่าถ้าไม่หลุดการดำเนินรายการแบบเดิมก็จะเป็นเหมือนเดิมตลอดไป ผู้ฟังรุ่นเก่าคุยกับผู้ฟังรุ่นใหม่ คุยกันเข้าใจ ซึ่งจะทำให้รู้สึกแปลกใจว่า มีการจัดผังรายการใหม่ มีการเปลี่ยนรูปแบบแล้ว มีการเล่าเรื่องที่เปลี่ยนไป ด้วยกรอบเนื้อหาที่มีความน่าสนใจอยู่แล้ว แต่บุคลิกกลีลานำเสนอมันไม่เร้าใจ เนื้อหารายการดี มีความเข้มข้นทางเนื้อหาวิชาการ ผู้จัดรายการออกเสียงอักขระชัดเจน มีความรู้ความสามารถ แต่อยู่ในกรอบมากเกินไป ทำให้ความเป็นสื่อมวลชนที่ในอดีตเป็นอย่างไร ปัจจุบันคงเป็นอย่างนั้น ผู้จัดรายการและพันธมิตรถือว่ามีความแข็งแรง แต่การจัดรายการเรียบร้อยเกินไปไปสำหรับสื่อในยุคนี้ น่าจะมีความหิวหาขึ้นมาอีกนิด จะทำอย่างไรให้ผู้จัดรายการที่พูดน่าฟังน่าเชื่อถือแล้วจัดรายการให้มีความสนุกขึ้นมาอีกนิด ออกแบบการจัดรายการให้คนรุ่นใหม่ได้ฟัง การเปลี่ยนแปลงจะทำให้แฟน

รายการ รู้สึกตื่นเต้น รู้สึกทำท่ายที่จะฟัง แต่ถ้าเปิดคลื่นมาฟังแล้วพบว่า ต้องเป็นเสียงนี้ จังหวะนี้ ต้องเล่าเรื่องแบบนี้ ผู้ฟังคาดเดาได้ก็จะหมดความทำท่าย ความกระหายที่จะฟังมันลดลงไป ทั้งที่ความน่าเชื่อถือ ความน่าฟังมีสูงมาก มาตรฐานการจัดรายการ การออกเสียง การเลือกประเด็น ถือว่ามีความแข็งแรงมาก แต่ถ้ามีการปรับวิทยุก็จะมีกลิ่นติดกับผู้ฟัง เพราะผู้ฟังจะฟังวิทยุแบบไปกับวิถีชีวิต ไม่มีใครอยู่เฉยๆ ทุกคนทำตามวิถีชีวิตเหมือนเดิม ถ้าไม่มีความใกล้เราจะเบียดเข้าไปในวิถีชีวิตของผู้ฟังไม่ได้ เป็นธรรมชาติของวิทยุ

สรุปความคิดเห็นของนักวิชาการและนักวิชาชีพในประเด็นข้อเสนอแนะในการพัฒนารายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MH ได้ตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 4.12 สรุปความคิดเห็นของนักวิชาการและนักวิชาชีพในประเด็นข้อเสนอแนะในการพัฒนารายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MH

ประเด็น	สรุปความคิดเห็น
1. การจัดและผลิตรายการ	- สํารวจความคิดเห็น ความนิยมและความต้องการของผู้ฟัง รายการของสถานี เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงการจัดและผลิตรายการ - ต้องมีนโยบายของสถานีให้ชัดเจนว่าต้องการไปในทิศทางใด - ควรสร้างผู้จัดรายการเหมือนกับ BBC ของอังกฤษหรือ ABC ของออสเตรเลียที่เจ้าของรายการสามารถดึงดูความสนใจของผู้ฟังคอยติดตามฟังว่าผู้จัดรายการคนนี้จะพูดอะไร โดยเปิดโอกาสให้คนใหม่ๆ ตรีเทิฟรายการ - ปรับบางหมวดรายการให้มีความยาวเพิ่มขึ้น เพื่อให้ผู้ฟังเต็มอิมกับการฟังเนื้อหาจากรายการ - ใช้สื่อใหม่ เพื่อให้ผู้ฟังสามารถติดตามรับฟังรายการได้สะดวกและง่ายขึ้น เช่น เว็บไซต์ แอปพลิเคชันฟังวิทยุผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ - พัฒนารายการทั้งรูปแบบรายการ เนื้อหารายการที่สามารถตอบสนองความต้องการประชาชน ช่วงเวลาการนำเสนอให้เหมาะกับการต้องการฟังของผู้ฟัง เปิดรับฟังความคิดเห็นจากผู้ฟังและนำมาประชุมเป็นประจำทุกเดือน - สร้างเครือข่ายในการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ โดยเฉพาะสถาบันการศึกษา ที่มีนิสิต นักศึกษา เพื่อจะได้ความคิดสร้างสรรค์ของคนรุ่นใหม่ในการจัดและผลิตรายการ

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

ประเด็น	สรุปความคิดเห็น
1. การจัดและผลิตรายการ (ต่อ)	- ติดตามสถานการณ์ในวงการวิทยุกระจายเสียง เพื่อนำมาพัฒนารายการ - ควรนำเสนอเนื้อหารายการที่ทันสมัยอย่างละเอียด เช่น การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558 ข้อมูลด้านเทคโนโลยีของสื่อวิทยุและโทรทัศน์ที่กำลังเปลี่ยนถ่ายเข้าสู่ระบบดิจิทัล เป็นต้น
2. กลุ่มเป้าหมาย	- รายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz มีคุณภาพ แต่ยังคงพัฒนาเรื่องอัตราความนิยมของผู้ฟัง (Rating) โดยปรับรูปแบบ เนื้อหารายการให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ฟัง - ประชาสัมพันธ์ด้วยการจัดงานอีเว้นท์ การจัดนิทรรศการหรือร่วมจัดกับหน่วยงานอื่นๆ การให้ผู้จัดรายการออกไปพบปะกับผู้ฟัง โดยทำทุก 3 เดือน หรือ 6 เดือนต่อครั้ง เป็นการสร้างเครือข่ายให้ผู้ฟังรู้สึกผูกพันกับนักจัดรายการ หรือการสร้างการมีส่วนร่วม โดยมีรางวัลสำหรับผู้ฟัง
3. ผู้ดำเนินรายการ	- ผู้ประกาศ ผู้ดำเนินรายการ มีการออกเสียงที่เป็นเอกลักษณ์ อ่านหรือพูดออกเสียงได้ถูกต้องตามหลักภาษาไทย มีความเป็นทางการ - ควรลดระดับการพูดอย่างเป็นทางการลง ให้มีความกันเองกับผู้ฟังและสร้างการมีส่วนร่วมกับผู้ฟัง

ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนารายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

F.M. 92.50 MHz

การพัฒนารายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz ควรเป็นไปในแนวทางดังต่อไปนี้

3.1 สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz เป็นสถานีประเภทบริการสาธารณะ ต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ของ กสทช. ซึ่งเป็นกรอบสำหรับการดำเนินงาน แต่จากสภาพการณ์ปัจจุบันที่สถานีวิทยุในประเทศไทยที่เป็นคลื่นหลัก จำนวน 730 สถานี โดยแบ่งเป็นระบบ FM จำนวน 499 สถานี ระบบ AM จำนวน 231 สถานี (http://www.dmatee.com/fm-radio.php?m_id=4 ค้นคืนวันที่ 18 มิถุนายน 2557) และสถานีวิทยุชุมชนที่ได้รับใบอนุญาต จำนวน 3,402 สถานี (คณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์, 2556) สถานี

วิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz จำเป็นต้องกำหนดเป้าหมายและทิศทางของสถานีให้ชัดเจนในทศวรรษหน้า เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพการณ์และเทคโนโลยี

3.2 สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz ต้องมีการสำรวจวิจัยเพื่อกำหนดเป้าหมายของสถานีด้านการจัดและผลิตรายการให้สอดคล้องกับผู้ฟัง โดยการสำรวจวิจัยควรกำหนดเป็นแผนงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อที่จะได้ข้อมูลที่ทันสมัย

3.3 ควรนำผลการสำรวจ วิจัยที่ได้มาผนวกกันกับข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะของนักวิชาการ นักวิชาชีพ และปรับปรุงการจัดรายการ การผลิตรายการ ทั้งด้านเนื้อหา รูปแบบ ผู้ดำเนินรายการ เวลาออกอากาศ ความยาวรายการ รวมทั้งการประเมินรายการ มาจัดรายการและผลิตรายการให้สอดคล้องกับนโยบายรัฐ เป้าหมายของสถานีและความต้องการของผู้ฟังต่อไป

3.4 นอกจากผลการสำรวจวิจัยแล้ว สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz จะต้องมีการวางแผนด้านบุคลากร ทั้งด้านรายการและด้านเทคนิค ซึ่งการวางแผนนั้นมีการเปิดโอกาสและพัฒนาบุคลากรเดิม การสร้างบุคลากรใหม่ที่จะต้องมีความรู้ความสามารถกับสภาพสังคม เศรษฐกิจ เทคโนโลยีการกระจายเสียง อาทิ เปิดรับบุคลากรที่มีความรู้ด้านนิเทศศาสตร์ และภาษาต่างประเทศที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษเพียงอย่างเดียวเท่านั้น นอกจากนี้ ยังต้องพัฒนาเครือข่ายของ สวท. ทั่วประเทศ เครือข่ายของหน่วยงานภายนอก ด้านการกระจายเสียงและเทคโนโลยีสื่อมวลชน เพื่อประโยชน์ในการจัดและผลิตรายการต่อไป

อาจกล่าวได้ว่า ผลจากการวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนารายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz” กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz ในภาพที่มีคุณภาพ มีความเป็นมืออาชีพประเด็นสำคัญ คือ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz จะคงอยู่อย่างไรในอนาคต การเพิ่มจำนวนผู้ฟัง การปรับเปลี่ยนและพัฒนารายการให้สอดคล้องกับลักษณะทางประชากร ทั้งอายุ เพศ สภาพแวดล้อม ถิ่นที่อยู่ การศึกษาและอาชีพของผู้ฟัง ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก เป็นสิ่งที่ท้าทายบุคลากรของสถานีเป็นอย่างยิ่ง

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่อง “แนวทางการพัฒนารายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz” มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์ผังรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz 2) ศึกษาความคิดเห็นของนักวิชาการและนักวิชาชีพเกี่ยวกับรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz และ 3) เสนอแนวทางการพัฒนารายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz โดยจะนำเสนอสรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 ผลการวิเคราะห์ผังรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M.

92.50 MHz

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz ออกอากาศทุกวันๆ ละ 19 ชั่วโมง ตั้งแต่เวลา 05.00 - 24.00 น. มีการจัดรายการและผลิตรายการทั้งหมด จำนวน 66 รายการ

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลผังรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz ประเภทรายการ รูปแบบรายการ เนื้อหารายการ เวลาในการออกอากาศ และความยาวรายการ มีดังนี้

1.1.1 ประเภทรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz มีรายการประเภทข่าว ข่าวสาร จำนวน 26 รายการ คิดเป็นร้อยละ 39.39 ความรู้ จำนวน 35 รายการ คิดเป็นร้อยละ 53.03บันเทิง จำนวน 5 รายการ คิดเป็นร้อยละ 7.58

1.1.2 รูปแบบรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz มีรูปแบบรายการดังนี้ ข่าว จำนวน 16 รายการ คิดเป็นร้อยละ 24.24 พูดคุยกับผู้ฟัง จำนวน 33 รายการ คิดเป็นร้อยละ 50.00 สัมภาษณ์ จำนวน 8 รายการ คิดเป็นร้อยละ 12.12 นิศยสารทางอากาศ จำนวน 4 รายการ คิดเป็นร้อยละ 6.06 รายการเพลง จำนวน 5 รายการ คิดเป็นร้อยละ 7.58

1.1.3 เนื้อหารายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz ประกอบด้วยเนื้อหารายการเกี่ยวกับการเมือง เศรษฐกิจ สังคม จำนวน 26 รายการ คิดเป็นร้อยละ 39.39 สังคม จำนวน 4 รายการ คิดเป็นร้อยละ 6.06 เศรษฐกิจ จำนวน 6 รายการ คิดเป็นร้อยละ 9.09 กฎหมาย จำนวน 1 รายการ คิดเป็นร้อยละ 1.51 ศาสนา/ปรัชญา/ศิลปวัฒนธรรม จำนวน 15 รายการ คิดเป็นร้อยละ 22.73 วิทยาศาสตร์/เทคโนโลยี/สิ่งแวดล้อม จำนวน 9 รายการ คิดเป็นร้อยละ 13.64บันเทิง จำนวน 5 รายการ คิดเป็นร้อยละ 7.58

1.1.4 เวลาการออกอากาศรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz ช่วงเวลา 05.00 - 09.00 น. จำนวน 12 รายการ คิดเป็นร้อยละ 18.18 ช่วงเวลา 09.00 - 17.00 น. จำนวน 31 รายการ คิดเป็นร้อยละ 46.97 ช่วงเวลา 17.00 - 21.00 น. จำนวน 14 รายการ คิดเป็นร้อยละ 21.21 ช่วงเวลา 21.00 - 24.00 น. จำนวน 9 รายการ คิดเป็นร้อยละ 13.64

1.1.5 ความยาวรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz มีความยาวรายการ 5 นาที จำนวน 2 รายการ คิดเป็นร้อยละ 3.03 ความยาวรายการ 10 นาที จำนวน 11 รายการ คิดเป็นร้อยละ 16.67 ความยาวรายการ 30 นาที จำนวน 16 รายการ คิดเป็นร้อยละ 24.24 ความยาวรายการ 50 นาที จำนวน 27 รายการ คิดเป็นร้อยละ 40.91 ความยาวรายการมากกว่า 50 นาที จำนวน 10 รายการ คิดเป็นร้อยละ 15.15

1.2 คิดเห็นของนักวิชาการและนักวิชาชีพเกี่ยวกับรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz

กลุ่มนักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์ จำนวน 3 คน ดังนี้

1) รองศาสตราจารย์สุมน อยู่สิน อาจารย์ประจำพิเศษ กลุ่มวิทยุกระจายเสียง สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ลักษณ์ คล้ายแก้ว ผู้อำนวยการหลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต/ ผู้อำนวยการสถานีวิทยุชุมชน มหาวิทยาลัยรังสิต

3) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ภัทธีรา สารากรบริหาร อาจารย์ประจำกลุ่มวิชาวิทยุและโทรทัศน์ คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

นักวิชาชีพด้านวิทยุกระจายเสียง จำนวน 3 คน ดังนี้

1) นายธีระพงษ์ โสดาศรี ที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี (อดีตอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์) และผู้จัดรายการวิทยุของกรมประชาสัมพันธ์

2) นายถวัลย์ ไชยรัตน์ ผู้จัดการส่วนพนักงานสัมพันธ์ บริษัท อสมท. จำกัด (มหาชน)/ผู้จัดรายการ สถานีวิทยุ อสมท. โมเดิร์น เรดิโอ

3) นางสาวนันทยา เพ็ชรวัฒนา หัวหน้างานรายการ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.2.1 ภาพรวมด้านรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M.

92.50 MHz

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz มีพันธกิจ วิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ สามารถตอบสนองนโยบายของรัฐบาลและกรมประชาสัมพันธ์ได้เป็นอย่างดี รวมถึงการเป็นสื่อประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆ ของรัฐบาล และให้ความสำคัญกับประชาชนอาเซียน มีการเผยแพร่พระราชกรณียกิจของสถาบันกษัตริย์ ฟังรายการครอบคลุมสัดส่วนของประเภทรายการ รูปแบบและเนื้อหารายการ มีความสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ที่ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มผู้ใหญ่ วัยทำงานที่ต้องการความน่าเชื่อถือจากตัวรายการ ควรจัดรายการให้เวลาของรายการสอดคล้องกับลักษณะทางประชากรของผู้ฟังด้วย มีการวางผังรายการที่ละเอียดมาก และมีความหลากหลายมากขึ้น ซึ่งนักวิชาการบางท่านให้ความเห็นว่า เนื้อหารายการมีความย่อยมาก ส่งผลให้ผู้ฟังที่เป็นกลุ่มเป้าหมายไม่สนใจฟังรายการ ผู้จัดรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz มีจำนวนมาก ทำให้ยากต่อการจดจำของผู้ฟังและผู้จัดรายการที่มีชื่อเสียงก็มียุทธศาสตร์น้อยเกินไปไม่เต็มอิ่มสำหรับผู้ฟัง

เนื้อหารายการมีการแบ่งเนื้อหารายการออกเป็นด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง มีการแยกรายการข่าวประจำวัน และให้นำนักประเด็นของสังคมที่เป็นกระแสได้พอสมควร ครอบคลุมความต้องการข่าวสารของผู้ฟัง นักวิชาการ นักวิชาชีพยังให้ความเห็นเกี่ยวกับรายการว่า รายการที่สะท้อนปัญหาของประชาชนสู่รัฐบาลมีค่อนข้างน้อยยังขาดรายการที่เกี่ยวกับการเป็นกระบอกเสียงร้องเรียน ควรจะมีรายการเฉพาะทางให้กับผู้ฟังมากขึ้น การจัดรายการเกี่ยวกับประเด็นอาเซียน ควรมีความยาว 5 -10 นาที ในช่วงเวลาอื่นๆ ด้วย เพื่อให้ไปถึงคนฟังได้หลายกลุ่ม ควรสอดแทรกเกร็ดความรู้ สารคดีสั้นในรายการต่างๆ จะทำให้รายการมีความน่าสนใจมากขึ้น

1.2.2 ความสอดคล้องระหว่างบทบาทหน้าที่สื่อมวลชนกับรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz

การปฏิบัติงานสอดคล้องกับบทบาทหน้าที่สื่อมวลชน การจัดผังรายการมีความสอดคล้องกับบทบาทของสื่อมวลชนคือ การให้ข่าว ข่าวสาร ความรู้ บันเทิงและบริการสาธารณะ โดยทำหน้าที่การเป็นสื่อมวลชนได้ครบถ้วน ดำเนินการตามนโยบาย คือ นโยบายของรัฐบาล สถานีและความต้องการของกลุ่มผู้ฟังเป้าหมาย นอกจากนี้แล้ว ยังสอดคล้องกับ

กฎกระทรวงที่กำหนดไว้ ทั้งในแง่ของการตอบสนองนโยบายของรัฐบาลและความต้องการของประชาชนและบุคลากร มีกฎระเบียบ ข้อบังคับ จริยธรรมและความรับผิดชอบสูง

1.2.3 ความเหมาะสมของประเภทรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz เป็นสถานีวิทยุประเภทบริการสาธารณะที่จัดรายการได้เหมาะสมตามข้อกำหนดของ กสทช. และตอบสนองนโยบายของรัฐ รัฐบาล รวมทั้งธำรงภาพลักษณ์ของสถานีวิทยุแห่งชาติด้วย ทั้งนี้ ควรมีการปรับรายการประเภทข่าวสาร โดยหาผู้ดำเนินรายการที่เป็นจุดขายของรายการ และรายการบันเทิงที่ผนวกสาระ นอกจากนี้แล้วควรคำนึงถึงผู้ฟังกลุ่มเด็กและเยาวชน รวมทั้งการจัดรายการเพื่อดึงดูดผู้ฟังกลุ่มใหม่ด้วย

1.2.4 ความเหมาะสมของรูปแบบรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz

รูปแบบการนำเสนอรายการมีความหลากหลายตามหลักนิเทศศาสตร์ ควรเพิ่มรูปแบบละครวิทยุ สารคดี เป็นต้น และการเปิดให้ผู้ฟังได้โทรศัพท์เข้ามาร่วมแสดงความคิดเห็น (phone in) ซึ่งนักวิชาการ นักวิชาชีพให้ความเห็นว่า สถานียังมีรูปแบบรายการด้านการวิเคราะห์การเมืองหรือการวิเคราะห์เศรษฐกิจ มีการวิจารณ์ในด้านบวกเพียงอย่างเดียว และรูปแบบรายการกับผู้ดำเนินรายการควรมีความสัมพันธ์กัน ผู้ดำเนินรายการควรมีลีลาการพูดที่มีความเป็นธรรมชาติ ผ่อนคลาย เป็นกันเอง

1.2.5 ความเหมาะสมของเนื้อหารายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz

เนื้อหารายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz มีหลากหลายเน้นเนื้อหาสาระ ครอบคลุมทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และประชาคมอาเซียน และเป็นข้อมูลที่เป็นองค์ความรู้ อาทิ ภาษาไทย ประวัติศาสตร์ สามารถนำไปอ้างอิงได้ โดยผู้ดำเนินรายการส่วนใหญ่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือข้าราชการ มีจุดแข็งใกล้ชิดกับแหล่งข้อมูลข่าวสารและมีความน่าเชื่อถือ รวมทั้งมีเครือข่ายอยู่ทั่วประเทศ ควรจะเพิ่มเนื้อหาเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เนื้อหาสำหรับผู้พิการทางสายตา ปัญหาของประชาชน ควรปรับเปลี่ยนเนื้อหารายการให้ทันสมัยและทันต่อสภาพสังคม เป็นประโยชน์ต่อประชาชน และเนื้อหารายการไม่ควรกระจุกตัวอยู่ตลอดเวลาใดเวลาหนึ่ง เช่น ความรู้ด้านอาเซียน ควรกระจายไปอยู่ตามช่วงเวลาต่างๆ โดยอาจจะให้ข้อมูลที่ละเอียดละน้อยแต่ให้หลายๆ ครั้ง จะทำให้

ผู้ฟังจำได้และอยากติดตามฟังมากกว่า เป็นการกระจายเนื้อหารายการให้เข้าถึงทุกกลุ่มผู้ฟังด้วย และไม่ควรมีเนื้อหาที่แน่นเกินไป

การตั้งชื่อรายการบางรายการ ควรพิจารณาให้สอดคล้องกับเนื้อหา รายการ ต้องบ่งบอกแนวคิดของรายการ ควรมีเนื้อหารายการสำหรับเด็กและเยาวชน และจัดในช่วงเวลาบ่าย หลังเลิกเรียน หรือช่วงเวลาดวงจันทร์-อาทิตย์

1.2.6 ข้อเสนอแนะด้านรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

F.M. 92.50 MHz

ควรมีการสำรวจความคิดเห็น ความนิยมและความต้องการของผู้ฟัง รายการ ของสถานี เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงการจัดและผลิตรายการ และทางสถานีต้องมีนโยบายของสถานี ให้ชัดเจนว่าต้องการไปในทิศทางใด ซึ่งรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz เป็นรายการที่มีคุณภาพ แต่ยังคงพัฒนาเรื่องอัตราความนิยมของผู้ฟัง (Rating) โดย ปรับรูปแบบ เนื้อหารายการให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ฟัง

ควรสร้างผู้จัดรายการเหมือนกับ BBC ของอังกฤษหรือ ABC ของ ออสเตรเลียที่เจ้าของรายการสามารถดึงดูดความสนใจของผู้ฟังคอยติดตามฟังว่าผู้จัดรายการคน นี้ จะพูดอะไร โดยเปิดโอกาสให้คนใหม่ๆ ครีเอทีฟรายการ ผู้ประกาศ ผู้ดำเนินรายการของสถานีมี การออกเสียงที่เป็นเอกลักษณ์ อ่านหรือพูดออกเสียงได้ถูกต้องตามหลักภาษาไทย มีความเป็น ทางการ ควรลดระดับการพูดอย่างเป็นทางการลง ให้มีความกันเองกับผู้ฟังและสร้างการมีส่วนร่วม ร่วมกับผู้ฟัง

ควรพัฒนารายการทั้งรูปแบบรายการ เนื้อหารายการที่สามารถตอบสนอง ความต้องการประชาชน ช่วงเวลาการนำเสนอให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้ฟัง เปิดรับฟัง ความคิดเห็นจากผู้ฟังและนำมาประชุมเป็นประจำทุกเดือน รายการบางหมวดควรปรับเวลาการจัด ให้มีความยาวเพิ่มขึ้น เพื่อให้ผู้ฟังเต็มอิ่มกับการฟังเนื้อหาจากรายการ และควรนำเสนอเนื้อหา รายการที่ทันสมัยอย่างละเอียด เช่น การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558 ข้อมูลด้านเทคโนโลยี ของสื่อวิทยุและโทรทัศน์ที่กำลังเปลี่ยนถ่ายเข้าสู่ระบบดิจิทัล เป็นต้น

เพื่อให้ผู้ฟังสามารถติดตามรับฟังรายการได้สะดวกและง่ายขึ้น ควรส่งเสริม การใช้สื่อใหม่ เช่น เว็บไซต์ แอปพลิเคชันฟังวิทยุผ่าน โทรศัพท์เคลื่อนที่ สร้างเครือข่ายในการทำงาน โดยร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ โดยเฉพาะสถาบันการศึกษาที่มีนิสิต นักศึกษา เพื่อจะได้ความคิด สร้างสรรค์ของคนรุ่นใหม่ในการจัดและผลิตรายการ รวมทั้งติดตามสถานการณ์ในวงการ วิทยุกระจายเสียง เพื่อนำมาพัฒนารายการ

เพิ่มช่องทางประชาสัมพันธ์ด้วยการจัดงานอีเวนต์ การจัดนิทรรศการหรือร่วมจัดกับหน่วยงานอื่นๆ การให้ผู้จัดรายการออกไปพบปะกับผู้ฟัง โดยทำทุก 3 เดือน หรือ 6 เดือนต่อครั้ง เป็นการสร้างเครือข่ายให้ผู้ฟังรู้สึกผูกพันกับนักจัดรายการ หรือการสร้างการมีส่วนร่วม โดยมีรางวัลสำหรับผู้ฟัง

1.3 แนวทางการพัฒนารายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M.

92.50 MHz

การพัฒนารายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz มีแนวทางการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

1.3.1 สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz เป็นสถานีประเภทบริการสาธารณะ ต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ของ กสทช. ซึ่งเป็นกรอบสำหรับการดำเนินงาน แต่จากสภาพการณ์ปัจจุบันที่สถานีวิทยุในประเทศไทยที่เป็นคลื่นหลัก จำนวน 730 สถานี โดยแบ่งเป็นระบบ FM จำนวน 499 สถานี ระบบ AM จำนวน 231 สถานี (http://www.drntee.com/fm-radio.php?m_id=4 ค้นคืนวันที่ 18 มิถุนายน 2557) และสถานีวิทยุชุมชนที่ได้รับใบอนุญาต จำนวน 3,402 สถานี (คณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์, 2556) สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz จำเป็นต้องกำหนดเป้าหมายและทิศทางของสถานีให้ชัดเจนในทศวรรษหน้า เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพการณ์และเทคโนโลยี

1.3.2 สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz ต้องมีการสำรวจวิจัย เพื่อกำหนดเป้าหมายของสถานีด้านการจัดและผลิตรายการให้สอดคล้องกับผู้ฟัง โดยการสำรวจวิจัยควรกำหนดเป็นแผนงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อที่จะได้ข้อมูลที่ทันสมัย

1.3.3 ควรนำผลการสำรวจ วิจัยที่ได้มาผนวกกันกับข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะของนักวิชาการ นักวิชาชีพ และปรับปรุงการจัดรายการ การผลิตรายการ ทั้งด้านเนื้อหา รูปแบบ ผู้ดำเนินรายการ เวลาออกอากาศ ความยาวรายการ รวมทั้งการประเมินรายการ มาจัดรายการและผลิตรายการให้สอดคล้องกับนโยบายรัฐ เป้าหมายของสถานีและความต้องการของผู้ฟังต่อไป

1.3.4 นอกจากผลการสำรวจวิจัยแล้ว สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz จะต้องมีการวางแผนด้านบุคลากร ทั้งด้านรายการและด้านเทคนิค ซึ่งการวางแผนนั้นมีทั้งการเปิดโอกาสและพัฒนาบุคลากรเดิม การสร้างบุคลากรใหม่ที่จะต้องมีความรู้ที่เหมาะสมกับสภาพสังคม เศรษฐกิจ เทคโนโลยีการกระจายเสียง อาทิ เปิดรับบุคลากรที่มีความรู้ด้านนิเทศศาสตร์ และภาษาต่างประเทศที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษเพียงอย่างเดียวเท่านั้น นอกจากนี้ ยัง

ต้องพัฒนาเครือข่ายของ สวท. ทั่วประเทศ เครือข่ายของหน่วยงานภายนอก ด้านการกระจายเสียง และเทคโนโลยีสื่อมวลชน เพื่อประโยชน์ในการจัดและผลิตรายการต่อไป

2. การอภิปรายผล

2.1 การวิเคราะห์ผังรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50

MHz

จากผลการศึกษาพบว่า สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz เป็นสถานีที่มีนโยบายในการตอบสนองนโยบายของรัฐบาลและกรมประชาสัมพันธ์ การจัดผังรายการเป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล นโยบายและวัตถุประสงค์ที่สถานีได้กำหนดไว้ โดยการจัดผังรายการและการผลิตรายการของสถานีแบ่งเป็น ประเภทรายการข่าว ข่าวสาร ร้อยละ 39.39 ความรู้ ร้อยละ 53.03 บันเทิง คิดเป็นร้อยละ 7.58 สอดคล้องกับ สุมณ อยู่สิน (2556) ที่ได้กล่าวถึง แนวคิดการแบ่งประเภทของวิทยุกระจายเสียงตามบทบาทและหน้าที่ของสื่อมวลชน มีหน้าที่ให้ ข่าวสาร ความรู้ การศึกษา และความบันเทิงแก่ประชาชน โดยเสนอผ่านทางรายการไปยังผู้ฟัง ผู้ฟัง จะสามารถเลือกฟังได้ตามความสนใจในวันเวลาที่กำหนดไว้ในตารางกระจายเสียง

รูปแบบรายการ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz ผลิต รายการที่มีรูปแบบรายการหลากหลาย ได้แก่ ข่าว ร้อยละ 24.24 พูดคุยกับผู้ฟัง ร้อยละ 50.00 สัมภาษณ์ ร้อยละ 12.12 นิตยสารทางอากาศ ร้อยละ 6.06 รายการเพลง ร้อยละ 7.58 สอดคล้องกับ สุมณ อยู่สิน (2556) ที่กล่าวถึงการเสนอรูปแบบรายการ หากสถานีจัดรายการรูปแบบเดียวกันตลอด ผู้ฟังก็อาจจะเกิดความเบื่อหน่าย และไม่เกิดแรงจูงใจที่อยากจะฟัง เพราะวิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อที่ มองไม่เห็นภาพได้ยินแต่เสียงอย่างเดียว และผู้ฟังอาจจะมีสมาธิในการฟังจำกัด โอกาสที่เลิกฟังจึงมี อยู่มาก มีการพยายามพัฒนาวิธีการนำเสนอรายการรูปแบบต่างๆ ให้แตกต่างกันเพื่อให้มีความ หลากหลายและน่าสนใจ ซึ่งรูปแบบรายการต่างๆ คือ พูดคุยกับผู้ฟัง สนทนา อภิปราย สัมภาษณ์ สารละคร ละคร สารคดี นิตยสารทางอากาศ รายการเพลง

เนื้อหารายการ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz ผลิต รายการที่มีเนื้อหารายการข่าวการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ร้อยละ 39.39 สังคม ร้อยละ 6.06 เศรษฐกิจ ร้อยละ 9.09 กฎหมาย ร้อยละ 1.52 ศาสนา/ปรัชญา /ศิลปวัฒนธรรม ร้อยละ 22.73 วิทยาศาสตร์/เทคโนโลยี /สิ่งแวดล้อม ร้อยละ 13.64 บันเทิง ร้อยละ 7.58 สอดคล้องกับ จิราภรณ์ สุวรรณวาทกิจ (2534) ที่กล่าวถึงเนื้อหาการนั้นมีมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดรายการ และ

เป็นองค์ประกอบที่ขาดไม่ได้ และเนื้อหารายการยังเป็นส่วนความสำคัญในการผลิตรายการให้ถูกใจและเป็นที่ยอมรับของผู้ฟัง

เวลาการออกอากาศ ช่วงเวลา 05.00 - 09.00 น. ร้อยละ 18.18 ช่วงเวลา 09.00 - 17.00 น. ร้อยละ 46.96 ช่วงเวลา 17.00 - 21.00 น. ร้อยละ 21.21 ช่วงเวลา 21.00-24.00 น. ร้อยละ 13.63 สอดคล้องกับ ลักษณะ คล้ายแก้ว (2549) การจัดรายการในช่วงเวลาต่างๆ การกำหนดช่วงเวลาในการจัดรายการของทางสถานีสามารถแบ่งได้หลายลักษณะ แต่มักนิยมแบ่งช่วงเวลาในวันจันทร์ถึงวันศุกร์ ซึ่งเป็นวันทำงานเป็น 4 ช่วง ส่วนในวันเสาร์และอาทิตย์นั้นอาจจะพิจารณาช่วงเวลาโดยรวมตั้งแต่เช้าถึงเที่ยงคืน

ความยาวรายการ ความยาวรายการ 5 นาที ร้อยละ 3.03 ความยาวรายการ 10 นาที ร้อยละ 16.67 ความยาวรายการ 30 นาที ร้อยละ 24.24 ความยาวรายการ 50 นาที ร้อยละ 40.91 ความยาวรายการมากกว่า 50 นาที ร้อยละ 15.15 สอดคล้องกับ นภภรณ์ อัจฉริยะกุล และธีรารักษ์ โปธิสุวรรณ (2545) การจัดรายการให้มีประสิทธิภาพ นอกจากจะคำนึงถึงเนื้อหาของรายการแล้วยังจำเป็นต้องคำนึงถึงความยาว-สั้น เวลาของรายการในการเสนอรายการควบคู่กันไปด้วย

2.2 ความคิดเห็นของนักวิชาการและนักวิชาชีพ เกี่ยวกับรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz

2.2.1 ภาพรวมด้านรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M.

92.50 MHz

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz มีพันธกิจ วิทยทัศน์ ยุทธศาสตร์ นโยบายของสถานี คือ การเผยแพร่พระราชกรณียกิจของสถาบันกษัตริย์ สามารถตอบสนองนโยบายของรัฐบาลและกรมประชาสัมพันธ์ได้เป็นอย่างดี รวมถึงการเป็นสื่อประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆของรัฐบาล และให้ความสำคัญกับประชาคมอาเซียน สอดคล้องกับ ธีระพงษ์ โสดาศรี (2553) ที่กล่าวว่า สื่อวิทยุยังคงมีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวันของประชาชน เนื่องจากมีความได้เปรียบในการเข้าถึงผู้รับสารอย่างฉับไวใกล้ชิด ซึ่งสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz มีกลไกการดำเนินงานอยู่ทั่วประเทศได้ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร สาระความรู้ และสนับสนุนการบริหารงานภาครัฐสู่ประชาชน ขณะเดียวกัน ก็สะท้อนความคิดเห็นความต้องการของประชาชนกลับสู่รัฐ โดยใช้กลยุทธ์การดำเนินงานที่สำคัญอย่างหนึ่ง คือ การสร้างพันธมิตรร่วมผลิตรายการที่มีคุณภาพ ทั้งจากภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชน เปิดโอกาสให้ผู้ฟังทั่วประเทศมีส่วนร่วมในรายการแสดงความคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะ สร้างความเข้าใจ และความร่วมมืออันดีระหว่างรัฐ

ผังรายการครอบคลุมสัดส่วนของประเภทรายการ รูปแบบและเนื้อหา รายการ มีความสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ที่ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มผู้ใหญ่ วัยทำงาน ที่ต้องการความน่าเชื่อถือจากตัวรายการ การวางผังรายการที่ละเอียดมาก และมีความหลากหลาย มากเกินไป ซึ่งนักวิชาการบางท่านให้ความเห็นว่า เนื้อหารายการมีความย่อยมาก ส่งผลให้ผู้ฟังที่เป็นกลุ่มเป้าหมายไม่สนใจฟังรายการ ควรจัดรายการให้เวลาของรายการสอดคล้องกับลักษณะทาง ประชากรของผู้ฟังด้วย สอดคล้องกับ จิราภรณ์ สุวรรณวาทกิจ (2556) ที่ได้กล่าวถึงความสำคัญ ของการจัดรายการวิทยุกระจายเสียงว่า ผู้ฟังเป็นผู้ที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งวัตถุประสงค์ของการ กำหนดกลุ่มเป้าหมาย ก็เพื่อที่จะหาความคล้ายคลึงกันในความสนใจ ความต้องการของผู้ฟัง เพื่อ ประสิทธิภาพในการจัดรายการให้ตรงตามความสนใจและความต้องการของผู้ฟัง และเพื่อให้เข้าถึง ผู้ฟังมากที่สุด ดึงดูด (attract) และทำให้ผู้ฟังติดตามฟัง รวมถึงสามารถรักษายอดจำนวนผู้ฟัง (maintain) รายการของสถานีไว้ได้ ทั้งนี้ การจะบรรลุเป้าหมายดังกล่าวได้นั้น ต้องอาศัยเกณฑ์การ พิจารณาจากปัจจัยด้านลักษณะทางประชากรศาสตร์ เช่น เพศ วัย อาชีพ รายได้ การศึกษา ถิ่นที่อยู่ เชื้อชาติ ศาสนา ปัจจัยทางจิตวิทยา เป็นการพิจารณาจำแนกผู้ฟังโดยคำนึงถึงทัศนคติ ค่านิยมของ ผู้ฟังเป็นเกณฑ์ และปัจจัยด้านรูปแบบการดำเนินชีวิต ใช้จัดกลุ่มผู้ฟังโดยพิจารณาจากความ คล้ายคลึงในการดำเนินชีวิต เช่น แนวโน้มความเปลี่ยนแปลงเชิงประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อการ กำหนดกลุ่มเป้าหมายผู้ฟังของสถานีวิทยุกระจายเสียง เช่น อายุของประชากร จำนวนผู้หญิงทำงาน นอกบ้านเพิ่มสูงขึ้น เป็นต้น

2.2.2 ความสอดคล้องระหว่างบทบาทหน้าที่สื่อมวลชนกับรายการของสถานี วิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz

การปฏิบัติงานสอดคล้องกับบทบาทหน้าที่สื่อมวลชน การจัดผังรายการมี ความสอดคล้องกับบทบาทของสื่อมวลชน คือ การให้ข่าว ข่าวสาร ความรู้ บันเทิงและบริการ สาธารณะ โดยทำหน้าที่การเป็นสื่อมวลชนได้ครบถ้วน ดำเนินการตามนโยบาย คือ นโยบายของ รัฐบาล สถานีและความต้องการของกลุ่มผู้ฟังเป้าหมาย นอกจากนี้แล้ว ยังสอดคล้องกับ กฎกระทรวงที่กำหนดไว้ ทั้งในแง่ของการตอบสนองนโยบายของรัฐบาลและความต้องการของ ประชาชนและบุคลากร มีกฎระเบียบ ข้อบังคับ จริยธรรมและความรับผิดชอบสูง สอดคล้องกับ ภัทวดี นิติเกษตรสุนทร (2545) กล่าวว่า บทบาทหน้าที่ของวิทยุกระจายเสียงในฐานะสื่อมวลชน มี คุณลักษณะในการเสนอข่าว ข่าวสารโดยมีความจับใจ สร้างความน่าเชื่อถือและเข้าถึงผู้รับสาร การ ให้ความรู้และการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน และการให้ความบันเทิง ผ่อนคลาย ความตึงเครียด เช่น การฟังเพลงทางวิทยุกระจายเสียง การฟังละครวิทยุ โดยนำเสนอสาระความรู้ แก่ผู้ฟังให้เกิดความรู้สึกลึกซึ้งเพลิดเพลินได้

2.2.3 ความเหมาะสมของประเภทรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz เป็นสถานีวิทยุประเภทบริการสาธารณะที่จัดรายการได้เหมาะสมตามข้อกำหนดของ กสทช. และตอบสนองนโยบายของรัฐ รัฐบาล รวมทั้งธำรงภาพลักษณ์ของสถานีวิทยุแห่งชาติด้วย ทั้งนี้ ควรมีการปรับรายการประเภทข่าวสาร โดยหาผู้ดำเนินรายการที่เป็นจุดขายของรายการ และรายการบันเทิงที่ผนวกสาระ นอกจากนี้แล้วควรคำนึงถึงผู้ฟังกลุ่มเด็กและเยาวชน รวมทั้งการจัดรายการเพื่อดึงดูดผู้ฟังกลุ่มใหม่ด้วย สอดคล้องกับ สุพัตรา นครสันติภาพ (2543) ศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์รูปแบบรายการกรณีศึกษา: สถานีวิทยุกระจายเสียง เอฟ.เอ็ม. 100.5 เมกะเฮิร์ตซ์ ขององค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย” พบว่า การนำเสนอข่าวสารความรู้และบริการนั้น ควรเพิ่มรูปแบบการนำเสนอรายการในลักษณะให้ความรู้และให้ความบันเทิง คือ ผสมผสานระหว่างความรู้และสาระบันเทิง และยังสอดคล้องกับ สุปราณี ศิริสวัสดิ์ชัย (2556) ได้กล่าวถึง การผลิตรายการไม่ว่าจะเป็นรูปแบบรายการใด การพูดในสื่อวิทยุต้องมีความเป็นกันเองกับผู้ฟัง ไม่ควรคิดว่ามีคนที่หมิ่นเป็นแสนกำลังฟังเราอยู่ จะทำให้เกร็งและขาดบรรยากาศสบายๆ ควรจัดรายการให้เหมือนกับกำลังพูดกับเพื่อนคนหนึ่ง จะทำให้รายการนั้นมีชีวิตชีวา น้ำเสียงที่เปล่งออกมาน่าฟัง ดังคำกล่าวที่ว่า talk to a friend ถ้าการพูดจะเป็นไปในแนวใด ต้องขึ้นอยู่กับรูปแบบของรายการนั้นๆ ด้วย

2.2.4 ความเหมาะสมของรูปแบบรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz

รูปแบบการนำเสนอรายการมีความหลากหลายตามหลักนิเทศศาสตร์ ควรเพิ่มรูปแบบละครวิทยุ สารคดี เป็นต้น และการเปิดให้ผู้ฟังได้โทรศัพท์เข้ามาร่วมแสดงความคิดเห็น (phone in) ซึ่งนักวิชาการ นักวิชาชีพให้ความเห็นว่าสถานียังมีรูปแบบรายการด้านการวิเคราะห์การเมืองหรือการวิเคราะห์เศรษฐกิจ มีการวิจารณ์ในด้านบวกเพียงอย่างเดียว และรูปแบบรายการกับผู้ดำเนินรายการควรมีความสัมพันธ์กัน ผู้ดำเนินรายการควรมีลีลาการพูดที่มีความเป็นธรรมชาติผ่อนคลาย เป็นกันเอง สอดคล้องกับ สุมน อุษิณี (2556) กล่าวว่า การนำเสนอรายการนั้นผู้ฟังวิทยุกระจายเสียงควรได้ฟังรายการที่หลากหลาย มีทั้งข่าวสาร ความรู้และความบันเทิง และสามารถเลือกฟังได้ตามความต้องการที่แตกต่างกัน การเสนอรายการรูปแบบเดียวกันตลอด ผู้ฟังอาจเกิดความเบื่อหน่าย ไม่เกิดแรงจูงใจที่อยากจะฟัง เพราะวิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อที่มองไม่เห็นภาพได้ยินแต่เสียงเพียงอย่างเดียว และผู้ฟังอาจจะมีสมาธิในการฟังจำกัด โอกาสที่เลิกฟังจึงมีอยู่มาก จึงมีการพยายามพัฒนาวิธีการนำเสนอรายการรูปแบบต่างๆ ที่แตกต่างกันให้มีความหลากหลาย

น่าสนใจ และรูปแบบรายการวิทยุกระจายเสียงที่ดีนั้น ต้องสามารถความพึงพอใจแก่ผู้ฟัง ทำให้เกิดความเพลิดเพลินและสนใจติดตามฟังรายการด้วย

2.2.5 ความเหมาะสมของเนื้อหารายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz

เนื้อหารายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz มีหลากหลายเน้นเนื้อหาสาระ ครอบคลุมทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และประชาคมอาเซียน และเป็นข้อมูลที่เป็นองค์ความรู้ อาทิ ภาษาไทย ประวัติศาสตร์ สามารถนำไปอ้างอิงได้ โดยผู้ดำเนินรายการส่วนใหญ่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือข้าราชการ มีจุดแข็งใกล้ชิดกับแหล่งข้อมูลข่าวสารและมีความน่าเชื่อถือ รวมทั้งมีเครือข่ายอยู่ทั่วประเทศ ควรจะเพิ่มเนื้อหาเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เนื้อหาสำหรับผู้พิการทางสายตา ปัญหาของประชาชน ควรปรับเปลี่ยนเนื้อหารายการให้ทันสมัยและทันต่อสภาพสังคม เป็นประโยชน์ต่อประชาชน เนื้อหารายการไม่ควรกระจุกตัวอยู่ที่เวลาใดเวลาหนึ่ง เช่น ความรู้ด้านอาเซียน ควรกระจายไปอยู่ตามช่วงเวลาต่างๆ โดยอาจจะให้ข้อมูลที่ละเอียดละน้อยแต่ให้หลายๆ ครั้ง จะทำให้ผู้ฟังจำได้และอยากติดตามฟังมากกว่า เป็นการกระจายเนื้อหารายการให้เข้าถึงทุกกลุ่มผู้ฟังด้วย และไม่ควรมีเนื้อหาที่แน่นเกินไป สอดคล้องกับ ปรากฏการณ์ อัจฉริยะกุล และธีรารักษ์ โปธิสุวรรณ (2545) ที่กล่าวว่าเนื้อหารายการสำหรับผู้ฟังทั่วไป หมายถึง เรื่องราวสาระต่างๆ ที่ไม่เฉพาะเจาะจง ผู้ฟังกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง แต่ผู้ฟังสามารถฟังได้เข้าใจ รู้เรื่อง โดยเนื้อหาบางเรื่องอาจอยู่ในความสนใจของคนทั่วไป แต่เนื้อหาบางเรื่องอาจจะไม่อยู่ในความสนใจมาก่อนแต่ได้ฟัง บางครั้งอาจเกิดความสนใจในเรื่องนั้นๆ ภายหลังก็ได้ เนื้อหาลักษณะนี้มักเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตประจำวัน สิ่งที่อยู่ใกล้ตัว สุขภาพอนามัย อาหารการกิน การตกแต่งบ้าน การท่องเที่ยว การเมือง เป็นต้น และเนื้อหารายการสำหรับผู้ฟังเฉพาะกลุ่ม หมายถึง เรื่องราวที่มุ่งเฉพาะกลุ่มเป้าหมายที่มีความสนใจคล้ายคลึงกัน การที่กลุ่มผู้ฟังมีความสนใจคล้ายคลึงกันได้นั้น อาจเกิดจากการที่กลุ่มผู้ฟังมีลักษณะร่วมกันทางอายุ การศึกษา อาชีพ ถิ่นที่อยู่ ทำให้มีความสนใจใกล้เคียงกัน เช่น กลุ่มผู้ฟังที่มีอาชีพเดียวกัน โดยสามารถเลือกเนื้อหาประเภทข้อเท็จจริง ข้อเท็จจริงคือ เนื้อหาประเภทที่รายงานให้ทราบถึงความจริงต่างๆที่มีในโลกทางกายภาพ สามารถตรวจสอบหรือพิสูจน์ได้ อาจจะเกี่ยวกับคน สัตว์ วัตถุ เหตุการณ์ต่างๆ เนื้อหาที่เป็นข้อเท็จจริงสามารถนำมาจัดรายการได้ เช่น รายการเกาะติดสถานการณ์โลก การลงทุน หรือด้านวิทยาศาสตร์ เนื้อหาประเภทข้อคิดเห็น ข้อคิดเห็น คือ เนื้อหาที่แสดงถึงปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในจิตของผู้ส่งสาร เป็นความรู้สึก ความเชื่อ แนวคิดที่บุคคลๆ หนึ่งมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นบุคคล วัตถุ เหตุการณ์ หรือพฤติกรรมใดๆ ก็ตาม ข้อคิดเห็นใดๆ ที่ผู้ส่งสารแสดงออกมาเป็นสิ่งที่ไม่อยู่ในวิสัยตรวจสอบได้ว่า

เป็นความจริงหรือไม่ หรือเนื้อหาในเชิงจินตนาการ มักเป็นเรื่องที่บอกเล่าหรือสร้างขึ้นใหม่หรือ มีลักษณะความคิดสร้างสรรค์จำพวกเพลง ละคร เรื่องเล่า เป็นต้น

2.2.6 ข้อเสนอแนะด้านรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

F.M. 92.50 MHz

ควรมีการสำรวจความคิดเห็น ความนิยมและความต้องการของผู้ฟังรายการของสถานี เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงการจัดและผลิตรายการ และทางสถานีต้องมีนโยบายของสถานีให้ชัดเจนว่าต้องการไปในทิศทางใด สอดคล้องกับ สุปราณี ศิริสวัสดิ์ชัย (2543) ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการวางผังรายการของสถานีวิทยุแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย” พบว่า การวางผังรายการต้องคำนึงถึงปัจจัยหลายประการ ทั้งภายในและภายนอก คือ 1) ปัจจัยภายใน ได้แก่ นโยบายของสถานีวิทยุแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คุณภาพของบุคลากร ระบบการส่งกระจายเสียงและที่มาของรายการ 2) ปัจจัยภายนอก ได้แก่ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง สภาพเศรษฐกิจและกลุ่มผู้ฟังเป้าหมาย โดยทั้งปัจจัยภายในและภายนอก ต่างเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการวางผังรายการของสถานีทั้งสิ้น ควรมีการสำรวจผลการรับฟังรายการของสถานีวิทยุแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการอย่างสม่ำเสมอ

รายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz เป็นรายการที่มีคุณภาพ แต่ยังคงพัฒนาเรื่องอัตราความนิยมของผู้ฟัง (Rating) โดยปรับรูปแบบเนื้อหารายการให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ฟัง ควรพัฒนารายการทั้งรูปแบบรายการ เนื้อหารายการที่สามารถตอบสนองความต้องการประชาชน ช่วงเวลาการนำเสนอให้เหมาะกับการต้องการฟังของผู้ฟัง เปิดรับฟังความคิดเห็นจากผู้ฟังและนำมาประชุมเป็นประจำทุกเดือน สอดคล้องกับ ชัยวัฒน์ เพชรทับ (2548) ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารงานวิทยุ: กรณีการบริหารรายการวิทยุในแบบ Format Station” พบว่า แนวทางและกลยุทธ์ที่ใช้ในสภาวะการแข่งขันในคลื่นวิทยุ เน้นกลยุทธ์ที่สามารถแข่งขันได้ในสถานการณ์ปัจจุบันและให้ความสำคัญกับการทำวิจัย เพื่อนำผลนำมาใช้ต่อยอดทางการตลาดให้ประสบผลสำเร็จ โดยกำหนดตำแหน่งและจุดยืนที่ชัดเจน มีการปรับปรุงเนื้อหาและรูปแบบของรายการให้สอดคล้องกับการทำตลาดเชิงรุกมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในส่วนเนื้อหาใหม่ให้เป็นไปตามแนวโน้มของกลุ่มผู้ฟัง ส่งเสริมการใช้สื่อใหม่ เพื่อให้ผู้ฟังสามารถติดตามรับฟังรายการได้สะดวกและง่ายขึ้น เช่น เว็บไซต์ แอปพลิเคชันฟังวิทยุผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ สร้างเครือข่ายในการทำงานโดยร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ โดยเฉพาะสถาบันการศึกษาที่มีนิสิตนักศึกษา เพื่อจะได้รูปแบบใหม่ในการจัดและผลิตรายการ รวมทั้งติดตามสถานการณ์ในวงการวิทยุกระจายเสียงเพื่อนำมาพัฒนารายการ สอดคล้องกับ ชีรารักษ์ โภธิสุวรรณ (2549) ได้กล่าวถึงแนวโน้มหรือทิศทางของการจัดและผลิตรายการในประเทศไทยในอนาคตนั้น

การจัดและผลิตรายการทางอินเทอร์เน็ต มีแนวโน้มว่าจะได้รับความนิยมมากขึ้นตามพัฒนาการของเทคโนโลยี และสอดคล้องกับ จิราภรณ์ สุวรรณวาทกสิกิจ (2556) ที่กล่าวว่ายุคต่อไปเทคโนโลยีดิจิทัล (digital) และระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตจะเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการจัดรายการและการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงทั้งด้านการเพิ่มช่องทางการเผยแพร่รายการ การจัดการกระจายเสียงของสถานีฯ นอกจากนี้จะกำหนดให้มีผังการกระจายเสียงทางสถานี (radio broadcasting) ตามปกติแล้วยังสามารถจัดผังการกระจายเสียงผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (web casting) ควบคู่ไปด้วยกันได้ เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ฟังเลือกเปิดรับตามความต้องการ และยังคงสอดคล้องกับ ชลิดา ทรุทัศน์วินท์ (2552) ศึกษาเรื่อง “การเปลี่ยนแปลงจากวิทยุ เอ.เอ็ม. เอฟ.เอ็ม. เป็นวิทยุออนไลน์ กรณีศึกษาการบริหารธุรกิจของสถานีวิทยุออนไลน์ เรดิโอบางกอกคอกคอตเน็ต” พบว่า การเปลี่ยนแปลงของสื่อวิทยุเป็นสื่อวิทยุออนไลน์มาจากการพัฒนาทางเทคโนโลยีและระบบอินเทอร์เน็ต ทำให้สื่อวิทยุมีความก้าวหน้าและมีประสิทธิภาพในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เหนือกว่าเดิม เช่น ผู้ฟังวิทยุกระจายเสียงจะรับสารได้เพียงแค่เสียง แต่หากผู้ฟังฟังวิทยุออนไลน์จะรับสารได้ทั้งที่เป็นเสียง ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว และสามารถตอบโต้กับทางสถานีได้ทันที มีการปฏิสัมพันธ์กับผู้ฟังมากกว่าสื่อวิทยุในรูปแบบเดิม ตอบสนองไลฟ์สไตล์ของคนรุ่นใหม่ที่ชอบแสวงหาสิ่งใหม่ๆ และบริโภคสื่อที่ทันสมัยได้

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะสำหรับสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz

3.1.1 สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz ควรกำหนดทิศทางการดำเนินงานและวางแผนการพัฒนารายการในภาพรวม

3.1.2 สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz ควรจัดให้มีการศึกษา วิเคราะห์ และประเมินผล จัดผังรายการให้เป็นระบบอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำมาพัฒนาการจัดและผลิตรายการ

3.1.3 สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz ควรสร้างฐานข้อมูลรายการและฐานผู้ฟัง เพื่อนำไปประกอบการจัดและผลิตรายการ

3.1.4 สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz ควรปรับปรุงการจัดรายการและผลิตรายการให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ทั้งด้านประเภทรูปแบบ เนื้อหา เวลาออกอากาศ และความยาวรายการ

3.1.5 สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz ควรเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ เพิ่มขีดความสามารถและพัฒนาศักยภาพของบุคลากร โดยการจัดฝึกอบรมและศึกษาดูงานทั้งในและต่างประเทศ

3.1.6 สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz ควรส่งเสริมขยายโอกาสและเพิ่มช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชน โดยส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีส่งกระจายเสียงด้วยสื่อใหม่ เพื่อให้ผู้ฟังเป้าหมายมีโอกาสเข้าถึงรายการของสถานีมากขึ้น

3.1.7 สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz ควรมีการกำหนดแผนงานประชาสัมพันธ์สถานี อาทิ การจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและสร้างความภาคภูมิใจกับสถานี

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรมีการวิจัยถึงความต้องการด้านรายการของผู้ฟัง เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz ต่อไป

3.2.2 ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาปัจจัยในการพัฒนาการจัดรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมประชาสัมพันธ์ (2556) สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เอกสารอัดสำเนา
กาญจนา แก้วเทพ (2554) “ทฤษฎีการสื่อสารตามทัศนะของสำนักหน้าที่นิยม” ใน *ประมวลสาระ
ชุดวิชาปรัชญานิเทศศาสตร์และทฤษฎีการสื่อสาร* หน่วยที่ 5 หน้า 262-265
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช นนทบุรี สาขาวิชานิเทศศาสตร์
- กัจจกร หลุยยะพงศ์ (2555) *เอกสารประกอบการอบรมปรับพื้นฐานความรู้ชุดวิชาปรัชญา
นิเทศศาสตร์และทฤษฎีการสื่อสาร* สาขาวิชานิเทศศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- กฤติมา เกียรติขจรพันธ์ (2554) “การสื่อสารประชาสัมพันธ์ที่มีผลต่อการพัฒนาชุมชนโดยสถานี
วิทยุ อสมท. กระบี่ คลื่นความถี่ FM 105.0 MHz จังหวัดกระบี่” การค้นคว้าอิสระ
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์
- คณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ (2556) “รายงานผลการดำเนินงานประจำปี
2556” สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการ
โทรคมนาคมแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร
- จรรุพรณ พลอยเกิด (2550) “การเปิดรับและประโยชน์ที่มีต่อรายการรู้รักภาษาไทยทางสถานี
วิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร” สารนิพนธ์
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารพัฒนาการ มหาวิทยาลัย
รามคำแหง
- จิราภรณ์ สุวรรณวาทกิจ (2534) “หลักการจัดรายการวิทยุกระจายเสียง” ใน *เอกสารการสอน
ชุดวิชาการจัดรายการวิทยุกระจายเสียง* หน่วยที่ 2 หน้า 65-68, 76-84 นนทบุรี
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชานิเทศศาสตร์
- _____. (2556) “กระบวนการจัดรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียง” ใน *เอกสารการสอน
ชุดวิชาการจัดและผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงเบื้องต้น* หน่วยที่ 3 หน้า 15, 35
นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชานิเทศศาสตร์
- จรรยา เอี่ยมสะอาด (2521) “การวิเคราะห์เนื้อหารายการวิทยุกระจายเสียงที่รับฟังได้ในจังหวัด
นครนายก เพื่อสนองความต้องการของผู้ฟังที่เรียนจบชั้นประถมศึกษาแล้วไม่ได้ศึกษา
ต่อ” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

- ชัยวัฒน์ เพชรทับ (2548) “ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารงานวิทยุ: กรณีการบริหารรายการวิทยุในแบบ Format Station” รายงานโครงการเฉพาะบุคคลหลักสูตรวารสารศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารสื่อสารมวลชน) คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ชลิดา ตรุทัศน์วินท์ (2552) “การเปลี่ยนแปลงจากวิทยุ เอ.เอ็ม. เอฟ.เอ็ม. เป็นวิทยุออนไลน์ กรณีศึกษาการบริหารธุรกิจของสถานีวิทยุออนไลน์ เรดิโอบางกอก ดอทเน็ต” รายงานโครงการเฉพาะบุคคลหลักสูตรวารสารศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารสื่อสารมวลชน คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ณิชนุญช เอี่ยมตาล (2553) “การนำเสนอรายการวิทยุของสถานีวิทยุกระจายเสียงทหารอากาศ 010 จังหวัดพิษณุโลก” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
- ธีระพงษ์ โสคาศรี (2557) ที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี สัมภาษณ์โดย นิคม แก้วทันคำ สถาบันการประชาสัมพันธ์ กรมประชาสัมพันธ์ กรุงเทพมหานคร
- ธีรารักษ์ โพธิสุวรรณ (2549) “จริยธรรม จรรยาบรรณ กฎหมายและแนวโน้มในการจัดและผลิต รายการวิทยุกระจายเสียงในประเทศไทย” ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดและการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงเบื้องต้น หน่วยที่ 15 หน้า 34 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชานิเทศศาสตร์
- _____. (2556) “การจัดรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อบริการสาธารณะและการประชาสัมพันธ์” ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดและการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงเบื้องต้น หน่วยที่ 8 หน้า 7-8 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชานิเทศศาสตร์
- ถวัลย์ ไชยรัตน์ (2557) ผู้จัดการส่วนพนักงานสัมพันธ์ บริษัท อสมท.จำกัด (มหาชน) สัมภาษณ์โดย นิคม แก้วทันคำ สถานีวิทยุ อสมท โมเดิร์น เรดิโอ กรุงเทพมหานคร
- นภาพรณี อัจฉริยะกุล (2538) “การจัดรายการวิทยุกระจายเสียง” ใน เอกสารการสอนชุดวิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ หน่วยที่ 7 หน้า 417-421, 437-452 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชานิเทศศาสตร์
- นภาพรณี อัจฉริยะกุล และธีรารักษ์ โพธิสุวรรณ (2545) “การจัดรายการวิทยุกระจายเสียง” ใน เอกสารการสอนชุดวิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับวิทยุและโทรทัศน์ หน่วยที่ 7 หน้า 341-352 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชานิเทศศาสตร์

- นภาพกรณ์ อัจฉริยะกุล และอมรมาศ คงธรรม (2545) “ความหมายและความสำคัญของ
 วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาความรู้เบื้องต้น
 เกี่ยวกับวิทยุและโทรทัศน์* หน่วยที่ 1 หน้า 8 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
 สาขาวิชานิติศาสตร์
- นัททยา เพ็ชรวัฒนา (2557) หัวหน้างานรายการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งจุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย สัมภาษณ์โดย นิคม แก้วทันคำ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร
 ประมะ สตะเวทิน (2538) “ความหมายความสำคัญวัตถุประสงค์และประเภทของการสื่อสาร” ใน
เอกสารการสอนชุดวิชาหลักและทฤษฎีการสื่อสาร หน่วยที่ 1 หน้า 27 นนทบุรี
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชานิติศาสตร์
- ประพันธ์ หิริญพุกษ์ (2557) ข้าราชการบำนาญกรมประชาสัมพันธ์ สัมภาษณ์โดย นิคม แก้วทันคำ
 สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรุงเทพมหานคร
- ปราณี ศรีสุกใส (2557) ผู้อำนวยการส่วนกระจายเสียงในประเทศ สัมภาษณ์โดย นิคม แก้วทันคำ
 สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรุงเทพมหานคร
- พีระ จิตรโสภณ (2554) “ทฤษฎีการสื่อสารมวลชน” ใน *ประมวลสาระปรัชญานิติศาสตร์และ
 ทฤษฎีการสื่อสาร* หน่วยที่ 10 หน้า 140 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
 สาขาวิชานิติศาสตร์
- ภิญโญ รมณียกุล (2550) “การสื่อสารภายในองค์กรของบุคลากรสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่ง
 ประเทศไทย” สารนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสาร
 พัฒนาการ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ภัทธีรา สารากรบริรักษ์ (2557) อาจารย์ประจำกลุ่มวิชาวิทยุและโทรทัศน์ คณะวารสารศาสตร์และ
 สื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สัมภาษณ์โดย นิคม แก้วทันคำ
 สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรุงเทพมหานคร
- ภัสวาลี นิตินทรสุนทร (2545) “บทบาทหน้าที่ของวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์” ใน
เอกสารการสอนชุดวิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับวิทยุและโทรทัศน์ หน่วยที่ 3 หน้า 99 -
 322 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชานิติศาสตร์
- _____. (2554) “แนวคิดหลักด้านการสื่อสาร” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาปรัชญานิติเทศ-
 ศาสตร์และทฤษฎีการสื่อสาร* หน่วยที่ 3 หน้า 141 นนทบุรี
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชานิติศาสตร์

- มันทนา ศรีเพ็ญประภา (2547) “การจัดผังรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร” รายงานโครงการเฉพาะบุคคล
หลักสูตรวารสารศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารสื่อสารมวลชน) คณะวารสาร
ศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ยุวรัตน์ดา พานทอง (2553) “การพัฒนารูปแบบการนำเสนอข่าวในรายการข่าวภาคบังคับของ
สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
(สื่อสารมวลชน) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ลักขณา คล้ายแก้ว (2549) “สภาพการจัดและผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงในประเทศไทย” ใน
เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดและผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงเบื้องต้น หน่วยที่ 2
หน้า 37 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชานิเทศศาสตร์
- _____. (2556) “สภาพการและแนวโน้มจัดและผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงใน
ประเทศไทย” ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดและผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง
เบื้องต้น หน่วยที่ 2 หน้า 32-34 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
สาขาวิชานิเทศศาสตร์
- _____. (2557) อาจารย์ประจำคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต สัมภาษณ์โดย
นิคม แก้วทันคำ มหาวิทยาลัยรังสิต กรุงเทพมหานคร
- วิษณุ คงสำราญ (2552) “แนวทางการพัฒนาสถานีวิทยุชุมชนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
พระนครเหนือ” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรอุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชา
เทคโนโลยีเทคนิคศึกษา ภาควิชาครุศาสตร์เทคโนโลยี บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
- สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย (2554) รายงานประจำปี 2553 สถานีวิทยุกระจายเสียง
แห่งประเทศไทย สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์
กรุงเทพมหานคร คอนเซพพรีน
- _____. (2555) รายงานประจำปี 2554 สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย”
สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ กรุงเทพมหานคร
คอนเซพพรีน
- สมควร กวียะ (ไม่ระบุปีที่พิมพ์) การสื่อสารมวลชน บทบาทหน้าที่ เสรีภาพและความรับผิดชอบ
พิมพ์ครั้งที่ 6 กรุงเทพมหานคร โกสินทร์

สุปราณี ศิริสวัสดิ์ชัย (2543) “ปัจจัยที่มีผลต่อการวางแผนรายการของสถานีวิทยุแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย” รายงานโครงการเฉพาะบุคคลหลักสูตรวารสารศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารสื่อสารมวลชน) คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สุมน อู่สิน (2554) “วิทยุกระจายเสียง” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสื่อมวลชน* หน่วยที่ 7 หน้า 14-15 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชานิเทศศาสตร์

_____. (2556) “แนวคิดเกี่ยวกับการจัดและการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดและการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงเบื้องต้น* หน่วยที่ 1 หน้า 5, 11-13, 15, 32-35 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชานิเทศศาสตร์

_____. (2557) อาจารย์ประจำพิเศษ กลุ่มวิทยุกระจายเสียง สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สัมภาษณ์โดย นิคม แก้วทันคำ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช นนทบุรี

สุพัตรา นครสันติภาพ (2543) “การวิเคราะห์รูปแบบรายการวิทยุ กรณีศึกษา: สถานีวิทยุกระจายเสียง เอฟ.เอ็ม. 100.5 เมกะเฮิร์ตซ์ ขององค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย” รายงานโครงการเฉพาะบุคคล หลักสูตรวารสารศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารสื่อสารมวลชน) คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สุมาลี เดชบุญพบ (2554) *การศึกษาคำความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดรายการวิทยุกระจายเสียงของศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เพชรบุรี* นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

เสาวลักษณ์ หงส์ทอง (2551) “ปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการรายการวิทยุกระจายเสียง “ใจถึงใจ” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทสาขาสถาปัตยกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (2551) *รายงานการสำรวจสื่อมวลชน พ.ศ. 2551 (วิทยุและโทรทัศน์) REPORT OF THE MASS MEDIA SURVEY 2008 (RADIO AND TELEVISION)* กลุ่มสถิติ 4 สำนักสถิติเศรษฐกิจสังคมและประชาคม 1 กรุงเทพมหานคร

เอกสารประกอบการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ประกอบชุดวิชา 27790
ประสบการณ์วิชาชีพมหาบัณฑิตเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา (ไม่ระบุปีที่
พิมพ์)

http://www.drntee.com/fm-radio.php?m_id=4 ค้นคืนวันที่ 18 มิถุนายน 2557

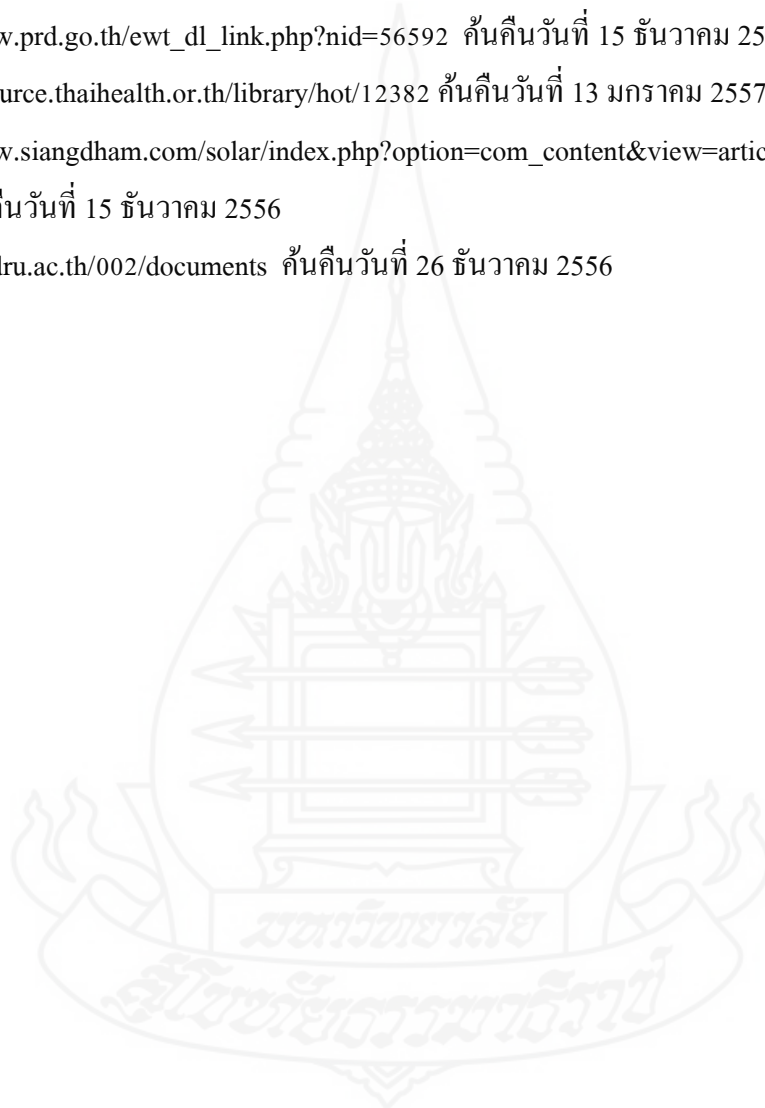
<http://elearning.aru.ac.th/3011102/soc42/topic2/linkfile/print5.htm> ค้นคืนวันที่ 13 มกราคม 2557

http://www.prd.go.th/ewt_dl_link.php?nid=56592 ค้นคืนวันที่ 15 ธันวาคม 2556

<http://resource.thaihealth.or.th/library/hot/12382> ค้นคืนวันที่ 13 มกราคม 2557

http://www.siangdham.com/solar/index.php?option=com_content&view=article&id=219&Itemid=205 ค้นคืนวันที่ 15 ธันวาคม 2556

<http://tm.dru.ac.th/002/documents> ค้นคืนวันที่ 26 ธันวาคม 2556

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สกลนคร

ภาคผนวก ก
แบบวิเคราะห์ผังรายการ

แบบวิเคราะห์รายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz

ชื่อรายการ	ประเภทรายการ	รูปแบบรายการ	เนื้อหาของรายการ	วัน / เวลาออกอากาศ	ความยาวรายการ

ภาคผนวก ข
แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์

แนวทางการพัฒนารายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz

โดย นายนิคม แก้วทันคำ

นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

การศึกษาเรื่อง “แนวทางการพัฒนารายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz” เป็นส่วนหนึ่งของวิชาการศึกษาค้นคว้าอิสระ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์ผังรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz 2) ศึกษาความคิดเห็นของนักวิชาการและนักวิชาชีพ เกี่ยวกับรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz และ 3) เสนอแนวทางการพัฒนารายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. ชื่อ - สกุล

.....

2. ตำแหน่ง/สังกัด

.....

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz

2.1 ภาพรวมด้านรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz

.....

.....

.....

2.2 ความสอดคล้องระหว่างบทบาทหน้าที่สื่อมวลชนกับรายการของสถานี

วิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50 MHz

.....

.....

.....

2.3 ความเหมาะสมของประเภทรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M.
92.50 MHz

.....
.....
.....

2.4 ความเหมาะสมของรูปแบบรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M.
92.50 MHz

.....
.....
.....

2.5 ความเหมาะสมของเนื้อหารายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M.
92.50 MHz

.....
.....
.....

**ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการพัฒนารายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M.
92.50 MHz**

3.1 ข้อเสนอแนะด้านรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.50
MHz

.....
.....
.....

3.2 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....
.....
.....

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นายนิคม แก้วทันคำ
วัน เดือน ปีเกิด	2 พฤษภาคม 2515
สถานที่เกิด	อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก
ประวัติการศึกษา	นิเทศศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พ.ศ. 2542
สถานที่ทำงาน	ฝ่ายผังรายการและควบคุมรายการ ส่วนกระจายเสียงในประเทศ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
ตำแหน่ง	นักสื่อสารมวลชนปฏิบัติการ

